

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN HİZMETLERİ RAPORU 2017

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN HİZMETLERİ RAPORU

2017

Genel Koordinatör

Bünyamin ALBAYRAK
Din Hizmetleri Genel Müdürü

Tashih

Faruk TURHAN
Başkanlık Vaizi

Ahmet SÜNETCİ
Diyanet İşleri Uzmanı

Osman Zeki ŞENER
Şube Müdürü

Grafik&Tasarım

Resul ERDOĞAN
Yalçın TURHAN

Baskı

Diyanet İşleri Başkanlığı
2019
© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No: 147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 295 73 23-25
Faks: (0312) 284 55 25
E-posta: dinhizmetleri@diyanet.gov.tr

İçindekiler

GİRİŞ	11
ORGANİZASYON ŞEMASI	13
MİSYON, VİZYON, İLKELER VE GÖREVLER	15

I.BÖLÜM

TOPLUMU DİN KONUSUNDA AYDINLATMAYA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

A- İRŞAT HİZMETLERİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	22
I) HUTBELER.....	22
1-Hutbe Konularıyla İlgili Veriler	22
2- Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler.....	35
3- Genel Müdürlüğümüzce Hazırlanan ve Ülkemiz Geneline Okunan Hutbeler.....	37
4- Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kaynak Oluşturma Çalışmaları.....	39
II) VAAZLAR.....	40
1-Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı	40
2-Vaaz Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	52
3-Vaazların Unvanlara Göre Dağılımı	53
4-Vaazların Bölgelere Göre Dağılımı	54
5- Üçer Aylık Vaaz Dönemlerine Özel Konu Belirlenmesi	55
III) İHTİDA İŞLEMLERİ	55
B- CAMİ HİZMETLERİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	56
I) CAMİ HİZMETLERİNİ GELİŞTİRMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	56
1- Camilerin Açık Tutulması	56
2- Cami Çalışma Programı Uygulanması	58
3- Hadis Dersleri	58
4- Sabah Namazı Buluşmaları	58
5- Cami Hizmetlerini Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar.....	59
6- Camilerde Kitaplık/Kütüphane Oluşturulması.....	59
7- Cami Merkezli Çocuk Programları	60
8- Turistik Cami Bilgi Bankası Oluşturulması	60
9- Kandiller.....	61
C- AİLEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	64
I) DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ.....	64
1- Aile ve Dini Rehberlik Bürolarına Yapılan Başvurular.....	66
2- Aile ve Dini Rehberlik Büroları Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler	71

II)AİLE OLMA/AİLE KALMAYA YÖNELİK FARKINDALIK VE EĞİTİM FAALİYETLERİ	141
1- Aile Okulu Seminerleri	144
2- “Temel Aile Bilinci” Eğitici Eğitimi	145
3- Aile Forumu	143
4- Temalı Gün ve Haftalarda Gerçekleştirilen Faaliyetler	142
5- Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Çalışmaları.....	142
6- Ortaokullarda Değerler Eğitimi Programı	
7- Aile ve Dini Rehberlik Tanıtım Seminerleri.....	142
8- Tanıtım Materyalleri	142
III) AİLE VE DİNİ REHBERLİK BÜROLARINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	72
1- Sabit Personel Görevlendirilmesi	72
2- Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Standardizasyonu	73
3- Aile ve Dini Rehberlik Büroları Karteks ve Faaliyet Analizi.....	73
D- ÖZEL GRUPLARA YÖNELİK MANEVİ DESTEK VE REHBERLİK ÇALIŞMALARI	74
I) HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARA YÖNELİK HİZMETLER	74
1- Ceza İnfaz Kurumlarına Yönelik Hizmetler.....	74
2- Denetimli Serbestlik Müdürlüklerine Yönelik Hizmetler.....	75
II) ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER	77
III) BAĞIMLILIKLA MÜCADELEYE YÖNELİK HİZMETLER	78
IV) SAĞLIK TESİSLERİNE YÖNELİK HİZMETLER.....	80
V) GÖÇMENLERE YÖNELİK HİZMETLER	81
1- Yurt İçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler	82
2- Sınır Ötesine Yönelik Gerçekleştirilen Faaliyetler.....	84
VI) SOSYAL HİZMET KURUMLARINDA MANEVİ DANIŞMANLIK VE REHBERLİK HİZMETLERİ	88
VII) GENÇLİK ÇALIŞMALARI	89
1- Diyanet Okuma Salonları	90
2- Manevi Danışmanlık Sistemi.....	90
3- Gençlik Kamplarına Yönelik Çalışmalar.....	91
4- Gençlik Koordinatörlüğü Sistemi.....	92
5- Diğer Gençlik Çalışmaları	92
E- DİNİ İÇERİKLİ ORGANİZASYONLAR	93
I) KUTLU DOĞUM HAFTASI PROGRAMLARI	93
1- Hafta Öncesinde Gerçekleştirilen Hazırlık Çalışmaları	93
2- Hafta Boyunca Gerçekleştirilen Faaliyetler	94
II) RAMAZAN AYI PROGRAMLARI	109
1- Hazırlık Çalışmaları	109
2- Ramazan Ayında Gerçekleştirilen Faaliyetler	110

III) CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI PROGRAMLARI	108
1- Hafta Öncesinde Gerçekleştirilen Hazırlık Çalışmaları	118
2- Hafta İçinde Başkanlık Merkezince Gerçekleştirilen Faaliyetler	120
3- İl ve İlçe Müftülüklerince Gerçekleştirilen Faaliyetler	121
IV) KURBAN HİZMETLERİ VE VEKALETLE KURBAN ORGANİZASYONU	124
F. FETÖ/PDY İLE MÜCADELE KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER.....	126
I) FETÖ İLE MÜCADELE KAPSAMINDA DİN HİZMETLERİ.....	126

II. BÖLÜM

İLMİ, AKADEMİK, EĞİTİM VE MATERYAL GELİŞTİRMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR

A- İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR	133
I) Sempozyum ve Paneller	133
1- Kutlu Doğum Haftası Sempozyumu	133
2- Üniversitelere Yönelik Paneller	135
II) Çalıştaylar	136
1- Cami Görevlileri Çalıştayı	136
2- Ezan Çalıştayı	137
3- Diğer Çalıştaylar	137
III) Tecrübe Paylaşımı Toplantıları	137
IV) Bilgi Paylaşımı Toplantıları	141
V) Üniversite Cami Görevlileri Semineri	141
B- TOPLUMA YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	146
1- Kardeş Cami Projesi.....	146
2- Dini Musiki Hizmetleri	146
C- MATERYAL ÜRETMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR.....	148
1- Görsel ve İşitsel Yayınlar	148
2- Yayın Faaliyetleri	149
3- Diğer Faaliyetler	150
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	151

ÖNSÖZ

Diyanet İşleri Başkanlığı, İslam Dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere kurulmuştur. Başkanlığımız, yürüttüğü hizmetlerde Kur'an ve sünnet temelli sahih dini bilgiyi referans almaktadır. Ayrıca tarihi süreç içerisinde tevarüs eden geleneği, İslam medeniyetinin temel dinamiklerini, bu medeniyetin mirasını göz önünde bulundurarak çağın şartlarına ve ihtiyaçlarına göre yeni çözümler üretmeyi hedeflemektedir.

Başkanlığımızın asli görevi din hizmetidir. Bu hizmeti sunarken önceliğimiz ise il, ilçe, belde, mahalle ve köy ayrımı yapmaksızın ülkemizin her noktasına ulaşmak, sahih din bilgisini vatandaşlarımızın tamamına aktarmaya çalışmaktır. Bu kapsamda Başkanlığımız, halkımızı aydınlatma ve irşat görevini hutbe, vaaz ve dini içerikli sohbetler; basılı, süreli ve görsel yayınlar ile çeşitli vesilelerle düzenlediği konferans, panel, seminer ve sempozyum vb. ilmi toplantılarla yerine getirmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığımız, 15 Temmuz 2016 tarihinde, Rabbimizin inayeti, yöneticilerimizin dirayeti ve aziz milletimizin cesaretiyle bertaraf edilen hain darbe girişimiyle başlayan süreçte özellikle FETÖ, DEaş gibi dini istismar eden, dini ve millî güvenliğimizi tehdit eden istismar hareketleriyle mücadelede önemli bir misyon üstlenmiştir. Bu misyonun gereği olarak Başkanlığımız, bütün birimleri ile sahih din bilgisi ışığında her türlü istismar hareketiyle mücadele seferberliği başlatmıştır. Bu amaçlarla yürütülen hizmetlerin önemli bir kısmı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve sorumluluk alanı içinde yer almaktadır. Bu bağlamda 2017 yılında yapılan faaliyetler kamuoyunun istifadesine sunulmak üzere bir rapor haline getirilmiştir.

Raporumuz, bir giriş bölümü ile üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Genel Müdürlüğümüzün organizasyon şeması, misyon, vizyon ve hedefler yer almaktadır.

Birinci bölüm, "Toplumu Din Konusunda Aydınlatmaya Yönelik Çalışmalar" ana başlığı altında; "İrşat Hizmetleri Alanında Yapılan Çalışmalar, Cami Hizmetleri alanında yapılan Çalışmalar, Aileye Yönelik Faaliyetler, Özel Gruplara Yönelik Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik Çalışmaları, Dini İçerikli Organizasyonlar, Fetö/Pdy İle Mücadele Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler" alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu bölümdeki faaliyetler, sayısal veriler, tablolar ve grafiklerle desteklenmiştir.

İkinci bölüm, "İlmi, Akademik, Eğitim Ve Materyal Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar" ana başlığı altında; "İnsan Kaynağını Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar, Topluma Yönelik Çalışmalar" ve "Materyal Üretmeye Yönelik Çalışmalar" alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu bölümde Genel Müdürlüğümüzce 2017 yılı içinde gerçekleştirilen bilimsel toplantılar, eğitimler, seminerler, yarışmalar ve diğer faaliyetlerle, topluma yönelik eğitim faaliyetleri yer almakta, ayrıca gerek görevlilerimize gerekse halkımıza yönelik hazırlanmış olan yazılı, görsel ve işitsel yayınlar hakkında bilgiler yer almaktadır. Faaliyet raporunun üçüncü bölümünde ise yıl içerisinde yapılan faaliyetler hakkında genel bir değerlendirmenin yapıldığı "Sonuç ve Değerlendirme" kısmı yer almaktadır.

2017 yılı Din Hizmetleri Raporu, hizmetlerin planlaması, gerçekleştirilmesi, değerlendirme ve rapor haline getirilmesi hususlarında müftülüklerimize rehberlikte bulunacaktır.

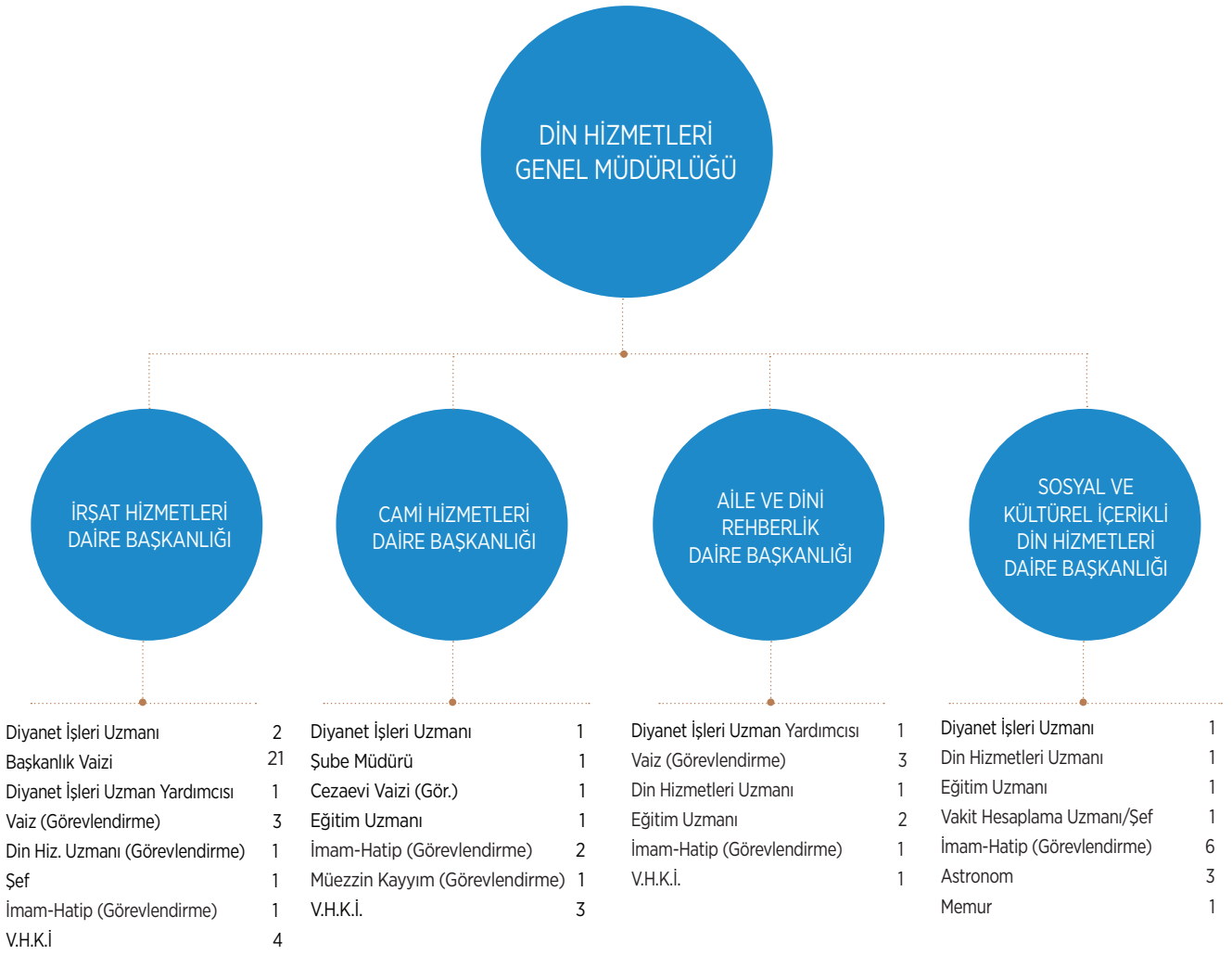
Bu duygu ve düşüncelerle Genel Müdürlüğümüzün 2017 Yılı Din Hizmetleri Raporunun hayırlara vesile olmasını Yüce Rabbimizden niyaz ederiz. Başkanlığımızın her kademesinde din hizmeti sunan personelimize teşekkür eder, çalışmalarında başarılar dileriz.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Giriş

İnsanları dünyada salaha, ahirette felaha ulaştırmayı amaçlayan dinin; birey, toplum ve devlet açısından önemi izahtan varestedir. Bireylerin dini yaşama ihtiyacını karşılama görevi, devletin görevleri arasındadır. Bu görev, ülkemizde devletimizin yasal bir kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığımız aracılığıyla yürütülmektedir. Başkanlığımız hem ülkemizde hem de dünyanın muhtelif bölgelerinde din hizmeti görevini yerine getirmektedir. Bu bağlamda değişen dünya şartlarıyla birlikte hizmet alanı gelişmekte ve çeşitlenmektedir. İrşat ve cami hizmetlerinin yanında aile ve dini rehberlik, sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri ve son olarak göç ve manevi destek hizmetlerinden oluşan Genel Müdürlüğümüzün yaptığı faaliyetler bütüncül bir bakış açısıyla bu raporda ortaya konmaya çalışılmıştır.

Organizasyon Şeması

Misyon, Vizyon, İlkeler ve Görevler

1. MİSYONUMUZ

Kur'an ve sünnete dayalı, İslam gelenek ve törelerine uygun, güncel gelişmeleri dikkate alan bir anlayışla; Toplumun dinî konularda aydınlatmak, camilerin yönetimi ve ibadet hizmetleri ile ilgili iş/işlemleri yürütmek, rehabiliteye muhtaç kesimler başta olmak üzere talep edenlere manevi destek hizmeti sunmak, Dinî kuşatıcı ve rahmet dolu mesajını medya yoluyla etkin bir şekilde yaymak, kameri aybaşı ile namaz vakitlerini dinî ve astronomik kriterlere göre tespit etmektir.

2. VİZYONUMUZ

Toplumun her kesimine din hizmeti ulaştıran, camilerimizin toplum hayatının önemli merkezlerinden biri hâline gelmesini sağlayan, toplumda yardıma muhtaç tüm kesimlere hem manevi hem de maddi manada yardımcı olan, dünya ölçeğinde namaz vakti ve kameri aybaşı hesaplamalarında birliği sağlayacak çalışmaları yapan bir birim hâline gelmektir.

3. TEMEL İLKELERİMİZ

- Din hizmetlerini daha yaygın ve daha etkin bir şekilde sunmak,
- Nitelikli din görevlisi sayısını artırarak daha kaliteli din hizmeti sunmak,
- Camilerimizi müştemilatıyla birlikte bayanlar ve engelliler de dikkate alınarak, vatandaşlarımızın tüm dinî ihtiyaçlarını karşılayacak merkezler ve külliyeler hâline getirmek suretiyle bu yerlere olan ilgiyi artırmak,
- Müftülüklerimizde kurulan Aile ve Dinî Rehberlik bürolarının sayısını artırarak, ailelere yönelik din hizmetlerini daha da yaygınlaştırmak,
- Cami dışı din hizmetlerine ağırlık vermek,
- Toplumsal sorunların çözümünde etkin rol almak.

4. GÖREVLERİMİZ

633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 657 Sayılı Devler Memurları Kanununa dayalı olarak çıkarılan Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 12. Maddesine göre Genel Müdürlüğümüzün görevleri şunlardır;

- a) Cami ve mescitlerdeki irşat hizmetlerinin usulüne uygun olarak etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, bununla ilgili iş ve işlemleri takip etmek.
- b) Cami ve mescit dışındaki yerlerde panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri dini programlar ile ilmi toplantılar düzenlemek ve müftülüklerce düzenlenen söz konusu etkinliklere ilişkin rapor hazırlamak.
- c) Müftülüklerce radyo, televizyon ve diğer yayın kuruluşları vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla düzenlenen etkinliklere ilişkin iş ve işlemleri takip etmek ve rapor hazırlamak.
- ç) Başkanlıkça uygun görülen yerlere vaaz ve irşat ekipleri göndermek, bununla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- d) Başkanlık vaizlerinin, vaaz ve irşat programlarını hazırlamak ve işlemlerini yürütmek.
- e) Müftülüklerce hazırlanarak Başkanlığa gönderilen hutbe metinlerini incelemek.
- f) Gerektiğinde örnek vaaz ve hutbe metinleri hazırlamak.
- g) İhtida edenlerle ilgili işlemleri takip etmek ve kayıtlarını tutmak.
- ğ) Kutlu Doğum Haftasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- h) İlgili birimlerle işbirliği içerisinde vaizlerin kariyer sistemine göre yetişmeleri konusunda çalışmalar yapmak.
- ı) İrşat hizmetlerinde bulunan personelin verimliliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak ve müftülüklerce bu amaçla yapılan iş ve işlemleri takip etmek.

- i) İrşat hizmetleriyle ilgili olarak gerektiğinde ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- j) Cami ve mescitlerin ibadete açılması, yönetilmesi ve cami hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili iş ve işlemleri takip etmek.
- k) Dini gün ve gecelerde programlar düzenlemek ve programların radyo ve televizyonlarda yayınlanmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- l) Olağanüstü hallerde sunulacak din hizmetleriyle ilgili çalışmalarını planlamak ve yürütmek.
- m) İhtiyaç duyulan camilerde dini danışmanlık bürolarının açılmasıyla ilgili çalışma yapılmasını sağlamak ve bununla ilgili iş ve işlemleri takip etmek.
- n) Camiler ve Din Görevlileri Haftasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- o) İlgili birimlerle işbirliği içerisinde cami görevlilerinin kariyer sistemine göre yetiştirmeleri konusunda çalışmalar yapmak.
- ö) Belediye cenaze teşkilatı bulunmayan yerlerde cenaze teşhiz ve tekfin işlerini yapmak.
- p) Aile, kadın, gençlik ve çocukla ilgili dini konularda toplumu aydınlatmaya yönelik çalışmalar yapmak.
- r) İhtiyaç duyulan yerlerde aile ve dini rehberlik bürolarının açılmasını ve bu büroların koordineli olarak çalışmasını sağlamak.
- s) Aile ve dini rehberlik bürolarında görevli personele ihtiyaç duydukları donanımı kazandıracak eğitimlerin verilmesini sağlamak.
- ş) İlgili kurumlarla işbirliği yaparak sevgi evleri, yetiştirme yurtları, kadın konuk evleri gibi sosyal hizmet kurumlarında din hizmeti sunulmasını sağlamak.
- t) Ailenin korunması ve güçlendirilmesi hususunda toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla dini, sosyal ve kültürel içerikli etkinlikler düzenlemek/düzenlenmesini sağlamak.
- u) Aile sorunlarının çözümüne yönelik dini danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulmasını sağlamak.
- ü) Aile konulu yazılı ve görsel materyaller hazırlanmasını sağlamak.
- v) Görev alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak ortak çalışmalar yürütmek.
- y) Toplumun milli ve manevi değerlerinin canlı tutulmasına yönelik sosyal ve kültürel içerikli çalışmalar yapılmasını sağlamak.
- z) İslam dinine mensup farklı dini yorum çevreleri, dini-sosyal teşekküller ve geleneksel dini-kültürel oluşumlarla ilgili çalışmalar yapmak.

- aa) Dini bayramlar ile Ramazan ayında çeşitli sosyal ve kültürel içerikli faaliyetler planlamak ve yürütmek.
- bb) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dini gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.
- cc) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi için gerekli çalışmaların yapılmasını sağlamak.
- çç) Helal gıda konusunda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yürütülecek iş ve işlemleri koordine ve takip etmek.
- dd) Kible tespiti ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek, müftülüklerce belirlenen personele kible tespiti konusunda eğitim desteği vermek.
- ee) Engellilere yönelik din hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesini sağlamak.
- ff) Ceza infaz kurumu ve tutukevleri, çocuk eğitim evi, huzurevi, sağlık kuruluşları ve benzeri yerlerde bulunan vatandaşlara din hizmeti sunulmasını sağlamak.
- gg) Sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri konusunda ilgili personeli bilgilendirmeye yönelik çalışmalar yapmak.
- ğğ) İhtiyaç duyulan yerlere okuma salonları açılmasını sağlamak, bununla ilgili işleri yürütmek.
- hh) Toplumsal huzuru tehdit eden terör, şiddet, madde bağımlılığı gibi olumsuzlukların önlenmesi hususunda ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak.
- ıı) Sosyal ve kültürel içerikli din hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve verimliliğinin artırılması amacıyla çalışmalar yapmak, gerektiğinde üniversiteler, ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gitmek.
- ii) Başkanlık Tasavvuf Musikisi Korosu ile ilgili işleri yürütmek.
- jj) Görev alanıyla ilgili verilen diğer görevleri yapmak.

B Ö L Ü M — I —

Toplumu Din Konusunda Aydınlatmaya Yönelik Çalışmalar

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 1. maddesiyle Başkanlığımıza verilen “toplumu din konusunda aydınlatma” görevi kapsamında Başkanlığımız, il, ilçe, belde, mahalle ve köy ölçeğinde ülkemizin her noktasında ibadet hizmetleri ile beraber toplumu din konusunda aydınlatmakta ve sahih dini bilgiyi vatandaşlarımıza en iyi şekilde sunmaya çalışmaktadır.

A. İRŞAT HİZMETLERİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Başkanlığımızın asli görevlerinden biri olan “Toplumu din konusunda aydınlatma” görevi irşat hizmetleri aracılığıyla yerine getirilmektedir. Bu hizmetlerin başında; her hafta toplumumuzun birçok kesimine ulaşan hutbeler ile camilerimizde mevzuata uygun olarak planlanıp uygulanan vaaz hizmetleri gelmektedir.

1) HUTBELER ¹

Hutbeler, il müftülükleri bünyesinde oluşturulan “İl İrşat Kurulları” tarafından hazırlanmaktadır. Okunacak hutbe konuları; yerel şartlara ve gündeme uygun olarak tespit edilmekte, hazırlanan hutbeler kurul üyeleri tarafından gerekli incelemeler yapıldıktan sonra okutulmaktadır.

İl İrşat Kurulları tarafından okunması uygun görülen hutbeler, okunacağı tarihten 1 ay önce, DİBBYS programı içinde bulunan Din Hizmetleri Yönetim Sistemi’ne (DHYS) kaydedilmektedir. Genel Müdürlüğümüzce hutbelerin, ilgili programa zamanında kaydedilip kaydedilmediği takip edilmekte ve Başkanlığımız merkezinde oluşturulan bir komisyon tarafından tüm hutbeler incelenmektedir. Uygun bulunan hutbelerin okunmasına izin verilmekte, metninde eksiklik veya hata tespit edilenler ise düzeltilmesi için İl İrşat Kurulu yetkililerine geri gönderilmektedir.

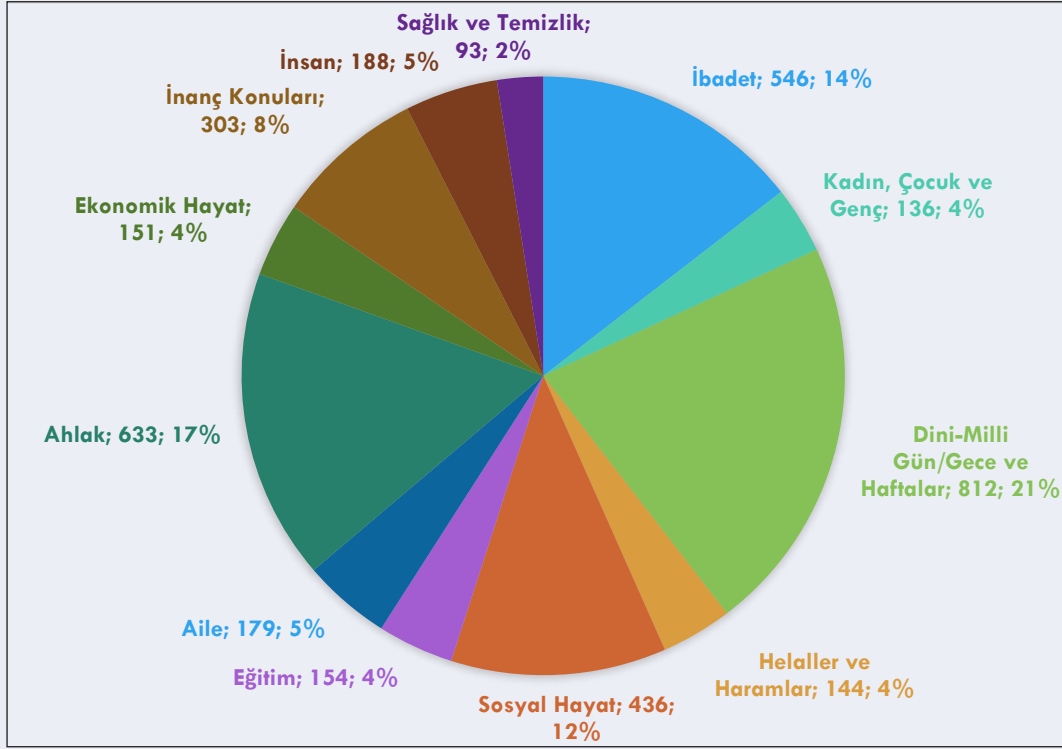
Ülke genelinde 2017 yılı boyunca okunan hutbelere ait değerlendirmelerde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1- Hutbe Konularıyla İlgili Veriler

Hazırlanan hutbelerin ana konuları: “İman, İbadet, Ahlak, Sosyal Hayat, Aile, Helaller ve Haramlar, Dini-Milli Gün/Gece ve Haftalar, Ekonomik Hayat, İnsan, Sağlık ve Temizlik, Eğitim, Kadın, Çocuk ve Genç” olmak üzere on iki başlık altında toplanmıştır.

2017 yılında hazırlanan hutbelerin ana konularına göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

¹ 2017 yılı ülkemizde birçok önemli olayın yaşandığı bir yıl olmuştur. Bu sebeple her hafta Başkanlık merkezince hazırlanan hutbeler ülkemiz genelindeki bütün camilerde okutulmuştur. Yıl boyu ülke genelinde okutulan hutbelerin isimleri bölüm sonunda liste halinde yer almaktadır. Burada yer alan bilgi ve değerlendirmeler, İl Müftülükleri bünyesinde kurulmuş bulunan İl İrşat Kurulları’nca hazırlanarak DHYS programı vasıtasıyla Başkanlığımıza ulaştırılan hutbelere aittir.

Grafik-1: Hutbelerin Ana Konulara Göre Dağılımı

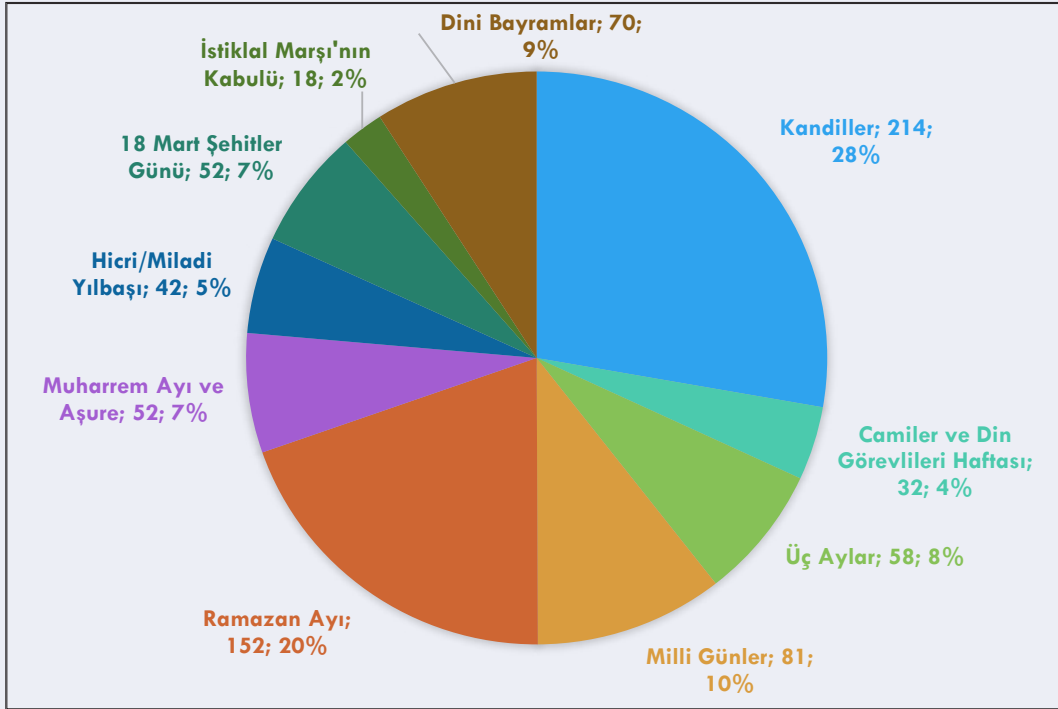
Grafikte görüldüğü üzere; dini-milli gün/gece ve haftalar, ahlak, ibadet ve sosyal hayat konuları, hutbelerde en çok işlenen konuları oluşturmaktadır.

2017 yılında okunan hutbelerin ana konulara dağılımı incelendiğinde, bir önceki yıla göre çok önemli değişiklikler olmadığı anlaşılmaktadır. Gündelik hayat ve toplumun dini alanda ortaya çıkan ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan hutbeler ile yıl içerisinde meydana gelen olaylar ve dini-milli gün/geceler vesilesiyle hazırlanan hutbeler, konuların dağılımında etkili olmuştur.

Ana konular çerçevesinde hazırlanan hutbelerin alt başlıklara göre dağılımı ise şu şekilde gerçekleşmiştir:

a) Dini-Milli Özel Gün/Gece ve Haftalar

Bu konuyla ilgili 2016 yılında, 854 hutbe okunmuştur. 2017 yılında ise 812 hutbe okunmuş ve diğer ana konular içerisinde % 21'lik oranla ilk sırada yer almıştır. Bu başlık altında okunan hutbelerin ilk sırasında kandiller, Ramazan ayı, milli günler ve dini bayramlarla ilgili hutbeler yer almaktadır.

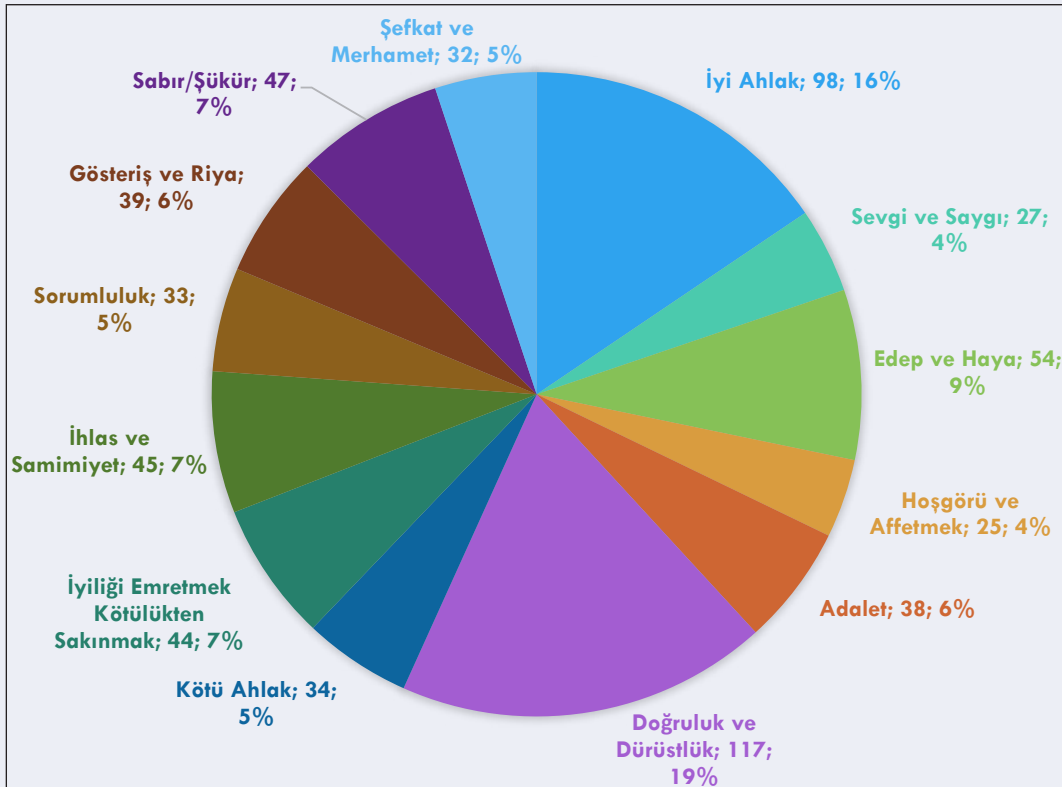
Grafik-2: “Dini-Milli Özel Gün/Gece ve Haftalar” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

b) Ahlak Konuları

2017 yılında, “ahlak” konusuyla ilgili 633 hutbe hazırlanmıştır. Bu konuda hazırlanan hutbeler, tüm hutbe konuları içerisinde % 17’lik bir oranla ikinci sırada yer almıştır. 2016 yılında ise ahlak konusuyla ilgili 780 hutbe hazırlanmış ve bu oran diğer hutbe konuları içerisinde % 13’lük bir paya sahip olmuştur.

2017 yılında “ahlak” konusuyla ilgili hazırlanan hutbeler incelendiğinde “Doğruluk ve Dürüstlük” konusunun % 19 oranıyla en çok işlenen konu olduğu görülmektedir. “İyi Ahlak” konusunda hazırlanan hutbelerin oranı, % 16’dır ve ikinci sırada yer almaktadır. “Edep ve hayâ, sabır/şükür, iyiliği emretmek ve kötülüklerden sakındırmak” gibi konuların üçüncü ve dördüncü sıralarda yer aldığı görülmektedir. Konuyla ilgili hutbelerin, toplumu ahlaki yönden arzu edilen bir seviyeye getirme çabasıyla kaleme alındığı düşünülebilir.

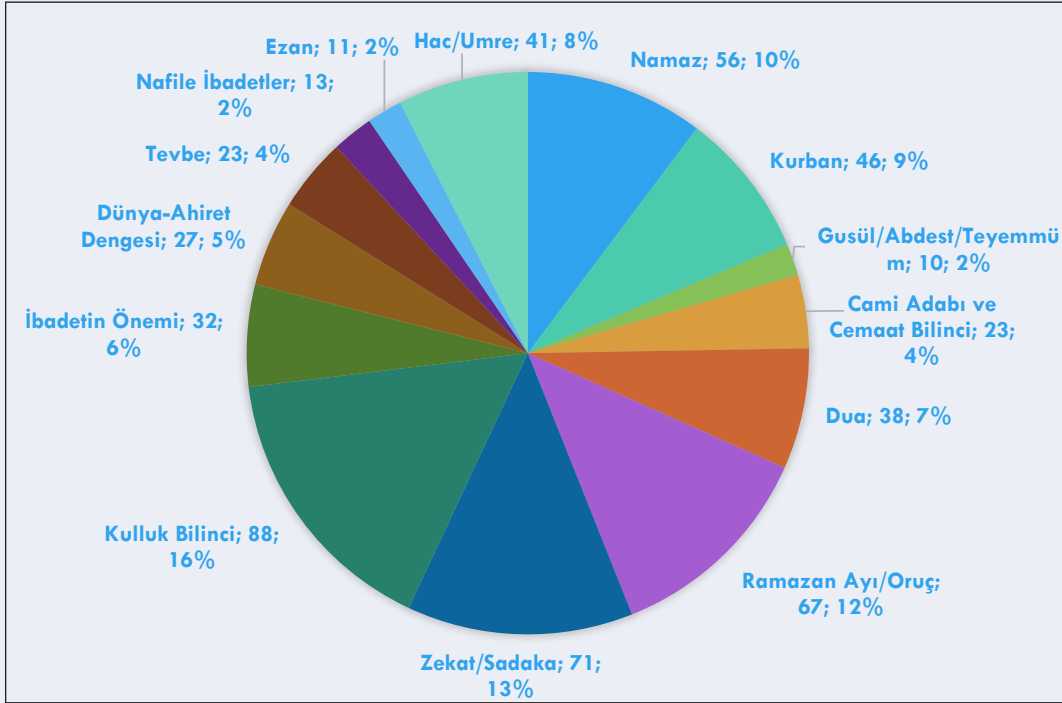
“Ahlak” ana konusuna ait 2017 yılı hutbelerinin alt konulara dağılım grafiği aşağıda verilmiştir:

Grafik-3: “Ahlak” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

c) İbadet Konuları

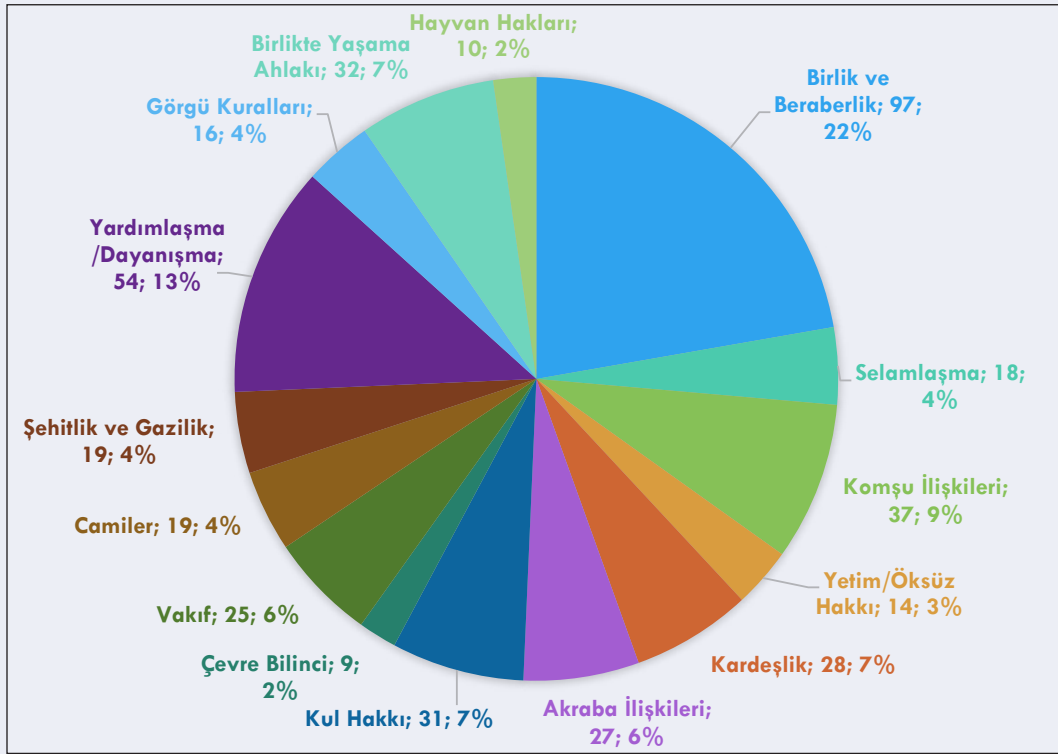
“İbadet” ile ilgili hutbe konuları genel hutbe konuları içerisinde üçüncü sırada yer almaktadır. İbadetle ilgili 546 hutbe hazırlanmıştır. Bu ana başlık altındaki hutbelerin daha çok “kulluk bilinci, zekât, sadaka, Ramazan ayı, oruç, namaz, gusül, abdest ve teyemmüm” gibi ibadetle ilgili konularda hazırlandığı müşahade edilmektedir. Konuyla ilgili hutbelerin önceki yıllarda olduğu gibi alt başlıklara dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir.

Grafik-4: “İbadet” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

ç) Sosyal Hayat

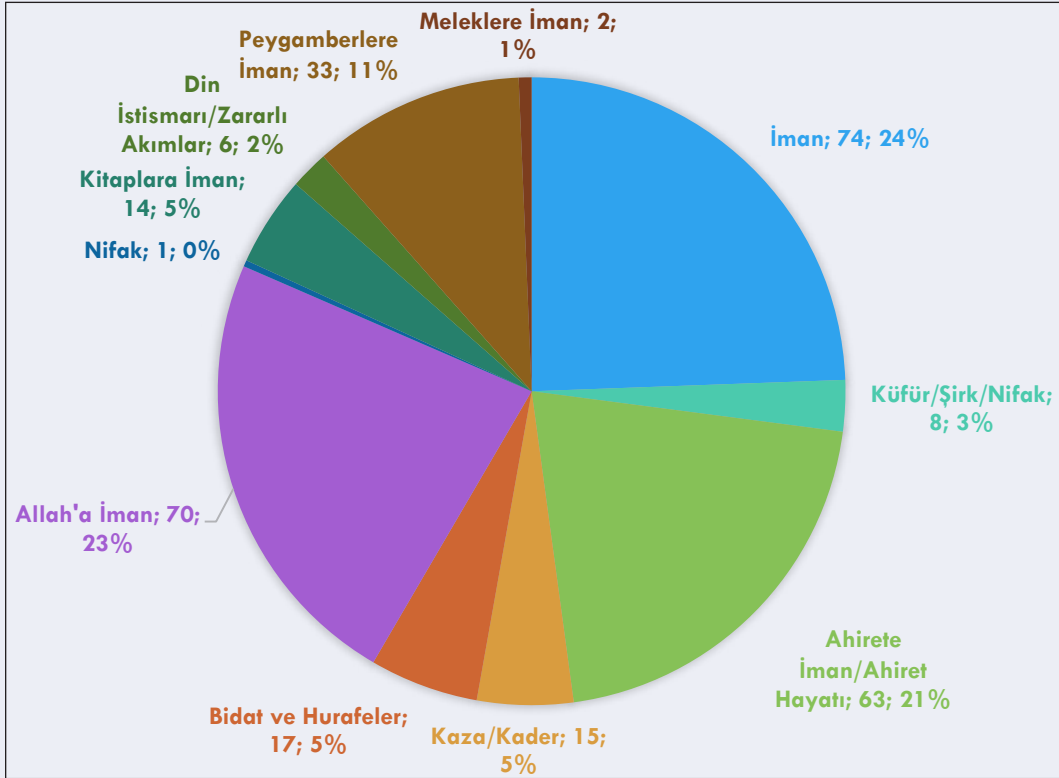
2016 yılında, “sosyal hayat” ile ilgili 431 hutbe hazırlanmıştır. 2017 yılında ise bu sayı 436 olarak gerçekleşmiştir. Bu konudaki hutbeler bütün konular içerisinde % 12’lik bir oranla dördüncü sırada yer almıştır. Daha çok “birlik-beraberlik, birlikte yaşama ahlakı ve kardeşlik” konuları ön plana çıkmıştır. Bu başlık altında genellikle toplumu ilgilendiren meseleler ele alınmış, günlük yaşamda dikkat edilmesi gereken hususlar, komşuluk, akraba ilişkileri, kul hakkı gibi konulara yer verilmiştir.

Grafik-5: “Sosyal Hayat” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

d) İnanç Konuları

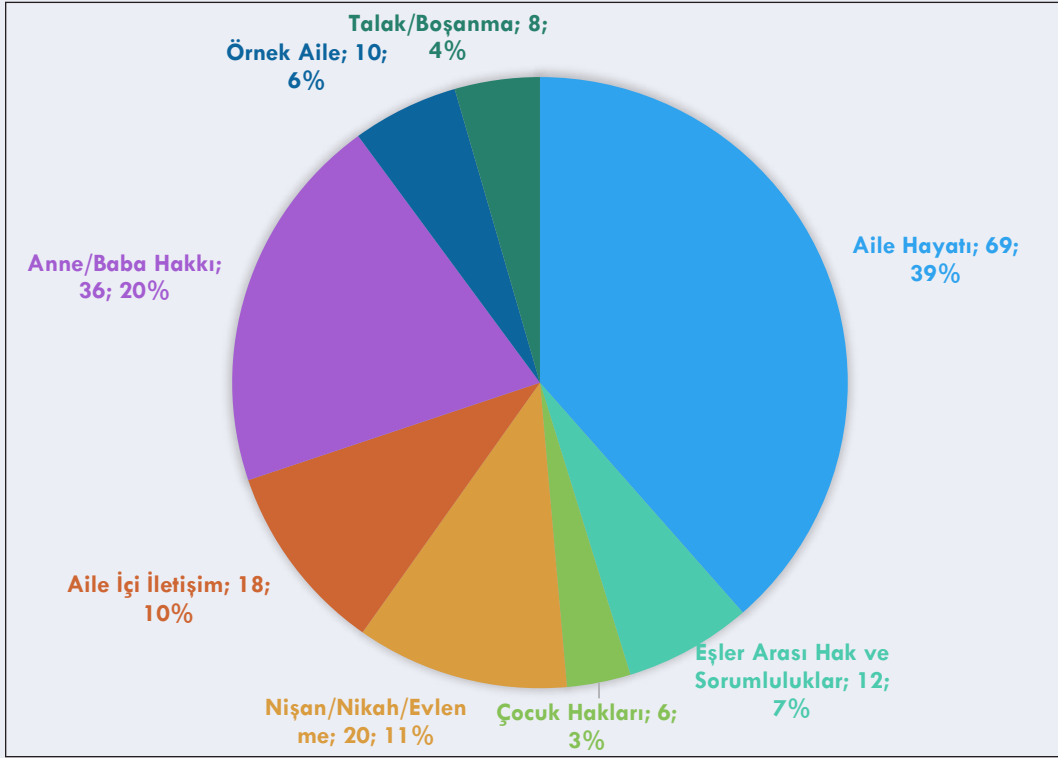
“İnanç ve itikat” konularına dair 2017 yılında, 303 hutbe hazırlanmıştır. Bu sayı tüm hutbeler içerisinde % 8’lik bir paya sahiptir. “İnanç ve itikat” konularıyla ilgili hazırlanan hutbelerin alt konuları daha önceki yıllarda olduğu gibi, iman esaslarından oluşmuştur. İman esasları dışında “bidat ve hurafeler, küfür ve şirk, iman ve amel bütünlüğü” gibi konulara yer verilmiştir. İnanç ve itikat konusunda 2017 yılı içinde hazırlanan hutbelerin alt konulara dağılım grafiği aşağıda verilmiştir:

Grafik-6: “İnanç” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

e) Aile

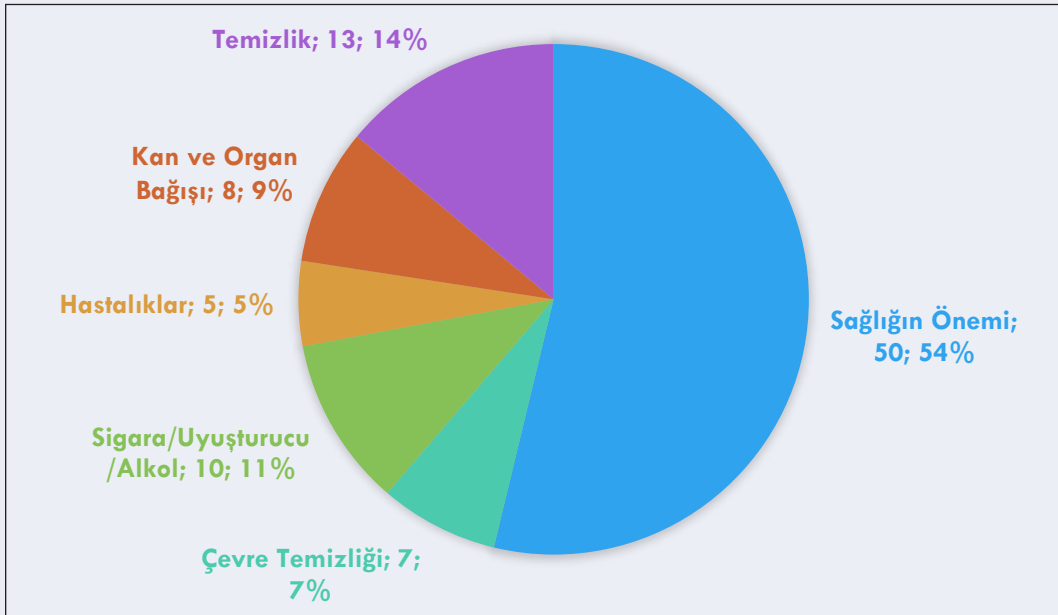
2016 yılında, “aile” ile ilgili 214 hutbe hazırlanmıştır. 2017 yılında ise “aile” ana konusu altında 179 hutbe hazırlanmıştır ki bu rakam tüm hutbeler içinde % 7’lik bir orana karşılık gelmektedir. Aile, toplumun içinden geçmekte olduğu değişim ve dönüşümden en fazla etkilenen kurum olması hasebiyle özel bir önemi haizdir. Bu bağlamda “aile bağlarının zayıflaması, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve boşanmaların artması” gibi problemlerin hutbelerde sıklıkla işlenmesi önem arz etmektedir. Aileyle ilgili hutbelerin alt konulara dağılımı ise şu şekilde olmuştur:

Grafik-7: “Aile” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

f) Sağlık ve Temizlik

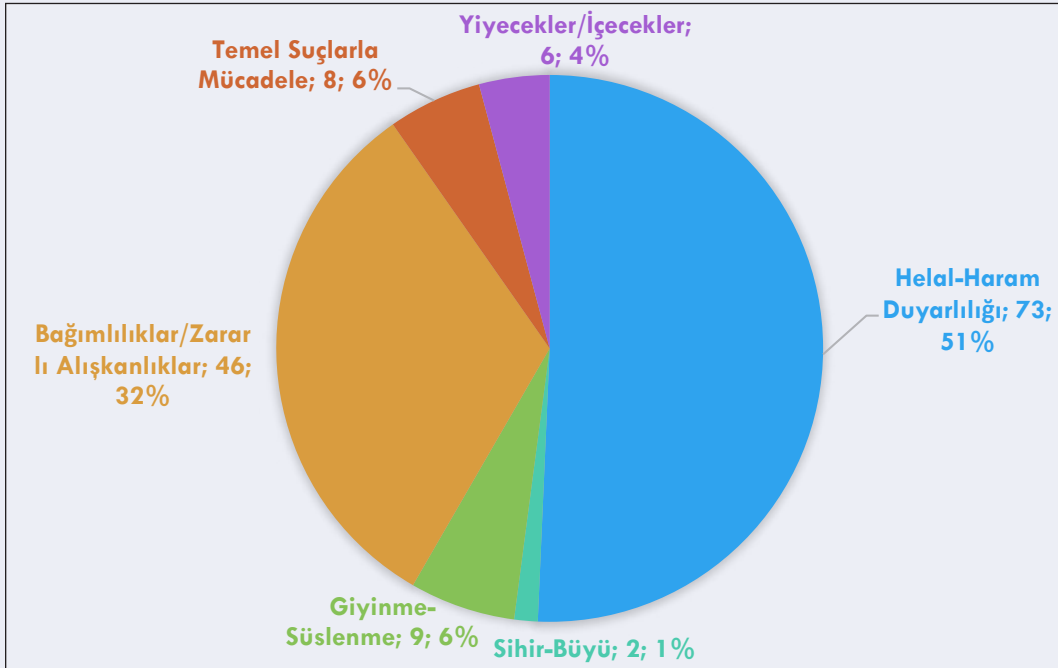
2017 yılında, “sağlık ve temizlik” konusunda 93 hutbeye yer verilmiştir. Önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da genel dağılımda bu konu, % 3'lük bir paya sahip olmuştur. Hutbelerde daha çok “sağlığın önemi ve temizlik” üzerinde durulmuştur. Konuyla ilgili alt başlıklar ise şu şekilde sıralanmıştır:

Grafik-8: “Sağlık” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

g) Helaller ve Haramlar

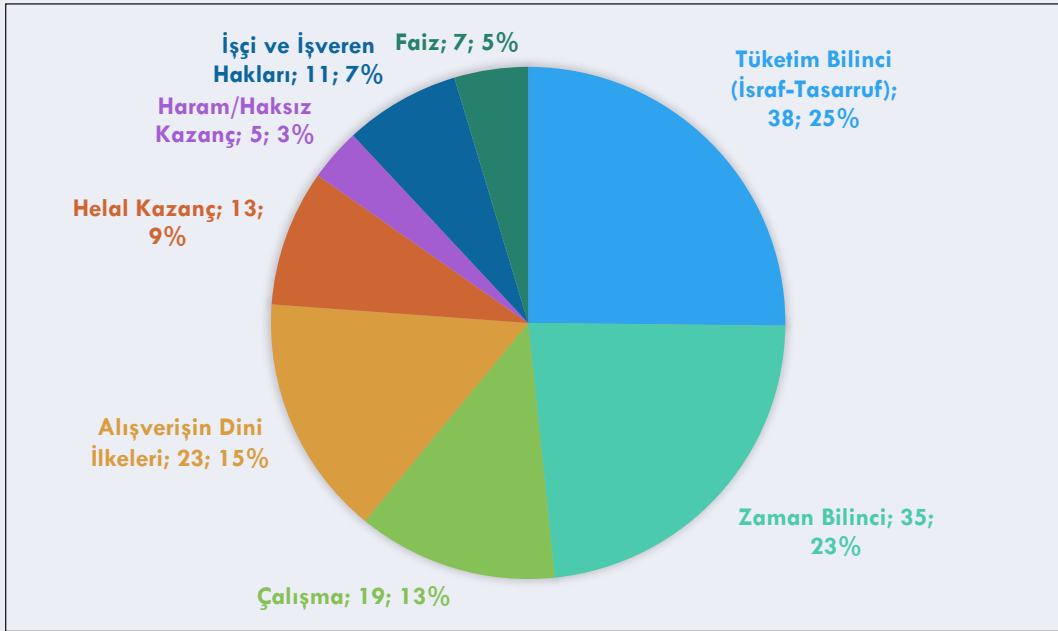
“Helaller ve haramlar”; dinin, hayatla buluştuğu noktada yer alır ve inanan bireyin yaşantısını önemli ölçüde etkiler. Helaller ve haramlar; bir anlamda yemeden içmeye, giyimden eğlenceye kadar hayatın hemen her alanında, dindar insanın yaşam ve davranış sınırlarını belirler. 2017 yılında, konuyla ilgili 144 hutbe hazırlanmıştır ve bu oran, genel dağılım içerisinde % 4'lük bir paya sahiptir. Tabloda da görüldüğü üzere “helal-haram duyarlılığı” alt konular arasında ilk sırada yer almakta ve bunu “bağımlılıklar/zararlı alışkanlıklar” konusu takip etmektedir.

Grafik-9: “Helaller ve Haramlar” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

ğ) Ekonomik Hayat

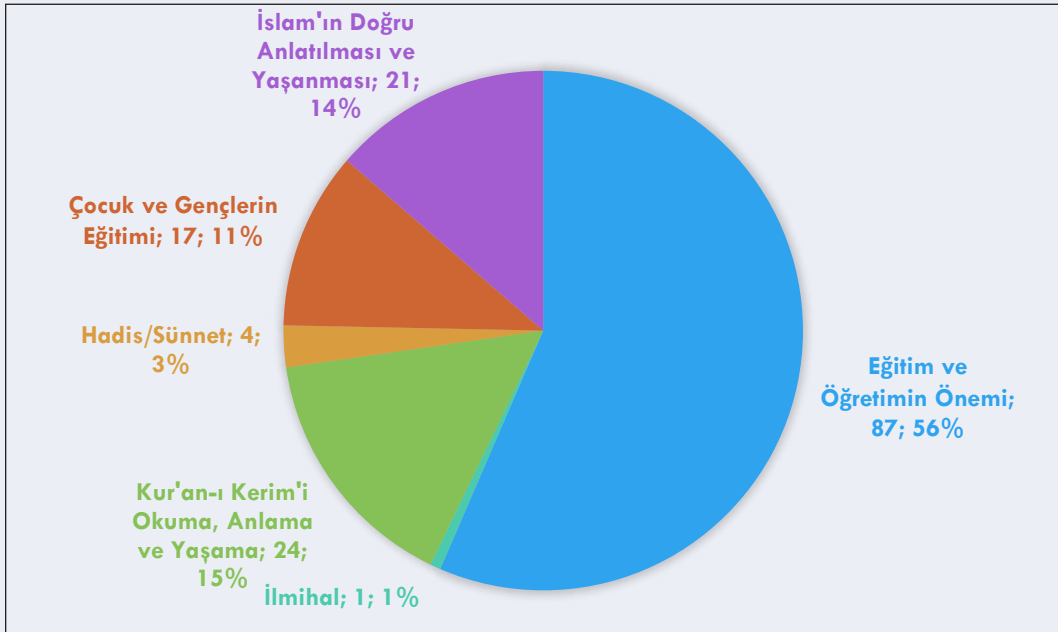
2017 yılında, “ekonomik hayat” ile ilgili hazırlanan hutbeler, % 4'lük bir orana sahiptir. Konuyla ilgili toplam 151 hutbe hazırlanmıştır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere konuyla ilgili hazırlanan hutbelerde ağırlıklı olarak “tüketim bilinci, zamanı iyi değerlendirme bilinci, alışverişin dini ilkeleri, çalışmanın önemi, helal kazanç ve işçi-işveren hakları” konuları işlenmiştir. Hazırlanan hutbelerin alt başlıklara göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Grafik-10: “Ekonomik Hayat” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

h) Eğitim

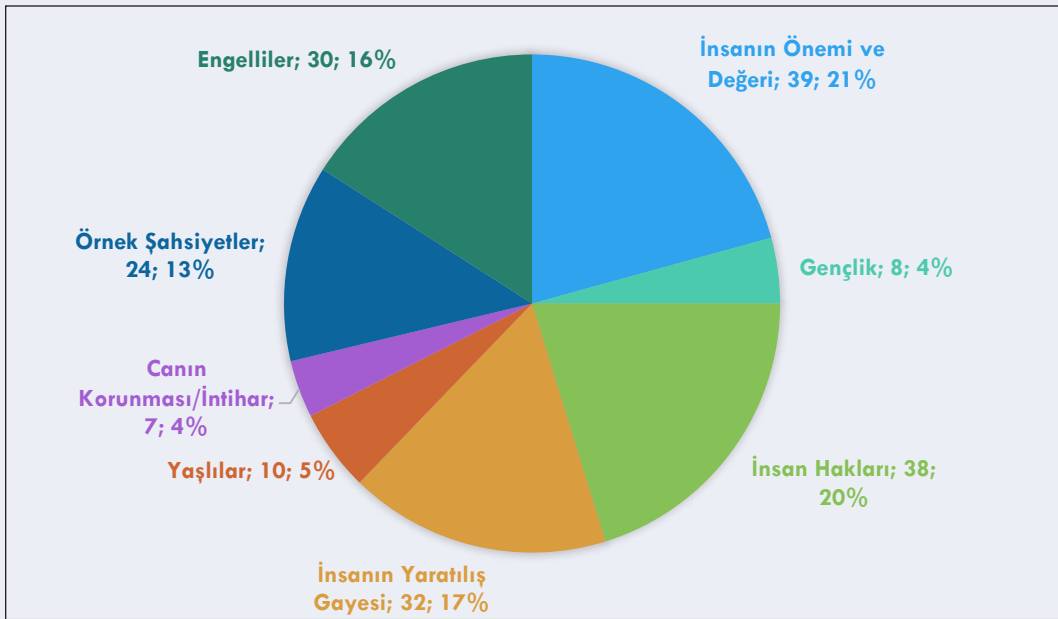
2017 yılında, “eğitim” ile ilgili konulara 154 hutbede yer verilmiştir. Genel dağılım içerisinde % 4'lük bir orana sahip olan eğitim konusunun alt başlıklarında ağırlıklı olarak “eğitim ve öğretimin önemi, Kur'an-ı Kerim'i okuma, anlama ve yaşama, İslam'ın doğru anlatılması ve yaşanması” gibi konular öne çıkmıştır. Konunun alt başlıklara dağılımı aşağıdaki gibidir:

Grafik-11: “Eğitim” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

1) İnsan

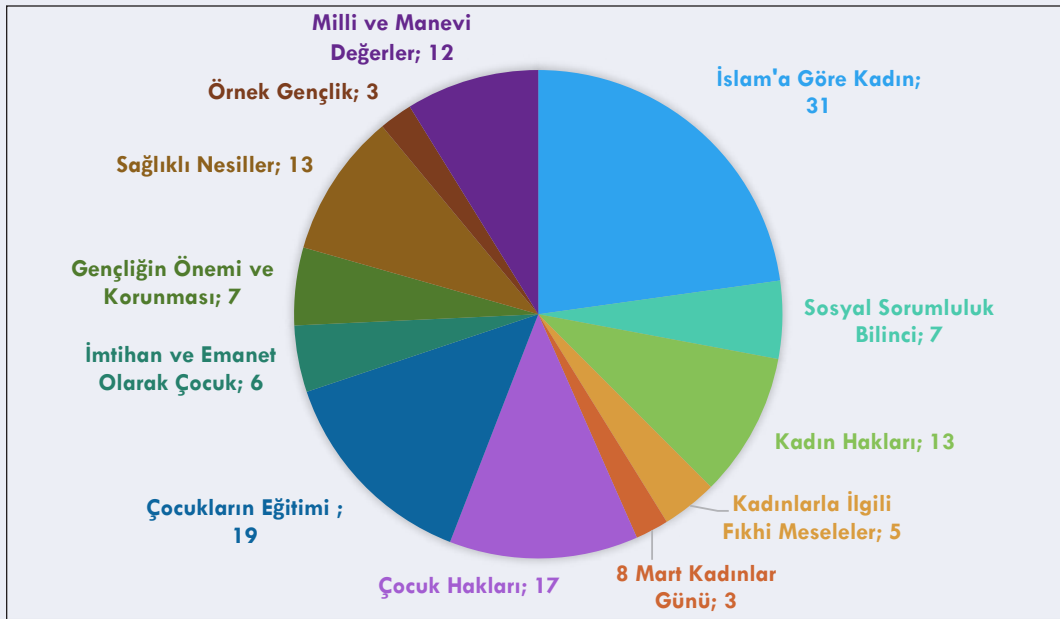
2017 yılında, “insan” ana başlığı altında 188 hutbe hazırlanmıştır. İnsan konusu ve alt başlıklarının diğer hutbeler içerisindeki payı, önceki yıllarda olduğu gibi % 5’tir. Bu başlık altında hazırlanan hutbeler içinde: “insanın önemi ve değeri, insan hakları, insanın yaratılış gayesi ve engelliler” gibi konular ilk sıralarda yer almıştır.

Grafik-12: “İnsan” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

i) Kadın, Çocuk ve Genç

2017 yılında, “kadın, çocuk ve genç” ana başlığı altında 136 hutbe hazırlanmıştır. “Kadın, çocuk ve genç” konusu ve alt başlıklarının diğer hutbeler içerisindeki payı % 4’tür. Bu başlık altında okunan hutbeler içinde “İslam’a göre kadın, çocukların eğitimi, çocuk hakları ve sağlıklı nesiller” gibi konular ilk sıralarda yer almıştır.

Grafik-13: “Kadın, Çocuk ve Genç” Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

2- Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler

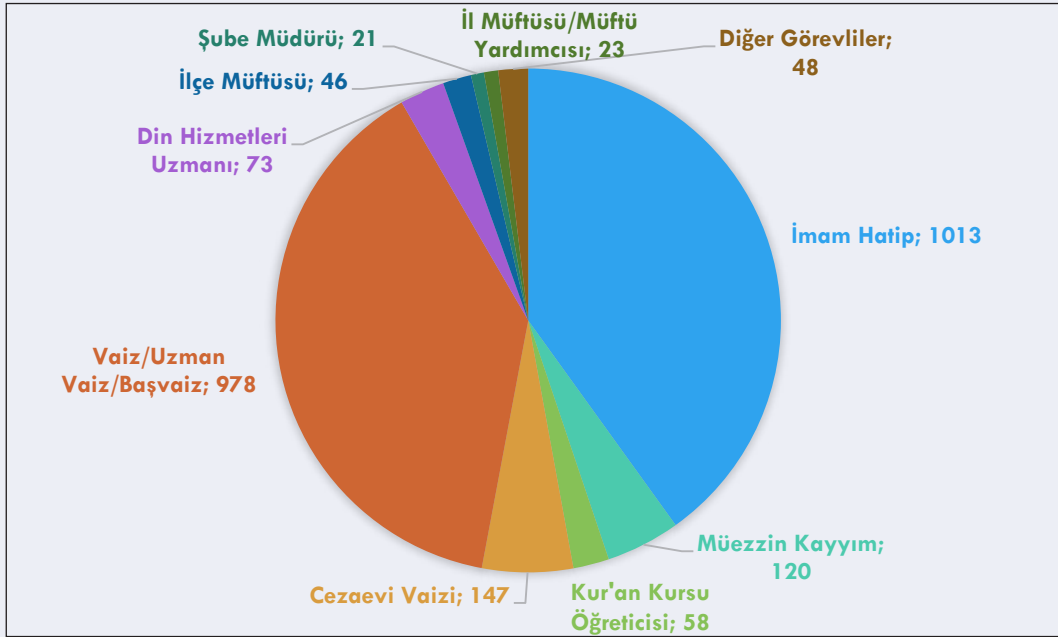
Başkanlığımızın Din Hizmetleri Yönetim Sistemi’nde (DHYS) arşivlenen hutbelerle ilgili konu, tarih ve yer bilgilerinin yanında, hutbeyi hazırlayanlarla ilgili bilgiler de yer almaktadır. Böylece hutbeyi hazırlayanın adı, soyadı, cinsiyeti, unvanı ve eğitim durumu bilgileri kayıt altına alınmaktadır. Söz konusu verilerin bir araya getirilmesinden aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

a) Hutbe Hazırlayanların Cinsiyetleri

2017 yılında hazırlanan hutbelerin % 92'si erkek görevliler, % 8'i ise kadın görevlilerce hazırlanmıştır. Derlenen verilerden hutbe hazırlamada kadın görevlilerimizden yeteri kadar istifade edilemediği görülmektedir. Oysa özellikle aile, insan, eğitim ve kadın konularında onların bakış açılarıyla konuların işlenmesinde fayda vardır.

b) Hutbe Hazırlayanların Unvanları

2017 yılında hutbe hazırlayan personelimizin unvanları da diğer bilgileri gibi kayıt altına alınmakta ve gerekli durumlarda değerlendirilmektedir. Aşağıdaki grafikte 2017 yılında hutbe hazırlayanların unvanlarına göre dağılımı görülmektedir:

Grafik-14: Hutbe Hazırlayanların Unvanlarına Göre Dağılımı

Daha önceki yıllarda olduğu gibi, hutbe hazırlayanların unvanlarına göre dağılımında, imam-hatiplerin 2017 yılında da ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İmam-Hatipleri vaizler, cezaevi vaizleri, müezzin kayyımlar ve din hizmetleri uzmanları takip etmektedir.

3- Genel Müdürlüğümüzce Hazırlanan ve Ülkemiz Genelinde Okunan Hutbeler

Genel Müdürlüğümüz tarafından 2017 yılında 54 hutbe hazırlanmış ve ülkemiz genelinde okunması sağlanmıştır. Hazırlanan hutbe metinleri, Başkanlığımız web sayfasında yayınlanmış, ayrıca İngilizce ve Arapça dillerine tercüme ettirilerek yine aynı web sayfasında halkımızın istifadesine sunulmuştur. Hazırlanan hutbelerin başlıkları ve okundukları tarihler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

2017 YILI HUTBELERİ		
S.NO	HUTBE BAŞLIĞI	OKUNMA TARİHİ
1	Gün Teröre Karşı Yekvücut Olma Günüdür	06.01.2017
2	Allah'ın Sevdiği Bir Kul Olabilmek	13.01.2017
3	Rahman'ın Mümin Kulları	20.01.2017
4	Namazı Zayi Etmek	27.01.2017
5	Ahit, Akit ve Misak Olarak Nikah	03.02.2017
6	Mümince Yakarışın Adı: Dua	10.02.2017
7	Asr Suresi'nin Öğrettiği Hakikatler	17.02.2017
8	Allah'a Sığınmanın En Güzel İfadesi: Muavvizeteyn Suresi	24.02.2017
9	Firdevs Cennetine Mirasçı Olmak	03.03.2017
10	Kötülüğe Engel Olabilmenin Yolu İyiliktir	10.03.2017
11	Şehadetin Destanlaştığı Yer: Çanakkale	17.03.2017
12	Hikmet Yüklü Öğütler	24.03.2017
13	Rağbetimiz Rabbimize Olsun	31.03.2017
14	Zulüm Ebedi Değildir	07.04.2017
15	Hiz. Peygamber ve Güven Toplumu	14.04.2017
16	Mümin Güvenen ve Güvenilen İnsandır	21.04.2017
17	Güven ve Muhabbet Köprüsü: Selam	28.04.2017
18	Nedamet ve Ümidin Adı: Tövbe	05.05.2017
19	Samimiyetsizliğin Adı: Riya	12.05.2017
20	Gerçek Özgürlük: Allah'a Kulluk	19.05.2017
21	Üzerimizde Her Canın Hakkı Vardır	26.05.2017
22	Orucun Açlığı, Açgözlülüğü Tedavi Eder	02.06.2017
23	Kur'an Ayında Kur'an'la Buluşalım	09.06.2017
24	Zekat Kazancı Artırır, Faiz Yok Eder	16.06.2017
25	Ömrümüzü Ramazan Kılabilmek	23.06.2017

26	Ramazan Bayramı	25.06.2017
27	Allah'ın Sıkı Tutulmasını Emrettiği Bağ: Sila-i Rahim	30.06.2017
28	İmanımız ve İnsanlığımızın İmtihani: Mülteciler	07.07.2017
29	Salaların Şahit Olduğu Direniş: 15 Temmuz	14.07.2017
30	Tükenmeyen Hüznümüz: Kudüs ve Mescid-i Aksa	21.07.2017
31	Yaratan, Yaşatan, Hidayet Veren Allah'tır	28.07.2017
32	Rahmana Has Kul Olabilmek	04.08.2017
33	Âyete'l-Kürsi'den Öğrendiğimiz Hakikatler	11.08.2017
34	Alışveriş ve Ticaret Ahlakı	18.08.2017
35	Allah'a Yakın Olma Arayışı: Kurban	25.08.2017
36	İman ve İslamın Tezahürü: Faydasız Şeylerden Uzak Durmak	01.09.2017
37	Kurban Bayramı	01.09.2017
38	Mazlumin Yanında Yer Almak	08.09.2017
39	Bilenlerle Bilmeyenler Bir Olur mu?	15.09.2017
40	Hicret: Kutlu Bir Yolculuk	22.09.2017
41	Cami Şehir ve Medeniyet	29.09.2017
42	Allah'ı Unutanlar Unutulurlar	06.10.2017
43	Cennet Yolcusu Olabilmek	13.10.2017
44	Mümince Bir Duruş: Tevekkül	20.10.2017
45	Şükreden Bir Kul Olabilmek	27.10.2017
46	Sünnet: Nebevi Kılavuz	03.11.2017
47	Örnek İnsan: Mümin	10.11.2017
48	Allah Katında Din İslam'dır	17.11.2017
49	Mevlid-i Nebi	24.11.2017
50	Güneşin Doğduğu En Hayırlı Gün: Cuma	30.11.2017
51	Kapanmayan Yaramız: Kudüs	08.12.2017
52	Kardeşliğe Saplanan Hançer: Gıybet	15.12.2017
53	Helal Haram Duyarlılığı	22.12.2017
54	Eşsiz Sermayemiz: Ömür	29.12.2017

Tablo-1: 2017 Yılında Başkanlığımız Merkezinden Gönderilen Hutbeler

4- Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kaynak Oluşturma Çalışmaları

Genel Müdürlüğümüzün 2017 yılı eylem planında yer alan “önceki yıllara ait hutbeleri, web sitesinde yayımlama ve personelin istifadesine sunma” görevi yerine getirilmiştir. Bu kapsamda daha önce Başkanlığımız web sayfasında yayınlanan hutbelere ilave olarak Genel Müdürlüğümüzce yıl boyunca hazırlanan hutbeler de söz konusu web sayfasında yayınlanarak halkımızın ve personelimizin istifadesine sunulmuştur.

Diğer taraftan 2011-2015 yılları arasında Genel Müdürlüğümüzce hazırlanarak ülke genelinde okutturulan 141 hutbe tekrar gözden geçirilerek “Minberden Öğütler-II” ismiyle kitap olarak basılmıştır.

II) VAAZLAR

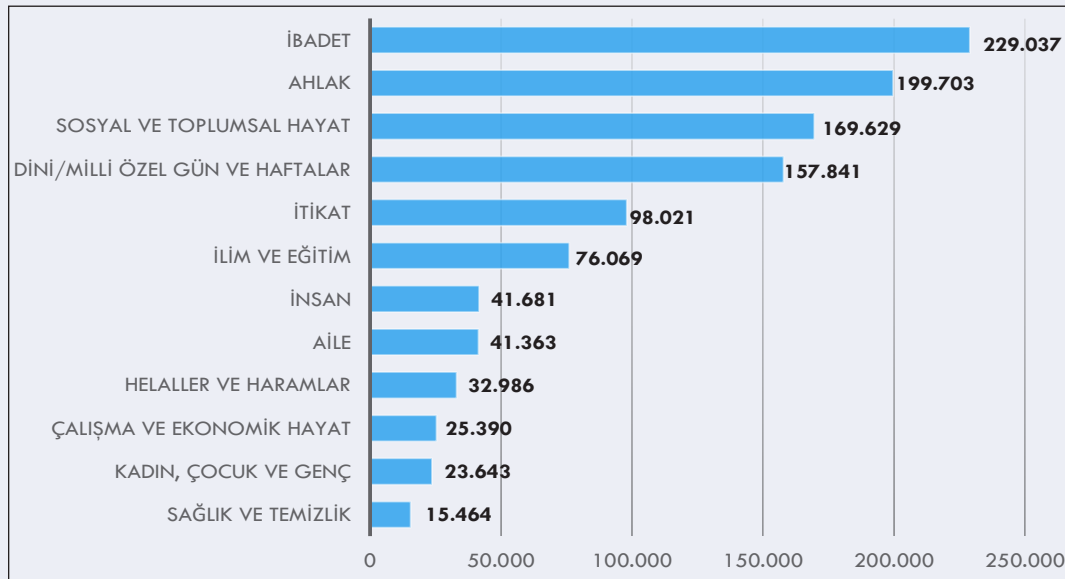
31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla vaiz kadrolarında 861 kadın, 2.017 erkek olmak üzere toplam 2.878 personel görev yapmaktadır. Bunlardan 24'ü başkanlık vaizi, 41'i başvaiz, 153'ü uzman vaiz, 2.222'si vaiz, 438'i ise cezaevi vaizidir. Yurtdışında görevli vaiz sayısı 331'dir.

Vaazlar, Başkanlığımız mevzuatına uygun olarak hazırlanmaktadır. Taşra teşkilatınca uygulanan vaaz programları, üç kısma ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi: üçer aylık vaaz ve irşat programlarıdır. Bu programlarda il irşat kurulları tarafından belirlenen konularda vaaz etmek üzere müftüler ve vaizler ile görev ve çalışma yönergesinde belirlenen şekilde, vaaz etme ehliyet ve niteliğini haiz cami görevlileri yer almaktadır. İkincisi: il özel irşat ekibi programlarıdır. Her il müftülüğünce genelgede belirlenen esaslar dâhilinde il özel irşat ekipleri oluşturularak irşat programları uygulanmaktadır. Üçüncüsü ise Ramazan Ayı Özel Irşat Programı'dır. Bu program da her il ve ilçe müftülüğünce hazırlanıp uygulanmaktadır. Programlar, uygulanmadan önce Din Hizmetleri Yönetim Sistemi (DHYS) modülüne kaydedilmektedir.

Bu çerçevede 2017 yılında hazırlanan ve usulüne uygun olarak sunulan vaazların genel özellikleri şunlardır:

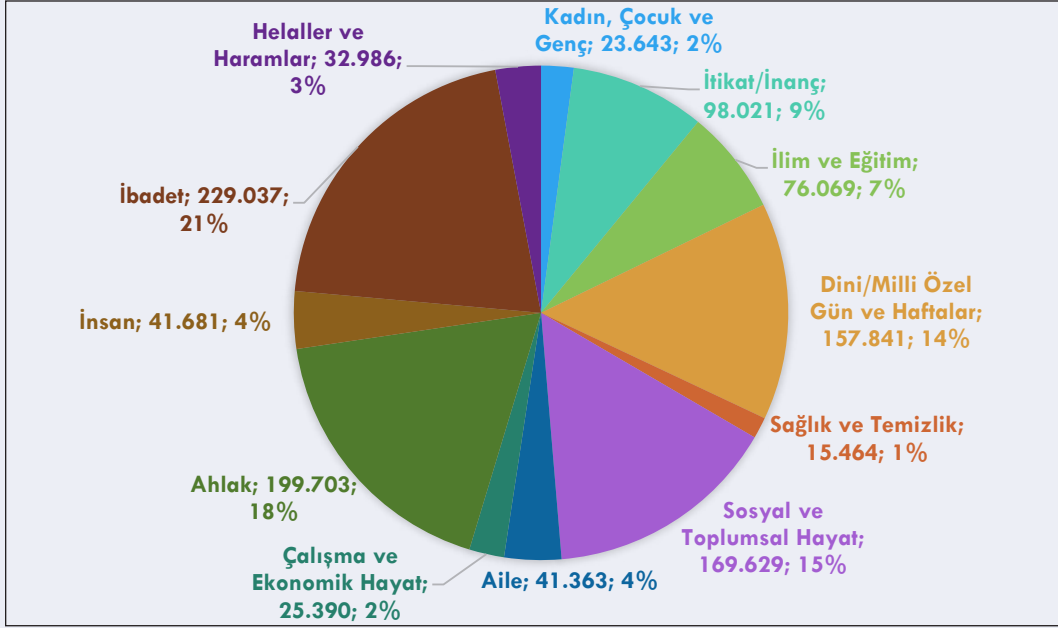
1- Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

İl ve ilçe irşat kurulları tarafından planlanan vaaz konuları, belli periyodlarla DHYS programına "Ana Konular" ve bunlara bağlı "Alt Konular"a göre kaydedilmektedir. Gerek görülmesi halinde konu başlıklarında değişiklik yapılabilmektedir. Ana konular "İtikat/İnanç, İbadet, Ahlak, Aile, Kadın-Çocuk ve Genç, Sağlık ve Temizlik, Sosyal Hayat, Eğitim, İnsan, Helaller ve Haramlar, Ekonomik Hayat, Dini-Milli Özel Gün/Gece ve Haftalar" olmak üzere on iki başlık altında toplanmıştır. 2017 yılında hazırlanan vaazların ana konulara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik-15: Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

Grafik-15 incelendiğinde; 2017 yılındaki vaazlarda ağırlıklı olarak, ibadet, ahlak, sosyal hayat, dini-milli özel gün/gece ve haftalar ile itikat üst başlıkları altında yer alan konuların işlendiği görülmektedir.

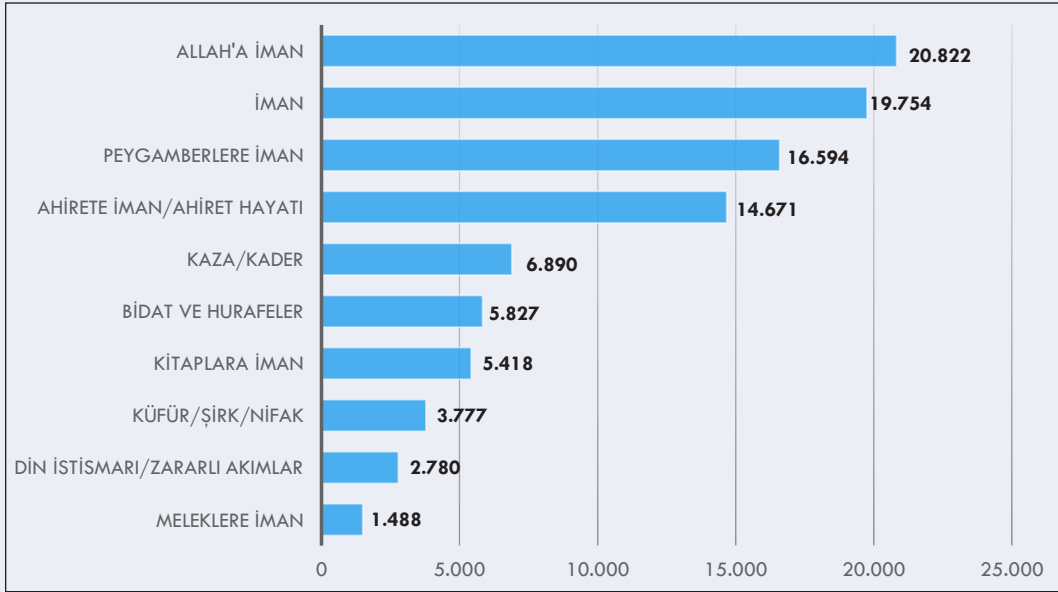
Grafik-16: Vaazların Ana Konularına Göre Yüzdelik Oranları

2017 yılında yapılan vaazların sayısı, 1.110.827'dir. Söz konusu vaazların ana konulara dağılımı incelendiğinde; "İbadet" konusunun % 21 oranıyla ilk sırada yer aldığı, ikinci sırada "Ahlak", üçüncü sırada ise "Sosyal Hayat" konularının tercih edildiği görülmektedir. Bununla beraber "Sağlık ve Temizlik" ana konusu altında yapılan 15.464 vaaz ise genel dağılımdaki % 1'lik payı ile son sırada yer almıştır.

2017 yılında yapılan vaazların ana konuları incelendiğinde ise aşağıdaki grafikler ve değerlendirmeler ortaya çıkmaktadır:

a) İtikat/İnanç Konuları

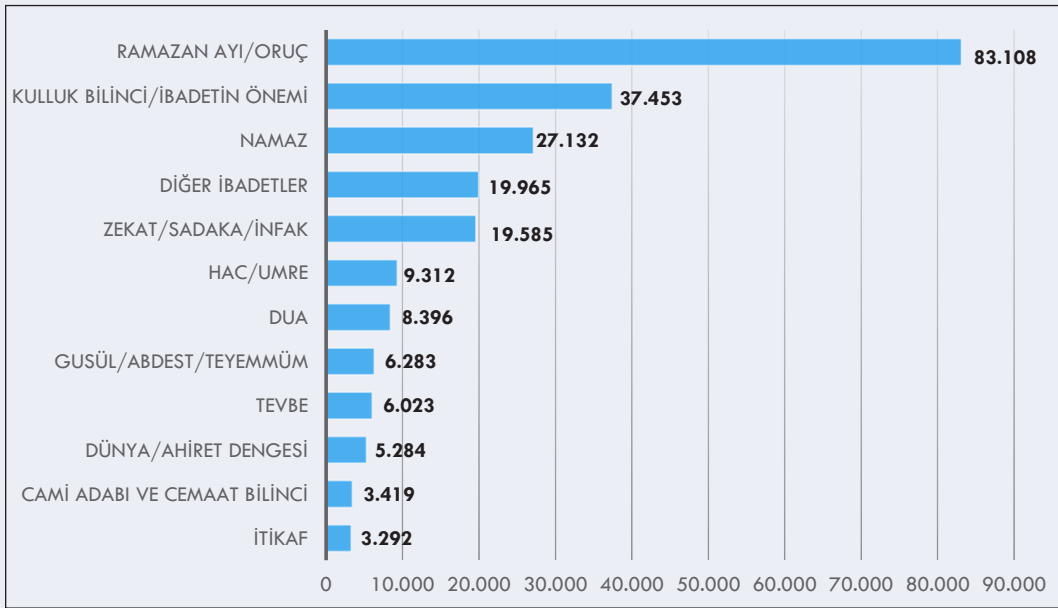
İslam dini, bir bütün olarak itikat/inanç, ibadet ve ahlak olmak üzere üç alan üzerinde yükselmektedir. İman, bu alanların temeli olup, ibadet ve ahlak bunun üzerine kurulur. Bundan dolayıdır ki sorunlu bir iman alanı, sağlıklı bir ibadet ve ahlak hayatı ortaya koyamaz. Günümüz insanı, karşılaştığı maddi ve manevi sıkıntıların yol açtığı bunalımı aşmada çoğu zaman yanlış inançların ve hurafelerin hedefi olabilmektedir. Bu açıdan vaaz ve irşat programlarında inanç konularına yeterince yer verilmesi önemlidir. 2016 yılında sunulan vaazların % 10'unu itikat/inanç konuları oluştururken; 2017 yılında yapılan vaazların %9'unu itikat/inanç ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 98.021 vaaz verilmiştir. Bu bağlamda en çok vaaz edilen konular: “Allah’a İman, Peygamberlere İman, Ahirete İman ve Ahiret Hayatı” gibi iman esasları ile ilgili konulardır. İtikada/inanca dair vaazların diğer alt konularını ise: “Kaza/Kader, Bidat ve Hurafeler, Kitaplara İman, Küfür/Şirk/Nifak, Din İstismarı/Zararlı Akımlar ve Meleklerle İman” konuları oluşturmıştır.

Grafik-17: İtikat/İnanç Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklarına Göre Dağılımı

b) İbadet Konuları

2017 yılında yapılan vaazların %21'ini "İbadet" ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 229.037 vaaz verilmiştir. Bu sayı, toplam vaaz sayısının yaklaşık olarak 1/4'üne tekabül etmektedir. Bir önceki yıllara karşılaştırıldığında "İbadet" konusunda yapılan vaazların, toplam vaazlar içindeki oranının %24'ten %21'e düştüğü görülmektedir. Bu başlık altında yapılan vaazların alt konulara dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

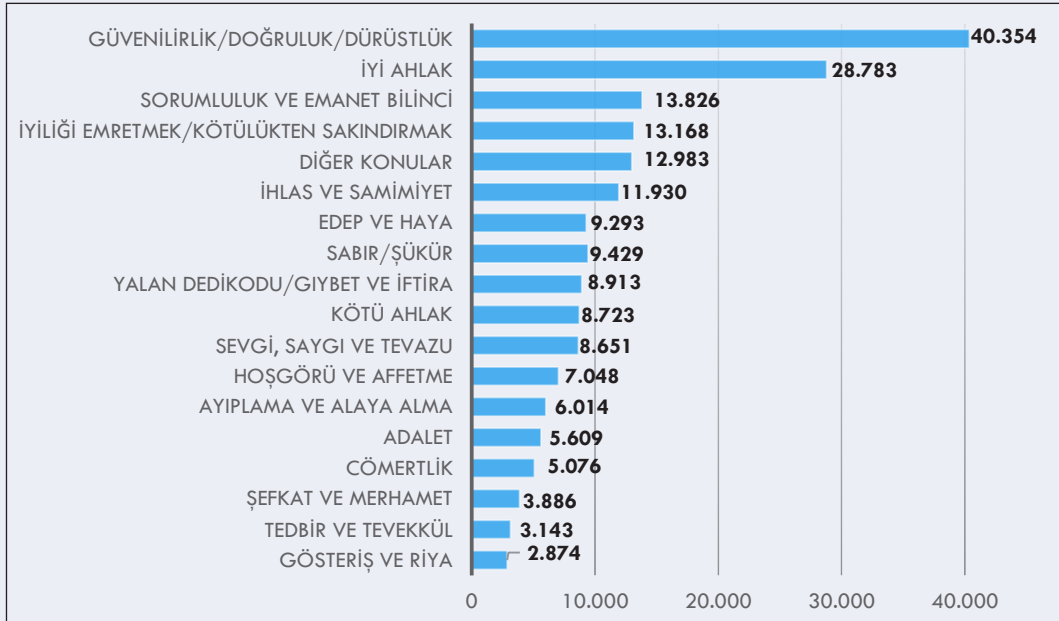

Grafik-18: İbadet Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü gibi konuyla ilgili yapılan vaazlarda; dini hayatın, diğer zamanlara göre daha canlı yaşandığı Ramazan ayında işlenen konular ön plandadır. Bu açıdan Ramazan ayı ve oruç konusunda yapılan vaazlar önemli bir yer tutmaktadır. "Ramazan" konusunu, "kulluk bilinci/ibadetin önemi" "namaz" ve "diğer konular" takip etmektedir.

c) Ahlak Konuları

2017 yılında yapılan vaazların % 18'ini "Ahlak" ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 199.703 vaaz verilmiştir. "Ahlak" konusu, ibadet konusundan sonra en çok vaaz yapılan alandır. Günümüz insanının ahlak alanında gerek yerel gerekse evrensel açıdan çok çeşitli problemlerle karşı karşıya bulunduğu aşikârdır. Bu problemlere paralel olarak ahlaki endişelerin giderek arttığı toplumumuzda, ahlaki sorunlar ve çözümlerine dair çalışmalar yapılmaktadır. Bu açıdan ahlak konusunda insanları aydınlatmak, hem irşat hizmetlerinin önemli bir ayağı hem de Başkanlığımıza verilmiş olan "İslam dininin ahlak ile ilgili işlerini yürütmek" görevinin bir gereğidir. Bu konuda yapılan vaazların alt başlıklara göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır:

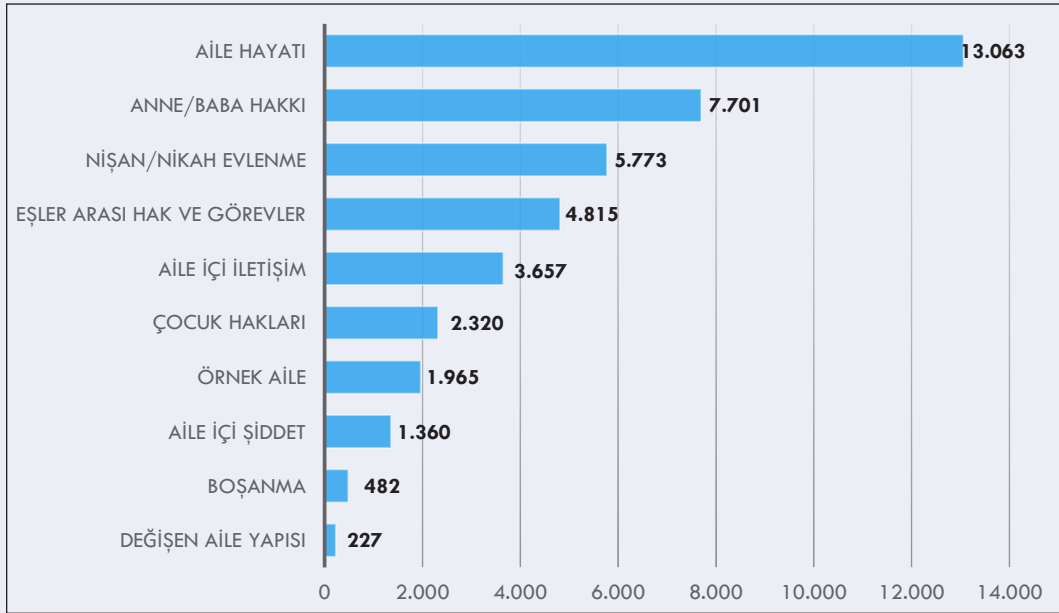

Grafik-19: Ahlak Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Grafikte yer alan alt konuların dağılımı incelendiğinde "güvenilirlik, doğruluk, dürüstlük, iyi ahlak, sorumluluk ve emanet bilinci" konusundaki vaazların ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

ç) Aile Konuları

Toplumun temeli sayılan aile, önemli bir sosyal kurumdur. Ailenin devamı ve korunması, toplumların geleceği açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, “Aile ve Dini Rehberlik Büroları” marifetiyle yürütülen hizmetler, konferans, seminer, sempozyum, panel vb. etkinlikler yanında vaazlarda da aileyle ilgili konulara önemli bir yer verilmektedir. 2017 yılında “aile” ile ilgili yapılan vaazların alt başlıklara göre dağılımı şöyle olmuştur:

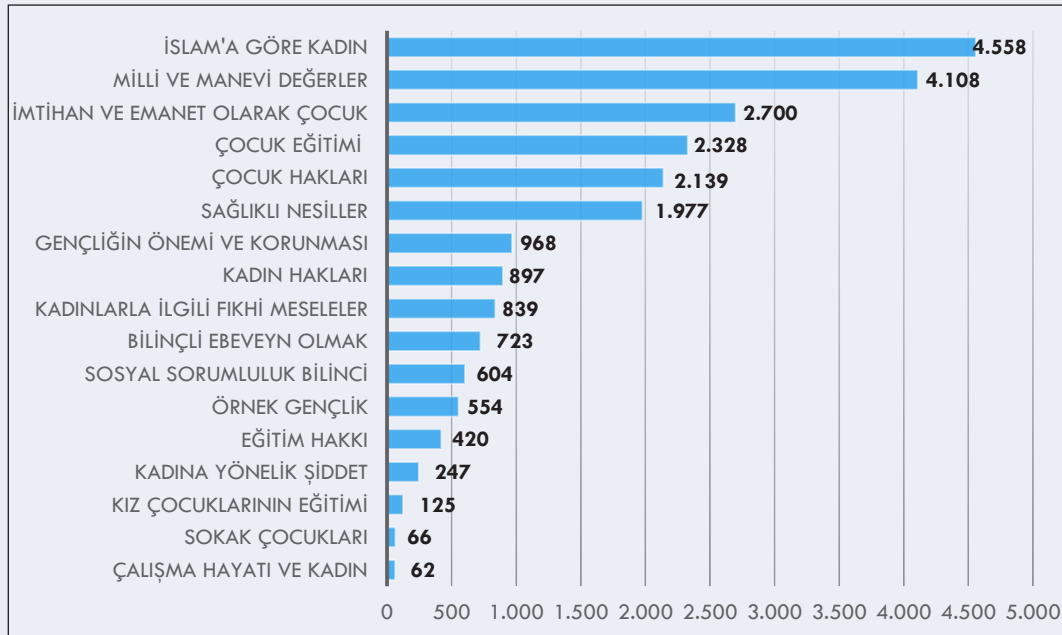

Grafik-20: Aile Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

2017 yılında, aile konularıyla ilgili 41.363 vaaz yapılmıştır. Aile konulu vaazlar, 2017 yılındaki bütün vaazların % 4'ünü oluşturmaktadır. Aile ana konusu altındaki alt başlıklarda “aile hayatı, anne-baba hakkı, nişan/nikâh evlenme, eşler arası hak ve görevler” konuları yoğun olarak ele alınmıştır.

d) Kadın, Çocuk ve Genç Konusunda Yapılan Vaazlar

İslam'a göre kadın hakları, insanlar arası fırsat eşitliği, çocukların nitelikli eğitimi, gençliğin önemi ve korunması gibi konular, günümüz toplumunun üzerinde durduğu önemli konulardandır. Değişen hayat şartları, yükselen eğitim seviyesi, şehirleşme gibi faktörler, toplumumuzda kadınların, çocukların ve gençlerin geleneksel rollerinde değişimler meydana getirmiştir. Bu değişikliğin dini ve ahlaki anlamda sağlam bir zemine oturması, söz konusu değişimlerin ortaya çıkaracağı muhtemel gerilimlerin azaltılması ve toplumsal yapının bu değişimden zarar görmemesi için, vaazlar yoluyla halkımızın irşat edilmesi geçmiş yıllarda olduğu gibi sürekli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda 2017 yılında, “kadın, çocuk ve genç” konularında 23.643 vaaz verilmiştir. Bu vaazların alt konu dağılımında görüleceği gibi, kamuoyunda önemli yer tutan kadının durumu, sağlıklı nesiller, çocukların eğitimi ve çocuk hakları gibi konular öne çıkmaktadır.

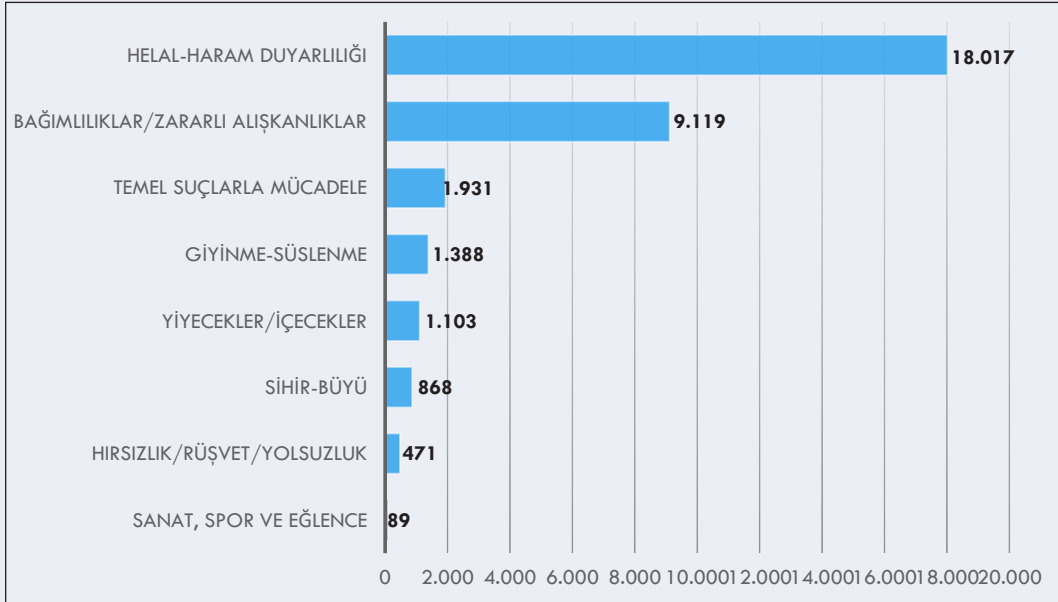

Grafik-21: Kadın, Çocuk ve Genç Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Vaaz ve irşat faaliyetlerinde; kadın, çocuk ve genç konularına daha fazla yer verilmesi, daha huzurlu ailelerin teşkiline ve bu kesimlerin toplum içinde layık olduğu yeri almasına katkı sağlayacaktır.

e) Helaller ve Haramlar

Helaller ve haramlar; dinin kendi mensupları için ortaya koyduğu emir ve yasaklardır. İman ve ibadetler, ferdin Allah’a karşı bağlılık ve kulluğunu simgeleyen bir anlama sahip olduğu gibi, dinin birtakım gayelerle koyduğu yasaklara ve sınırlara uymak da yine dindarlığın bir gereğidir. Ancak helal ve haramlara riayet etmek, sadece bireyi değil aynı zamanda toplumu da ilgilendiren boyutları sebebiyle irşat hizmetlerinde yer almalıdır. Bu konuda 2017 yılında yapılan vaazların alt başlıklara göre dağılımı şöyle olmuştur:

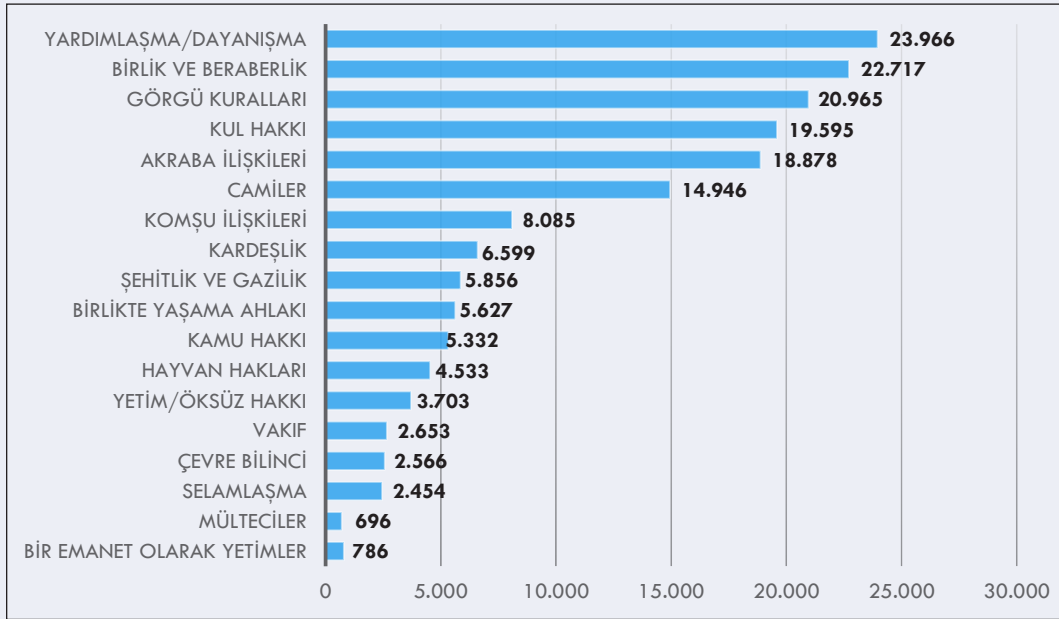

Grafik-22: Helaller ve Haramlar Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü üzere; “Helaller ve Haramlar” başlığı altında yapılan vaazlar içinde: “helal-haram duyarlılığı, bağımlılıklar/zararlı alışkanlıklar, temel suçlarla mücadele, giyinme ve süslenme ahlakı ile yiyecekler/içecekler” konuları ön sıralarda yer almıştır. 2017 yılında, helaller ve haramlar konusunda toplam 32.986 vaaz yapılmıştır. “Sihir ve büyü, hırsızlık-rüşvet ve yolsuzluk, sanat, spor ve eğlence” konuları da “helal ve haram” ana konusu altında işlenen diğer alt konulardandır.

f) Sosyal Hayat

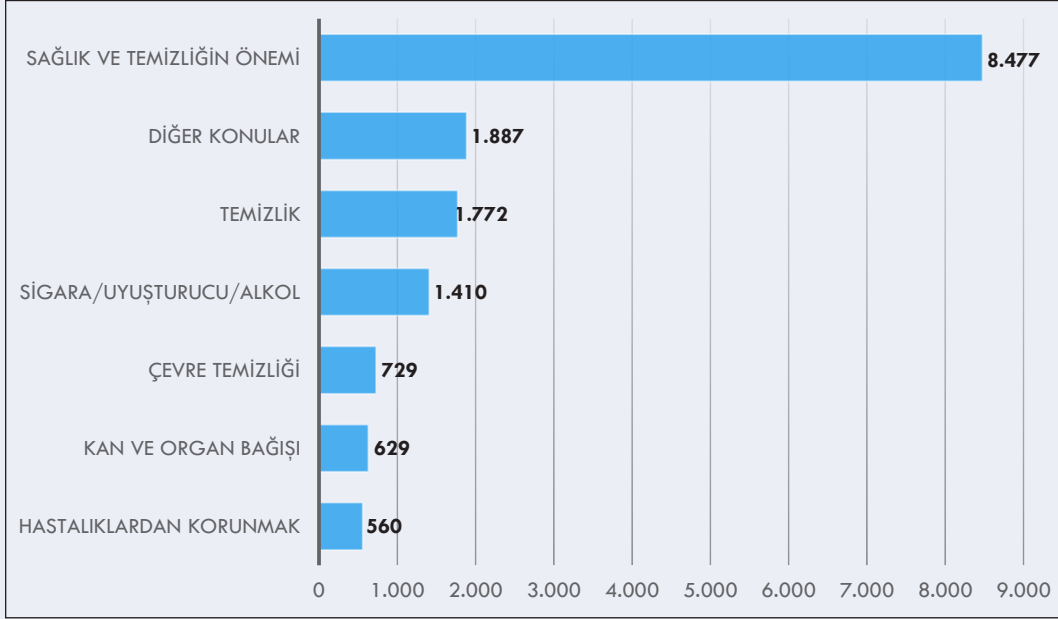
Vaaz yoluyla insanları bilgilendirme ve toplumu aydınlatma hususunda dini bilgilerin niteliği kadar bu bilgilerin sosyal hayatla irtibatının kurulması ve güncel olması da önemlidir. Vaiz, bir sosyolog gibi toplumu izlemeli ve ihtiyaç duyulan güncel konulara, sosyal problemlere değinmelidir. Cemaati ilgilendiren bir konunun, dinin temel kaynakları doğrultusunda işlenip yaşanan hayatla ilişkilendirilmesi, vaazı etkili ve faydalı hale getirmektedir. Bu bağlamda, vaazlarda, sosyal hayata dair konulara gittikçe artan bir oranda yer verilmesi gerekmektedir. “Sosyal hayat” konusu, vaaz ana konuları içerisinde 169.629 vaaz sayısı ve % 15’lik oranla “ibadet ve ahlak” konularından sonra üçüncü sırada yer almaktadır. “Sosyal hayat” konusunda yapılan vaazların alt konulara göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır:

Grafik-23: Sosyal Hayat Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

g) Sağlık Konuları

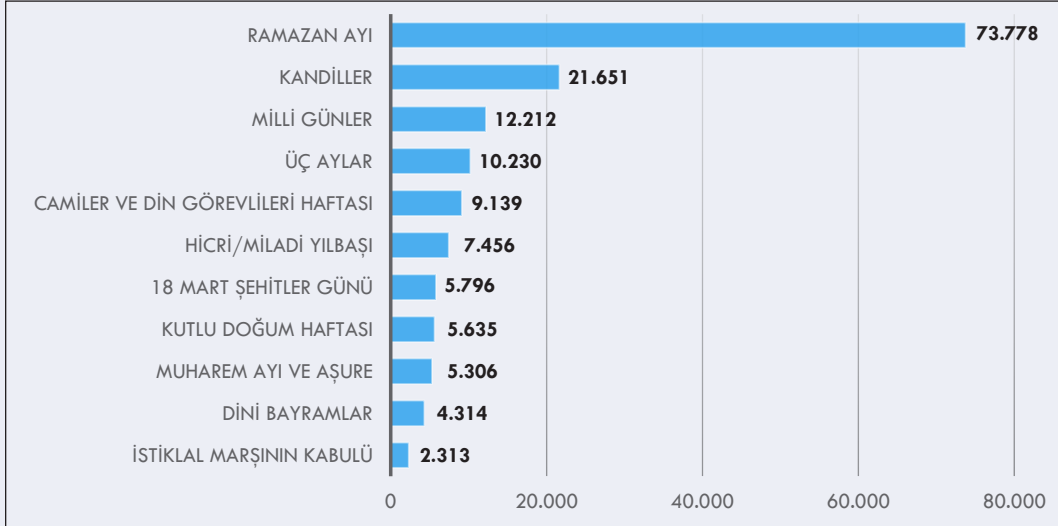
Dinimiz, manevi temizliğe ve arınmaya önem verdiği kadar maddi temizliğe ve sağlığa da büyük önem vermektedir. Modern hayatın getirdiği stres, yorgunluk ve depresyon, ruh sağlığını ve gündelik hayatı olumsuz yönde etkilemekte ve sağlık problemlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu anlamda cemaate, temizlik, sağlığın korunması ve hastalıklara karşı tedbirli olma konularının dini bir yorum çerçevesinde doğru bilgilerle sunulması, birçok insan için hayati bir yardım anlamına gelmektedir. 2017 yılında, “sağlık ve temizlik” konusunda 15.464 vaaz yapılmıştır. Söz konusu vaazlarda ağırlıklı olarak “sağlığın önemi, temizlik, sigara/uyuşturucu/alkol ve çevre temizliği” gibi konulara yer verilmiştir.

Grafik-24: Sağlık Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

ğ) Dini-Milli Özel Günler/Geceler ve Haftalar

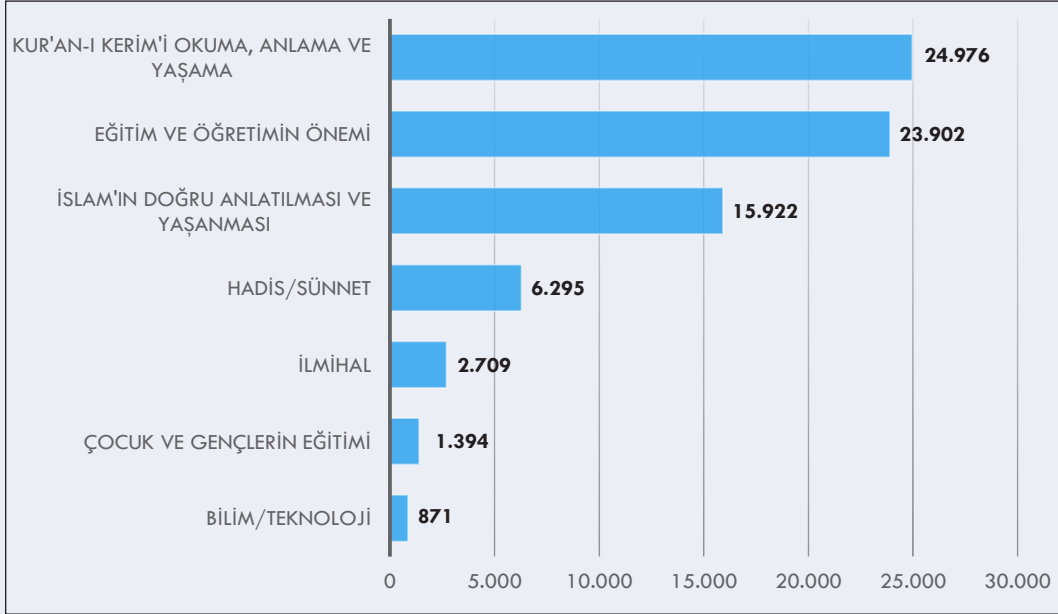
Milletimizin dini hayatında önemli bir yeri bulunan “dini ve milli günler/geceler ve haftalar” konusunda 2017 yılında, 157.841 vaaz verildiği görülmektedir. Bu sayı toplam vaazlar içinde % 14'lük bir orana karşılık gelmekte ve en çok vaaz edilen konular arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Dini hayatın önemli dilimlerinden olan özel günler/geceler ve haftalar, halkımızın dini yaşantısını şekillendirmede önemli bir fonksiyona sahiptir. Başkanlığımızın topluma yönelik irşat faaliyetlerini yoğunlaştırdığı bu dönemlerde “Ramazan ayı, kandil geceleri, milli günler ve üç aylar” hakkında yapılan vaazlar ön sıralarda bulunmaktadır.

Grafik-25: Dini ve Milli Özel Günler/Geceler ve Haftalar Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

h) Eğitim Konuları

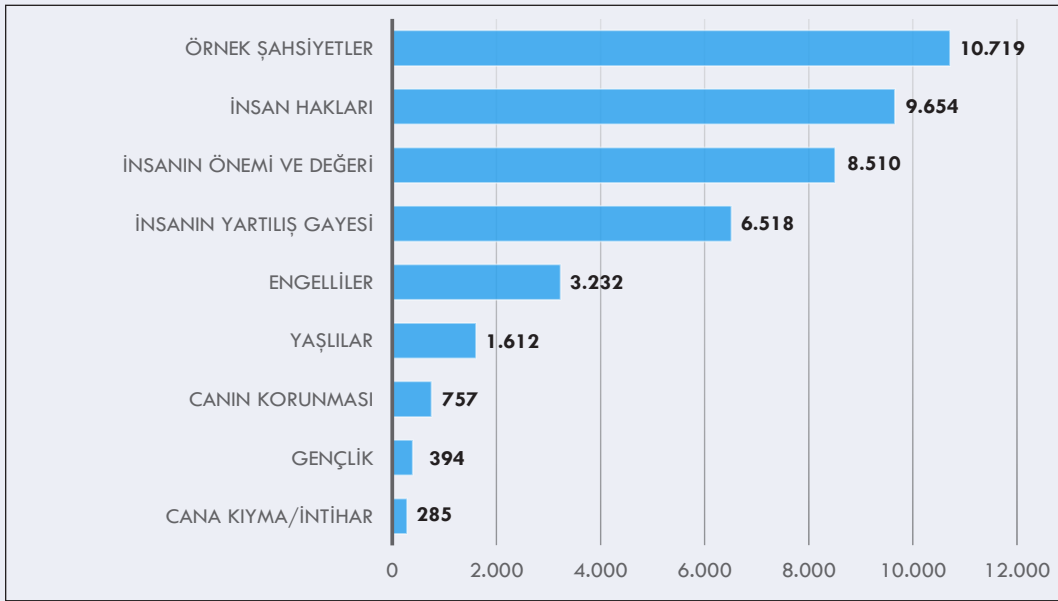
Toplumsal hayatın en önemli unsurlarından biri de eğitimidir. Gelenek, din ve toplumsal değerlerle şekillenen eğitim, bireyin değer yargılarının yapısını oluşturmakta ve bir şekilde toplumun devamını sağlamaktadır. Vaazlar da yaygın eğitimin önemli bir parçasını oluşturmakta, gelenek ve değerlerin aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda vaazlar, cemaatin eğitim hususunda bilinçlenmesi amacına hizmet eden bir işleve sahiptir. Bu amaçla 2017 yılında, “eğitim” ana başlığı altında 76.069 vaaz planlanmış ve uygulanmıştır. Yapılan vaazlar içinde “Kur’an-ı Kerim’i okuma, anlama ve yaşama, eğitim ve öğretimin önemi, İslam’ın doğru anlaşılması ve yaşanması ile Hadis ve Sünnet” konuları öne çıkmaktadır.

Grafik-26: Eğitim Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

ı) İnsan

Artan eğitim seviyesi ve diğer kültürlerle ilişkiler, enformasyon ağlarından gelen bilgiler, insanların kendilerine, varoluş sebeplerini ve hayatın anlamını daha sık sordurmaktadır. Bu açıdan insanların bu sorularına cevap mahiyetinde yapılacak vaazların anlam ve önemi büyüktür. Elde edilen verilere göre 2017 yılında, “insan”ı konu edinen 41.681 vaaz yapılmıştır. Konunun alt başlıklara göre dağılımı ise şu şekilde olmuştur:

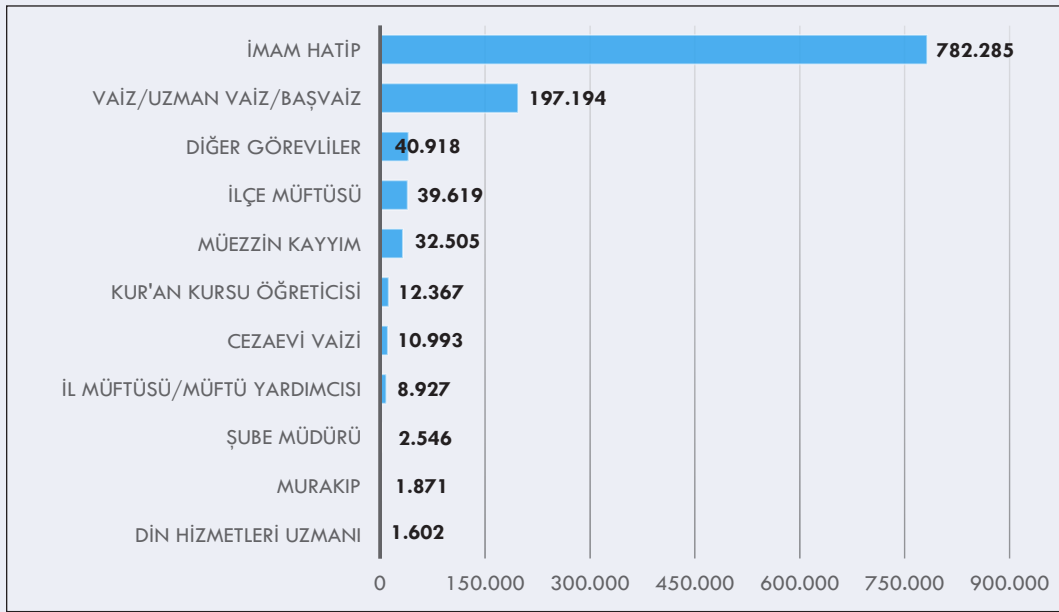
Grafik-27: İnsan Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

2- Vaaz Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Başkanlığımızca yürütülen vaaz ve irşat hizmetleri, hem erkek hem de kadın görevlilerimiz tarafından yürütülmektedir. 2017 yılında yapılan vaazlara bu açıdan baktığımızda 74.418 vaaz, kadın görevliler tarafından sunulmuştur. Erkek görevlilerimiz ise toplam 1.036.409 vaaz vermiştir.

3- Vaazların Unvanlara Göre Dağılımı

Vaaz eden görevlilerimiz sadece vaizler olmayıp aynı zamanda değişik unvanlarda görev yapan, vaaz hazırlama ve sunma konusunda yetenekli ve mahir olan görevlilerimiz de vaaz etmektedirler. Bu bağlamda 2017 yılında vaaz edenlerin unvanlarına göre dağılımı şöyledir:

Grafik-28: Vaazların Unvanlara Göre Dağılımı

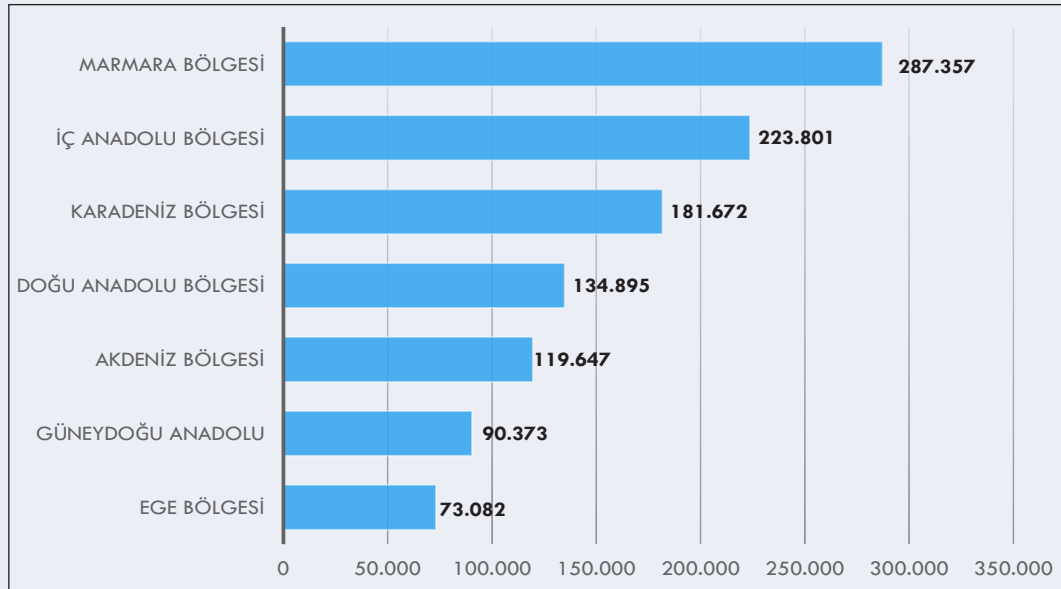
Grafikte görüldüğü üzere; 2017 yılında vaaz yapmaya yetkili görevlilerin unvanlarına bakıldığında ilk sırada imam-hatipler bulunmaktadır. Toplam 1.110.827 vaazın, 782.285'i imam-hatipler tarafından sunulmuştur. Diğer bir cami görevlisi olan müezzîn-kayyımların yaptığı vaazlar da eklendiğinde bu sayı 814.790'a ulaşmaktadır. Bu durum toplam vaazların 2/3'ünden fazlasını, cami görevlilerinin hazırlayıp sunduğunu göstermektedir. Merkezi vaaz uygulamasının terkedilerek yüz yüze vaaz sistemine geçilmesi, imam-hatiplerin irşat hizmetlerine aktif olarak katılmalarına büyük katkı sağlamıştır. 2011 yılında başlatılan "Yüz Yüze Vaaz Projesi"nin geldiği aşamayı göstermesi bakımından bu sonuçlar olumlu olarak değerlendirilmelidir.

Vaaz sayıları, unvanlara göre değerlendirildiğinde; ikinci sırada vaizler yer almaktadır. Vaiz, cezaevi vaizi, uzman vaiz ve baş vaizlerin toplam vaaz sayıları 208.187'dir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nda halen üç bine yakın vaiz görev yapmaktadır. Vaizlerimiz, görev tanımlarını aşan birçok sosyal ve kültürel içerikli din hizmetinin yerine getirilmesinde görev almaktadır. Özellikle sosyal hizmet kurumları olan çocuk ve sevgi evleri, gençlik merkezleri, huzur evleri, cezaevleri, kadın sığınma evleri, hastane manevi destek hizmetleri, Kredi Yurtlar Kurumu öğrencileri ve engelli eğitim kurumlarına din hizmeti, düzenli ve programlı bir şekilde ulaştırılmakta ve sosyal hayatın hemen her alanında din görevlilerimiz yerlerini almaktadır.

Vaizleri, 39.619 vaazla ilçe müftüleri, 12.367 vaazla Kuran kursu öğreticileri takip etmektedir.

4- Vaazların Bölgelere Göre Dağılımı

Aşağıdaki grafik, 2017 yılı DHYS verilerine göre vaazların, bölgelere göre dağılım sayılarını göstermektedir. Bu verilere göre; Marmara bölgesi en çok vaaz sunulan bölgemizdir. Marmara bölgesini İç Anadolu ve Karadeniz bölgeleri takip etmektedir. Vaaz sayısının en az olduğu bölgelerimiz ise Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgesi'dir.

Grafik-29: Vaazların Bölgelere Göre Dağılımı

Vaazların bölgelere göre dağılımları incelendiğinde bir önceki yıla göre şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Marmara Bölgesi, 287.357 vaazla önceki yıllarda olduğu gibi yine ilk sıradaki yerini korumuştur. Karadeniz Bölgesi, 2017 yılında 181.672 vaaz ile üçüncü sırada yerini almıştır. İç Anadolu Bölgesi, 2017 yılında ikinci sıraya yükselmiştir. Bu bölgede 2017

yılında 223.801 vaaz yapılmıştır. Doğu Anadolu Bölgesi, 2017 yılında 134.895 vaaz ile dördüncü sırada yer almıştır. Akdeniz Bölgesi'nde 119.647 vaaz hazırlanırken, altıncı sırada yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 90.373 vaaz yapılmıştır. Vaaz sayılarında son sırada yer alan Ege Bölgesi'nde 2017 yılında 73.082 vaaz verilmiştir.

5- Üçer Aylık Vaaz Dönemlerine Özel Konu Belirlenmesi

Başkanlığımızın 2017-2021 Stratejik Planı'nda, Genel Müdürlüğümüze her yılın üçer aylık vaaz programları için bir ana konu belirlenmesi görevi verilmiştir. Bu çerçevede 2017 yılının ilk üç aylık döneminde (Ocak, Şubat ve Mart) "Söz Ahlakı", ikinci üç aylık döneminde (Nisan, Mayıs ve Haziran) "Hz. Peygamber ve Güven Toplumu", üçüncü üç aylık döneminde (Temmuz, Ağustos ve Eylül) "Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman", dördüncü üç aylık döneminde ise (Ekim, Kasım ve Aralık) "Cami, Şehir ve Medeniyet" konuları belirlenmiştir. Belirlenen ana konular bütün il müftülüklerine bildirilerek il irşat kurullarınca vaaz konularının, bu ana konu merkeze alınarak hazırlanması istenmiştir.

III) İHTİDA İŞLEMLERİ

2017 yılı içinde müftülüklere başvuran 258 kişi, yurtdışı Din Hizmetleri Müşavirliklerine ve Ataşeliklerine başvuran 489 kişi ihtida etmiştir.

İhtida edenlerin yaş ortalaması dağılımında 21-30 ve 31-40 yaş aralığı ağırlıklıdır.

B. CAMİ HİZMETLERİ BAĞLAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1) CAMİ HİZMETLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

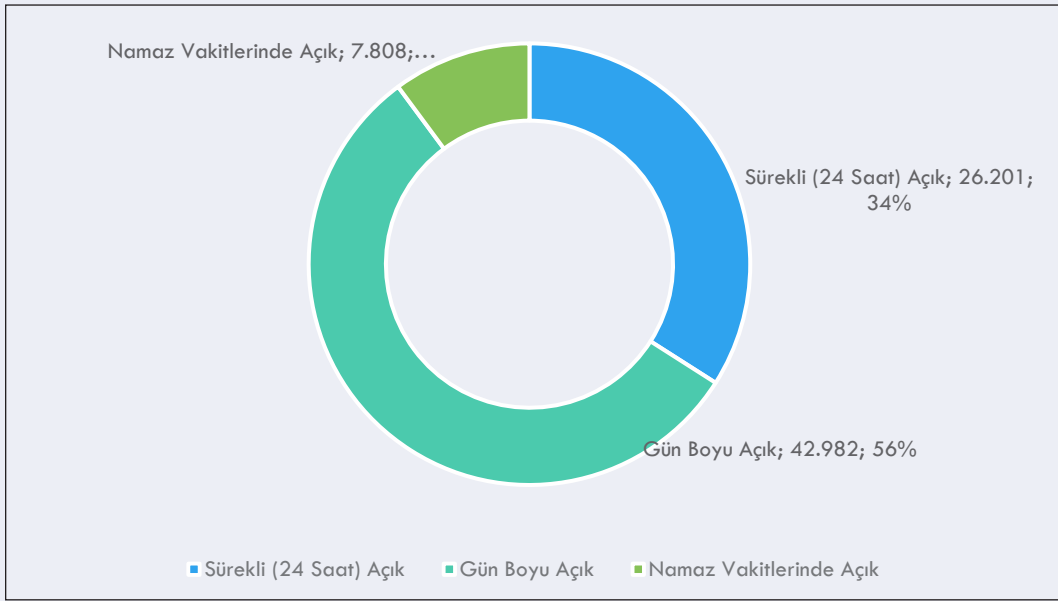
Diyanet İşleri Başkanlığımızın görevi, ilgili kanunda şöyle tanımlanmaktadır: “İslam Dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek.” Dinimizin ibadet boyutunda merkezi bir yeri olan namaz ibadetinin cemaat halinde eda edildiği mekanlar olmasının yanında her yönüyle sosyal, kültürel, ilmi vb. her yönüyle hayatımızın merkezinde olan camilerimizin önemi, hem Müslüman varlığımız, hem de millet varlığımız açısından izahtan varestedir.

Böyle merkezi bir konuma sahip iken camilerin gün içerisinde açık bulundurulması gereken zaman dilimleri geçmişten günümüze çeşitli mevzuat hükümleri ile düzenlenmiştir. Geçmişte namaz vakitlerinden yirmi dakika önce camilerin açılması yeterli görülmüşken son yıllarda bu uygulamanın, din hizmetlerinin sunumunda bir takım aksaklıkların meydana gelmesine neden olduğu görülmüştür. Yaptıkları iş, ticaret ve yolculuklar sebebiyle vatandaşlarımızın cemaatle namaza yetişememeleri, sonrasında ise caminin kilitli olması nedeniyle ibadetlerini ifa etmekte büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalmaları, konu ile ilgili yeni düzenlemelerin yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu düzenlemelerin en önemlileri şunlardır:

1- Camilerin Açık Tutulması

Başkanlığımız, birlik ve beraberlik mekânı olan camilerin, asli fonksiyonlarını icra etmelerinin ve mevzuatla verilen vazifelerin yerine getirilmesinin bir gereği olarak namaz vakitleri dışında da vatandaşlarımızın dini taleplerine cevap verebilecek şekilde açık tutulması konusunda 05.03.2013 tarihli ve 514 sayılı “Camilerin Açık Tutulması Genelgesi”ni yayımlamıştır.

Ülke genelinde toplam cami sayısının 88.590 rakamına ulaştığı günümüzde, camilerin ibadete açık bulunduruldukları zaman dilimleri, farklılık arz edebilmektedir. Camilerin önemli bir kısmı gün boyu, bir kısmı sürekli açık bulundurulurken, diğer bir kısmı sadece namaz vakitlerinde ibadete açık bulundurulmaktadır. Camilerin söz konusu niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

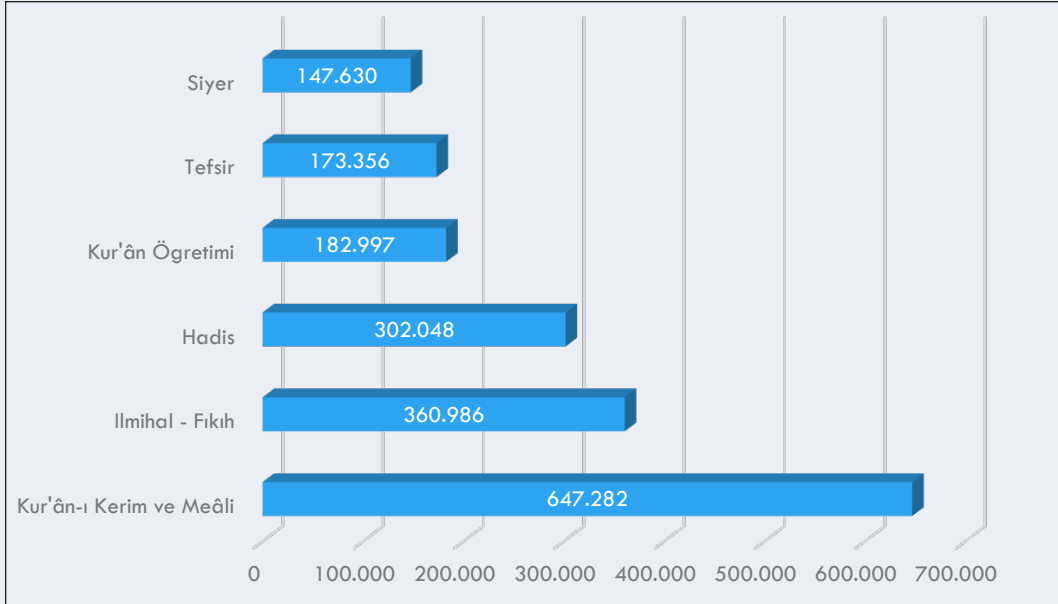
Grafik 30: Camilerin Açık Bulunduruldukları Vakitlere Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü üzere; camilerin % 90'ının namaz vakitleri dışında da ibadete açık bulundurulduğu dikkate alındığında bu alandaki çalışmaların önemli bir gelişme kaydettiği anlaşılmaktadır.

2- Cami Çalışma Programı Uygulanması

Genelge gereği müftülüklerce her cami için cami çalışma programı oluşturulmuş, söz konusu program çerçevesinde Başkanlığımızca belirlenen kitaplardan yararlanılarak cami görevlileri tarafından dersler icra edilmiştir.

Veriler incelendiğinde 35.350 camide cami çalışma programı uygulandığı görülmektedir. Cami çalışma programı kapsamında gerçekleştirilen ders sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Grafik 31: Cami Çalışma Programı Kapsamında Yıl İçerisinde Gerçekleştirilen Ders Sayıları

3- Hadis Dersleri

Cami çalışma programından ayrı olarak Başkanlığımızca yürütölen “Hadis Dersleri” uygulaması kapsamında vaiz ve özeri unvandaki personelimiz tarafından 2.889 camide haftalık hadis dersleri icra edilmiştir. Yıl boyunca 250.228 Hadis dersi gerçekleştirilmiştir.

4- Sabah Namazı Buluşmaları

Başkanlığımızca, 2011 yılından itibaren hayata geçirilen proje kapsamında haftalık olarak camilerde sabah namazı buluşmaları dñzenlenmektedir. Sabah namazı buluşmalarıyla cemaatin aile efradıyla birlikte haftada bir gñn sabah namazlarına katılımı teşvik edilmektedir. Program, namaz öncesinde Yasin-i şerif tilaveti ile başlamakta, kılınan namazın ardından cemaatle birlikte tesbih, tehlil ve salavâtlar okunmaktadır. Kısa bir hadis sohbetinin ardından dua edilerek program sonlandırılmaktadır.

Müftülüklerimiz, mahalli şartları ve cemaatin katılımını da göz önünde bulundurarak merkezi camilerde uygulanan sabah namazı buluşmalarını yaygınlaştırma çalışmalarına devam etmişlerdir.

2017 yılında 7.983 camide haftalık olarak sabah namazı buluşmaları icra edilmiştir. Yıl boyunca 415.116 sabah namazı buluşmaları gerçekleştirilmiştir.

5- Cami Hizmetlerini Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar

Başkanlığımızca, cami hizmetlerinden toplumun farklı kesimlerinin istifade edebilmesi için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede çocuklar, gençler, kadınlar ve engellilerin caminin manevi atmosferi ile buluşabilmeleri için camilerin fiziki alt yapısı iyileştirilmekte ve cami bünyesinde özel mekânlar ve imkânlar oluşturulmaktadır.

Çocukların ve gençlerin cami ile buluşmaları, dini ve ahlaki yönden kendilerine rehberlik edilmesi, kitap okuyabilmeleri, ev ödevi ve araştırmalarını cami bünyesinde yapabilmeleri amacıyla cami müstemilatında çeşitli bölümler oluşturulmaktadır. Bu çerçevede 9.129 camide okuma salonu, 504 camide internet odası ve 1.181 camide oyun odası oluşturulmuştur.

Engelli bireylerin, camide cemaatle kılınan namazlara iştirak edebilmeleri amacıyla fiziki iyileştirmeler yapılmaktadır. Bu çerçevede; izli yol, rampa, asansör vb. çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Söz konusu çalışmalar neticesinde 18.148 cami, engelli erişimine uygun hale getirilmiştir. Ayrıca yıl içerisinde 40 camide işaret dili ile hutbe okunmuştur.

Kadınların namaz ibadetini rahatça eda edebilmeleri ve kendilerine yönelik faaliyetlerden yeterli ölçüde yararlanabilmeleri için kadınlara yönelik camilerde nezih mekânlar ayrılması; cuma, bayram, teravîh ve vakit namazlarını camide kılabilimleri ve abdest almaları için uygun mekânlar hazırlanması ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda 2011 yılından itibaren müftülüklere gönderilen çeşitli talimatlarla “Camilerde Kadınlara Ayrılan Mekânların İyileştirilmesi” çalışmaları başlatılmış ve takibi yapılmıştır. Yürütülen çalışmalar neticesinde hâlihazırda 65.633 camide kadınlar için namaz kılma yeri ayrılmıştır. Bunlardan; 44.417’si beş vakit, 11.589’u Cuma, 8.960’ı bayram ve 45.517’si teravîh namazlarında kadınlar tarafından kullanılabilir. Kadınlar için abdest alma yeri olan cami sayısı ise 28.457’dir.

6- Camilerde Kitaplık/Kütüphane Oluşturulması

Kadim geleneğimizde olduğu gibi günümüzde de camileri kitaplarla, kitapları vatandaşlarımızla buluşturmak, camilerimizi ilim ve irfan mektebine dönüştürmek amacıyla ülke genelinde “Cami ve Kitap Projesi” hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda yayımlanan 13/01/2016 tarihli ve 75718882-216-1796 sayılı Başkanlık talimatında özetle şu hususlara yer verilmiştir:

- ✓ Kitaplığı veya kütüphanesi olmayan cami ve mescitlere kitaplık/kütüphane kazandırılması,
- ✓ Cami ve mescitlerdeki mevcut kitaplık veya kütüphanelerin fiziki açıdan iyileştirilmesi, içerik olarak zenginleştirilmesi ve gözden geçirilmesi,
- ✓ Kitaplık veya kütüphanelerin cami/mescit estetiğine uygun bir hale getirilmesi,
- ✓ Cami sınıflandırmasına göre Başkanlıkça belirlenen listedeki kitapların temin edilmesi,
- ✓ Cami ve mescitlerde tespit edilen yıpranmış ve kullanım imkânı kalmamış “Mushaf-ı Şerif” ve kitapların geri dönüşüme kazandırılması,
- ✓ Kitaplık/kütüphane cami müstemilatında özel bir mekânda oluşturulacak ise gerekli tüm tefrişatın yapılması,
- ✓ Cami görevlilerinin cemaate okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik çalışmalar yapması ve cami kitaplığından/kütüphanesinden daha etkin bir şekilde istifade edilmesi için rehberlik yapması.

Çalışmalar neticesinde 2017 yılsonu itibariyle kitaplık/kütüphane bulunan cami sayısı 65.379 olarak tespit edilmiştir.

7- Cami Merkezli Çocuk Programları

Çocuklarımızı camiyle buluşturarak, çocuklarımızın camiye ve camilerde yürütülen din hizmetlerini tanımalarını sağlamak amacıyla Kur'an tilaveti, konuşma, çocuk vaazı, ilahi, hutbe sunumu, şiir okuma, çeşitli yarışmalar ve duadan müteşekkil bir program hazırlanmıştır. Hazırlanan bu program çerçevesinde her ilde merkezi bir camide çocuk buluşması gerçekleştirilmiştir. Programlara ülke genelinde 61.152 çocuk katılmıştır.

Camileri kitaplarla, kitapları çocuklarımızla buluşturmak amacıyla 24 Temmuz-18 Ağustos tarihleri arasında İstanbul, Ankara, Mardin, Kastamonu ve Kütahya illerinde birer cami tespit edilmiştir. Söz konusu camilerde, çocuklar için her gün belirli bir saat aralığı okuma saati olarak belirlenmiş, bu zaman diliminde çocukların gelişimleri de dikkate alınarak Başkanlıkça belirlenen kitaplar din görevlisi gözetiminde okunmuştur. Okuma programlarına toplam 367 çocuk katılmıştır.

8- Turistik Cami Bilgi Bankası Oluşturulması

Yerli ve yabancı turistlerce ziyaret edilen camileri tespit etmek, bu camilerin yılın farklı dönemlerinde aldığı ziyaretçi sayıları ve bu ziyaretçilerin konuştukları diller ile ilgili bilgi bankası oluşturmak amacıyla “Turistlerce Ziyaret Edilen Cami Bilgileri” formu tasarlanmış ve 2017 yılı Mayıs - Ekim aylarını kapsayan bir envanter çalışması yapılmıştır.

Bu çalışma verilerine göre; ülke genelinde 13.177 cami, belirtilen altı aylık süre zarfında yaklaşık 12.2 milyon yerli ve 3.8 milyon yabancı turist tarafından ziyaret edilmiştir.

Cami ziyaretleri en çok İstanbul, Bursa ve Konya illerinde gerçekleştirilmiştir. Yabancı turistlerin konuştukları dillerden öne çıkanlar ise İngilizce, Arapça, Rusça ve Almanca olarak tespit edilmiştir.

9- Kandiller

Dinî gün ve gecelerde düzenlenen Kur'an-ı Kerim ve Mevlit programlarının belli bir düzen ve disiplin içerisinde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla Başkanlığımızca görevlendirmeler yapılmakta ve yapılan programlar takip edilmektedir. Bu doğrultuda 2017 yılı içerisinde icra edilerek ulusal televizyon ve radyolarda yayınlanan programlara ait bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

a. Regaib Kandili

İL / İLÇE	CAMİ	TARİH	TV ADI
Ankara/Yenimahalle	Beştepe Millet Camii	30.03.2017	TRT
Edirne	Selimiye Camii	30.03.2017	TRT DİYANET TV KANAL 7 SHOW TV YEREL KANALLAR
Çankırı	Ahmet Yesevi Camii	30.03.2017	TGRT HABER TGRT BELGESEL TGRT EU TGRT FM
Konya/Meram	Kapu Camii	30.03.2017	KON-TV KANAL 42 SUN - TV
Bursa	Ulu Cami	30.03.2017	BURSA TV
İzmir	Mehmet Akif Camii	30.03.2017	EGE TV

Tablo 2: Regaip Kandilinde Ulusal /Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

b. Miraç Kandili

İL İLÇE	CAMİ	TARİH	TV ADI
İstanbul/Fatih	Fatih Camii	23.04.2017	TRT-1 TRT DİYANET TV
Bursa/Osmangazi	Ulu Cami	23.04.2017	AS TV BURSA TV OLAY TV
Konya/Karatay	Karatay Belediyesi Çelebi Camii	23.04.2017	KON-TV K-TV
Kahramanmaraş Onikişubat	Abdulhamithan Camii	23.04.2017	TGRT
İstanbul/Fatih	Sultanahmet Camii	23.04.2017	KANAL 7

Tablo 3: Miraç Kandilinde Ulusal /Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

c. Berat Kandili

İL İLÇE	CAMİ	TARİH	TV ADI
Van/İpekyolu	Yeninorşin Camii	10.05.2017	TRT-1 TRT DİYANET TV
Konya/Selçuklu	Selçuklu Merkez Camii	10.05.2017	KON-TV
İstanbul/Fatih	Fatih Camii	10.05.2017	KANAL 7
İstanbul/Fatih	Süleymaniye Camii	10.05.2017	KANAL D
Elazığ	İzzetpaşa Camii	10.05.2017	TGRT HABER TGRT BELGESEL TGRT EU TGRT FM
Bursa/Osmangazi	Ulu Cami	10.05.2017	BURSA TV
İstanbul/Eyüp	Eyüp Sultan Camii	10.05.2017	TVNET

Tablo 4: Berat Kandilinde Ulusal / Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

ç. Kadir Gecesi

İL İLÇE	CAMİ	TARİH	TV ADI
Bursa/Osmangazi	Ulu Cami	21.06.2017	OLAY TV
Ankara/Beştepe	Millet Camii	21.06.2017	TRT1 TRT DİYANET TV
Bursa/Yıldırım	Emirsultan Camii	21.06.2017	AS TV
Edirne/Keşan	Hersekzade Ahmetpaşa Camii	21.06.2017	TEK RUMELİ TV
İstanbul/Fatih	Fatih Camii	21.06.2017	KANAL 7
İstanbul Küçükçekmece	Marmara Sanayi Sitesi Camii	21.06.2017	RUMELİ TV
Konya/Karatay	Sultan Selim Camii	21.06.2017	KON-TV KANAL 42
Yalova/Armutlu	Tatilköy Camii	21.06.2017	TGRT
Erzurum/Yakutiye	Ulu Cami	21.06.2017	KARDELEN TV

Tablo 5: Kadir Gecesinde Ulusal / Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

d. Mevlit Kandili

İL İLÇE	CAMİ	TARİH	TV ADI
Ankara/Altındağ	Melike Hatun Camii	29.11.2017	TRT-1 TRT DİYANET TV
Rize	Sahil Camii	29.11.2017	TGRT
Kayseri/Melikgazi	Organize Sanayi Camii	29.11.2017	KANAL 7
İstanbul/Fatih	Sultanahmet Camii	29.11.2017	TVNET
Konya/Meram	Kapu Camii	29.11.2017	KON-TV
Bursa/Osmangazi	Ulu Cami	29.11.2017	BURSA TV
Bursa/Osmangazi	Mihraplı Külliye Camii	29.11.2017	OLAY TV

Tablo 6: Mevlit Kandilinde Ulusal / Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

C. AİLEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Hızlı ve çarpık kentleşme, göç, teknolojik gelişmeler, bireysel ve toplumsal hayatımızda birtakım etkilere sebep olmuştur. Bu değişimlerden aile kurumu da etkilenmektedir.

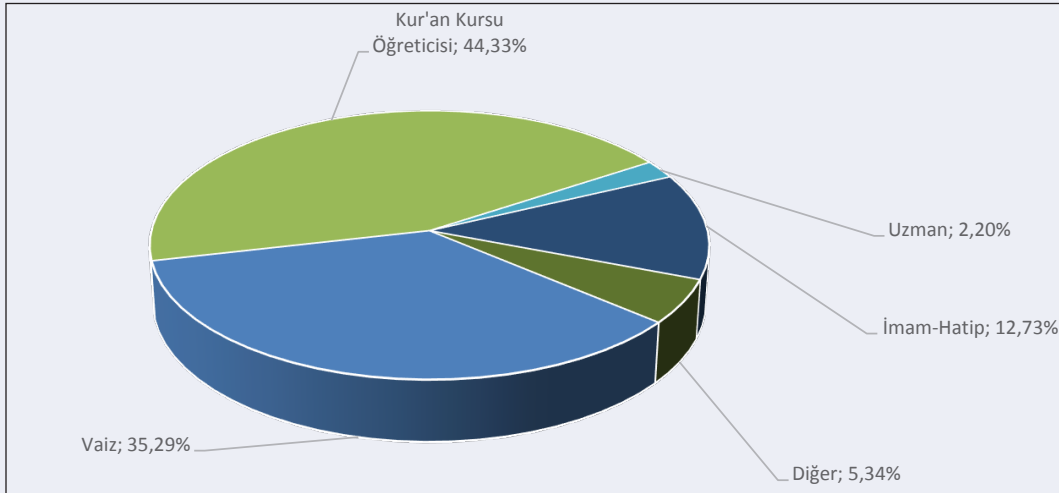
Başkanlığımızın cami içi din hizmetlerine paralel olarak gelişen sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri, toplumsal sorunlara yönelik duyarlılığının ve çözüm çabalarına müdahil olma kararlılığının açık ifadesidir. Böyle bir yaklaşımda, insanların hayatında önemli bir referans ağına sahip olan dinin, sosyal hayata dair sorunların çözümünde olumlu rol oynayabileceği düşüncesi temel alınmaktadır. Bu sebeple Başkanlığımız toplumsal huzurun kaynağı olan aile ve aileye dair sorunların çözümüne de rehberlik yapmaktadır.

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı'nın aileye yönelik hizmetlerini; dinî rehberlik, eğitim faaliyetleri ve farkındalık çalışmaları oluşturmaktadır.

1) DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ

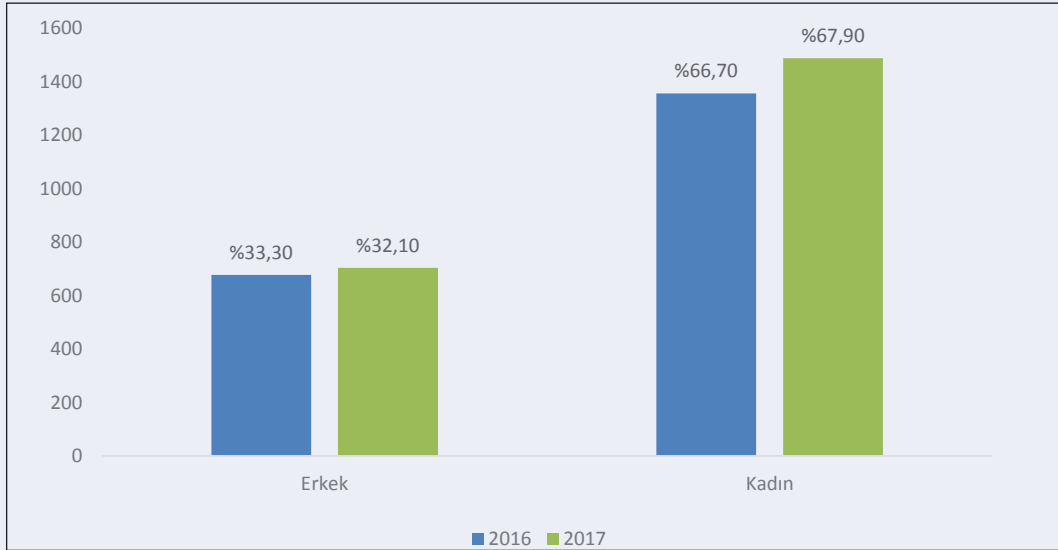
Başkanlığımızca ailenin korunması ve güçlendirilmesi, aileye yönelik soru ve sorunların çözüme kavuşturulması, sosyal hizmet kurumlarında manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetinin sunulması ve bu alanda gerekli çalışmaların yapılması amacıyla aile ve dinî rehberlik büroları kurulmuştur.

Müftülükler bünyesinde 2017 yılında 81 il ve 283 ilçe merkezinde bulunan toplam 364 Aile ve Dinî Rehberlik Bürosu, aileye yönelik rehberlik faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetler, 1487'si kadın, 703'ü erkek olmak üzere toplam 2190 personelimiz tarafından yürütülmektedir.

Grafik-32: Aile ve Dini Rehberlik Büro Personelinin Unvana Göre Dağılımı

Büro personelinin unvana göre dağılımı; 773 vaiz, 50 din hizmetleri ve eğitim uzmanı, 971 Kur'an kursu öğreticisi, 279 imam-hatip ve müezzin kayyım şeklindedir. Şube müdürü, murakıp, veri hazırlama ve kontrol işletmeni gibi unvanlarda görev yapan büro personeli sayısı ise 117'dir. 2015 yılından itibaren dinî rehberlik hizmetlerinin etkinliğini artırmak amacıyla bürolarda Dini Yüksek İhtisas mezunu 19 erkek vaiz görevlendirmek suretiyle sabit personel istihdamına geçilmiştir. 2016 yılında ise yapılan Vaizlik Giriş Sınavı'nda başarılı olan 193 kadın personel ADRB Vaizi unvanıyla 2017 yılında bürolarda istihdam edilmiştir. Böylece birçok Aile ve Dini Rehberlik Bürosu'nda sabit personel istihdamı gerçekleştirilmiştir.

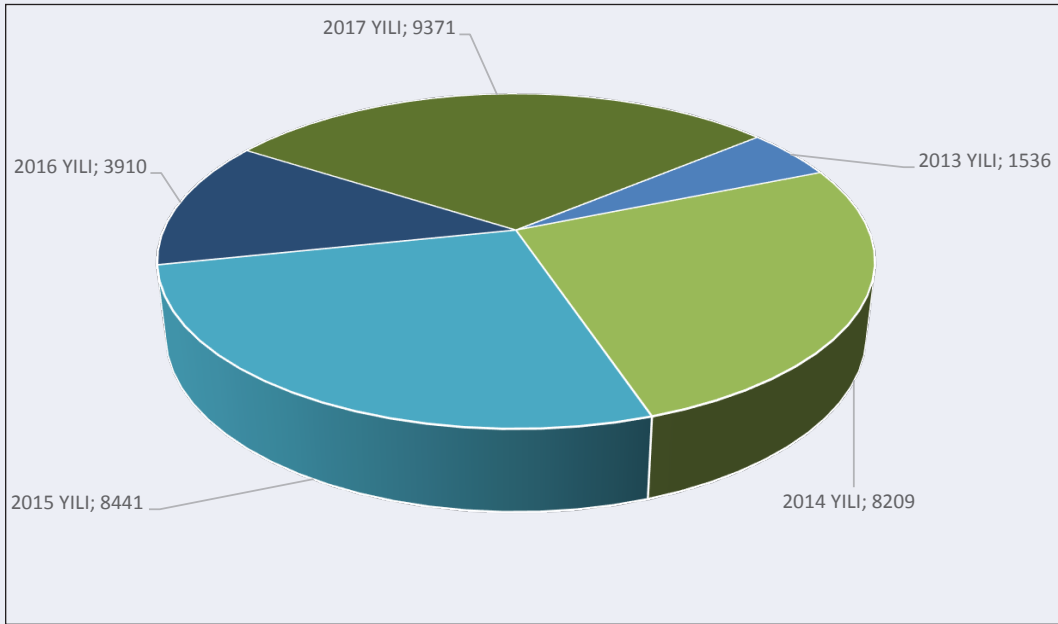

Grafik-33: Aile ve Dini Rehberlik Büro Personelinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Büro personelinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kadın personel sayısının fazla olduğu görülmektedir. Erkek personel sayısının artırılması yönünde de çalışmalar yapılmaktadır.

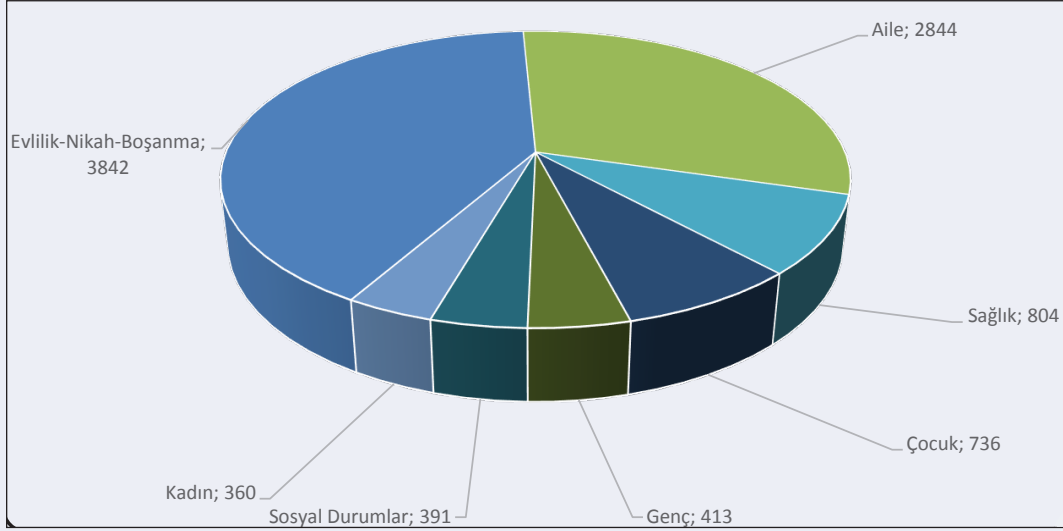
1- Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarına Yapılan Başvurular

Aile ve dinî rehberlik bürolarında görev yapan personel, vatandaşlarımızdan gelen dinî içerikli soru ve sorunları cevaplamaktadır. Kendilerine yöneltilen soru/sorunlardan dinî rehberlik boyutunu aşan konularda danışanlar ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirilmektedir. Vatandaşlarımıza dinî rehberlik hizmeti sunan personelimiz, kendisine yöneltilen soru/sorunları özel hayatın gizliliği ilkesine riayet ederek veri tabanına kaydedmektedir. Böylece ülke genelinde ve bölgesel olarak toplumumuzda yaşanan sorunların neler olduğu tespit edilmekte ve bu sorunların çözümüne yönelik yerel, bölgesel ve genel içerikli projeler üretilmektedir. Daire Başkanlığı tarafından yapılan altışar aylık analizlerle bu sorular değerlendirilmekte ve bölgesel sorunlar tespit edilmeye çalışılmaktadır. 2017 yılı içerisinde veri tabanına kaydedilen soru sayısı 9.371'dir.

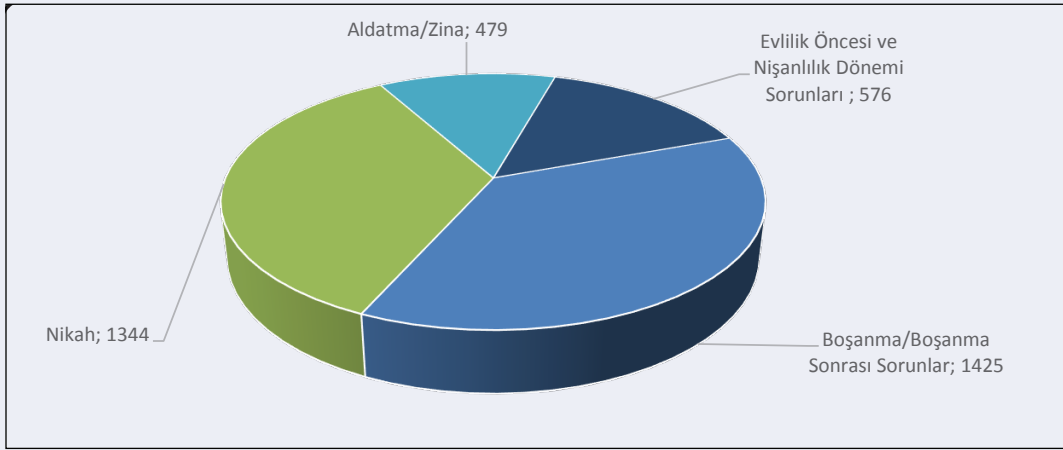
Grafik-34: Soruların yıllara göre dağılımı

Veri tabanına yapılan kayıtlar incelendiğinde soru sayılarında, son yıllarda bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Bu artışta, bürolarda sabit personel istihdam edilmesinin yanı sıra bilgilerin veri tabanına kaydedilmesi ile ilgili personele seminerler verilmesinin önemli katkısı olduğu düşünülmektedir.

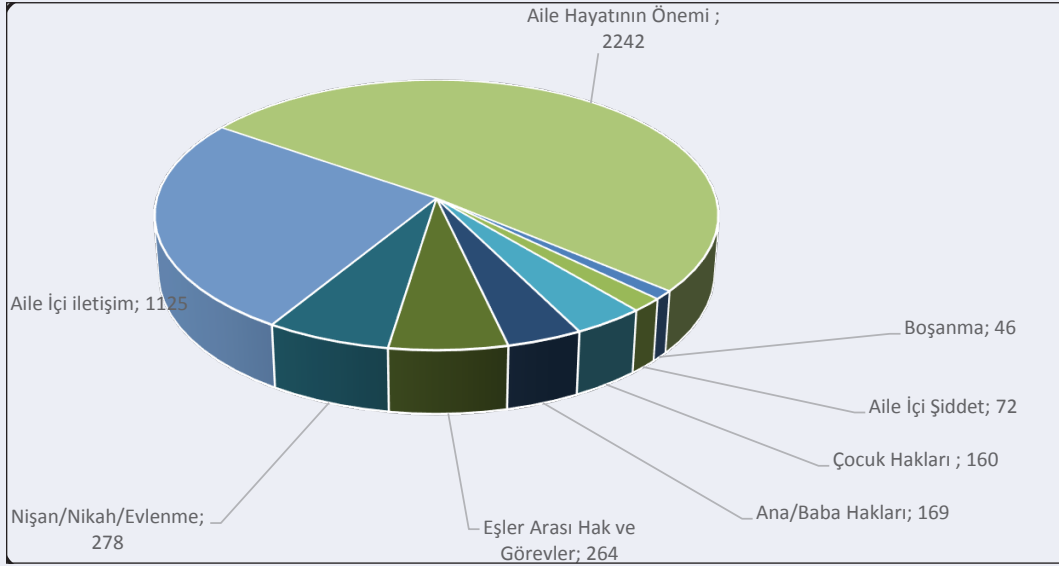
Grafik-35: Soruların Ana Konularına Göre Dağılımı

Sisteme kaydedilen veriler incelendiğinde büroların görev alanıyla ilgili konulardan en çok “Evlilik-Nikâh-Boşanma” ve “Aile” başlığında soruların geldiği görülmektedir.

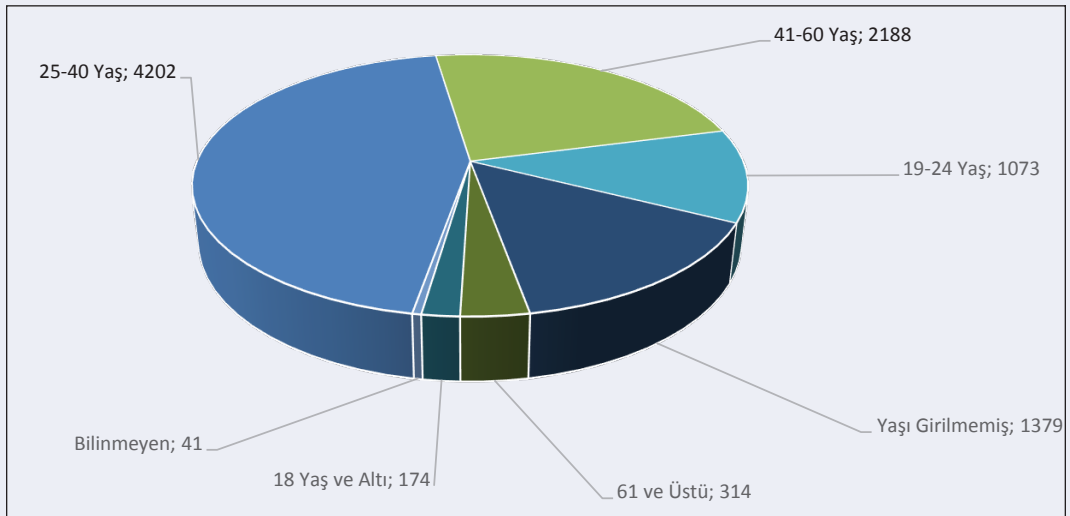
Grafik-36: Evlilik-Nikâh-Boşanma Ana Konusuna Göre Dağılımı

Grafik incelendiği zaman, boşanma süreci hakkında bürolara daha fazla sorular yönelildiği gözlemlenmektedir.

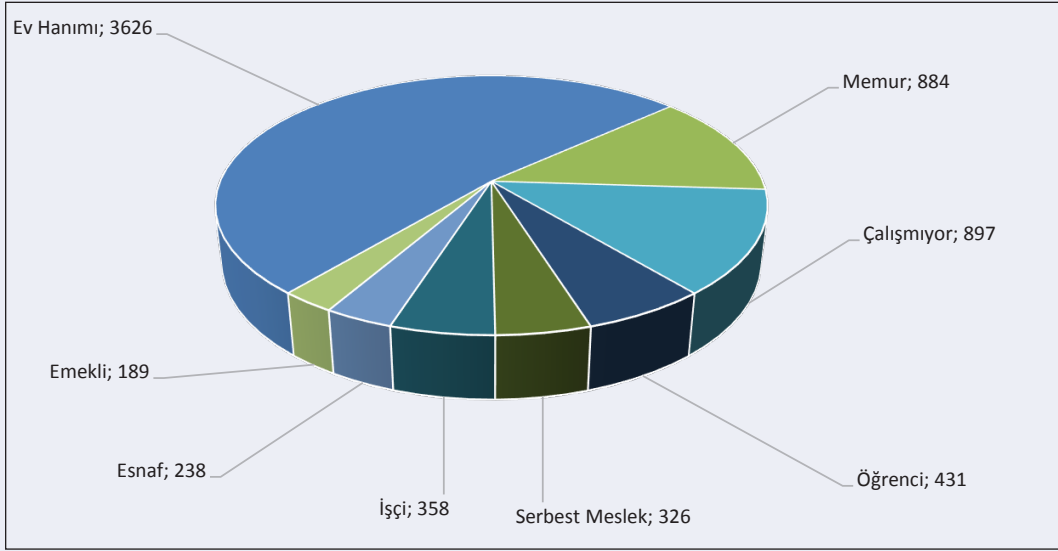
Grafik-37: Aile Ana Konusuna Göre Alt Konular

Aile ve dinî rehberlik bürolarımıza gelen sorular incelendiğinde; en çok soru gelen alt konular yukarıda verilmiştir. “Aile hayatının önemi” “aile içi iletişim” ve “boşanma sonrası” na ilişkin sorunların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Topluma, aile olmanın önemi anlatılırken hayatın akışı içerisinde aile birlikteliğini koruyamayan çiftlerin boşanma süreçlerini sağlıklı bir şekilde yürütmelerine dair rehberlik edilmesi gerekmektedir. Başkanlığımız tarafından toplumsal bir olgu hâline gelen boşanmaya sebep olan sorunların en aza indirgenmesi ve çözümüne yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

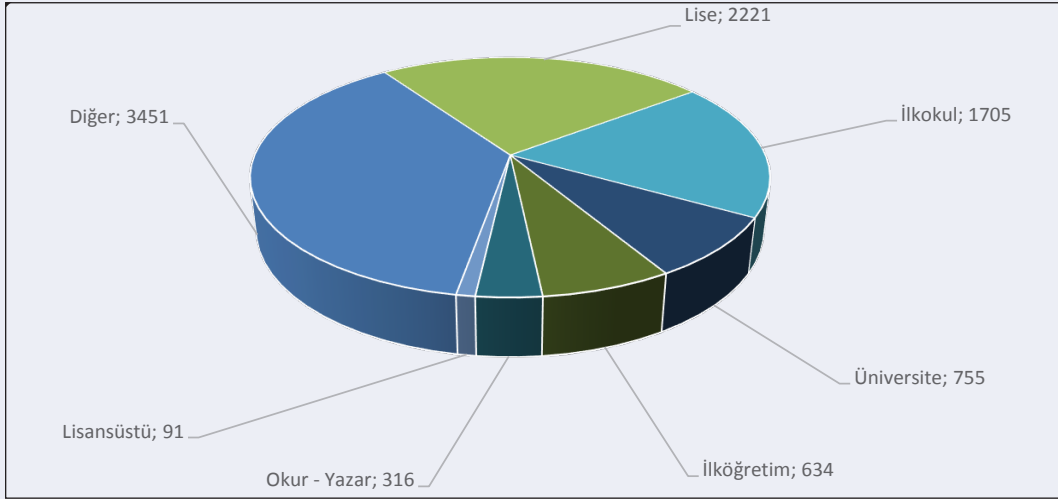
Grafik-38: Başvuranların Yaşlarına Göre Karteks Sayıları

Yukarıdaki grafiğe göre: Aile ve dinî rehberlik bürolarına yapılan başvuruların büyük çoğunluğunu, 25-40 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Aile ve dinî rehberlik tanıtım seminerlerinin gençlik merkezleri, Kur'an kursları gibi yerlerde uygulanması ile gençler arasında büroların tanınırlığı artmıştır. Başkanlığımızın aileye yönelik hizmetlerinin daha fazla kişiye ulaştırılması için, aile ve dinî rehberlik bürolarının tanıtımına dair faaliyetlerin artırılması ve büroların şehrin en merkezi yerlerinde, kolaylıkla ulaşılacak mekânlarda açılmasına yönelik çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır.

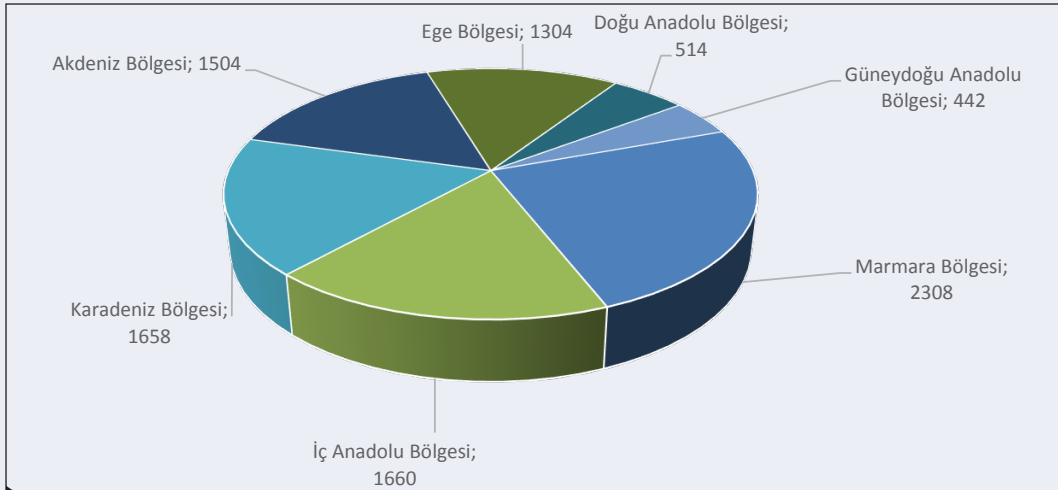
Grafik-39: Başvuranların Mesleğine Göre Karteks Sayıları

Grafiğe göre bürolara ev hanımları çoğunlukta olmak üzere her meslek grubundan insan başvurmaktadır. Bu bağlamda bürolarımızın çalışan - çalışmayan, emekli, öğrenci toplumun hemen hemen her kesimine hizmet sunduğu ifade edilebilir.

Grafik-40: Başvuranların Öğrenim Durumuna Göre Karteks Sayıları

Grafiğe göre; bürolara başvuruların öğrenim durumları çeşitlilik göstermekte olup toplumun her kesiminden farklı seviyede eğitim görmüş olan bireylere hizmet sunulmaktadır.

Grafik-41: Başvuranların Bölgelere Göre Dağılımı

Yapılan başvuruların bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, Marmara, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu Marmara Bölgesi'nin, başvuru sıralamasında ilk sırada yer alması, başvuruların nüfusla doğru orantılı bir seyir izlediğini göstermektedir. Ayrıca bürolarda görev yapan personelin büronun tanınırlığına yönelik yapmış olduğu çalışmalar da bürolara yapılan başvuruları etkilemektedir. Bu bağlamda, 2017 yılı içerisinde yapılan koordinatör değişikliklerinin de bu çalışmalara olumlu yönde katkıda bulunduğunu söyleyebiliriz.

2- Aile ve Dinî Rehberlik Büroları Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler

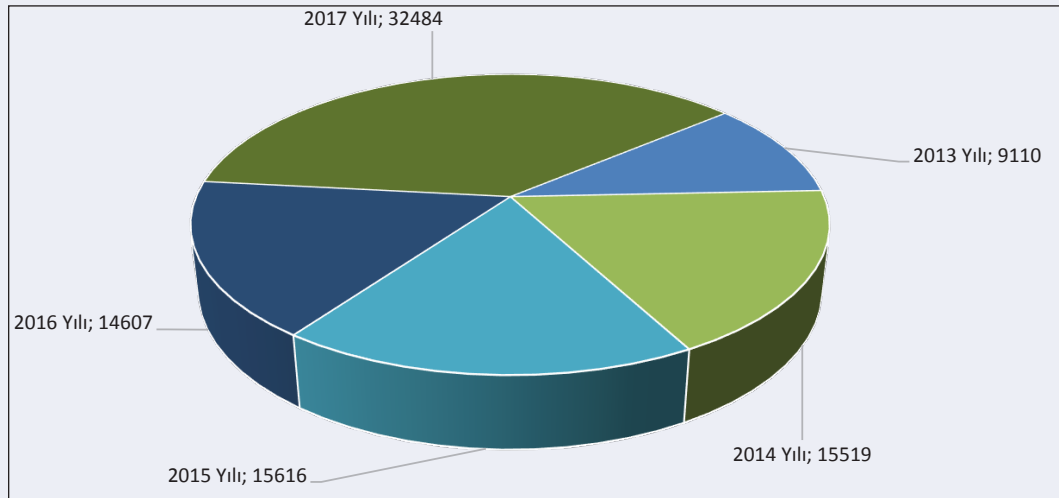
Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, Kur'an ve Sünnet temelinde aile konusunda sahih dinî bilgi sunarak toplumda aile olmanın sorumluluğunu taşıyan, bilinçli ve güçlü bireylerden oluşmuş sağlıklı bir aile yapısının oluşturulmasına ve korunmasına katkı sağlamayı ve çağın getirdiği değişim ve dönüşümlerin farkındalığıyla aileyi ve fertlerini tehdit eden problemlerin çözümüne katkı sağlamayı amaç edinmiştir. 2003 yılından beri donanımlı personeliyle Türkiye'nin 81 il ve 283 ilçede müftülüklerimiz bünyesinde Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı toplumun her kesimine güven, sevgi ve samimiyetle hizmet etmeye çalışmaktadır.

Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, yürüttüğü faaliyetlerini ailenin kurulması, korunması ve güçlendirilmesi çerçevesinde planlamaktadır. Aile bilincinin yükseltilmesine yönelik seminer, konferans, panel vb. programları düzenleyerek topluma aile olmanın, aile kalmanın önemi ve değeri konusunda farkındalık oluşturmaya hedeflemektedir.

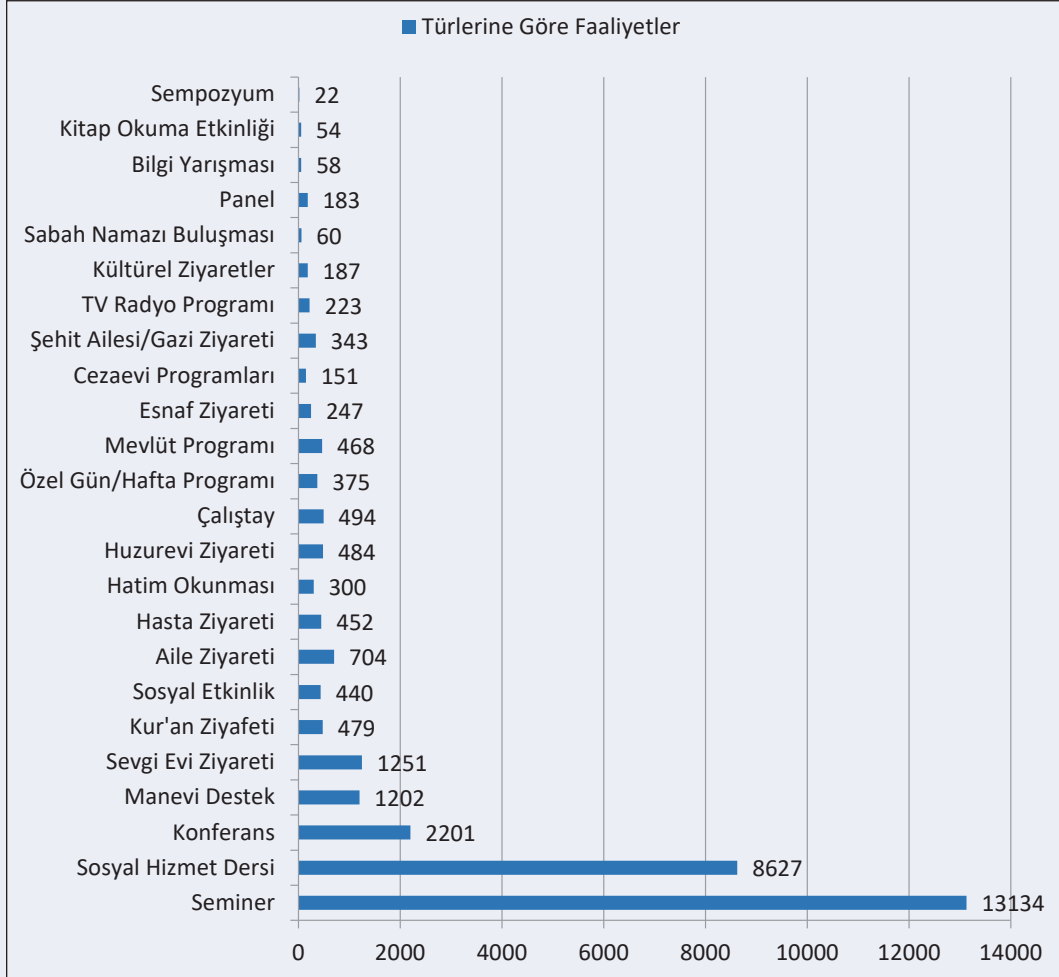
Bu bağlamda Aile ve Dinî Rehberlik Büro veya Merkezleri'nin faaliyetlerini ana hatlarıyla şu şekilde sıralayabiliriz:

- Nişanlı ve Evlenmeyi Düşünen Gençlere Evlilik Öncesi Seminerler
- Müftülük Personeli ve Eşleri ile Halka Yönelik Aile Okulu Seminerleri
- Çocuklara ve Gençlere Değerler Eğitimi
- Boşanma Sürecinde ve Sonrasında Dinî Danışmanlık ve Rehberlik
- Bölgesel Aile Sorunlarına Yönelik Çözüm Odaklı Bölgesel ve Yerel Projeler

2017 yılında ülke genelindeki bürolarımız; seminer, konferans, panel, sosyal hizmet dersi, aile ve hasta ziyaretleri, şehit ailesi ve gazi ziyaretleri, esnaf ziyaretleri, sosyal etkinlik vb. 32.484 farklı türde faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetler ile 2017 yılında Başkanlığımız, sadece bürolar vasıtasıyla 992.337 vatandaşımıza ulaşmıştır.

Grafik-42: Faaliyetlerin Yıllara Göre Dağılımı

Grafik-42: ADRB'lerin 2017 Yılı Faaliyetlerinin Türlerine Göre Sayısal Dağılımı

Yukarıda faaliyetlerin türlerine göre sayısal dağılımını gösteren Grafik'te 2017 yılında gerçekleştirilen toplam faaliyetlerden 32139 adedine yer verilmiştir. Geri kalan diğer faaliyet türlerinden 345 adedi tabloda gösterilmemiştir.

3- Toplumsal Problemlere Yönelik Projeler

Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, vahyin muhatabı olarak yaratılmışların en şerefli olan insanı inciten, yaralayan ve insanlığın onurunu hiçe sayan her türlü şiddetle mücadele kapsamında sosyal sorumluluk projeleri geliştirerek uygulamaktadır. Başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere; ailenin bütün fertlerine karşı reva görülen her türlü şiddet, ihmal ve istismar, madde ve teknoloji bağımlılığı, intihar ve namus cinayetleri konularında gerçekleştirilen faaliyetlerle toplumsal farkındalığın artırılmasına katkı sağlanmaktadır.

2017 yılında ADRB'ler tarafından yerelde karşılaşılan toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla 81 adet proje uygulanmıştır. Bu projelerden bazıları şunlardır: 'Huzur'a Er Huzur Ver', 'Mutlu Aile, Huzurlu Toplum', 'Bilinçli Aile Mutlu Toplum', 'Sokak Çocukları', "Ailede Mahremiyet Bilinci", "Günümüzdeki Aile Sorunlarına Kur'an'daki Aile Örneklerinden Çözümler", "Evlilik Öncesi Aile İçi İletişim", "Bilinçli Aile Mutlu Toplum", "Aile Kurmak Aile Kalmak" ve "Bir Yastıkta Bir Ömür".

II) AİLE OLMA/AİLE KALMAYA YÖNELİK FARKINDALIK VE EĞİTİM FAALİYETLERİ

Aile ve Dini Rehberlik Büroları toplumda aile hakkında farkındalık oluşturmak, millî ve manevî değerler ışığında oluşacak aile yapısına katkı sağlamak, modern çağın getirdiği sorunlarla karşılaşan aile yapısını korumak amacıyla programlar düzenlemektedir.

1- Aile Okulu Seminerleri

Toplumun en ücra köşelerine kadar ulaşabilme ve verdiği mesajların etkilerini gözlemleyebilme imkânına sahip olan din görevlilerimizin kendilerinden ve ailelerinden başlayarak rol model olma konusunda sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluğun gereği olarak sahip olduğumuz değerlerin ve ailenin önemi hususunda farkındalık oluşturmak için “Aile Okulu Seminerleri” gerçekleştirilmektedir. Din görevlileri ve eşlerine yönelik Kur’an ve sünnet perspektifinde aile olmak, ailede fıkhi meseleler, çocuk eğitimi ve mahremiyet bilinci, ergenlik sorunları ve gençlerle iletişim gibi konularda bilgilendirilmeleri ve aile yapısının desteklenmesi amacıyla;

- ✓ 23-25 Eylül 2017 tarihlerinde Bingöl ve Muş’ta,
- ✓ 14-16 Ekim 2017 tarihlerinde Gümüşhane ve Bayburt’ta,
- ✓ 02 Kasım 2017 tarihinde İzmir Gaziemir’de,
- ✓ 4-7 Kasım 2017 tarihlerinde Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ’da,
- ✓ 23-25 Aralık 2017 tarihlerinde Antalya ve Alanya’da “Aile Okulu” seminerleri yapılmıştır.

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı’nca 2 günlük planlanan Aile Okulu Seminerlerine dair Bingöl ve Muş illerinde uygulanan ders programı örnek olması açısından aşağıda sunulmuştur.

BİNGÖL İL MÜFTÜLÜĞÜ “AİLE OKULU” Ders Programı		
23 Eylül 2017 Cumartesi (1. GÜN)		
DERSİN ADI	EĞİTİMCİNİN ADI - SOYADI / UNVANI	SAAT
Açılış		09:00 - 09:30
Kur’an ve Sünnet Perspektifinde Aile Olmak ve Aile Kalmak	Mustafa AKGÜL	09:30 - 11:00
Ara		10 dk
Eşler Arası İletişim ve İletişim Engelleri	Seyyit ŞİŞMAN	11:10 - 12:30
Öğle Arası		
Toplumsal Misyonu Bağlamında Din Görevlisi ve Aile	Ömer AYDIN	14:00 - 15:30
Ara		10 dk

Aile'de Fıkhi Meseleler	Tahir TURAL	15:40-17:00
24 Eylül 2017 Pazar (2. GÜN)		
Çocukluk Döneminde Din ve Değer Eğitimi	Doç. Dr. İbrahim TURAN	09:30 - 11:00
Ara		10 dk
Ailede Mahremiyet Bilinci	Fatih YILDIZ	11:10 - 12:30
Öğle Arası		
Ergenlik Döneminde Gençlerle İletişim	Doç. Dr. İbrahim TURAN	14:00 - 15:30
Ara		10 dk
Aile ve İnternet	Muhammed Cüneyd ÇİĞDEMLİ	15:40-17:00
MUŞ İL MÜFTÜLÜĞÜ "AİLE OKULU" Ders Programı		
24 Eylül 2017 Pazar (1. GÜN)		
DERSİN ADI	EĞİTİMCİNİN ADI - SOYADI / UNVANI	SAAT
Açılış		09:00 - 09:30
Kur'an ve Sünnet Perspektifinde Aile Olmak ve Aile Kalmak	Mustafa AKGÜL	09:30 - 11:00
Ara		10 dk
Eşler Arası İletişim ve İletişim Engelleri	Seyyit ŞİŞMAN	11:10 - 12:30
Öğle Arası		
Toplumsal Misyonu Bağlamında Din Görevlisi ve Aile	Ömer AYDIN	14:00 - 15:30
Ara		10 dk
Aile'de Fıkhi Meseleler	Tahir TURAL	15:40-17:00
25 Eylül 2017 Pazartesi (2. GÜN)		
Çocukluk Döneminde Din ve Değer Eğitimi	Doç. Dr. İbrahim TURAN	09:30 - 11:00
Ara		10 dk
Ailede Mahremiyet Bilinci	Fatih YILDIZ	11:10 - 12:30
Öğle Arası		
Ergenlik Döneminde Gençlerle İletişim	Doç. Dr. İbrahim TURAN	14:00 - 15:30
Ara		10 dk
Aile ve İnternet	Muhammed Cüneyd ÇİĞDEMLİ	15:40-17:00

Tablo 24: "Sadakat Ve Güven Bağlamında Aile" temalı aile forumu

2- “Temel Aile Bilinci” Eğitici Eğitimi

2018 yılında uygulanmak üzere Kur'an kursu öğreticileri ve yaygın din eğitimi kursiyerlerine yönelik “Temel Aile Bilinci Eğitimleri” gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu projeye aile içi iletişimin önemi ve aile fertlerinin emanet bilinci ile yaşamsal düzeyde bilgi ve beceriye sahip olmaları amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, Aile ve Dini Rehberlik Bürosu koordinatörlerine yönelik 11 – 15 Aralık 2017 tarihleri arasında Ankara Rifat Börekçi Eğitim Merkezinde 128 personel katılımıyla 5 günlük bir eğitici eğitimi programı düzenlenmiştir. Alanında uzman eğitimciler, akademisyenler ve kurum yetkililerinin katıldığı seminerde işlenen ders konuları aşağıda verilmiştir:

- ✓ Aile Ahlakı,
- ✓ Çocukla İletişimde Temel İlkeler,
- ✓ Toplumsal Cinsiyet Adaleti,
- ✓ Engelli Ailesi Olmak,
- ✓ Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dini Referanslar,
- ✓ Ailede Büyükleme Yaşamak,
- ✓ Gençlik Dönemi ve Aile,
- ✓ Aile ve Akrabalık İlişkileri,
- ✓ Boşanma ve Boşanma Sonrası Süreç Yönetimi.

2018 yılından itibaren ülke genelinde uygulanması planlanan Temel Aile Bilinci Eğitici Eğitiminin programı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

AİLE ve DİNİ REHBERLİK KOORDİNATÖRLER ÇALIŞTAYI ve TEMEL AİLE BİLİNCİ EĞİTİCİ EĞİTİMİ DERS PROGRAMI 11-15 ARALIK 2017 / ANKARA					
SAATLER	11 Aralık 2017 Pazartesi	12 Aralık 2017 Salı	13 Aralık 2017 Çarşamba	14 Aralık 2017 Perşem- be	15 Aralık 2017 Cuma
09.15- 10.15	Açılış Programı	Toplumsal Cinsiyet Adaleti	Aile’de Bağımlılıkla Mücadele	Aile Hukuku Bağlamında Güncel Fıkhi Meseleler	Aile’de Mahremiyet Bilinci
		Prof. Dr. Huriye MARTI	Kenan TUZCU	Prof. Dr. Ahmet YAMAN	Yrd. Doç. Dr. Sevde DÜZGÜNER
ARA					
10.30- 11.30	Diyanet ve Din Hizmetlerinde Yeni Hizmet Alanları	Toplumsal Cinsiyet Adaleti	Aile’de Bağımlılıkla Mücadele	Aile Hukuku Bağlamında Güncel Fıkhi Meseleler	Aile’de Mahremiyet Bilinci
	Doç. Dr. Yaşar YİĞİT	Prof. Dr. Huriye MARTI	Kenan TUZCU	Prof. Dr. Ahmet YAMAN	Yrd. Doç. Dr. Sevde DÜZGÜNER

ARA					
11.45-12.45	Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2017 Yılı Aile ve Dini Rehberlik Hizmetleri	Engelli Ailesi Olmak	Teknoloji Bağımlılığı	Gençlik Dönemi ve Aile	Cuma Vakti
	Sedide AKBULUT	Ömer AYDIN	Muhammed Cüneyd ÇİĞDEMLİ	Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN	
ÖĞLE ARASI					
14.00-15.00	Aile Ahlakı	Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dini Referanslar	Aile ve Medya Okuryazarlığı	Gençlik Dönemi ve Aile	Aile ve Akrabalık İlişkileri
	Doç. Dr. Ülfet GÖRGÜLÜ	Prof. Dr. Mustafa KARATAŞ	Muhammed Cüneyd ÇİĞDEMLİ	Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN	Dr. Ahmet ÇEKİN
ARA					
15.15-16.15	Çocukla İletişimde Temel İlkeler	Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dini Referanslar	Aile İçi İletişim	Aile Sorunlarının Çözümünde Dini Rehberlik (Vaka Örnekliğinde)	Boşanma ve Boşanma Sonrası Süreç Yönetimi (Ailem Dağılmasın)
	Uzm. Psk. Dilek Zekiye KAŞIK	Prof. Dr. Mustafa KARATAŞ	Seyyit ŞİŞMAN	Prof. Dr. Şahin KESİCİ	Ayşe Nur ÖZKAN
ARA					
16.30-17.30	Çocukla İletişimde Temel İlkeler	Aile'de Büyüklerle Yaşamak	Aile İçi İletişim	Aile Sorunlarının Çözümünde Dini Rehberlik (Vaka Örnekliğinde)	Boşanma ve Boşanma Sonrası Süreç Yönetimi (Ailem Dağılmasın)
	Uzm. Psk. Dilek Zekiye KAŞIK	Belgin KONARILI	Seyyit ŞİŞMAN	Prof. Dr. Şahin KESİCİ	Ayşe Nur ÖZKAN
ARA					
18.30-19.30	Bölgesel Analizler Atölye Çalışmaları (7 Coğrafi Bölge)	Büro Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	Büro Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi		
	Daire Personeli	Sedide AKBULUT	Sedide AKBULUT		

Tablo 24: Aile ve Dini Rehberlik Koordinatörler Çalıştayı ve Temel Aile Bilinci Eğitici Eğitimi Ders Programı 11-15 Aralık 2017

3- Aile Forumu

İlk defa 2016 yılında Aile Haftası etkinlikleri çerçevesinde ‘Mahremiyet Bağlamında Sosyal Medya ve Aile’ temalı aile forumu düzenlenmiştir. 2017 yılı Aile Haftası münasebetiyle toplumun özü ve temeli olan ailede sadakatin bir değer olarak varlığına dikkat çekmek, ahlaki değerlerin hayatımızdaki önemini gündeme taşımak amacıyla Ankara’da Başkanlık konferans salonunda “Sadakat ve Güven Bağlamında Aile” temalı bir forum yapılmıştır. “İnsani Bir Nitelik Olarak Sadakat”, “Felsefi, Ahlaki ve Sosyolojik Bakışla Sadakat” ve “Kur’an ve Sünnette Sadakatin Kavramsal Çerçevesi” alt başlıkları “Kavramsal Çerçeve” başlıklı birinci oturumda; “Geçmişten Günümüze Değişen ve Dönüşen Aile”, “Aile Bireyleri (Anne-Baba-Çocuk) Arasında Sadakat ve Güven ile “Sosyal Medya ve Sanal İlişkilerin Tehdidi Altında Aile” alt başlıkları ise “Ailede Sadakat ve Güven” başlıklı ikinci oturumda ele alınmıştır.

“SADAKAT VE GÜVEN BAĞLAMINDA AİLE” TEMALİ AİLE FORUMU		
13-14 Mayıs 2017 / ANKARA		
	KONUŞMACININ ADI SOYADI/KONU	GÖREV YERİ/GÖREVİ
1.OTURUM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	OTURUM BAŞKANI Prof. Dr. Yavuz ÜNAL	Diyanet İşleri Başkanlığı Başkan Yardımcısı
	İnsani Bir Nitelik Olarak Sadakat: Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/ Öğretim Üyesi
	Felsefi, Ahlaki ve Sosyolojik Bakışla Sadakat: Prof. Dr. Ekrem DEMİRLİ	İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/ Öğretim Üyesi
	Kur’an ve Sünnette Sadakatin Kavramsal Çerçevesi: Prof.Dr. Abdurrahman ÖZDEMİR	İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/ Öğretim Üyesi
2. OTURUM: AİLEDE SADAKAT VE GÜVEN	OTURUM BAŞKANI Prof. Dr. Mehmet Emin ÖZAFŞAR	Diyanet İşleri Başkanlığı Başkan Yardımcısı
	Gelenekten Günümüze Değişen ve Dönüşen Aile: Prof. Dr. Aliye Mavili AKTAŞ	Öğretim Üyesi
	Aile Bireyleri (Anne-Baba-Çocuklar) Arasında Sadakat ve Güven: Doç. Dr. Mustafa KOÇ	Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/ Öğretim Üyesi
	Sosyal Medya ve Sanal İlişkilerin Tehdidi Altında Aile: Yrd. Doç. Dr. Hediyeullah AYDENİZ	Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi/ Öğretim Üyesi

3. OTURUM: PSİKO- SOSYAL BAĞLAMDA SADAKAT VE GÜVEN	OTURUM BAŞKANI Doç. Dr. Yaşar YİĞİT	Din Hizmetleri Genel Müdürü
	Eşler Arası Sadakat ve Güven İlişkisinin (Psiko-Sosyal) Temelleri: Prof. Dr. Ahmet AKIN	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi/ Öğretim Üyesi
	Evlilikte Uyum ve Bağlanma Tarzları- nın Güven İlişkisine Etkisi: Uzm. Psi. Farika TEYMUR ARTIR	Uzman Psikolog
	Sadakatsizliğin Bireye Aileye ve Topluma Yansımaları: Doç. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU	Ankara Üniversitesi İla- hiyat Fakültesi/Dekan Yardımcısı
14 Mayıs 2017 Pazar		
KONFERANS	Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ	DİYANET İŞLERİ BAŞKANI
4. OTURUM: AİLEDE SADAKA- TİN GÜÇLENDİ- RİLMESİ	OTURUM BAŞKANI Prof. Dr. Bünyamin ERUL	Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
	Bireyden Aileye, Aileden Topluma Sadakat ve Güven: Doç. Dr. Ayşe Sıdika OKTAY	Süleyman Demirel Üni- versitesi İlahiyat Fakülte- si/ Öğretim Üyesi
	Ailede Güven Oluşumunda Etkili Temel Değerler: Dr. Hatice GÖRMEZ	İlahiyatçı
	Ailenin Korunmasında Kurumsal Sorumlu- luklar: Ayşe KEŞİR	Aile Bütünlüğünün Ko- runması Araştırma Ko- misyonu Başkanı

Tablo 24: “Sadakat Ve Güven Bağlamında Aile” temalı aile forumu

4- Temalı Gün ve Haftalarda Gerçekleştirilen Faaliyetler

8 Mart 2017 tarihinde Başkanlık konferans salonunda “Bilgi ve Değer Bağlamında Kadın” konulu konferans düzenlenmiştir. Ayrıca temanın ülke genelinde çeşitli etkinliklerle gündemde tutulması sağlanmıştır.

2017 yılı Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle, “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” teması çerçevesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bulunan 11 ilde kadınlara yönelik konferanslar, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı öğrenci yurtlarında kalan ve imam hatip lisesinde eğitim gören öğrencilerle “gençlik buluşmaları” düzenlenmiştir.

2007 yılı Ramazan ayı “Üzerinde Her Canın Hakkı Var-Bu Ramazan ve Her Zaman” teması çerçevesinde Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde bulunan Batman, Bingöl, Bitlis, Muş, Diyarbakır, Hakkâri, Mardin, Şırnak, Siirt, Van, Kars, Ardahan, Ağrı, Iğdır ve Kilis illerinde Uzman Vaiz ve Vaizlerden oluşan ekipler dâhilinde dini rehberlik ve manevi danışmanlık çalışması yapılmıştır.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü kapsamında Ankara’da “25 Kasım Kadına Yönelik Şiddet Mücadele Günü” konulu bir panel düzenlenmiştir.

5- Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Çalışmaları

Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde terörün yol açtığı travmaya maruz kalan çocuklara yönelik değerler eğitimi programını uygulamak ve ülkemizin tarihi ve kültürel zenginliklerini tanıtmak amacıyla ilk defa 2016 yılında başlayan “Yazımda Kardeşlik Var” temalı yaz okulu 2017 yılında Ankara, İstanbul ve Tekirdağ’da gerçekleştirilmiştir. Değerler eğitimi ve bazı sosyal etkinlikler içeren yaz okuluna Diyarbakır, Mardin, Şırnak ve Hakkâri illerine bağlı 16 ilçeden gelen 540 öğrenci katılmıştır.

6- Ortaokullarda Değerler Eğitimi Programı

Başkanlığımızca din hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi çalışmaları kapsamında geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın ve gençlerimizin milli ve manevi değerlerine bağlı yetişmelerine katkı sağlamak amacıyla 10 ilde değerler eğitimi programı uygulanması planlanmıştır. Bu kapsamda 2017 yılında Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanlığı’nın pilot olarak belirlediği Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Trabzon ve Zonguldak illerinde 5’er ortaokulda “Etkinliklerle Değerler Eğitimi” kitabı esas alınarak 4 haftalık bir program uygulanmıştır. Program İl Müftülüklerinin İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile koordineli olarak belirlenen ortaokullarda Aile ve Dinî Rehberlik Büroları personeli tarafından haftada 1 saat olmak üzere planlanıp uygulanmıştır. Değerler Eğitimi programı çerçevesinde belirlenen ortaokullarda çocukların yaş grupları dikkate alınarak oluşturulan sınıflarda ilk hafta “İbadet Bilinci”, ikinci hafta “Emanet Bilinci”, üçüncü hafta “Ümitvar Olma” ve son hafta “Herkesin İyiliğini İstemek” konuları drama, soru-cevap vb. öğretim teknikleri kullanılarak çeşitli etkinliklerle işlenmiştir. Pilot uygulama için seçilen il müftülüklerinden gelen raporlara göre;

- Seçilen konu ve etkinlikler öğrencilerin beğenisini kazanmıştır.
- Drama, soru-cevap tekniklerinin kullanılması interaktif bir ders ortamı sunmuştur. Drama ve etkinlikleri örneklerle güzel hazırlanmış olması daha verimli ders işleme imkanı sağlamıştır.
- Günün mesajları çok beğenilmiş olup öğrenciler tarafından koridor ve sınıflarda bulunan panolara asılarak diğer öğrencilere de ulaşması sağlanmıştır.

- Programın uygulandığı ortaokul müdürlüklerinin gerekli kolaylığı göstererek ilgilendikleri ve değerler eğitimi programının Diyanet İşleri Başkanlığı personeli tarafından uygulanmasından duydukları memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

7- Aile ve Dini Rehberlik Tanıtım Seminerleri

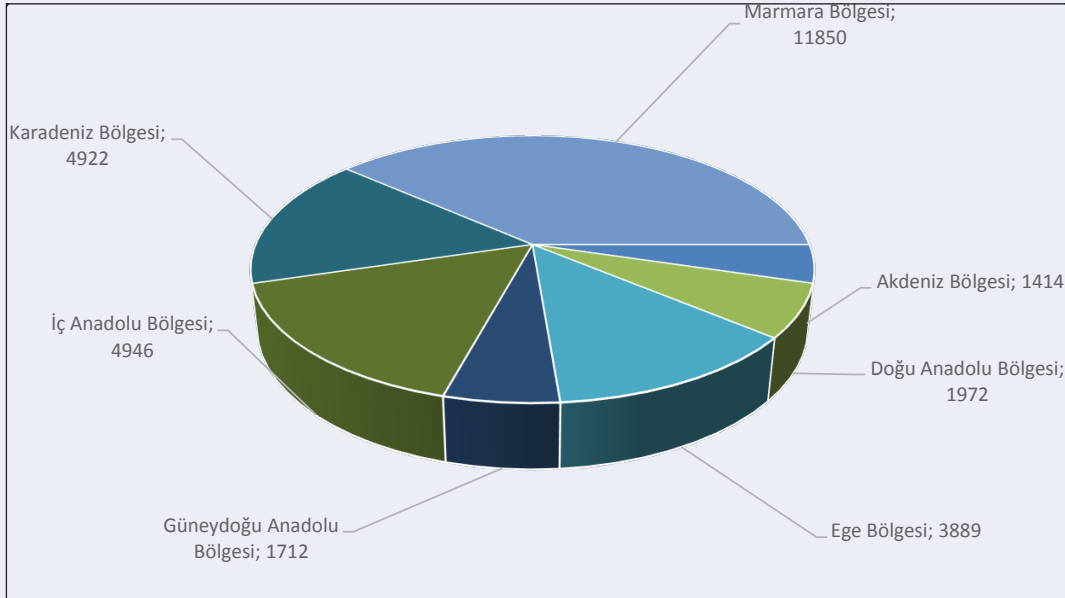
Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının halka tanıtımının yapılması, böylece bürolara olan talebin artırılması ve aynı zamanda bürolar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlere katılımın artırılması amacıyla tanıtım seminerleri gerçekleştirilmiştir.

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı'nca 2 günlük planlanan Aile Okulu Seminerlerine dair Bingöl ve Muş illerinde uygulanan ders programı örnek olması açısından aşağıda sunulmuştur.

8- Tanıtım Materyalleri

Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının tanıtımı hususunda farkındalığın artırılması, büro faaliyetlerinin görsel olarak desteklenmesi ve bürolar tarafından düzenlenecek programlarda ön sunum olarak kullanılması amacıyla, 2016 yılında hazırlanan "Aile Sinevizyonu" ve "Aile Röportajları" 2017 yılı içerisinde güncellenmiştir.

Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının halka daha kolay ve etkin ulaşmasını sağlamak, bürolar arasında birlikteliği sağlamak amacıyla 2016 yılında hazırlanan tanıtım broşürü güncellenmiştir.

Grafik-43: Faaliyetlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Faaliyetlerin coğrafi bölgelere göre dağılımına bakıldığında ilk üç sırayı Marmara, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesi almıştır. Büroya gelen başvurular ile yapılan faaliyetlerin bölgesel dağılımının orantılı olduğu gözlenmektedir. Bu da bürolarda istihdam edilen personelin niteliği ile doğru orantılıdır.

II) AİLE VE DİNİ REHBERLİK BÜROLARINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

1- Sabit Personel Görevlendirilmesi

İl ve ilçe müftülükleri bünyesinde açılan Aile ve Dini Rehberlik Bürolarında görev yapmak üzere 2017 yılında atanan vaizlerin daha aktif ve kaliteli hizmet üretebilmeleri amacıyla 03-28 Temmuz 2017 tarihlerinde Ankara Rifat Börekçi Eğitim Merkezi'nde dört haftalık hizmet içi eğitim programı düzenlenmiş ve eğitime 174 personel katılmıştır.

Söz konusu eğitimde, aile birlikteliğine ve aile sorunlarına yönelik dinî bilgilerin yanı sıra pedagojik bilgilere, iletişim becerilerine ve danışmanlık tekniklerine dair dersler verilmiş, katılımcılara kitaplar ve sunumlar gibi yazılı ve görsel materyaller dağıtılmıştır. Seminerlerde alanında uzman eğitimciler, akademisyenler ve kurum yetkilileri tarafından verilen derslerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Aile ve Dini Rehberlik Hizmetlerine Giriş
- ✓ Aile Hukuku Bağlamında Güncel Fıkıh Problemleri
- ✓ Fıkhi Mezheplerin Birikiminden Yararlanma Esasları
- ✓ Günümüz İslam Dünyasında Ortaya Çıkan Yeni Dini Oluşumlar
- ✓ Ahlaki Sorumluluk Bağlamında Sosyal Medya ve Kurumsal Kimlik
- ✓ Kriz Odaklı Dini Danışmanlık
- ✓ Kur'an ve Hadislerde Dini Danışmanlık
- ✓ Aile Danışmanlığı Kuramları
- ✓ Bireyi Tanıma Teknikleri
- ✓ Kuran ve Sünnet Işığında Model Aile
- ✓ Evlilik ve Aile İçi İletişim
- ✓ Aile Sorunlarının Çözümünde Dini Danışmanlık
- ✓ Gelişim Basamaklarına Göre Çocuklarda Din Eğitimi
- ✓ Ergenlik Dönemi Din ve Değer Algıları
- ✓ Oyun Terapisi ve Oyunla Öğrenme Metodu
- ✓ Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Entegrasyon Süreçleri

ADRB VAİZLERİNE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİMİ DERS PROGRAMI (03-07 Temmuz 2017)					
SAATLER	03.07.2017 Pazartesi	04.07.2017 Salı	05.07.2017 Çarşamba	06.07.2017 Perşembe	07.07.2017 Cuma
09.00-10.30	Aile ve Dini Rehberlik Hizmetlerine Giriş	Vaaz ve İrşatta Temel İlke ve Yöntemler	Toplumsal Değişim ve İrşat	Güncel Fıkıh Problemleri (Aile Hukuku Bağlamında)	Vaaz Uygulama ve Değerlendirme
	Sedide AKBULUT	Mustafa SOYKÖK	Dr. Necdet SUBAŞI	Prof. Dr. Ahmet YAMAN	Fatih OKUMUŞ
ARA					
10.45-12.15	Aile ve Dini Rehberlik Hizmetlerine Giriş	İrşat Hizmetlerinde Sorun Çözme	Günümüz İnanç Problemleri	Güncel Fıkıh Problemleri (Aile Hukuku Bağlamında)	Tecrübe Paylaşımı (ADRB İş ve İşlemleri)
	Sedide AKBULUT	Dr. Ahmet ÇEKİN	Prof. Dr. Cağfer KARADAŞ	Prof. Dr. Ahmet YAMAN	Zehra TUNCEL
ÖĞLE YEMEĞİ					
13.30-15.00	Farklı Dindarlık Anlayışları ve İrşat	İrşat Yöntemi Olarak Vaaz ve Vaizlik	Fıkıh Mezheplerin Birikiminden Yaralanma Esasları	Günümüz İslam Dünyasında Ortaya Çıkan Yeni Dini Oluşumlar	Fetva Usulü
	Prof. Dr. Yavuz ÜNAL	İsmail ÖZELBAŞ	Prof. Dr. Murteza BEDİR	Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ	Prof. Dr. Abdullah Kahraman
ARA					
15.15-16.45	Açılış Konferansı: Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ Diyanet İşleri Başkanı	Vaaz ve İrşatta Kaynak Kullanım Usul ve Esasları	İrşat Hizmetlerinde Kitle İletişim Araçlarını Kullanma	Vaaz ve İrşatta Kurumsal Sorumluluk Bilinci	Fetva Usulü
		Prof. Dr. İsmail KARAGÖZ	Vehbi AKŞİT	Doç. Dr. Yaşar YİĞİT	Prof. Dr. Abdullah Kahraman
ARA					
17.00-18.00		Ahlaki Sorumluluk Bağlamında Sosyal Medya ve Kurumsal Kimlik			
		Prof. Dr. İsmail KARAGÖZ			

ADRB VAİZLERİNE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİMİ DERS PROGRAMI (10-14 Temmuz 2017)					
SAATLER	10.07.2017 Pazartesi	11.07.2017 Salı	12.07.2017 Çarşamba	13.07.2017 Perşembe	14.07.2017 Cuma
09.00-10.30	Kur'an ve Hadislerde Dini Danışmanlık	Kriz Odaklı Dini Danışmanlık	Bireyi Tanıma Teknikleri	İletişim Becerileri	Sosyal Psikoloji
	Doç. Dr. Mustafa KOÇ	Seyyit ŞİŞMAN	Uzm. Psk. Sema KARAGÖZ	Ömer AYDIN	Doç. Dr. Ali AYTEN
ARA					
10.45-12.15	Danışmanlık Teorileri ve Alanları	Türkiye'de Temel Aile Sorunları	Bireyi Tanıma Teknikleri	İletişim Becerileri	Sosyal Psikoloji
	Doç. Dr. Mustafa KOÇ	Rahime BEDER ŞEN	Uzm. Psk. Sema KARAGÖZ	Ömer AYDIN	Doç. Dr. Ali AYTEN
ÖĞLE YEMEĞİ					
13.30-15.00	Aile Danışmanlığı Kuramları	Kısa Süreli ve Çözüm Odaklı Psikolojik Danışma Uygulamaları	Ruh Sağlığı ve Din	KONFERANS: Aile'de İlişki Yönetimi ve Zor Kişilikler	ADRB'lerde Sıkça Sorulan Sorular
	Prof. Dr. Şahin KESİCİ	Prof. Dr. Enver SARI	Prof. Dr. Salih BATTAL	Prof. Dr. Nevzat TARHAN	Sabri AKPOLAT
ARA					
15.15-16.45	Aile Danışmanlığı Kuramları	Kısa Süreli ve Çözüm Odaklı Psikolojik Danışma Uygulamaları	Medya Okuryazarlığı	Dini Danışmanlık: Psikoterapi ile Din Eğitiminin Buluşma Noktası	ADRB'lerde Sıkça Sorulan Sorular
	Prof. Dr. Şahin KESİCİ	Prof. Dr. Enver SARI	Halil ERDOĞAN	Doç. Dr. Bülent ÇELİKEL	Sabri AKPOLAT

ADRB VAİZLERİNE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİMİ DERS PROGRAMI (17-21 Temmuz 2017)					
SAATLER	17.07.2017 Pazartesi	18.07.2017 Salı	19.07.2017 Çarşamba	20.07.2017 Perşembe	21.07.2017 Cuma
09.00-10.30	Kuran ve Sünnet Işığında Model Aile	Aile'de Kriz ve Krize Müdahale	Aile Sorunlarının Çözümünde Dini Danışmanlık	Boşanma ve Boşanma Sonrası Süreç Yönetimi	Çocukta Karakter Gelişimi
	Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN	Prof. Dr. Nurdan DUMAN	Yrd. Doç. Dr. Naci KULA	Uzm. Psk. Ani ERYORULMAZ	Aile Danış. Saliha ERDİM
ARA					
10.45-12.15	Kuran ve Sünnet Işığında Model Aile	Aile'de Kriz ve Krize Müdahale	Aile Sorunlarının Çözümünde Dini Danışmanlık	Boşanma ve Boşanma Sonrası Süreç Yönetimi	Çocukta Karakter Gelişimi
	Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN	Prof. Dr. Nurdan DUMAN	Yrd. Doç. Dr. Naci KULA	Uzm. Psk. Ani ERYORULMAZ	Aile Danış. Saliha ERDİM
ÖĞLE YEMEĞİ					
13.30-15.00	Evlilik ve Aile İçi İletişim	Evlilik ve Aile Danışmanlığı Uygulaması	KONFERANS	Sosyal Hizmette Görüşme Teknikleri	Grupla Öğrenme Teknikleri
	Uzm. Psk. Rukiye KARAKÖSE	Prof. Dr. Nurdan DUMAN	Prof. Dr. Bünyamin ERUL	Doç. Dr. Ercüment ERBAY	Prof. Dr. Şirin KARADENİZ
ARA					
15.15-16.45	Evlilik Öncesi Çiftlere Psikolojik Danışma	Evlilik ve Aile Danışmanlığı Uygulaması	Öfke Kontrolü Eğitimi	Sosyal Hizmet Kurumları Teşkilat Yapısı ve Kurumsal İşleyişi	Grupla Öğrenme Yöntemi
	Uzm. Psk. Rukiye KARAKÖSE	Prof. Dr. Nurdan DUMAN	Ayşenur ÖZKAN	Doç. Dr. Ercüment ERBAY	Prof. Dr. Şirin KARADENİZ
ARA					
17.00-18.00	Ayşenur ÖZKAN		Öfke Kontrolü Eğitimi		

ADRB VAİZLERİNE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİMİ DERS PROGRAMI (24-28 Temmuz 2017)					
SAATLER	24.07.2017 Pazartesi	25.07.2017 Salı	26.07.2017 Çarşamba	27.07.2017 Perşembe	28.07.2017 Cuma
09.00-10.30	Oyun Terapisi ve Oyunla Öğrenme Metodu	Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Entegrasyon Süreçleri	Teorik Değerler Eğitimi	Yetişkinlere Yönelik Din Eğitimi	Mağdur Kadınlara Yönelik Sosyal Destek Politikaları ve Uygulamaları
	İshak AŞAR	Doç. Dr. İhsan ÇAPÇIOĞLU	Doç. Dr. Ercüment ERBAY	Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ	Mustafa ÇADIR - Aynur SERBES
ARA					
10.45-12.15	Oyun Terapisi ve Oyunla Öğrenme Metodu	Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Entegrasyon Süreçleri	Uygulamalı Değerler Eğitimi	Yetişkinlere Yönelik Din Eğitimi	Türkiye'de Temel Kadın Problemleri - Mağdur Kadınların Sosyal Entegrasyonu
	İshak AŞAR	Doç. Dr. İhsan ÇAPÇIOĞLU	Ayşe AKKOÇ	Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ	Mustafa ÇADIR - Aynur SERBES
ÖĞLE YEMEĞİ					
13.30-15.00	Gelişim Basamaklarına Göre Çocuklarda Din Eğitimi	Ergenlik Dönemi Din ve Değer Algıları	KONFERANS	Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dini Referanslar	Tecrübe Paylaşımı
	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR	Doç. Dr. Ahmet AL-BAYRAK	Prof. Dr. İskender PALA	Prof. Dr. Halil İbrahim ACAR	Aynur YAŞAR
ARA					
15.15-16.45	Gelişim Basamaklarına Göre Çocuklarda Din Eğitimi	Aile ve Dini Rehberlik Hizmetlerinin Daha Etkin Hale Getirilmesi	Ailede Mahremiyet Eğitimi	Aile İçi Şiddetle Mücadelede Dini Referanslar	Genel Değerlendirme ve Kapanış
	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR	Sedide AKBULUT	Doç. Dr. Ülfet GÖRGÜLÜ	Prof. Dr. Halil İbrahim ACAR	Dr. Ekrem KELEŞ

2- Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Standardizasyonu

Aile ve dinî rehberlik büroları hizmetlerinin standardize edilerek bütüncülüğün sağlanması amacıyla yapılan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

İl müftülükleri web sayfalarında bulunan “Aile ve Dinî Rehberlik Bürosu” sekmeleri, il ve ilçe bürolarından gönderilen projelerin sağlıklı değerlendirilip onaylanması için sistem güncellemeleri yapılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim dönemi için yıllık çalışma programı ve aynı dönem için 4-6 yaş grubu Kur’an kursu öğrenci velilerine yönelik düzenlenecek seminer programı hazırlanmıştır.

3- Aile ve Dinî Rehberlik Büroları Karteks ve Faaliyet Analizi

Aile ve Dinî Rehberlik Büroları ilk açıldığı 2003 yılından itibaren Başkanlığımızın ailenin kurulması, korunması ve güçlendirilmesine yönelik yürüttüğü çalışmaların merkezinde yer almaktadır. Bürolar, toplumu aile konusunda sahil dinî bilgi ile aydınlatma konusunda sunduğu arz odaklı hizmetlerin yanı sıra vatandaşlarımızın bürolara gelerek yüz yüze veya telefon ve e-posta ile müracaat ederek yönelttiği soru ve sorunlara çözümler üretmek suretiyle talep odaklı hizmetler de sunmaktadır. Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı ise büroların yürüttüğü bu hizmetlerin kalitesini ve işlevselliğini artırmak amacıyla büroların karteks ve faaliyetlerinin değerlendirildiği raporlar hazırlayarak rehberlik etmektedir. Bu kapsamda Bürolara müracaat edenlerin genel profil bilgileri ile soru ve sorunlarını içeren karteksler ile Büro faaliyetlerinin yıllık çalışma takvimine uygunluğu değerlendirilerek yılda iki defa olmak üzere analizler hazırlanmaktadır. Büroların işlevselliğini artırmaya dönük bir rehberlik çalışması sonucu hazırlanan analizler takip eden yılın Ocak ayında il müftülüklerine gönderilmektedir. Daire Başkanlığı tarafından bölgesel ihtiyaçların tespit edilmesi ve yeni hizmet modellerinin geliştirilebilmesi açısından önem arz eden bu çalışma ile ADRB’ler periyodik olarak takip edilerek Ocak ve Haziran aylarında olmak üzere bölgesel analizler hazırlanmaktadır. Raporlarda sabit personel istihdamının ivedilikle çözümlenmesi, sisteme soru ve sorunların girişlerinin düzenli hale getirilmesi konusundaki hassasiyetin geliştirilmesi ve özellikle ilçelerdeki büroların desteklenmesi gerektiği öne çıkmaktadır.

D. ÖZEL GRUPLARA YÖNELİK MANEVİ DANIŞMALIK VE REHBERLİK ÇALIŞMALARI

1) HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARA YÖNELİK HİZMETLER

Başkanlığımız, ilgili mevzuatla kendisine verilen görevleri yerine getirirken toplumun tüm kesimlerine din hizmeti sunacak, bu alandaki talepleri ivedilikle, yeterli düzeyde ve doğru yöntemlerle karşılayacak bir anlayışla hareket etmektedir. Bu kapsamda Başkanlığımızca toplumun dezavantajlı ya da özellikli kesimlerine sunulan manevi rehberlik/danışmanlık ve din hizmetleri son yıllarda önemli bir ivme kazanmış ve bu alanda yeni açılımlar yapılmıştır. Günümüzde Başkanlığımızca sağlık tesislerinden ceza infaz kurumlarına, geçici barınma merkezlerinden rehabilitasyon merkezlerine, aileden gençliğe, çocuktan yaşlıya varıncaya dek çok geniş bir alanda, farklı kesimlere hizmet sunulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara sunulan manevi rehberlik/danışmanlık ve din hizmetleri, cami dışı din hizmetleri diye ifade edebileceğimiz, alana yönelik özel eğitim almış personel eliyle yürütülen hizmetler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Zira bir şekilde ceza infaz kurumuna giren bir insanın rehabilitasyona, sonrasında da toplumla uyumlu, barışık iyi bir insan olarak hayatını devam ettirebilmesi için manevi destek ve rehberliğe ihtiyaç duyacağı açıktır. Bundan dolayıdır ki Başkanlığımız söz konusu hizmetleri yıllar öncesinden gündemine almıştır. Örneğin Ahmet Hamdi AKSEKİ'nin 1950 yılında hazırladığı “Cezaevinde Verilecek Vaazlar” adlı eser, Başkanlığımızın çok eski tarihlerden beri bu alandaki çalışmalara verdiği önemin bir göstergesidir. 1982 yılında ceza infaz kurumlarında Din ve Ahlâk Bilgisi dersi için müfredat programı hazırlanması ve 1983 yılında 7114 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 214 adet cezaevi vaizi kadrosu ihdas edilmesi, ceza infaz kurumlarındaki hizmetlerimizin seyrini değiştirmiştir. Ayrıca 30 Mart 2001 tarihinde Adalet Bakanlığı ile imzalanan “Tutuklu ve Hükümlülerin Dini ve Ahlaki Gelişmelerini Sağlamaya Yönelik İşbirliği Protokolü”, ceza infaz kurumlarında sunulan din hizmetleri için önemli dönüm noktalarından birisi olmuştur. Bu protokolün hemen arkasından halen yürürlükte olan “Din ve Ahlak Bilgisi Müfredat Programı” yeniden hazırlanmıştır. Söz konusu protokol 2011 yılında güncellenmiş olup protokol çerçevesinde ceza infaz kurumlarında hizmetlerimiz devam etmektedir.

Hükümlü, tutuklu ve yükümlülere yönelik din hizmetleri ile manevi rehberlik danışmanlık faaliyetleri ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde sunulmaktadır.

1- Ceza İnfaz Kurumlarına Yönelik Hizmetler

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik din hizmetleri ve manevi rehberlik/danışmanlık faaliyetleri 283'ü kadrolu cezaevi vaizi olmak üzere farklı unvanlarda toplam 545 personelimiz aracılığıyla yürütülmektedir. Bu çalışma-

ların hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonuna önemli katkılar sağladığı olumlu geri dönüşlerden anlaşılmaktadır.

Başkanlığımız tarafından ceza infaz kurumlarındaki hizmetler, talepler doğrultusunda sunulmaktadır. Sunulan bu hizmetler şu başlıklardan oluşmaktadır:

a. Kur'an-ı Kerim Dersleri: Hükümlü ve tutukluların en çok rağbet ettiği ders, Kur'an-ı Kerim dersleridir. Muhatap kitlenin Kur'an-ı Kerim öğrenimi sırasında aldıkları dini bilgiler, davranışsal değişikliğe sebep olmaktadır. Bu kapsamda hafızlığa devam edenler olduğu gibi hafızlığını bitirip Başkanlığımızdan belge alan mahkûmlar da mevcuttur.

b. Koşuş Sohbetleri: Başkanlığımız personeli, ceza infaz kurumları koşuşlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik sohbetler yapmakta ve kendileriyle periyodik olarak görüşmektedirler.

c. Bireysel Görüşme: Manevi danışmanlık esaslarına göre yapılan ve olumlu sonuçların alındığı etkili bir uygulamadır.

ç. Diğer Çalışmalar: Periyodik olarak devam eden konferans, dinî bilgiler yarışması, hatim okuma gibi etkinlikler cezaevlerini bir okula dönüştürmektedir.

2- Denetimli Serbestlik Müdürlüklerine Yönelik Hizmetler

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü sayfasında yer aldığı şekliyle denetimli serbestlik “Mahkemece verilen denetimli serbestliğe ilişkin kararların denetim planı doğrultusunda şüpheli, sanık veya hükümlünün toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulama” şeklinde tarif edilmektedir. Başka bir ifadeyle denetimli serbestlik, “hükümlülerin suç işlemesine neden olan davranışlarının düzeltilerek, tekrar suç işlemelerinin önlenmesi, ceza infaz kurumundan salıverilen hükümlülerin takip edilmesi, madde bağımlılarının rehabilitasyonu, mağdurların uğradıkları zararın giderilmesi ve bu yolla toplumun korunmasıdır.” <http://www.cte.adalet.gov.tr/#> (Erişim Tarihi: 10.12.2016)

Alan literatüründe “mükerrer” olarak ifade edilen, cezaevinden tahliye olanların geri dönüş oranları oldukça yüksektir. Hükümlü, cezaevi günlerinin ardından hayata tutunmakta bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Etiketlenme, çevreye uyum problemi, iş imkânı vb. sorunların aşılmasında cezaevi vaizleri önemli katkılar sunabilmektedir. Tüm bu hizmetlerde İslâm'ın, hayatı ve ölüm sonrasını kuşatan rahmet mesajını tövbe, sabır, af, kul hakkı gibi çok güçlü argümanlarla işleyen vaizler, kurumlarda ciddi dönüşüm ve arınma süreçlerine eşlik etmektedirler. Denetimli serbestlik programına katılanların sayısının 2017 yılı itibarıyla 600.000 civarında olduğu düşünülürse çalışmaların önemi ve yerindeliği ortaya çıkmaktadır.

Hükümlü ve tutuklulara yönelik hizmetler kapsamında, 2017 yılı içerisinde aktif olarak çalışan personelin bilgi, birikim ve tecrübelerinin geliştirilmesi amacıyla daha önceden eğitime alınmamış 98 cezaevi vaizi eğitime alınmıştır. 18-23 Aralık 2017 tarihleri

arasında Ankara’da düzenlenen eğitim programında katılımcılara alanında uzman eğitimciler tarafından şu dersler verilmiştir:

- ✓ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi
- ✓ Ceza İnfaz Kurumlarında Sunulan Başkanlık Hizmetleri
- ✓ Ceza İnfaz Kurumlarında Sunulan Din Hizmetlerinde Temel İlkeler
- ✓ Eğitim Politikası
- ✓ Mevcut Durum
- ✓ Etkili İletişim, Etkili Öğretim Teknikleri
- ✓ Ceza İnfaz Kurumları Kütüphanelerine Gelen Kitapları İnceleme Kriterleri
- ✓ Din Hizmetlerinde Hasbîlik
- ✓ Manevî Bakımda Temel Uygulamalar
- ✓ Ceza İnfaz Kurumlarında Sunulan Din Hizmetlerinde Kuşatıcı Bakış
- ✓ Tema Odaklı Grup Yönetimi
- ✓ Manevî Rehberlikte Bireysel Görüşme
- ✓ İnsan Karakterlerine Göre Sorun Çözme
- ✓ Ceza İnfaz Kurumlarında Sıkça Sorulan Sorular
- ✓ FETÖ vb. Yapılanmaların Genel Analizi
- ✓ Denetimli Serbestlik Uygulamaları Hakkında Genel Bilgi İle Yükümlülere Yönelik Manevî Rehberlik İmkân ve İhtiyacı

Ayrıca Ramazan Ayı, Kutlu Doğum Haftası, Camiler ve Din Görevlileri Haftası, dini/ millî günler vb. zaman dilimleri vesilesiyle ceza infaz kurumlarında seminer, konferans, sohbet, yarışma gibi programlar düzenlenmiştir. Ramazan ayında ceza infaz kurumlarında mukabeleler okunmuş, iftar yemekleri verilmiş ve teravih namazları kılınmıştır.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi kurumlara Kur’an-ı Kerim, İlmihal, Peygamberimiz’in Hayatı gibi eserlerle birlikte Başkanlığımız süreli yayınları, Diyanet Takvimi, Diyanet Çocuk Takvimi vb. eserler gönderilmiştir.

II) ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER

Engelli bireyler ve aileleri zaman zaman birtakım olumsuzluklarla karşılaşabilmekte, ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalabilmektedir. Oysa yüce dinimiz İslam'da engelli ya da engelsiz her insan değerlidir. Bizatihi insanlığıyla her türlü saygı ve hürmete layıktır. İnancımıza göre, asıl önemli olan kişinin zihninin, gönlünün ve sahip olduğu her bir imkânın Allah'ın emaneti olduğu bilinciyle harekete ederek kendisi, yaşadığı toplum ve insanlık hayrına güzel işler yapabilmesidir. Dolayısıyla her bir engelli kardeşimiz öncelikle bir insan ve kul olarak her türlü değeri ve saygıyı hak eder. Kur'an-ı Kerim'deki ilgili ayetler ve Hz. Peygamber Efendimiz engelli kardeşlerimizin değerini vurgulamış, Hz. Peygamber pek çok uygulamasıyla da bunu bizzat göstermiştir.

Başkanlığımız engelliler konusunda toplumumuzda var olan bilinç, farkındalık ve duyarlılığı artırmak; engelli kardeşlerimizin dini vecibelerini kolay bir şekilde yerine getirebilmelerine yardımcı olmak ve din hizmetlerinden daha fazla istifade edebilmelerini temin etmek amacıyla manevi rehberlik ve dini danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bu bağlamda engellilerin manevi gelişimlerine katkıda bulunmak için eğitim-öğretime teşvik edilmeleri, dini sorumluluklarını yerine getirebilmeleri noktasında motivasyonlarının artırılması, hayat şartlarının kolaylaştırılarak toplum içerisinde huzurlu, aktif, etkin bir şekilde rol almalarını sağlayacak faaliyetler yürütmektedir.

Camilerin ve Kur'an kurslarının erişilebilir ve ulaşılabilir olmasını sağlanmak, işaret dili ile hutbe okutmak, görsel/işitsel özel yayınlar hazırlamak, manevi danışmanlık/dini rehberlik hizmetleri vermek, hac/umre hizmetleri vermek ve eğitim faaliyetleri yapmak Başkanlığımızın engellilere sunduğu hizmetler içerisinde yer almaktadır. Ayrıca bu kardeşlerimize yönelik Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile koordineli çalışmalar yürütülmektedir. Başkanlığımızca engellilere sunulan hizmetler, illerde ve büyük ilçelerde görevlendirilen engelli koordinatörlerince icra edilmektedir.

Bu kapsamda 2017 yılında yapılan faaliyetleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Müftülüklerimiz marifetiyle farklı engel gruplarına yönelik Kur'an-ı Kerim ve Dini Bilgiler kursu açılmış, işaret dili ve Braille alfabesi alanında özel eğitim alan din görevlileri ve Kur'an kursu öğretmenleri görevlendirilmiştir. Ülke genelinde açılan ve her bir engel grubuna yönelik toplam 81 özel öğreticinin görev yaptığı söz konusu kurslarda 187 görme, 543 işitme ve 15 zihinsel engelli kardeşimiz eğitim almıştır.
- ✓ 81 ilde işitme engellilere yönelik umre ödüllü Kur'an-ı Kerim ve Dini Bilgiler Yarışması düzenlenmiştir.
- ✓ Türk İşaret Dili ile Dini Kavramlar Sözlüğü <http://engelsiz.diyaret.gov.tr> adresinde hizmete sunulmuştur.
- ✓ Başkanlık merkezinde engelli personelimiz ve yakınlarının yanı sıra ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilci ve üyelerinin katıldığı farklı engel gruplarına yönelik iftar programı düzenlenmiştir.

- ✓ İllerde yapılan hizmet ve faaliyetlerin daha fazla kişiye ulaştırılması amacıyla nüfusu 50 bin ve üzeri olan ilçelerde ilçe koordinatör görevlendirmesi yapılmıştır.
- ✓ 1.929 vaaz ve hutbede engelliler konusu çeşitli yönleriyle işlenmiştir.

III) BAĞIMLILIKLA MÜCADELEYE YÖNELİK HİZMETLER

Modern zamanlarda gerek dünyada gerekse ülkemizde her türlü bağımlılık nedeniyle büyük problemler yaşanmaktadır. Ülkemizi de ciddi boyutta tehdit eden bağımlılık, yalnızca sağlık sorunlarına değil aynı zamanda toplumsal ve ailevi sorunlara da yol açmaktadır.

Dolayısıyla başta madde bağımlılığı olmak üzere her türlü bağımlılıkla mücadele sadece sağlık yönüyle değil sosyal, hukuki, ekonomik, dini vb. yönlerle ele alınması gereken çok yönlü bir sorundur. Özellikle gençleri hedef alan bu sorun ile ilgili olarak ülkemizde ciddi çalışmalar yürütülmektedir. Anayasamızın 58. maddesinin, devlete emanet ettiği gençlere yönelik bağımlılıkla mücadele alanında yapılan çalışmalar her geçen gün ivme kazanmaktadır.

Toplumu din konusunda aydınlatmakla görevli olan Başkanlığımız, insanımızın din hizmeti alanındaki talep ve ihtiyaçlarını karşılamayı, toplumsal huzura, birlik ve beraberliğe katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Gelişime ve yeniliğe açık, toplumsal sorunlara duyarlı bir din hizmeti anlayışıyla hizmet sunan Başkanlığımız, toplumumuzu ahlaki olumsuzluklardan, özelliklede gençlerimizi zararlı alışkanlıklardan koruma gayretiyle hareket etmektedir.

Bu bağlamda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği esasına dayalı olarak yürütülen bağımlılıkla mücadeleye yönelik hizmetlerimiz büyük bir öneme sahiptir. 18.09.2014 tarihinde Başkanlığımız ile Türkiye Yeşilay Cemiyeti arasında insanları, alkol düşkünlüğünden, sigara/tütün ve uyuşturucu maddelerden, kumar ve teknoloji dâhil her türlü bağımlılıktan korumak amacıyla gerekli faaliyetlerin başlatılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, kaynak ve hizmet kullanımında işbirliği yapılması, basılı, görsel/işitsel yayınlar ile toplumun aydınlatılması ve bilinçlendirilmesi gibi konularda bilgi paylaşımı ve koordinasyonun usul ve esaslarını kapsayan bir protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamında çalışmalar artarak devam etmektedir.

Bu doğrultuda 2017 yılında şu faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

- ✓ Bağımlılıkla mücadele koordinatörü olarak görevlendirilecek 116 Başkanlık personeli 13-17 Mayıs 2017 tarihlerinde Afyonkarahisar'da eğitime alınmıştır. Eğitim programında alanında uzman kişiler tarafından şu dersler verilmiştir:
 - ❖ Diyanet İşleri Başkanlığı ve Bağımlılıkla Mücadele Perspektifi
 - ❖ Bağımlılık Nedir? (Kavramsal Çerçeve, Kapsam ve Terminoloji)
 - ❖ Ana Hatlarıyla Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Programı

- ❖ Manevi Destek Hizmetlerine Dair Beklentiler
 - ❖ Tedaviye Başlangıç Sürecinde Yöntem
 - ❖ Bağımlı Ailesine Yönelik Rehberlik Faaliyetleri
 - ❖ Tedavi Sürecinde Manevi Rehberlik Faaliyetleri
 - ❖ AMATEM'lerin İşleyişi ve SAMBA Eğitim Programı
 - ❖ Türkiye'nin Uyuşturucu ile Mücadele Süreci ve İl Uyuşturucu ile Mücadele Kurullarının İşleyişi
 - ❖ Uyuşturucu ile Mücadelede Hukuksal Çerçeve ve Sınırlılıklar
 - ❖ Bağımlılıkla Mücadelede Yöntem
 - ❖ Bağımlılıktan Kurtulanlara Yönelik Sosyal Uyum Projesi
 - ❖ Bir Bağımlılık Olarak Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Bağımlılık
 - ❖ Manevi Destek Hizmetinde Dini Danışmanlık ve Rehberlik (Teori)
 - ❖ Manevi Destek Hizmetinde Dini Danışmanlık ve Rehberlik (Uygulama)
 - ❖ Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Uygulamalarının Önemi
 - ❖ Madde Bağımlısı Gençlere Dair Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Örnekleri
 - ❖ Gençlik Çalışmalarında Metodoloji (Dil, Üslup, Yöntem)
 - ❖ Dezavantajlı ve Özel Gruplara Yönelik Çalışmalarda Metodoloji (Dil, Üslup, Yöntem)
 - ❖ Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Bağımlılıkla Mücadeleye Yönelik Usul ve Esasları
 - ❖ Tecrübe Paylaşımı
- ✓ 05.07.2017 tarihinde bireyin ve toplumun sağlığını, güvenlik ve geleceğini tehdit eden her türlü bağımlılığa karşı Başkanlık personelinin manevi rehberlik, manevi bakım/destek sağlaması ve din hizmeti sunmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen “Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Bağımlılıkla Mücadele Hizmetlerine Dair Çalışma Usul ve Esasları” yürürlüğe girmiştir. Söz konusu usul ve esaslara aşağıdaki adresten ulaşmak mümkündür:
(https://hukukmusavirligi.diyanet.gov.tr/detay/257/bagimlilikla-mucadele_hizmetlerine-dair-calisma-usul-ve-esaslari)
- ✓ 07.07.2017 tarihinde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın “Bağımlılıkla Mücadele Hizmetlerine Dair Çalışma Usul ve Esasları” çerçevesinde eğitim alan personel arasından 81 ilde 82 adet bağımlılıkla mücadele koordinatörü görevlendirilmiştir.

- ✓ Bağımlılıkla mücadele koordinatörlerimiz, görev bölgelerinde bağımlı ve bağımlı yakınlarına ulaşarak bu hizmeti yerine getirmektedir. Koordinatörlerimiz, bağımlılık konusunda halkımızı bilinçlendirme, bağımlılık ile tanışanları vazgeçirme, tedaviye yönlendirme, tedavi görerek bağımlılıktan kurtulmuş kişilerin uyum sürecini destekleme görevini yerine getirmektedirler. Bağımlılıkla ilgili valiliklerimizde yapılan koordinasyon toplantılarına katılarak katkı sağlamaktadırlar.
- ✓ Bağımlılıkla mücadelenin de içinde yer aldığı zararlı alışkanlıklar konusu 3.945 vaaz ve hutbede ele alınmıştır.

IV) SAĞLIK TESİSLERİNE YÖNELİK HİZMETLER

Başkanlığımız ile Sağlık Bakanlığı arasında 07 Ocak 2015 tarihinde “Hastanelerde Manevi Destek Sunmaya Yönelik İşbirliği Protokolü” imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Manevi destek hizmetleri, dini referanslardan hareketle, insanların acılı, sıkıntılı, üzüntülü, korkulu hallerinde, yalnızlık ve ümitsizlik duygularına kapıldıklarında, ani değişmelerle gelen kriz durumlarında, maruz kaldıkları yeni duruma uyum sağlama ve baş edebilme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı varsa sorularını cevaplamayı, hayatlarına yeni bir anlam vermelerine eşlik ederek onlara moral kazandırmayı amaçlamaktadır. Talep eden hasta, hasta yakını ve sağlık personeline manevi destek hizmeti sunulmaktadır.

Sağlık tesislerinde sunulan manevi destek hizmetleriyle hasta, hasta yakını ve hastane personelinin istek ve talepleri doğrultusunda, içinde bulundukları özel şartlar da göz önünde bulundurularak, inandıkları değerler çerçevesinde ibadet ve dua etmelerine, içinde bulundukları konumlarına göre gereken dini bilgilere ulaşmalarına, manevi ihtiyaç içinde ve çaresiz durumda olanların ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olmaktadır. Aynı şekilde hastalıklarından kaynaklanan problemlerini aşmaları konusunda kendilerine manevi destek sağlanarak iyileşmelerine katkıda bulunmaktadır.

Söz konusu hizmetler kapsamında 2017 yılında gerçekleştirilen etkinlikler şunlardır:

- ✓ Sağlık tesislerinde manevi destek hizmeti sunan 13 personel, yurtdışındaki manevi destek uygulamalarını yerinde görmek ve değerlendirmek amacıyla 11-19 Mart 2017 tarihlerinde Avusturya-Viyana’da görevlendirilmiştir.
- ✓ “Sağlık Kuruluşlarında Manevi Destek Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönerge” 04.05.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönerge ile Sağlık Bakanlığı ve Başkanlığımızca belirlenen sağlık kuruluşlarındaki hasta ve hasta yakınları ile hastane personeline talepleri doğrultusunda dini konularda Başkanlık personeli tarafından rehberlik yapılması ve manevi destek hizmeti sunulmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- ✓ 24-28 Temmuz 2017 tarihleri arasında Afyon/Sandıklı’da “Hastanelerde Mane-

vi Danışmanlık Hizmetleri Rehberi Hazırlık Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya Başkanlık personeli, Sağlık Bakanlığı personeli, farklı üniversitelerden akademisyenler ve sağlık tesislerinde manevi destek hizmeti sunan personel katılmıştır. Hazırlanacak olan rehber kitabın adı, genel içeriği, kullanılacak teknik kavramlara ilişkin konular tartışılmıştır.

- ✓ Sağlık tesislerinde sunulan manevi destek hizmetlerinin Türkiye genelinde yaygınlaşmasına yönelik çalışmalar kapsamında 200 saatlik manevi destek eğitim programı, Ocak 2018 yılında gerçekleştirilmek üzere planlanmıştır.
- ✓ Protokol çerçevesinde 2015 yılında 6 ilde 20 personel ile başlayan sağlık tesislerindeki manevi destek hizmetleri 2017 yılında 68 personel marifetiyle 16 ilimizde 48 hastanede devam etmiştir.
- ✓ Sağlık tesislerinde manevi destek hizmeti sunan personelimiz yıl genelinde 27.215 hasta, hasta yakını ve sağlık tesisi personeline manevi destek hizmeti sunmuşlardır.

V) GÖÇMENLERE YÖNELİK HİZMETLER

Kişilerin uluslararası bir sınırı geçerek veya vatandaşı olduğu devlet içinde yer değiştirdiği nüfus hareketi olan göç, insanlık tarihinin bütün dönemleri boyunca var olan bir olgudur.² Göçler; iç ve dış göçler şeklinde iki şekilde ele alınmaktadır. İç göç; bir ülkenin kendi sınırları içerisinde belirli bir bölgeden bir başka bölgeye gerçekleştirilen göç hareketidir.³ İç göç, ülke içinde yerleşim birimleri arasında yerleşmek amacıyla genellikle kırsaldan kente doğru yönelen bir nüfus hareketidir. Dış göç ise uzun süre kalmak, çalışmak ve yerleşmek için bir ülkeden diğerine yapılan hareketliliklerdir. Bu özelliğinden dolayı dış göç, uluslararası göç olarak da tanımlanır.⁴

Bugün dünyanın içerisinde bulunduğu kaos; savaşlar, iç çatışmalar, terör eylemleri, açlık ve yoksulluk, göçü, tarihte hiç olmadığı kadar büyük bir trajedi hâline getirmiştir. Özellikle Suriye’deki iç savaştan kaynaklanan ve 2011 yılının Mart ayında başlayan göç akını, yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası olarak tanımlanmaktadır. Bu tarihten itibaren insanlar hızla yerlerinden edilmiş veya ülkelerinden kaçmaya zorlanmıştır.

Suriye’de yedinci yılını dolduran iç savaş ve kitlesel göç hareketleri, başta Türkiye olmak üzere tüm bölge ülkelerinin siyasi, ekonomik ve sosyal dinamiklerini etkilemiştir. Nisan 2011 tarihinde Suriye’den Türkiye’ye giriş yapan 252 kişiden oluşan ilk kafileden bu yana Türkiye’ye sığınan Suriyeli sayısı 3,5 milyonu aşmıştır. Uyguladığı ‘açık kapı’ politikası ile sınırdan giriş yapan Suriyelilere geçici koruma statüsü veren Türkiye, çalışma izni de vererek önemli bir adım atmıştır. Türkiye’deki sığınmacıların yüzde %

2. Göç Terimleri Sözlüğü, IOM, 2009, s. 26.

3. Sağlam, S. (2017). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), (5), 33-44.

4. Taştan, Abdülvahap, Göç, Sosyal Değişme ve Din, Diyanet Aylık Dergi, Nisan 2018, s. 11.

5. https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/11_12_2017_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf

7'si 10 ilde kurulan geçici barınma merkezlerinde kalırken, % 93'lik büyük bir bölümü şehirlere ve kasabalara dağılmış durumdadır.⁵

Başkanlığımız, ilgili mevzuatla kendisine verilen görevleri yerine getirirken hiçbir ayırım gözetmeksizin kuşatıcı bir anlayışla toplumun bütün kesimlerine din hizmeti sunmaya özen göstermektedir. Dolayısıyla Başkanlığımızın son yıllardaki hizmet yelpazesine, necip milletimizin şefkatli kanatlarına sığınan göçmenler de eklenmiştir. Bu doğrultuda gerek göçmenlere yönelik hizmetlerin gerekse manevi destek/danışmanlık hizmetlerinin daha planlı ve profesyonel sunulması amacıyla 03.10.2016 tarihli ve 2016/9492 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Başkanlığımız bünyesinde bir daire başkanlığı ihdas edilmiştir. Söz konusu daire başkanlığı 31.07.2017 tarihli ve 66202 sayılı Başkanlık onayı ile "Göç ve Manevi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı" adıyla kurulmuştur. Başkanlığımızca yurt içinde ve yurt dışında göçmenlere sunulan hizmetler adı geçen dairenin koordinasyonunda yürütülmektedir.

Bu kapsamda Başkanlık; yurt içinde geçici barınma merkezlerinde ve göçmenlerin yaşadıkları tüm yerleşim merkezlerinde; yurt dışında ise terörden arındırılan bölgelerde din hizmeti, eğitim hizmeti, manevi destek hizmeti sunmakta, insani yardım ve sosyal kültürel içerikli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Söz konusu hizmetlerin sunumunda başta Türkiye Diyanet Vakfı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket edilmektedir.

Başkanlığımızca 2017 yılı içerisinde göçmenlere yönelik gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda belirtilmiştir:

1- Yurt İçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler

- ✓ Yerleşim yerlerinde bulunan göçmenlere sunulan hizmetleri koordine etmek üzere her ilde bir il müftü yardımcısı, göçmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı 19 ilde ise il müftü yardımcısı haricinde bir personel daha özel koordinatör olarak görevlendirilmiştir. 10 ilimizde bulunan 22 geçici barınma merkezinde ise kadın ve erkek olmak üzere 40 adet koordinatör görevlendirmesi yapılmıştır.
- ✓ Kampların içindeki tüm din hizmetleri faaliyetleri, personelimiz tarafından koordine edilmektedir. Bu bağlamda geçici barınma merkezlerindeki cami ve mes-citlerin genelinde Suriyeli gönüllüler imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlik, Kur'an kursu öğreticisi olarak hizmet sunmaktadır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

11.12.2017

GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ

ÜLKEMİZDEKİ TOPLAM SURIYELİ SAYISI *				3.381.005
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ TOPLAM MEVCUDU				235.054
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN SURIYELİ SAYISI				228.546
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNDE BULUNAN IRAKLI SAYISI				6.508
İL	GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ	BARINMA TİPİ	GBM MEVCUDU	TOPLAM MEVCUT
HATAY	Altınözü Konteynerkenti	2.056 konteyner	8.306 Suriyeli	17.826
	Yayladağı Konteynerkenti	776 konteyner 32 betonarme bölme	4.472 Suriyeli	
	Apaydın Konteynerkenti	1.181 konteyner	5.048 Suriyeli	
	Güveççi Çadırkenti	824 çadır	0 Suriyeli	
GAZİANTEP	İslahiye Çadırkenti	1.562 çadır	6.204 Suriyeli	24.442
	Karkamış Çadırkenti	1.632 çadır	5.448 Suriyeli	
	Nizip 1 Çadırkenti	1.873 çadır	8.926 Suriyeli	
	Nizip 2 Konteynerkenti	908 konteyner	3.864 Suriyeli	
ŞANLIURFA	Ceylanpınar Çadırkenti	5.032 çadır	19.796 Suriyeli	79.662
	Akçakale Çadırkenti	6.245 çadır	24.317 Suriyeli	
	Harran Konteynerkenti	2.070 konteyner	11.348 Suriyeli	
	Suruç Çadırkenti	7.094 çadır	24.201 Suriyeli	
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	3.101 konteyner	12.115 Suriyeli	26.395
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.592 konteyner	14.280 Suriyeli	
MARDİN	Midyat Çadırkenti	1.335 çadır	2.770 Suriyeli	4.120
			1.350 Iraklı	
KAHRAMANMARAŞ	Merkez Konteynerkenti	5.006 konteyner	17.341 Suriyeli	22.499
			5.158 Iraklı	
OSMANİYE	Cevdetiye Konteynerkenti	3.358 konteyner	14.212 Suriyeli	15.329
	Düziçi Konteynerkenti	750 konteyner	1.117 Suriyeli	
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2.305 çadır	8.955 Suriyeli	8.955
ADANA	Sarıçam Konteynerkenti	6.136 konteyner	26.350 Suriyeli	26.350
MALATYA	Beydağı Konteynerkenti	1.977 konteyner	9.476 Suriyeli	9.476
TOPLAM			27.934 çadır ve betonarme bölme (101.967 kişi, %43,4)	228.546
			30.911 konteyner (133.087 kişi, %56,6)	6.508
			58.845 toplam	235.054

EĞİTİM HİZMETİ

Öğrenci sayısı					Öğrencilerin sınıf seviyeleri				Yetişkin eğitimleri	
GBM	Devlet okulları	Geçici eğitim merkezleri	Açık okullar	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve diğer	Mesleki eğitim	Genel eğitim
83.246	350.493	170.267	8.597	612.603	33.337	378.244	141.218	59.804	87.168	216.060

SAĞLIK HİZMETİ

GBM'ler		Türkiye geneli sağlık hizmetleri verileri				
Doktor sayısı	Sağlık personeli	Poliklinik	Hastaneye sevk	Hastanede yatan	Doğum	Ameliyat
124	162	31.449.800	918.964	1.326.849	276.158	1.112.058

* Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan Suriyeli kayıtları temel alınmıştır.

** Ülkemizde bulunan Suriyelilere yönelik Kamu Kurumları, STK'lar ve Halk tarafından yapılan tahmini yardım 31.12.2016 tarihi itibarıyla 25.000.000.000 USD'dir.

Tablo 7: AFAD 11.12.2017 tarihli Geçici Barınma Merkezlerine ait veriler

- ✓ Diyanet İşleri Başkanlığı'nca göçmenlere yönelik sunulan din hizmetlerinin usul ve esaslarını belirleyen "Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancılar Dair Yönerge" 03.04.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- ✓ Geçici barınma merkezlerinde Arapça olarak, sığınmacıların yoğun olarak yaşadıkları mahallelerde de Türkçe hutbe sonrası özet olarak Arapça hutbe okunmaktadır. Haftalık hutbeler Genel Müdürlüğümüzün web sayfasında İngilizce, Arapça ve Almanca olarak yayınlanmaktadır.
- ✓ Başkanlığımız, Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile vatandaşlarımızın fitre, zekât ve bağışlarını göçmenlere ulaştırmak amacıyla yardım kampanyaları ve çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Bu bağlamda 2017 Ramazan ayı teması olarak "Üzerinde Her Canın Hakkı Var" teması seçilmiş, tema kapsamında "Üzerinde Kardeşinin de Hakkı Var" mesajıyla yardım kampanyası düzenlenmiş ve göçmenlere yardım eli uzatılmıştır.
- ✓ 260 il ve ilçe merkezinde vekâlet yoluyla kesilen kurbanların etleri göçmenlere de ulaştırılmıştır.
- ✓ Başkanlığımız tarafından Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri kapsamında 2012, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında hazırlanan sinevizyon filmlerinin Arapça seslendirmesi yapılmıştır. Başkanlığımız web sitesine yüklenen bu çalışmalardan müftülüklerimiz, göçmenlere yönelik hizmetlerde istifade etmektedir.
- ✓ Toplumumuzda göçmenlere yönelik var olan hoşgörü, duyarlılık ve yardımseverlik bilincinin daha da geliştirilmesi amacıyla vaaz ve hutbeler okutulmuş, çeşitli etkinliklerde birlik beraberlik ve kardeşlik çağrısı yapılmıştır.
- ✓ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, UNFPA, UNWOMEN, UNICEF, UNHCR gibi kurum ve kuruluşların katıldığı her platformda Başkanlığımızın göçmenlere ve göçmen kadınlara yönelik yapmış olduğu çalışmalar hakkında bilgi paylaşımında bulunulmuştur.

2- Sınır Ötesine Yönelik Gerçekleştirilen Faaliyetler

Suriye'de yaşanan olumsuzluklardan hareketle ülkemizin güney sınırlarında bir takım mihraklarca bir terör devleti oluşturulmaya çalışıldığı malumdur. Bu sözde devletin önünü kesmek, sınırlarımızın hemen dibinde yuvalanan terör örgütlerinin ülkemize yönelik tehdit ve saldırılarını bertaraf etmek, birliğimizi ve istiklalimizi pekiştirmek amacıyla devletimiz Suriye'nin kuzeyinde kapsamlı bir hareket başlatmıştır. PKK/YPG/DEAŞ vb. terör örgütlerinin kontrolündeki bölgelere yönelik 2016 yılında Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatı ile güney sınırlarımızın büyük bir kısmı terörden arındırılmış ve huzura kavuşturulmuştur.

Başkanlığımız ülkemizde bulunan göçmenlere yönelik çalışmalar yaptığı gibi bu iki

harekat kapsamında terörden arındırılan bölgelerde de din hizmeti sunmaktadır. Türkiye Diyanet Vakfı başta olmak üzere bölgedeki kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde yürütülen hizmetler, din hizmetleri, eğitim hizmetleri ve insani yardımlar gibi hususları kapsamaktadır. Başkanlığımız, bölgede bir taraftan tahrip edilen ibadethanelerin ve dini müesseselerin onarımı ya da yeniden inşası için çalışırken diğer taraftan da zedelenen zihin ve gönüllerin, yaralanan dini değerlerin ve hayatın iyileştirilmesine yönelik faaliyetlerini devam ettirmektedir. Bu bağlamda 2017 yılında sınır ötesinde sunulan hizmetler şu şekildedir:

S.N.	ADI SOYADI	SINIR ÖTESİ GÖREVİ	YURTİÇİ GÖREV YERİ VE UNVANI
1	Hüseyin DEMİRHAN	Azez ve Kamplar Bölgesi Koordinatörü	Kilis/İl Müftü Yardımcısı
2	Ömer AYAN	Mare-Rai Bölgesi Koordinatörü	Kilis/İl Müftü Yardımcısı
3	Mehmet Zeki SERDAROĞLU	Cerablus Bölgesi Koordinatörü	Gaziantep/Karkamış İlçe Müftüsü
4	Selahattin YILDIRIM	El-Bab Bölgesi Koordinatörü	Konya/İl Müftülüğü Öğretmen

Tablo 8: Başkanlığımızın Fırat Kalkanı Koordinatörleri

- ✓ Başkanlığımız, Fırat Kalkanı Bölgesi'nde terörden dolayı bozulan dini dokuyu düzeltmek amacıyla sunulacak din hizmetlerini koordine edecek 4 koordinatör müftü atamıştır.
- ✓ Bölgede sunulan din hizmetlerini istişare etmek üzere bölgeye Başkanlığımızdan üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda bölgede hizmet sunan kurum ve kuruluşlarla görüşmeler yapılmıştır.
- ✓ Terör saldırıları sebebiyle yıkılan camilerin yapım ve onarımı tamamlanmış ve bu kapsamda 108 caminin ve 3 dini müessesenin onarımı tamamlanmıştır. Bu çerçevede 10.076.000,00 TL harcama yapılmıştır. Ayrıca onarımı 2018 yılında başlaması planlanan 160 adet cami tadilatı için keşif çalışmaları tamamlanmıştır. Yapılacak tadilatın yaklaşık maliyeti 6.500.000 TL olarak öngörülmektedir.
- ✓ Bölge insanını, DEAŞ vb. terör örgütleri, şiddet yanlısı yapılar ve zararlı akımlardan korumak amacıyla "Size Hayat Vermesi İçin" projesi kapsamında sosyal medyada yayınlanmak üzere 30 adet Arapça video hazırlanmıştır.
- ✓ Koordinatör müftülerimizin rehberliğinde oluşturulan komisyonlar marifetiyle bölgede görev yapacak mahalli din görevlilerinin seçimi yapılmıştır. 2017 yılı sonu itibarıyla 1.086 görevli bölgede hizmet vermekte olup kendilerine Türkiye Diyanet Vakfı aracılığı ile toplam 2.420.950 TL maddi destek sağlanmıştır.

BİRİNCİ HAFTA							
DERS SAATİ	25.04.2017 SALI	26.04.2017 ÇARŞAMBA	27.04.2017 PERŞEMBE	CUMA	29.04.2017 CUMARTESİ	30.04.2017 PAZAR	01.05.2017 PAZARTESİ
09:00 – 10:20	Açılış K. Kerim Tilaveti Açış Konuşmaları	Din Görevlilerin Toplum- daki Rolü (Abdullah Rahhal)	İslam'da Cihat An- layışı (Dr. Ahmed Havva)	Cuma Tatil-Sosyal Etkinlik	Dini Şuur (Doç. Dr. Ramazan Sönmez)	Hadisleri Doğru Anlamada Temel İlkeler (Adil Öztekin)	İslam İnancının Temel İlkeleri ve Günümüz Problemleri (Dr. Fehmi Soğuk- köğlu)
10:40 – 12:00	Davet Metodu (Dr. Usame er-Rifai)	Kur'an-ı Kerim'in anlaşıl- masında ve Yorumlan- masında Temel İlkeler (Prof. Dr. Şehmuz Demir)	Kur'an'ın Anlaşıl- masında Çağdaş Eğilimler (Prof. Dr. Mustafa Müslim)		Nasların Anlaşılma- sında İhtilafın Se- bep ve Sonuçları (Dr. Ahmed Havva)	Hadislerin Bağla- yıcılığı ve Güncel Değeri (Dr. Abdulaziz Muhammed el-Halef)	Fıkhi Mezheplerin Birikiminden Yararlanma Esasları (Dr. M. Bülent Dadaş)
12:00 – 13:30	Öğle Arası (Namaz-Yemek-İstirahat)						
13:30 – 14:50	Dört Mezhep ve Önemi (Dr. Usame er-Rifai)	İrşad Görevlisinde Bulunması Gereken Vasıflar (Dr. Abdullah Rahhal)	Nasların Anlaşılmasın- da Arap Dilinin Rolü (Doç. Dr. Bekir Muhammed Ali)	Cuma Tatil-Sosyal Etkinlik	T O P L A N T I	Güncel Dini Akımlar ve Mısır Tecrübesi (İbrahim Selkini)	İslam'ın Farklı Yorumları Arasında Yaşanan Sorunlar (Dr. M. Bülent Dadaş)
15:10 – 16:00	Kur'an-ı Kerim (Mahmud ed-Diri)	Kur'an-ı Kerim (Mahmud ed-Diri)	Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)		Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)	Diyaret İşleri Başkanlığının Tanıtımı (Dr. M. Bülent Dadaş)	

İKİNCİ HAFTA							
DERS SAATI	02.05.2017 SALI	03.05.2017 ÇARŞAMBA	04.05.2017 PERŞEMBE	CUMA	06.05.2017 CUMARTESİ	07.05.2017 PAZAR	08.05.2017 PAZARTESİ
09:00 - 10:20	Kur'an'ın Anlaşıl- masında Çağdaş Eğilimler (Prof. Dr. Mustafa Müslim)	Günümüz İslam Dünyasının Karşı Karşıya kaldığı İç ve Dış Tehditler (Muhammed Os- man)	Kur'an ve Sünnet Bütünlüğü (Dr. Abdullah Selkini)	Cuma Tatil-Sosyal Etkinlik	Güncel Fıkıh Prob- lemleri (İbrahim Selkini)	Kardeşlik Hukuku (Hüseyin Abdulhadi)	İslam Dünyasında Tekfir Hareketleri (Hayrullah Talib)
10:40 - 12:00	İslam Dünyasında Dini Görünümü Ayrılıkçı Akımlar (DAİŞ, el-Kaide, FETÖ, Hizbullah) (Dr. İsmail Yılmaz)	Küresel Ölçekte ve İslam Dünyasına Etkileri Bağlamında Suriye Krizi (Muhammed Os- man)	Çocuk ve Yetişkin Eğitimi (Dr. Abdülmühey- min el-Dirşevi)		Güncel Fıkıh Prob- lemleri (İbrahim Selkini)	Güncel Hadis Prob- lemleri (Hüseyin Abdulhadi)	Başkaları İle İliş- kilerde Adalet ve İnsaf Ölçüleri (Hayrullah Talib)
12:00 - 13:30	Öğle Arası (Namaz - Yemek - İstirahat)						Kapanış (12:20-13:00)
13:30 - 14:50	Psiko Sosyal Danış- manlık (Muhammed Ebu Hilal)	Güncel Tefsir Prob- lemleri (Prof. Dr. Şehmuz Demir)	Çocuk ve Yetişkin Eğitimi (Dr. Abdülmühey- min el-Dirşevi)	Cuma Tatil-Sosyal Etkinlik	Hadisleri Doğru Anlamada Temel İlkeler (Dr. Abdulaziz El-Halef)	Güncel Hadis Prob- lemleri (Dr. Abdulaziz El-Halef)	
15:10 - 16:00	Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)	Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)	Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)		Kur'an-ı Kerim (Mahmud ed-Diri)	Kur'an-ı Kerim (Mustafa Taha El Ubeyd)	

Tablo 9: Suriyeli Mahalli Din Görevlilerine Yönelik Eğitim Programı
25 Nisan-8 Mayıs 2017 Gaziantep

BİRİNCİ HAFTA							
DERS SAATİ	11.05.2017 PERŞEMBE	12.05.2017 CUMA	13.05.2017 CUMARTESİ	14.05.2017 PAZAR	15.05.2017 PAZARTESİ	16.05.2017 SALI	17.05.2017 ÇARŞAMBA
09:00 10:20	Açılış K. Kerim Tilaveti Açıs Konuşmaları	Cuma Tatili - Sosyal Etkinlik	Dini Şuur Kazandırmak Doç. Dr. Ramazan SÖNMEZ	Dört fıkıh mezhebi ve önemi Dr. Ali Hac HÜSEYİN	Davetçi himmet sahibi Prof. Dr. Abdullah RAHHAL	Kuran'ın anlaşılmasında ve yorumlanmasında öne çıkan sorunlar Prof. Dr. Tacuddin TACİ	Başkaları ile ilişkilerde adalet ve insaf ölçüleri Hayrullah TALİB
10:40 12:00	İslam tarihinde ihtilaflar ve çıkarılacak dersler Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA		Psiko- sosyal danışmanlık Ahmed HASSOUN	İslam'da İnsan Hakları Dr. Ali Hac HÜSEYİN	Dinde Bidat Prof. Dr. Abdullah RAHHAL	Nasların anlaşılmasında düşülen ihtilafların sebepleri Prof. Dr. Tacuddin TACİ	İslam dünyasında tekfir hareketleri Hayrullah TALİB
12:00 13:30	Öğle Arası (Namaz-Yemek-İstirahat)						
13:30 14:50	İslam'da Cihad anlayışı Dr. Ahmad HAWWA	Cuma Tatili Sosyal Etkinlik	Hasan BAŞİŞ Genel değerlendirme, istek ve öneriler	Nasların Anlaşılmasında Arap Dilinin Önemi Ahmed El ABDULLAH	Günümüzde Akaid Problemleri Musab ÖMER	İslam tarihinde ihtilaflar ve sebepleri Yar. Doç. Selim ARGUN	Hitabette hadisin önemi, yeni usul ve yöntemler Dr. Vail El HANBELİ
15:10 16:00	Kuran-ı Kerim Adnan BEKKUR		Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR

İKİNCİ HAFTA							
DERS SAATİ	18.05.2017 PERŞEMBE	19.05.2017 CUMA	20.05.2017 CUMARTESİ	21.05.2017 PAZAR	22.05.2017 PAZARTESİ	23.05.2017 SALI	24.05.2017 ÇARŞAMBA
09:00 10:20	Din görevlisinin toplumdaki yeri Muhammed Ebul Hayr ŞÜKRİ	Cuma Tatili - Sosyal Etkinlik	Güncel fıkıh problemleri Dr. İbrahim SALKINI	Çocuk ve yetişkin eğitim Prof. Dr. M. Şevki AYDIN	Fıkhi mezheplerin birikiminden yararlanma esasları Dr. M. Bülent DADAŞ	Kuran-ı Kerim'in anlaşılmasında ve yorumlanmasında temel ilkeler Dr. Ekrem DEMİR	Hadisleri doğru anlamada temel ilkeler Dr. Ahmed BAKKAR
10:40 12:00	Kuran ve Sünnet Bütünlüğü Muhammed Ebul Hayr ŞÜKRİ		Güncel fıkıh problemleri Dr. İbrahim SALKINI	Günümüz hadis problemleri Dr. Ahmed BAKKAR	İslam'ın farklı yorumları arasında yaşanan sorunlar Dr. M. Bülent DADAŞ	Kuran-ı Kerim'in anlaşılmasında Çağdaş eğilimler Dr. Ekrem DEMİR	Hadislerin bağlayıcılığı ve güncel değeri Dr. Ahmed BAKKAR
12:00 13:30	Öğle Arası (Namaz-Yemek-İstirahat)						
13:30 14:50	Suriye krizinin İslam alemi ve dünya üzerindeki etkileri Dr. Muti EL BATİN	Cuma Tatili - Sosyal Etkinlik	Naslardan fıkhi hüküm çıkarma usul ve esasları Dr. İbrahim SALKINI	Güncel tefsir Problemleri Dr. Ekrem DEMİR	Diyanet İşleri Başkanlığının Tanıtımı Dr. M. Bülent DADAŞ	Kardeşlik Hukuku Muzaffer Marangozoğlu	Kapanış (12:20 – 13:00)
15:10 16:00	İrşad hizmetinde bulunan kişinin vasıfları Dr. Muti EL BATİN		Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	Kur'an-ı Kerim Adnan BEKKUR	

Tablo 10: Suriyeli Mahalli Din Görevlilerine Yönelik Eğitim Programı
11-25 Mayıs 2017 Kayseri

- ✓ Din görevlilerin mesleki yeterliliklerini geliştirmek ve motivasyonlarını artırmak amacıyla periyodik eğitimler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede Gaziantep ve Kayseri illerinde toplam 63 Suriyeli mahalli din görevlisine hizmet içi eğitim kursu verilmiştir. Ayrıca görev yaptıkları bölgelerde belirli aralıklarla koordinatörlerimiz tarafından eğitimlere devam edilmektedir.
- ✓ Yerel kurum, kuruluş ve yetkililerle işbirliği içerisinde bölgedeki çocuk ve gençlerin eğitime yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda toplam 11.250 kız ve erkek öğrenciye yaygın din eğitimi verilmiş ve eğitimin aksamaması için okullara öğretmen desteği sağlanmıştır.
- ✓ Tahrip edilen ibadethanelerin ve dini müesseselerin onarımı ya da yeniden inşası için AFAD'la işbirliği protokolü imzalanmıştır.
- ✓ Dinimizin itikat, ibadet ve ahlak boyutunu anlatan; çocuk, genç, kadın ve aileye yönelik kitaplar Arapçaya tercüme edilerek bölge halkının istifadesine sunulmuştur. Bu çerçevede; İncim, İbadetim, Ahlakım ve Peygamberim kitapları; Çocuk, Genç ve Aile adlı broşürler; Dini İstismar ve Tedhiş Hareketi-DEAŞ isimli kitap; el-Fıkıh I-II adlı kitap; Yaz Kur'an Kursu Etkinlik Kitabı ve Dinimi Öğreniyorum kitapları ücretsiz dağıtılmıştır.
- ✓ 2016 yılında başlatılan "Halep'te İnsanlık Ölmesin" kampanyası çerçevesinde yapılan yardımlar 2017 yılında da devam etmiş ve kampanya kapsamında 195.000.000 TL tutarındaki 1.850 tır yardım malzemesi bölgeye ulaştırılmıştır.
- ✓ 2017 yılında vekalet yoluyla Suriye'de 4.800 hisse kurban kesilmiş ve 21.700 aileye kurban eti ulaştırılmıştır.

VI) SOSYAL HİZMET KURUMLARINDA MANEVİ DANIŞMANLIK VE REHBERLİK HİZMETLERİ

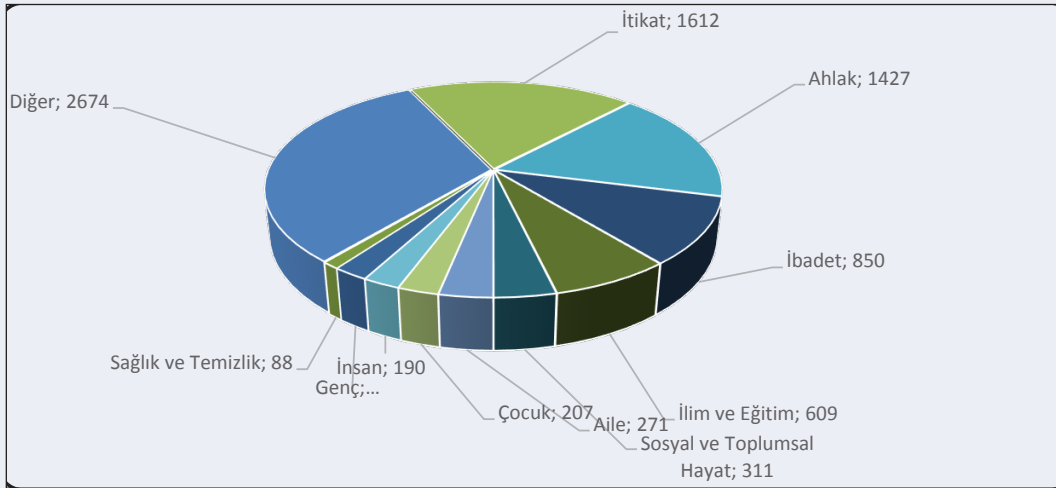
Başkanlığımız, sosyal problemler karşısında koruyucu ve önleyici tedbirler bağlamında dini rehberlik, manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetlerin sunumunda aile ve dini rehberlik bürolarında görevli personelimiz aktif rol oynamaktadır. Başkanlığımız ile ilgili Bakanlıklar arasında imzalanan protokoller çerçevesinde çocuk evleri, çocuk evleri sitesi, çocuk destek merkezleri, kadın konukları, huzurevleri gibi sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri yürütülmektedir. Ayrıca engellilere yönelik yürüttüğü din hizmetlerinde, bu alanın gerektirdiği özellik ve duyarlılıklara uygun bir şekilde hizmet sunmaktadır. Sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında sunulan hizmetlerin sağlıklı yürütülebilmesi amacıyla personelin yetiştirilmesi ve yardımcı kaynakların oluşturulması için çalışmalar devam etmektedir.

DİBBYS-DHYS'den alınan verilere göre, 2017 yılında sosyal hizmet kurumlarında farklı konularda 9.021 faaliyet gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında sosyal hizmet kurumlarında manevi danışmanlık ve dinî rehberlik görevi 1.287 personelimiz ile icra edilmiştir. Baş-

kanlığımızca hazırlanan “Sosyal Hizmet Kurumlarında Din Hizmetleri Rehberi” personelimizin sunduğu hizmetlerin etkinliği ve verimliliğine önemli katkı sağlamaktadır. Bu itibarla çocuk evi, çocuk destek merkezi, kadın konukevi ve huzurevlerinin yapısı ve sakinleri göz önüne alındığında her bir kuruluştaki görev yapan personel için ayrı ayrı hizmet el kitapçıklarının hazırlanmasına dair yapılan çalışmalar, bu alanda hizmet sunan personele yol gösterici olacaktır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde çocuk evi, çocuk evleri sitesi ve çocuk destek merkezlerinde ikamet eden çocuklara yönelik aile ve dini rehberlik bürolarında görevli personel tarafından “Etkinliklerle Değerler Eğitimi” kitabı çerçevesinde haftada en az 2’şer saat dersler verilmektedir.

2017 yılında sosyal hizmet kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin ana konularına göre dağılımı şu şekildedir:

Grafik-44: Sosyal Hizmet Kurumlarında Verilen Derslerinin Ana Konularına Göre Dağılımı

VII) GENÇLİK ÇALIŞMALARI

Biyolojik gelişimin yanı sıra, kişilik ve karakterin de şekillenmeye başladığı bir dönem olan gençlik, insana bahsedilen çok büyük bir nimet, toplumun sahip olabileceği paha biçilmez bir değerdir. Gençliğimiz, geleceğimizdir. Bir toplumun geleceğe umutla bakabilmesi, öncelikli olarak insani erdemlerle donatılmış, her yönden iyi yetişmiş, ruhen ve bedenen dinamik bir gençliğe sahip olması ile mümkündür.

Kontrolsüz dünyevileşme, aşırı bireyselleşme, sınırsız özgürlük, haz ve çıkara dayalı kısa vadeli hedeflere ne pahasına olursa olsun ulaşma mantığının giderek yaygınlaştığı bir dünyada, gençlerin bilgi, ahlak, estetik, ruh güzelliği ve merhamet duygusuyla yetismeleri, milletimizin huzur ve bekası için bir zorunluluk halini almıştır. Milletimizi bir araya getiren değerlerin, insani haslet ve erdemlerin nesilden nesle aktararak üretilmesi gerekmektedir.

İyi yetişmiş bir genci, onda emeği olan insanlar için ölümden sonra bile devam edecek bir sevap kaynağı (sadaka-i cariyeye) olarak gören İslam dini (Tirmizi, Ahkam, 36.), bir taraftan gençliği inanç, ahlak ve ibadet kompozisyonu içerisinde her türlü kötü davranış kalıpları ve bağımlılıklardan uzak tutmayı hedeflerken, diğer taraftan onların kalplerinin sevgiyle, dimağlarının bilgiyle aydınlanmasını hedeflemektedir.

Gençlerimizin sorumluluk sahibi olması, yeteneklerini geliştirmeleri, bilgiye, sanata ve güzel olan her şeye ilgilerinin canlı tutulması ve gönüllerinin sevgi, şefkat ve merhamet hisleri ile yoğrulması için inanç ve ibadetin onların ruh sağlığında oluşturacağı olumlu etkilerin göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır.

Başkanlık hizmet alanlarının çeşitliliği ve cami dışı din hizmetlerinin önemli bir ihtiyaç haline gelmesi göz önünde bulundurularak ilahiyat fakültesi birikiminin Başkanlık çalışmalarına daha fazla yansıtılmasına, nitelikli insan yetiştirme hususunda kurumlar arası işbirliğine ihtiyaç duyulduğu gözlenmektedir.

- Bu bağlamda 8 Mart 2017 İlahiyat Akademi Değerlendirme Toplantısı Diyanet İşleri Başkanlığı'nda gerçekleştirilmiştir.
- Ayrıca Başkanlık makamının 06/04/2017 tarih ve 51551452-219.99 E.24941 Sayılı Oluru ile 8 Merkezde "İlahiyat Akademi Programı" açılmıştır.

1- Diyanet Okuma Salonları

Bu proje ile ön eleme sınavı sonucu seçilecek olan belirli sayıda öğrencinin, (ortaokul, lise, üniversite) özel bir eğitime tabi tutulması ve ilgili eğitimler neticesinde yaşadığı topluma faydalı, donanımlı, temel ahlaki değerlere sahip, ailesi ve çevresi ile sağlıklı iletişim kurabilen, geleceğe dair ufuk sahibi gençler olmaları hedeflenmiştir. Ayrıca; Diyanet Okuma salonları ile öğrencilerin, eğitim-öğretim yaşantılarında elde etmiş oldukları bilgi ve becerilerin daha da geliştirilmesi amaçlanmıştır. Diyanet Okuma salonları eğitim programın okul müfredatlarına uygun bir şekilde düzenlenmesi, öğrenci ve velilerin okul başarısına dair beklentileri ve hedefleri bu şekilde gerçekleştirilmesine katkı sunulması düşünülmüştür.

- Bu amaçla 2016-2017 eğitim öğretim yılı içerisinde 14 merkezde Diyanet Okuma Salonları açılmıştır. Söz konusu okuma salonlarından 435 öğrenci hizmet almıştır.

2- KYK'larda Manevi Danışmalık

Çalışmaların önemli bir ayağını oluşturan Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtlarında sunulan Manevi Danışmanlık hizmetinin çok önemli yansımalarını toplum olarak birlikte yaşamaktayız. Alanda görev yapan personelimizden, öğrencilerden, ailelerinden ve ilgili kurum yetkililerinden gelen bildirimlerden edindiğimiz sonuç; Başkanlığımız personelinin bu çalışmaları yürütmesi hayati önem taşımaktadır. "Bir insanın hayatını kurtaran, bütün insanlığı kurtarmış gibidir" anlayışıyla çalışan görevlilerimiz, muhatap oldukları her bir öğrenciyi önemsemekte bu da öğrenciler nezdinde önemli bir etki

sağlamaktadır. İlegal örgütlerin tuzağına düşmek üzereyken görevlilerimizin yakın ilgisiyle bu tehlikelerden kurtarılan gençlerimiz, derdini yurdundaki Manevi Danışman hocamızla paylaşırken göz yaşlarına boğulan gencimiz, yapılan çalışmaların önemli etkilerinden sadece birkaç örnektir. Ülkemizin karşı karşıya kaldığı yanlış din bilgisi ve algısından kaynaklanan sorunların çözümü de Başkanlığımızın alanda daha etkin bir şekilde yer almasından geçmektedir. Bu bağlamda;

- ✓ 2017 birinci eğitim döneminde; 81 ilde 207 Manevi rehber görevlendirmesi yapılmıştır.
- ✓ 01-03 Şubat 2017 tarihlerinde mevcut durumu değerlendirmek ve geleceğe yönelik planlar yapmak üzere Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında, Manevi Rehber olarak görev yapan 207 personelimizle Antalya’da seminer düzenlenmiştir.
- ✓ 13 Ekim 2017 tarihinde Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında, 437 personel Manevi rehber olarak görevlendirilmiştir.

3- Gençlik Kamplarına Yönelik Çalışmalar

Toplumsal tüm kesimlerine hitap eden bir kurum olarak gençlere hizmet sunan diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışmalarına devam eden Başkanlığımız, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile 26.02.2015 tarihinde imzaladığı işbirliği protokolüyle gençlik çalışmalarına daha da bir ivme kazandırmış ve güzel neticeler elde etmiştir. Bu bağlamda:

- ✓ 23-24 Şubat 2017 tarihlerinde Gençlik Spor Bakanlığı’nın düzenlemiş olduğu Gençlik Kamplarındaki mevcut durumu değerlendirmek ve gelecekte yapılacak kamplarda verimliliği artırmak için gerekli planlamalar yapmak amacıyla düzenlenen planlama toplantısına 5 personelle katılım sağlanmıştır.
- ✓ Gençlerimize doğru dini bilgi aktarmak, milli ve manevi değerlerimizi kazandırmak, dini yaşamı gönüllerine nakşetmek amacıyla Gençlik Spor Bakanlığı’nın talep etmiş olduğu, kamplarda manevi değerler istasyonunda her kampa 2 personel olacak şekilde planlama yapılmıştır. Bu çerçevede 2017 yılında, 106 yaz gençlik kampına 257 Başkanlık personeli görevlendirilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 22 Ocak-03 Şubat 2017 tarihlerinde düzenlediği 9 tematik kampa, 24 manevi rehber görevlendirilmiştir. Ayrıca bu kamplarda Dini Bilgiler Yarışması yapılarak birinci olan gençler umre ödülüyle ödüllendirilmiştir.
- ✓ İmam Hatip liselerinde eğitim gören kız öğrencilere yönelik, 09 – 20 Temmuz 2017 tarihleri arasında Tohumlar Latif Ekmekçiöğlü Kur’an Kursu’nda gençlik kampı düzenlenmiştir.
- ✓ Diyanet okuma salonlarında eğitim gören erkek öğrencilere yönelik, 23 Temmuz 03 Ağustos 2017 tarihleri arasında Tohumlar Latif Ekmekçiöğlü Kur’an Kursu’nda gençlik kampı düzenlenmiştir.

- ✓ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Başkanlığımız arasında imzalanan protokoller kapsamında, 2017 yılında Kırşehir-Kaman'da 145 ve Samsun'da 170 öğrenciye yönelik "Değerler Eğitimi" kampı yapılmıştır.

4- Gençlik Koordinatörlüğü Sistemi

Başkanlığımızın gençlere yönelik hizmet alanlarının gelişmesi ve genişlemesiyle birlikte gençlere, daha iyi hizmet sunabilmek, alanda iş ve işlemleri takip etmek, bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak gençliğin her alanına hizmet götürmek amacıyla gençlik koordinatörlüğü sistemine ihtiyaç duyulmuştur.

- ✓ 81 il ve 922 ilçede bir erkek ve bir bayan olmak üzere il/ilçe gençlik koordinatörleri görevlendirilmiştir.
- ✓ 31 Temmuz - 04 Ağustos tarihlerinde Afyonkarahisar'da "Gençlik Koordinatörleri Eğitim Semineri" düzenlenmiştir.

5- Diğer Gençlik Çalışmaları

- 14 Şubat 2017 tarihinde, öğrenci evleri ve yurtları ile ilgili çalışmalarda TDV ile Başkanlık arasında koordinasyonun güçlendirilmesi ile ilgili değerlendirme toplantısı yapılmıştır.
- 1 Mart 2017 tarihinde, Diyanet Öğrenci Evleri Çalıştayı, Türkiye Diyanet Vakfı'nda gerçekleştirilmiştir.
- 04.06.2017 tarihinde, KYK yurtlarında kalan gençlere yönelik Diyanet İşleri Başkanlığımızın katılımlarıyla iftar programı düzenlenmiştir.
- 06.06.2017 tarihinde, Milli Eğitim Bakanlığı'nın pansiyonlarında kalan öğrencilere yönelik Diyanet İşleri Başkanlığımızın katılımlarıyla iftar programı düzenlenmiştir.
- Yıl içerisinde, Başkanlığımıza ziyaret amacıyla Ankara başta olmak üzere farklı illerden gelen ortaokul, lise ve üniversite öğrenci gruplarına Başkanlığımızın tanıtımı; sanat, estetik ve tarihi olguları ön plana çıkaracak cami tanıtımı; gençlere milli ve manevi değerlerine katkı sunacak sohbetler ve programlar düzenlenmiştir.

E. DİNİ İÇERİKLİ ORGANİZASYONLAR

1) KUTLU DOĞUM HAFTASI PROGRAMLARI

1- Hafta Öncesinde Gerçekleştirilen Hazırlık Çalışmaları

Başkanlığımız, 2017 yılı Kutlu Doğum Haftası çalışmalarına; il ve ilçe müftülükleri, ilahiyat fakülteleri, Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ve sivil toplum kuruluşlarının tema olarak belirlenebilecek konulara dair görüşlerini alarak başlamıştır.

Başkanlığımıza iletilen tema ile ilgili görüşler Genel Müdürlüğümüzce tevhid edilmiş ve 15 Şubat 2017 tarihinde toplanan Kutlu Doğum Haftası Merkez Komisyonu'nca değerlendirilmiştir.

a. İstişare Toplantıları

2017 Yılı Kutlu Doğum Haftası temasını ve tema kapsamında hafta boyunca gerçekleştirilecek faaliyetleri belirlemek üzere 02 Mart 2017 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ başkanlığında Başkanlığımız üst düzey personelinin katılımıyla istişare toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda Kutlu Doğum Haftası Merkez Komisyonu'nun teklif ettiği konulardan “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” temasının Kutlu Doğum Haftası'nda ele alınmasına karar verilmiştir.

Aynı toplantıda 14 Nisan 2017 tarihinde basın toplantısı düzenlenmesi, Kutlu Doğum Haftası resmi açılış programının 18 Nisan 2017 tarihinde Ankara'da yapılması ve Başkanlığımız öncülüğünde İstanbul ve Ağrı başta olmak üzere farklı illerde program gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

18 Nisan 2017 tarihinde Ankara ATO Congresium Salonu'nda yapılacak olan resmi açılış programı hazırlıklarını görüşmek üzere Ankara Müftülüğü'nde bir toplantı yapılmıştır.

Ayrıca 22 Nisan 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilecek olan programla ilgili olarak; 12 Nisan 2017 tarihinde Başkanlığımız merkezinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ' in başkanlığında bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

b. Basılı ve Görsel Materyal Hazırlanması

- ✓ Kutlu Doğum Haftası için hazırlanan web sayfası, “kutludogum.diyaret.gov.tr” adresiyle hizmete sunulmuştur. Hafta münasebetiyle tema çerçevesinde hazırlanan tüm yazılı/görsel materyal, hutbe, vaaz örnekleri ile il/ilçe müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımız tarafından düzenlenecek etkinlikler bu sayfada yayınlanmıştır.
- ✓ Tanıtım ve etkinliklerde kullanılmak üzere iki farklı görsel tasarım ve sloganlar içeren afişler (billboard, raket, tanıtım afişleri), sinevizyon ve kamu spotu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu materyal örnekleri haftaya özel hazırlanan web sayfasında müftülüklerimizin ve halkımızın erişimine açılmıştır.

- ✓ Hafta münasebetiyle hazırlanan sinevizyon ve kamu spotu filmleri, RTÜK'ten gerekli izinler alınarak yayınlanmak üzere ulusal ve yerel medya kuruluşlarına gönderilmiştir.
- ✓ Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü'nce "Hz. Peygamber ve Güven Toplumu" adlı bir kitap hazırlanmış, gerçekleştirilen etkinliklerde katılımcılara dağıtılmak üzere il ve ilçe müftülüklerine gönderilmiştir. Ayrıca Diyanet Aylık Dergi'nin Nisan 2017 sayısı, Kutlu Doğum Haftası teması merkeze alınarak hazırlanmıştır.
- ✓ Başkanlığımız merkez binası içinde ve çevresinde bulunan reklam alanlarına özel hazırlanan görsel tasarımların asılması sağlanmıştır. Ayrıca Başkanlığımız tarafından hazırlanan afişlerin müftülük hizmet binaları, Kur'an kursları, camiler ve bazı işyerleri ile duraklar, metro istasyonları, belediye otobüsleri, servis araçları ile diğer mekanlardaki reklam alanlarına asılması sağlanmıştır.
- ✓ Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlıkları ile işbirliği yapılarak belediye otobüslerine, metro ve tramvay istasyonlarına, deniz otobüslerine, şehrin merkezi yerlerinde bulunan billboard ve raket panolarına Kutlu Doğum afişlerinin asılması sağlanmıştır.

c. Basın Toplantısı

Hafta münasebetiyle yapılacak olan faaliyetleri tanıtmak ve bu faaliyetlerin amaç ve hedeflerini kamuoyu ile paylaşmak üzere Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ tarafından 14 Nisan 2017 tarihinde Başkanlığımız Konferans Salonu'nda basın toplantısı gerçekleştirilmiştir. Basın toplantısına farklı medya kuruluşundan çok sayıda medya mensubu katılmıştır. Söz konusu basın toplantısı bazı ulusal yayın kuruluşları tarafından canlı olarak yayınlanmıştır.

ç. Hutbe Okutulması

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle 14 Nisan 2017 tarihinde ülkemiz genelindeki camilerde Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan "Hz. Peygamber ve Güven Toplumu" ve 21 Nisan 2017 tarihinde "Mümin Güvenen ve Güvenilen İnsandır" isimli hutbeler okutulmuştur.

2- Hafta Boyunca Gerçekleştirilen Faaliyetler

2017 yılı Kutlu Doğum Haftası, "Hz. Peygamber ve Güven Toplumu" başlığı altında Başkanlığımızın merkez, yurtiçi ve yurtdışı teşkilatları tarafından hafta boyunca gerçekleştirilen çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. Bu etkinlikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

a. Başkanlık Merkezince Gerçekleştirilen Faaliyetler

aa. Sergiler

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Numan KURTUL-

MUŞ ve Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ'in katılımları ile 07 Nisan 2017 tarihinde İstanbul Ayasofya Müzesi'nde "Aşk-ı Nebi" sergisi açılmıştır. 07 Mayıs 2017 tarihine kadar ziyarete açık olan sergiye, vatandaşlarımız yoğun ilgi göstermiştir.

bb. Açılış Programları

aaa. Ankara Programı

18 Nisan 2017 tarihinde Ankara ATO Congresium Salonu'nda TBMM Başkanı İsmail KAHRAMAN, Başbakanımız Binali YILDIRIM, bakanlar, siyasi parti temsilcileri, üst düzey bürokratlar, sivil toplum kuruluşu temsilcileri, iş ve sanat dünyasından önemli isimlerin yanı sıra çok sayıda vatandaşımızın katılımıyla Kutlu Doğum Haftası resmi açılış programı gerçekleştirilmiştir.

bbb. Ağrı Programı

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle 20 Nisan 2017 tarihinde Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Kültür ve Kongre Sarayı Osmanlı Salonu'nda Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ'in katılımlarıyla bir program gerçekleştirilmiştir. Söz konusu program, şehir halkını ziyadesiyle memnun etmiş ve programa geniş bir katılım gerçekleşmiştir.

ccc. İstanbul Programı

22 Nisan 2017 tarihinde İstanbul Kongre Merkezi'nde Başkanlığımız öncülüğünde gerçekleştirilen Kutlu Doğum Haftası kapanış programına Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN, Bakanlar, Milletvekilleri, üst düzey bürokratlar ve çok sayıda vatandaşımız katılmıştır. Katılım ve coşkunun en üst seviyede olduğu programda Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ de bir konuşma yapmıştır.

b. Başkanlığımız Öncülüğünde Gerçekleştirilen Programlar

Ankara, İstanbul ve Ağrı'da Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ'in katılımıyla gerçekleştirilen bu programların yanında hafta münasebetiyle Antalya, Batman, Bursa, Düzce, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Kahramanmaraş, Karabük, Kırıkkale, Kilis, Kocaeli, Mersin, Nevşehir, Ordu, Samsun, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon, Tokat, Yalova ve Yozgat illerinde Başkanlığımız öncülüğünde düzenlenen programlara Başkanlığımız üst düzey personeli konuşmacı olarak katılmıştır. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	KONUŞMACI	UNVANI	İL	TARİH
1	Prof. Dr. Yavuz ÜNAL	Başkan Yardımcısı	Trabzon	17 Nisan 2017
			Karabük	20 Nisan 2017
2	Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ	Rehberlik ve Teftiş Başkanı	Mersin	17 Nisan 2017
			Gümüşhane	25 Nisan 2017
3	Hafiz Osman ŞAHİN	Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı	Sivas	19 Nisan 2017
			Yozgat	20 Nisan 2017
			Kocaeli	20 Nisan 2017
			Yalova	20 Nisan 2017
			Tokat	21 Nisan 2017
4	Prof. Dr. Ali ERBAŞ	Eğitim Hizmetleri Genel Müdürü	Ordu	19 Nisan 2017
			Giresun	20 Nisan 2017
5	Dr. Yüksel SALMAN	Dini Yayınlar Genel Müdürü	Nevşehir	18 Nisan 2017
			Düzce	20 Nisan 2017
			Bursa	24 Nisan 2017
6	Dr. Dursun AYGÜN	Hac ve Umre Hizmetleri Genel Müdürü	Antalya	18 Nisan 2017
			Sivas	19 Nisan 2017
			Kırıkkale	20 Nisan 2017
7	Doç. Dr. Mustafa SARIBIYIK	Strateji Geliştirme Başkanı	Kilis	18 Nisan 2017
			Gaziantep	19 Nisan 2017
			Şanlıurfa	20 Nisan 2017
			Kahramanmaraş	21 Nisan 2017
8	Prof. Dr. Zekeriya GÜLER	Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi	Batman	20 Nisan 2017
			Siirt	21 Nisan 2017
9	Doç. Dr. Cenksu ÜÇER	Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi	Samsun	20 Nisan 2017
10	Prof. Dr. Mehmet ÜNAL	Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi	Eskişehir	19 Nisan 2017
11	Zeki SAYAR	Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi	Karabük	18 Nisan 2017

Tablo-11: Başkanlığımız Öncülüğünde Gerçekleştirilen Kutlu Doğum Programları

aa. Gençlere Yönelik Programlar

Ülkemiz genelinde Yükseköğrenim Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında kalan gençler ile gençlik merkezlerindeki gençlere yönelik, “Gençlik Kutlu Doğumda Buluşuyor” programları icra edilmiştir.

Ayrıca Başkanlığımızca oluşturulan ekipler tarafından Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak ve Van illerinde kadınlara yönelik konferanslar düzenlenmiştir. Söz konusu ekipler KYK yurtlarında kalan ve İmam Hatip liselerinde eğitim gören kız öğrencilere yönelik gerçekleştirilen “Gençlik Buluşmaları” programlarına iştirak etmişlerdir.

bb. Sevgi/Çocuk Evleri ve ÇODEM’lerde Gerçekleştirilen Programlar

Başkanlığımızca sosyal hizmet kurumlarında sunulan manevi destek hizmetinin önemli bir kısmını, Sevgi/Çocuk Evleri ve ÇODEM’lerde sunulan hizmetler oluşturmaktadır. Söz konusu kurumlarda dini rehberlik yapan personelimizin katkılarıyla hazırlanan ve çocukların görev aldıkları “Çocuklarla Yaşlılar Kutlu Doğumda Buluşuyor” programları 17-26 Nisan 2017 tarihleri arasında huzurevlerinde hayatını sürdüren yaşlılara sunulmuştur. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	HUZUREVİ	TARİH
1	Ankara	Çankaya Seyranbağları Huzurevi	20 Nisan 2017
		Pursaklar Necla Kızılbağ Huzurevi	24 Nisan 2017
		Yenimahalle Fatma Üçer Huzurevi	21 Nisan 2017
2	Antalya	Fethi Baycın Huzurevi	20 Nisan 2017
		Halil Akyüz Huzurevi	22 Nisan 2017
3	Aydın	Efeler Huzurevi	22 Nisan 2017
		Merkez Aymelek Huzurevi	21 Nisan 2017
		Nazilli Huzurevi	21 Nisan 2017
4	İstanbul	Bahçelievler Huzurevi	17 Nisan 2017
		Maltepe Huzurevi	26 Nisan 2017
5	İzmir	Narlıdere Huzurevi	22 Nisan 2017
6	Malatya	Malatya Huzurevi	18 Nisan 2017
7	Muğla	Abide Nur Öncüler Huzurevi	19 Nisan 2017
		Fethiye Belediyesi Huzurevi	22 Nisan 2017
8	Samsun	Samsun Huzurevi	22 Nisan 2017
		Samsun Belediyesi Huzurevi	22 Nisan 2017
9	Trabzon	Köşk Huzurevi	21 Nisan 2017
10	Tekirdağ	Zübeyde Hanım Huzurevi	17 Nisan 2017

Tablo-12: “Çocuklarla Yaşlılar Kutlu Doğumda Buluşuyor” Programları

cc. Bölgesel İrşat Programları

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadınlara yönelik irşat hizmetleri kapsamında programlar gerçekleştirmek üzere özel irşat ekipleri oluşturulmuştur. Söz konusu ekipler görevlendirildiği illerde kadınlara yönelik konferans, vaaz ve sohbetler gerçekleştirmişlerdir. Ekip personeli, anılan illerde bulunan Yüksek Öğrenim Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda kalan ve imam hatip liselerinde eğitim gören kız öğrencilerle bir araya gelerek sohbet programları icra etmişlerdir. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarıyla ve kadın esnafı da bir araya gelmek suretiyle Kutlu Doğum coşkusunun yayılmasına katkıda bulunmuşlardır. Söz konusu irşat ekiplerinin bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	KONUŞMACI	UNVANI	İL	TARİH
1	Sedide AKBULUT	Daire Başkanı	Siirt	24-25 Nisan 2017
2	Doç. Dr. Zekiye DEMİR	Diyanet İşleri Uzmanı	Ağrı	18-19 Nisan 2017
3	Dr. Lamia Levent ABUL	Diyanet İşleri Uzmanı	Muş	25-26 Nisan 2017
4	Ayten KOÇ	İl Müftü Yardımcısı	Bingöl	18-19 Nisan 2017
5	Muteber Gülsefa UYGUR	İl Müftü Yardımcısı	Bitlis	20-21 Nisan 2017
6	Ayşe AKKOÇ	Uzman Vaiz	Hakkari	17-18 Nisan 2017
7	Hatice KAHYAOĞLU	Vaiz	Van	18-19 Nisan 2017

Tablo-13: Bölgesel İrşat Programları

ç. Hastanelerde Gerçekleştirilen Özel İrşat Programları

Hastane manevi destek hizmetleri kapsamında il ve ilçe müftülükleri ile kamu hastaneler birliği genel sekreterlikleri ve hastane yönetimleri tarafından organize edilen “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konulu programlar düzenlenmiştir. Söz konusu programlara hastane personeli, hasta yakınları ve bazı hastalar katılmıştır. Programların sonunda katılımcılara haftaya özel bastırılan kitap, ayet ve hadis kartelaları ile gül dağıtılmıştır. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	KONU	TARİH
1	Adana	Hz. Peygamber ve Güven Toplumu	17 Nisan 2017
2	Afyonkarahisar		18 Nisan 2017
3	Ankara		19 Nisan 2017
4	Bursa		20 Nisan 2017
5	Çorum		17 Nisan 2017
6	Erzurum		18 Nisan 2017
7	İstanbul		19 Nisan 2017
8	İzmir		20 Nisan 2017
9	Kahramanmaraş		24 Nisan 2017
10	Kayseri		25 Nisan 2017
11	Konya		26 Nisan 2017

Tablo-14: Hastanelerde Gerçekleştirilen Özel İrşat Programları

dd. Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezleri'nde (AMATEM) Gerçekleştirilen Programlar

Başkanlığımızın, cami dışı irşat hizmetlerinden biri olarak alkol ve madde bağımlılarına yönelik manevi destek hizmetleri kapsamında hizmet sunduğu AMATEM'lerde 17-30 Nisan 2017 tarihleri arasında "Bağımlılıktan Huzura Kutlu Doğum Buluşmaları" programları düzenlenmiştir. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	KONU	TARİH
1	Adana	Bağımlılıktan Huzura Kutlu Doğum Buluşmaları	17-30 Nisan 2017
2	Afyonkarahisar		
3	Ankara		
4	Bursa		
5	Elazığ		
6	Gaziantep		
7	İstanbul		
8	Kayseri		
9	Konya		
10	Manisa		
11	Mersin		
12	Samsun		
13	Sivas		
14	Tokat		
15	Van		

Tablo-15: AMATEM'lerde Gerçekleştirilen İrşat Programı

ee. Engelli Rehabilitasyon Merkezlerinde Gerçekleştirilen Programlar

Başkanlığımızca il müftülükleri bünyesinde oluşturulan engelli koordinatörleri vasıtasıyla manevi destek hizmeti sunulan engelli rehabilitasyon merkezlerinde engelli, engelli aileleri ve ilgili derneklere yönelik 17-30 Nisan 2017 tarihleri arasında il/ilçe müftülükleri ve aile ve sosyal politikalar il müdürlükleri işbirliğiyle “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu Kutlu Doğum Buluşmaları” temalı programlar düzenlenmiştir. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	KONU	TARİH
1	Adıyaman	Hz. Peygamber ve Güven Toplumu Kutlu Doğum Etkinlikleri	17-30 Nisan 2017
2	Ağrı		
3	Ardahan		
4	Batman		
5	Bingöl		
6	Bitlis		
7	Diyarbakır		
8	Elazığ		
9	Erzincan		
10	Erzurum		
11	Gaziantep		
12	Hakkari		
13	Iğdır		
14	Kars		
15	Kilis		
16	Malatya		
17	Mardin		
18	Muş		
19	Tunceli		
20	Siirt		
21	Şanlıurfa		
22	Şırnak		
23	Van		

Tablo-16: Engelli Rehabilitasyon Merkezlerinde Gerçekleştirilen Programlar

ff. Mültecilere Yönelik Özel İrşat Programları

“Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” teması çerçevesinde toplumsal duyarlılığı en üst seviyeye çıkarmak, ülkemize sığınan başta Suriyeliler olmak üzere bütün mültecilerin, Kutlu Doğum Haftasının heyecanına ortak olmalarına katkı sağlamak amacıyla özel irşat ekipleri oluşturulmuştur. Söz konusu ekipler marifetiyle Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin ve Osmaniye illerinde bulunan geçici barınma merkezlerindeki mültecilere yönelik programlar tertip edilmiştir. Programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	KONU	TARİH
1	Adana	Hz. Peygamber ve Güven Toplumu	17 Nisan 2017
2	Adıyaman		18 Nisan 2017
3	Gaziantep		17 Nisan 2017
4	Hatay		24 Nisan 2017
5	Kahramanmaraş		24 Nisan 2017
6	Kilis		17 Nisan 2017
7	Malatya		20 Nisan 2017
8	Mardin		17 Nisan 2017
9	Osmaniye		26 Nisan 2017
10	Şanlıurfa		25 Nisan 2017

Tablo-17: Mültecilere Yönelik Özel İrşat Programları

gg. Konferans/Konuşmacı ve Kur'an-ı Kerim Okuyucusu Görevlendirmeleri

Yurt içinde düzenlenen programlarda konferans vermek üzere 50 il ve 128 ilçeye Başkanlığımız merkezinden 68 personel görevlendirilmiştir.

Yurt dışında düzenlenen programlarda konferans vermek üzere 15 ülkede 95 personel görevlendirilmiştir.

Yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen programlarda Kur'an-ı Kerim tilaveti için toplam 62 okuyucu görevlendirilmiştir.

ğğ. Diğer Programlar

20 Nisan Perşembe sabahı il/ilçe merkezlerindeki merkezî camilerde “Sabah Namazı Buluşması” programları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu programlarda “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konusunda 10-15 dakikayı geçmeyecek şekilde sohbetler yapılmıştır.

Başkanlığımızca hafta münasebetiyle hazırlanan kartelalarda yer alan ayet ve hadisler, “Cami Çalışma Programı” çerçevesinde hafta boyunca namaz öncesinde/sonrasında cemaatle paylaşılmış, ayet ve hadislerle ilgili kısa açıklamalar yapılmıştır.

Üniversite camilerinde öğrencilere yönelik “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konulu vaaz ve sohbet programları gerçekleştirilmiş, ayrıca müftülüklerce belirlenen camilerde kadın personelimiz tarafından kadınlara yönelik “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konulu sohbetler icra edilmiştir.

Ülkemiz genelindeki tüm ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutuklulara yönelik “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu Kutlu Doğum Buluşmaları” programları icra edilmiştir.

c. İl ve İlçe Müftülüklerimizce Gerçekleştirilen Etkinlikler

Yurt içinde il ve ilçe müftülükleri tarafından çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen faaliyetler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Dini Yayın Dağıtımı (Kur'anı Kerim, İlmihal, Kitap, Ayet ve Hadis Kartelası, Kutlu Doğum...)	837.456
Konferans	5.059
Ziyaretler (Hastane, Hapishane, Huzurevleri, Yetiştirme Yurdu/Sevgi Evi, Tarihi ve Dini...)	2.064
Kur'an Ziyafeti	1.958
Hatim - Mevlit	1.461
Yarışmalar (Bilgi, Şiir, Hadis Ezberleme, Siyer-i Nebi, Kompozisyon ve Makale,)	831
Panel	240
Mahalli TV-Radyo Programı	177
Sergi (Kitap, Hat ve Ebru)	48

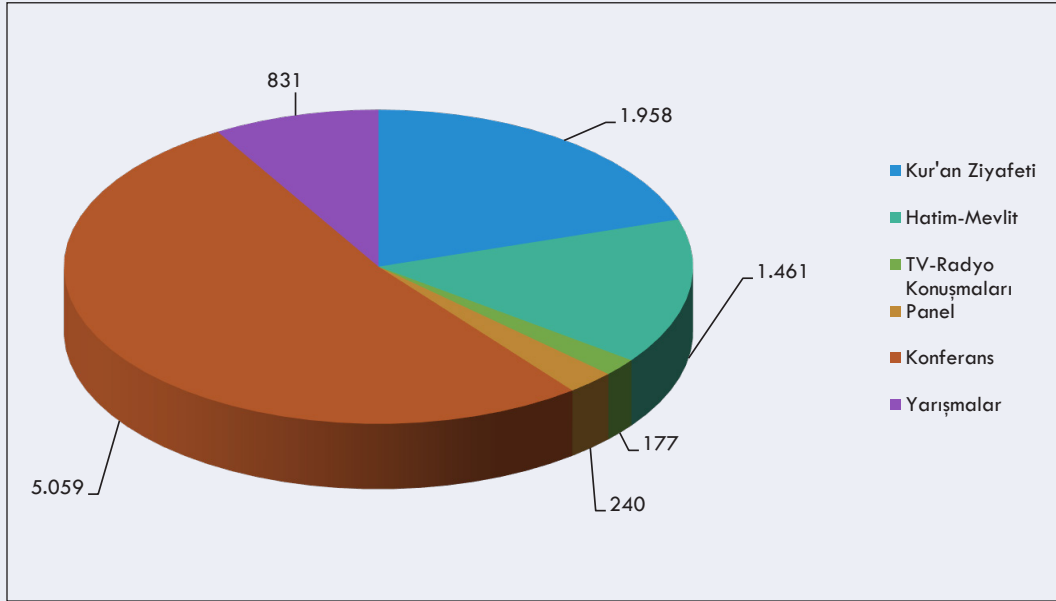
Grafik-45: Kutlu Doğum Haftasında Gerçekleştirilen Etkinliklerin Sayısal Verileri

Yurt içinde gerçekleştirilen mezkûr faaliyetleri üç grupta değerlendirmek mümkündür:

aa. Bilgilendirmeye Yönelik Etkinlikler

Bu faaliyetler konferans, panel, radyo-televizyon programları, Kur'an-ı Kerim tilaveti, hatim ve mevlit merasimleri, yarışmalar vb. programlardır.

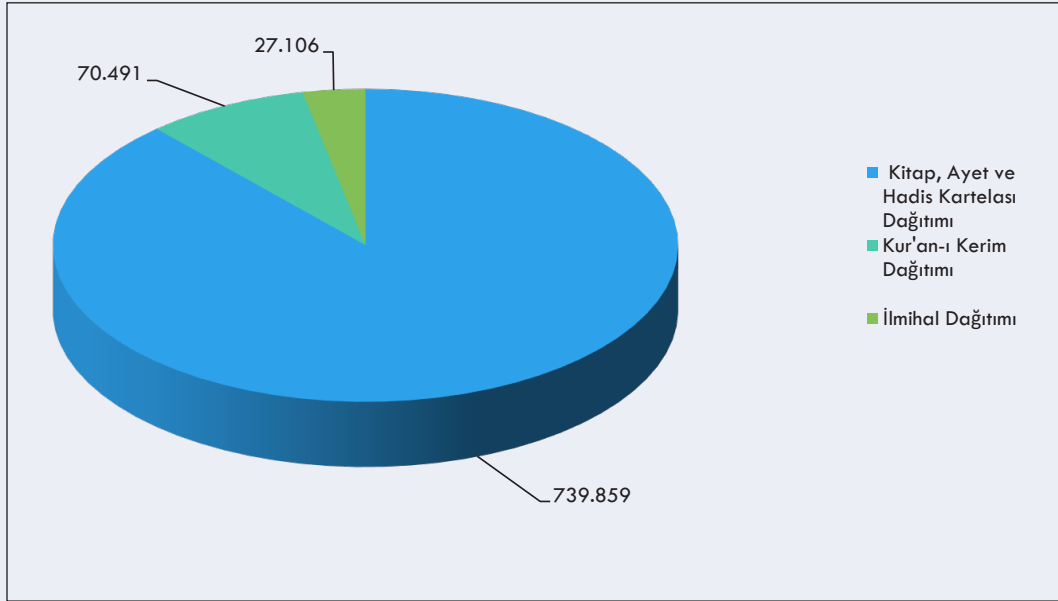
Yarışmalar kapsamında yurt içinde öğrencilere yönelik olarak “Hz. Peygamber ve Güven Toplumunun İnşası”, “Güven Duygusunu Zedeleyen Olumsuzluklar” konularında kompozisyon; “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konusunda şiir; “İslam’ın Güven Toplumunun Tesisine Yönelik Temel İlkeleri”, “İman-Eman ilişkisi ve Topluma Yansımaları” ve “Kur'an-ı Kerim ve Sünnet'te Güven Toplumunun Olmazsa Olmazları” konularında makale yazma yarışmaları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu faaliyetlere dair veriler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik-46: Bilgilendirmeye Yönelik Etkinliklerin Verileri

bb. Tanıtıma Yönelik Etkinlikler

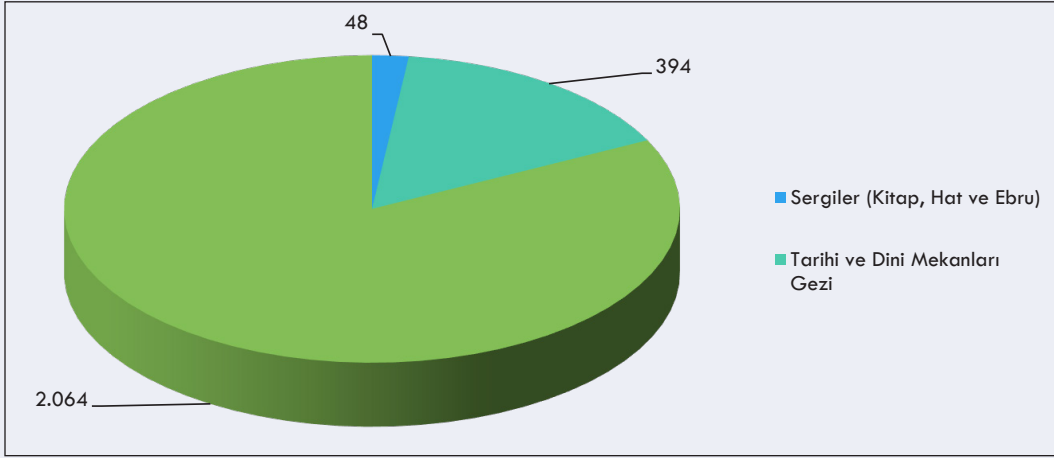
Kutlu Doğum haftası münasebetiyle gerçekleştirilen etkinliklerde katılımcılara, Kutlu Doğum Haftası temasına yönelik özel olarak hazırlanan kitap, ayet ve hadis kartelası ile Kur'an-ı Kerim, ilmi hal ve çeşitli kitaplar dağıtılmıştır. Faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

Grafik-47: Tanıtıma Yönelik Etkinliklerin Verileri

cc. Maddi/Manevi Yardımlaşma ve Dayanışmaya Yönelik Etkinlikler

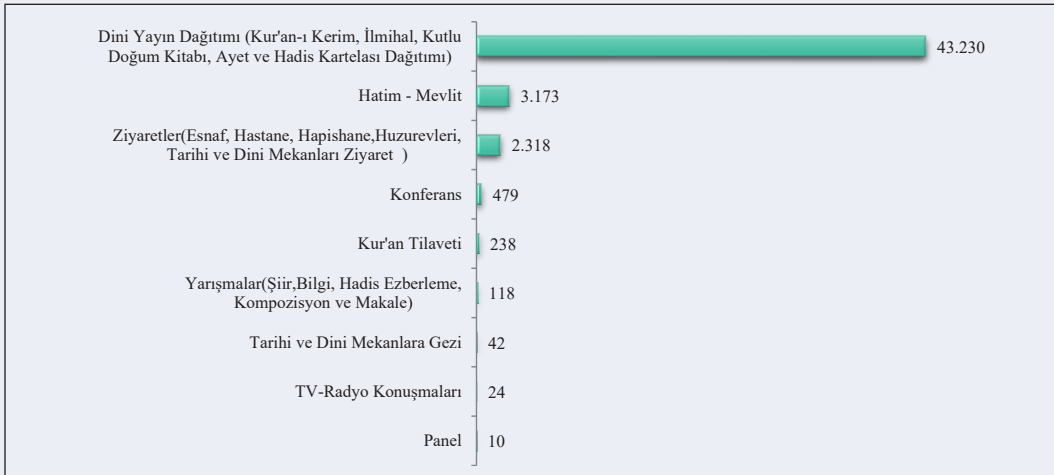
İl/ilçe Müftülüklerimiz tarafından, Başkanlığımızın dini danışmanlık ve manevi rehberlik hizmeti sunduğu hastane, ceza infaz kurumu, huzurevi, çocuk/sevgi evi, engelli rehabilitasyon merkezleri, bağımlılıkla mücadele eğitim merkezleri, geçici barınma merkezleri ile tarihi mekânlara Kutlu Doğum Haftası vesilesiyle ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca hafta münasebetiyle açılışı yapılan çeşitli sergilere sanatsal ve kültürel ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Grafikte bu etkinliklere ilişkin sayısal bilgiler sunulmuştur:

Grafik-48: Maddi/Manevi Yardımlaşma ve Dayanışmaya Yönelik Etkinliklerin Verileri

d. Yurtdışı Teşkilatımızca Gerçekleştirilen Etkinlikler

Yurt dışında müşavirlik, ataşelik ve din hizmetleri koordinatörlükleri tarafından gerçekleştirilen çeşitli faaliyetlere dair sayısal veriler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

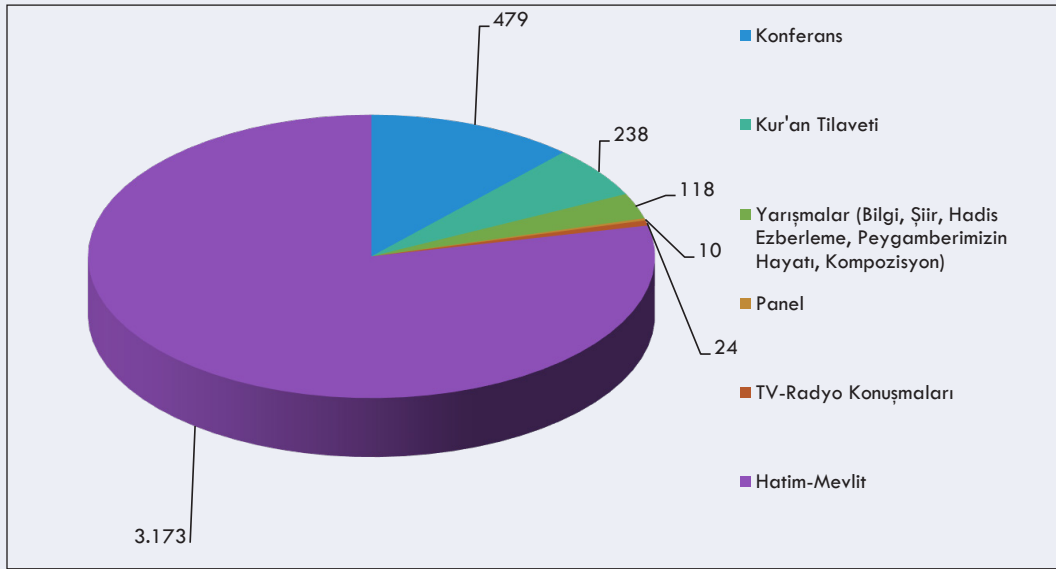

Grafik-49: Yurtdışı Teşkilatımızca Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verileri

Yukarıdaki grafikte görülen yurtdışı Kutlu Doğum faaliyetleri üç grupta değerlendirilebilir:

aa. Bilgilendirmeye Yönelik Etkinlikler

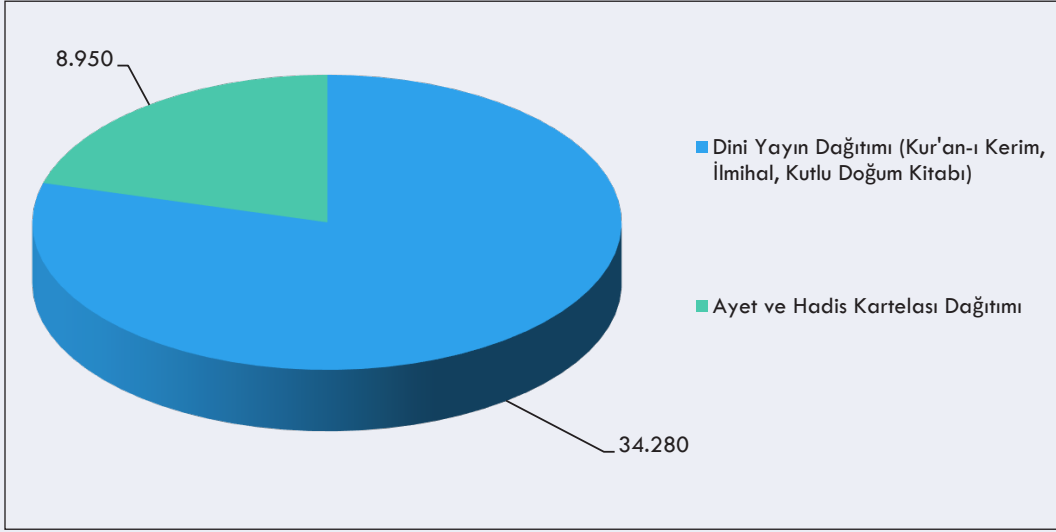
Bu kapsamda konferans, panel, radyo-televizyon programları, Kur'an-ı Kerim tilaveti, hatim ve mevlit merasimleri ile yarışmalar düzenlenmiştir. Söz konusu etkinliklerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

Grafik-50: Bilgilendirmeye Yönelik Etkinliklerin Sayısal Verileri

bb. Tanıtıma Yönelik Etkinlikler

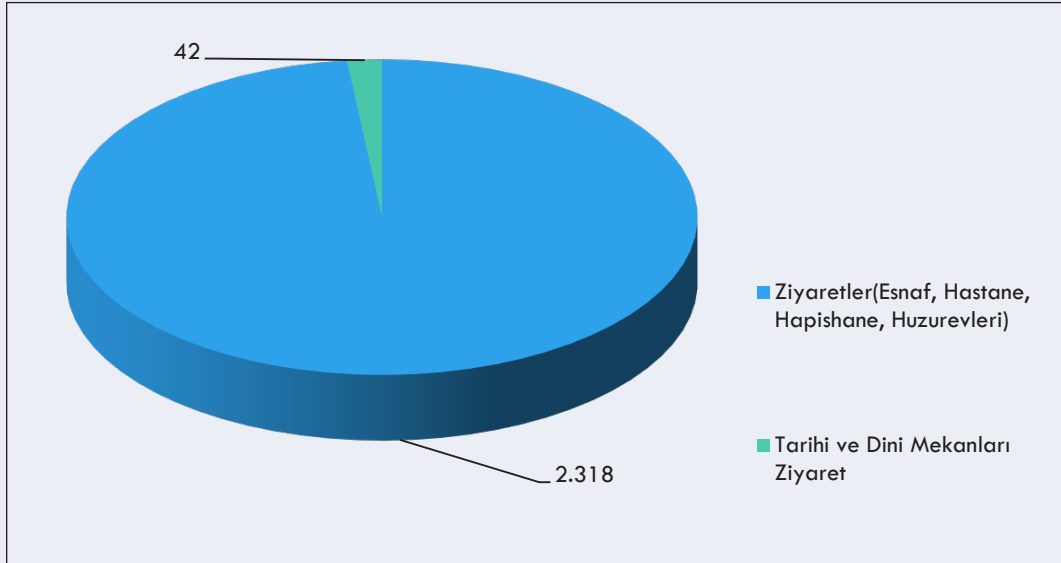
Yurt dışında gerçekleştirilen etkinliklerde katılımcılara, Kutlu Doğum Haftası temasına yönelik özel olarak hazırlanan kitap, ayet ve hadis kartelası ile Kur'an-ı Kerim ve ilmi-hal dağıtılmıştır. Etkinliklerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

Grafik-51: Tanıtıma Yönelik Etkinliklerin Sayısal Verileri

cc. Maddi/Manevi Yardımlaşma ve Dayanışmaya Yönelik Etkinlikler

Bu kapsamda gerçekleştirilen etkinlikler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik-52: Maddi/Manevi Yardımlaşma ve Dayanışmaya Yönelik Etkinliklerin Sayısal Verileri

II) RAMAZAN AYI PROGRAMLARI

Başkanlığımız tarafından, her yıl Ramazan ayında bireysel ve toplumsal hayatımıza ışık tutan önemli bir değer tema olarak belirlenmekte ve kamuoyunun gündemine taşınmaktadır. Söz konusu tema, Ramazan ayı boyunca etraflı bir şekilde ele alınmakta, toplumumuzda bir duyarlılık ve farkındalık oluşması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda bireysel ve toplumsal hayatımız ekseninde oldukça kapsamlı bir muhtevaya sahip “Hak” kavramının ifade etmiş olduğu anlam derinliği dikkate alınarak 2017 yılı Ramazan ayında “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” teması ele alınmıştır.

İslâm inanç, kültür ve medeniyetinde “hak” kavramı oldukça geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. İnsanın Rabbine, kendisine, diğer insanlara, ilişki içerisinde bulunduğu yakın ve uzak çevresine, tabiata yönelik görev ve sorumlulukları “hak” kavramı ile yakından ilişkilidir.

Bu itibarla “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” teması çerçevesinde; “Üzerinde Her İnsanın Hakkı Var”, “Üzerinde Her Çocuğun Hakkı Var”, “Üzerinde Anne-Babanın Hakkı Var”, “Üzerinde Komşunun Hakkı Var” alt başlıklarıyla, konu etraflı bir şekilde işlenmiştir.

2017 yılı Ramazan ayı teması olarak belirlenen “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” konusunun kamuoyunda ve gönül coğrafyamızda işlenmesine ve hak kavramının söz konusu düzlemde ele alınmasına yönelik çalışmalar aşağıdaki usulde arz edilecektir.

1- Hazırlık Çalışmaları

a. Basılı ve Görsel Materyal Hazırlanması

- ✓ 2017 yılı Ramazan ayına özel hazırlanan web sayfası “ramazan.diyaret.gov.tr” adresiyle hizmete sunulmuştur. Tema çerçevesinde hazırlanan tüm yazılı/görsel materyal, hutbe örnekleri ile il/ilçe müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımız tarafından düzenlenecek etkinlikler bu sayfada yayınlanmıştır.
- ✓ Konunun ana unsurlarına değinmek üzere 6 (altı) farklı afiş hazırlanmıştır.
- ✓ Temanın kamuoyunda karşılık bulması ve duyarlılık geliştirilmesi amacıyla kısa film ve reklam filmleri hazırlanarak yayımlanmıştır.
- ✓ Diyanet Aylık Dergi’nin Haziran 2017 sayısı Ramazan teması merkeze alınarak hazırlanmıştır.
- ✓ Görsel materyallerin müftülük hizmet binaları, Kur’an kursları, camiler ve bazı işyerleri ile otobüs durakları, metro istasyonları, belediye otobüsleri, servis araçları ile diğer mekanlardaki reklam alanlarına asılması sağlanmıştır.

b. Hutbe

Ramazan ayı münasebetiyle;

- ✓ 26 Mayıs 2017 tarihinde “Üzerimizde Her Canın Hakkı Vardır”,
- ✓ 02 Haziran 2017 tarihinde “Orucun Açlığı Açgözlülüğü Tedavi Eder”,
- ✓ 09 Haziran 2017 tarihinde “Kur’an Ayında Kur’an’la Buluşalım”,
- ✓ 16 Haziran 2017 tarihinde “Zekât, Kazancı Artırır Faiz Yok Eder”,
- ✓ 23 Haziran 2017 tarihinde “Ömrümüzü Ramazan Kılabilmek” konulu hutbeler camilerde okunmuştur.

c. İrşat Programları

aa. Yurtiçi İrşat Programı

Başkanlığımızca ilçeleri de kapsayacak şekilde 81 ilde irşat programı planlanmıştır. Program merkez-taşra buluşmasına imkân verdiği gibi Ramazan temasının halkımıza ulaştırılması hususunda önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine yönelik olarak kadın personelimizden oluşan dini rehberlik ve mânevî destek ekibi oluşturulmuştur.

bb. Yurtdışı İrşat Programı

Millet varlığımızın bulunduğu Avrupa ve Avrasya ülkelerine Ramazan ayına özel din görevlileri ile vaizlerden oluşan ekipler gönderilmiştir. Bu kapsamda görevlendirilen personel mukabele okuma, hatimle teravih kılınması gibi Ramazan ayına mahsus ibadetlere rehberlik yapmalarının yanı sıra, gezici vaizlik hizmeti vermişler ayrıca derneklere ve din görevlilerine rehberlik etme hususunda da anlamlı katkılarda bulunmuşlardır. Bu kapsamda 29 ülkeye 258 personel görevlendirilmiştir.

d. Basın Toplantısı

Halkımızın Ramazan ayını tebrik etmek, belirlenen tema çerçevesinde yürütülecek olan faaliyetleri tanıtmak, bu faaliyetlerin amaç ve hedeflerini kamuoyu ile paylaşmak üzere Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ tarafından 25 Mayıs 2017 tarihinde Başkanlığımız Konferans Salonu’nda basın toplantısı tertip edilmiştir.

2- Ramazan Ayında Gerçekleştirilen Faaliyetler

a. Başkanlıkça Gerçekleştirilen Faaliyetler

aa. İftar Programları

Ramazan ayında gerçekleştirilen faaliyetlerin başında farklı kesimlere yönelik düzenlenen iftar programları yer almaktadır. Söz konusu buluşmalar Başkanlığın hizmet sunduğu toplumun tüm kesimlerini içerecek şekilde belirlenmektedir. İlgili kesimlere yönelik toplumsal ve kurumsal farkındalığı geliştirici bir rolü olması açısından önem

arz eden iftar programları geleneksel olarak devam etmektedir. Bu bağlamda düzenlenen iftar programları aşağıda yer almaktadır.

bb. Büyükler Küçüklerle İft(ih)ar Ediyor Programı

Başkanlığımız hizmet alanları içerisinde, huzurevlerinde kalan büyüklerimize ve ailelerinden uzak kalan çocuklara yönelik çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Huzurevlerinde kalan büyüklerimize yönelik periyodik ziyaretler, sohbet programları, dinî gün ve gecelerde yürütülen programlar memnuniyetle karşılanmaktadır. Aynı şekilde dinî rehberlik ve mânevî destek faaliyetleri kapsamında çocuk/sevgi evleri ve çocuk destek merkezleri hizmet alanlarımız içerisinde yer almaktadır. Başkanlığımızca hazırlanan etkinliklerle değerler eğitimi programları yetkin personelimiz ile çocuklara ulaştırılmaktadır.

Aile ortamının sıcaklığını hissettirmek, büyüklerin sevgi ve tecrübesi ile çocuk seslerinin coşkusunu bir araya getirmek amacıyla yaşlı-çocuk iftarı düzenlenmiştir. İftar programı vesilesiyle Ankara'da huzurevlerinde kalan büyüklerimiz ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sevgi evleri ve çocuk evlerinde kalan çocuklar "Büyükler Küçüklerle İft(ih)ar Ediyor" temasıyla Başkanlığımızda bir araya gelmişlerdir.

cc. Üniversite Öğrencileri İftar Programı

Başkanlığımız hizmet alanları içerisinde gençlere yönelik çalışmalar son yıllarda önemli bir yer tutmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı ile imzalanan protokol doğrultusunda, Başkanlığımız personeli KYK'lar, öğrenci kampları ve gençlik merkezlerinde mânevî rehber kimliği ve farklı görev tanımlarıyla hizmet yürütmektedir. Söz konusu çalışmalar ilgili kurumlarda olduğu kadar, hedef kitle tarafından da olumlu karşılanmaktadır. Ayrıca gençliğe yönelik çalışmaların sistematik, etkin ve verimli yürütülebilmesi amacıyla il ve ilçelerde "gençlik koordinatörlüğü" sistemine geçilmiştir. Bu alanda atılan bir başka adım ise camilerde "cami gençlik kolları" uygulamasıdır.

Bu bağlamda öğrenci yurtlarında kalan üniversite öğrencileri Başkanlığımıza misafir olmuşlardır. İftar programında Başkanlığın umre ile ödüllendirdiği üniversite öğrencilerini temsilen bir öğrenci kutsal topraklardaki izlenimlerini paylaşmış ve memnuniyetlerini ifade etmiştir. Ayrıca programda Başkanlığımız tasavvuf musiki korusu kısa bir konser vermiştir.

çç. Şehit Yakını ve Gazilere Yönelik İftar Programı

Vatanı için canını feda eden aziz şehitlerimizin yakınları ve gazilerimiz Ramazan ayında Başkanlığımız iftar sofrasına misafir olmuşlardır.

Başkanlığımız 2017 yılı içerisinde şehit ailelerine ve gazilere umre fırsatı sunmuş, bu kapsamda yaklaşık 500 kişi umre ziyaretinde bulunmuştur. İftar programında da 2017 yılı hac organizasyonu ile başlamak üzere, başvurmak kaydıyla şehit ailelerinin hacca gitmesinde öncelik tanınacağı müjdesi kendilerine Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez tarafından verilmiştir.

Şehitlerimizin ruhuna ithafen yapılan duayla sona eren iftar programında misafirlere Diyanet yayınları hediye edilmiştir.

dd. Engellilere Yönelik İftar Programı

Başkanlığımızın özel önem verdiği alanlardan biri de engellilere yönelik çalışmalardır. Bu hususta cami ve Kur'an kurslarının erişilebilirliğinden, Braille alfabeli yayınlara kadar bir dizi çalışma yürütülmektedir. Yine her ilde "engelli koordinatörlüğü" sistemine geçilerek tüm engel gruplarına yönelik din hizmetleri, mânevî destek ve rehberlik faaliyetlerinin daha sistematik olarak yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Başkanlığımıza bağlı Kur'an kurslarında ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim okullarındaki engelli öğrenciler iftar soframıza misafir olmuşlardır. İftar programında görme engelli Afganlı Ahmet Siya Anvari Kur'an'ı Kerim tilavet etmiş, engellilere yönelik Kur'an kurslarında okuyan öğrenciler de Fatiha Suresinin meâlini ve çeşitli ilahileri işaret dili ile okumuşlardır.

ee. Muhacir Âlimler İftarı

Başkanlığımız hizmet alanlarından biri de, ülkemizin önemli gündem maddelerinden olan göçmenlere din hizmeti sunmaktır. Bu bağlamda aralarında Suriye, Irak, Filistin, Yemen, Sudan, Mısır'ın da olduğu birçok İslam ülkesinden gelip Türkiye'de misafir olan muhacir âlimlerle iftar sofrasında Eyüp Bahariye Mevlevihane'sinde bir araya gelinmiştir.

İftar programında Müslüman Kardeşler Cemaati Genel Sekreteri Dr. Mahmud Hüseyin, Suriye İslam Konseyi Başkanı Usame er-Rufai, Irak Sünni Âlimler Birliği Başkanı Dr. Said Mahmud Allafi, Filistin Âlimler Birliği Genel Sekreteri Dr. Nawaf Takturi, İstanbul İl Müftüsü Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz ve Türkiye'de yaşayan çok sayıda İslam âlimi katılmıştır.

ff. İlahiyat Fakültesi ve İslâmî İlimler Fakültesi Öğretim Üyeleri İftar Programı

Ankara'da bulunan İlahiyat ve İslami İlimler Fakültesi öğretim üyeleri de geleneksel iftar sofrasında bir araya gelmiştir. İftar programına Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Ünal, Gazi Üniversitesi Polatlı İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Celal Türer, İlahiyat ve İslami İlimler Fakültesi öğretim üyeleri ve çok sayıda davetli katılmıştır.

gg. Ceza İnfaz Kurumu İftarı

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumunda iftar programı düzenlemiştir. İftar programında Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, mahkûmlara hitaben, "Bu sıkıntılarınız geçecek ve hepinizin yeniden güzel bir hayatı olacak inşallah. Eşinizle çocuklarınızla bir araya gelecek, daha önceki yaptıklarınızın üzerine bir çizgi çekerek yepyeni bir hayata

başlayacaksınız. Umutsuzluk dünyada en büyük günahdır. Allah umutsuzluğu Müslümanlara haram kılmıştır. Umut sahibi olacaksınız ve yeni bir hayatı nasıl kuracağınızın üzerinde düşüneceksiniz. Sevgili Peygamberimizin, ‘günahlarından hakkıyla tövbe eden günahsız gibidir’ sözünü hatırlayalım, yeter ki bizi buraya düşüren o hataya bir daha dönmeyelim. O kötülüğü bir daha işlemeyelim. Yeter ki nefsimize hâkim olalım. Allah, kendisine şirk koşmanın dışında bütün günahları affedeceğini bizlere bildirmiştir” diye konuşmuştur.

Programa, Başkanlığımız ve Adalet Bakanlığı yetkilileriyle Şaşmaz Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan mahkûmlar katılmıştır.

ğğ. Çocuk Evlerinde Düzenlenen İftar Programları

Başkanlığımız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı işbirliğiyle sevgi evlerinde kalan çocuklara yönelik mânevî destek ve rehberlik faaliyetleri yürütmektedir. Periyodik olarak yürütülen hizmetlerin yanı sıra her Ramazan ayında sevgi evlerine Başkanlığımız yetkililerince ziyaretler düzenlenmektedir.

hh. Kadın Konukevlerinde Düzenlenen İftar Programları

Başkanlığımız toplumun tamamına din hizmeti götürme ve dezanvatajlı kesimlere mânevî destek sunma çalışmaları kapsamında, kadın konukevlerine yönelik de çalışmalar yürütmektedir.

b) İl ve İlçe Müftülüklerimizce Gerçekleştirilen Faaliyetler

Ramazan ayı boyunca 81 il müftülüğü ve bağlı ilçelerde tüm personelimizin katkısıyla düzenlenen bazı etkinlikler şu şekildedir:

aa. İftar Davetleri

Ramazan münasebetiyle birlik ve kardeşlik duygularının geliştirilmesi, yardımlaşma bilincinin artırılması, fakir, kimsesiz ve muhtaçların hatırlanıp gözetilmesi gayesiyle il ve ilçe müftülüklerinin yaptığı organizasyonlarla şehit yakını ve gaziler, çocuklar, gençler, büyüklerimiz, mülteciler, engelliler, hükümlü/tutuklular gibi farklı kesimlere yönelik iftar davetleri düzenlenmiştir.

Ramazan ayı süresince 1039 caminin müştemilatında her gün iftar daveti tertip edilmiştir.

bb. Basın Yayın

Ramazan münasebetiyle vatandaşların dini ve ahlâkî yayınlara olan ilgisi artmakta, adeta bu ay bilinçlenme ve eğitim ayı olarak görülmektedir. Bu ilginin değerlendirilerek doğru dini bilginin insanlara aktarılması Başkanlığımızca önemsenmektedir. Bu amaçla Ramazan ayı münasebetiyle birçok personelimizce yerel basında Ramazan köşesi hazırlanmış ve makaleler yazılarak yayımlanmıştır.

Ramazan ayı boyunca TV ve radyo programları aracılığı ile vatandaşlarımız dini konu-

larda aydınlatılmıştır. Bu kapsamda 876 TV programı ve 381 radyo programı gerçekleştirilmiştir.

cc. Yardım Kampanyaları

Yardımlaşma ve dayanışma ayı olarak nitelendirdiğimiz Ramazan, bu yıl ele alınan “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” teması çerçevesinde fakirlere, mültecilere ve ihtiyaç sahiplerine yönelik duyarlılığın arttığı bir zaman dilimi olmuştur. Bu maksatla müftülüklerimizce yerel imkânlar değerlendirilmek ve hayırsever vatandaşlar teşvik edilmek suretiyle kumanyalar dağıtılmış, yardım kampanyaları düzenlenmiştir.

Ayrıca dayanışmayı artırmak amacıyla müftülüklerce özel ekipler oluşturulmuştur. Bu kapsamda şehit ailesi ve gaziler başta olmak üzere, ceza infaz kurumları, hastaneler, huzurevleri ve sevgi evleri gibi farklı kesimlere yönelik ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

c) Cami Merkezli Hizmetler

aa. Hatimle Teravih Namazı

Ramazan ayı denilince oruçtan sonra ilk akla gelen ve halkımızın yoğun olarak rağbet ettiği teravih namazları, bütün camilerimizde usulüne uygun olarak eda edilmiştir. Ülke genelinde 801 camide hafız cami görevlilerinin istihdamıyla hatimle teravih namazı kılınmıştır.

bb. İtikâf

Ramazan ayında itikâfa girmek, ibadet bilincinin İslam dinindeki önemli tezahürlerindendir. Başkanlığımız, itikâfın ibadet coşkusu ve huzuru içerisinde yapılabilmesini önemsemektedir. Bu amaçla camilerde itikâfa girmek isteyen vatandaşlarımızın talepleri il ve ilçe müftülüklerince alınarak uygun görülen camilerde itikâfa girmeleri sağlanmaktadır. Bu doğrultuda 2017 Ramazan ayı münasebetiyle 4.614 cami itikâf için hazırlanmıştır.

cc. Mahya Asılması

Ramazan ayında iki ve daha fazla minareli camilerde minareler arasına asılan ve insanlara kısa cümlelerle, önemli dini ve ahlaki hatırlatmalar yapan mahya geleneği, toplumumuzda asırlardır devam ettirilmektedir.

Camilerin Bakım Onarım Temizlik ve Çevre Tanzimi Yönetmeliği'nin Hizmetlerin Yürütülmesi başlıklı 5'inci maddenin (7) inci bendi uyarınca mahyalarda yer alacak metinlerin Din İşleri Yüksek Kurulu'nun incelesinden sonra yürürlüğe girmektedir.

Bu yıl Ramazan ayı münasebetiyle 393 camide mahya asılmıştır.

çç. Mukabele Programları

İndirilmeye başlandığı ay olması münasebetiyle Ramazan ayında vatandaşlarımız

nezdinde Kur'an'a olan ilgi artmaktadır. Bu münasebetle camilerde Ramazan aylarında Kur'an'ın cemaat önünde okunarak hatmedilmesi önemli bir gelenek olarak yaşatıla gelmiştir.

Elde edilen verilere göre 2017 yılı Ramazan ayında cami görevlilerince 65.673 camide mukabele okunmuştur.

dd. Kadir Gecesinde Camilerin Sabaha Kadar Açık Bulundurulması

Kadir gecesini ihya etmek isteyen vatandaşlarımız için ülke genelinde 34.889 cami sabaha kadar açık bulundurulmuştur.

ee. Mobil (Çadır) Mescit Kurulması

Ramazan ayında cami bulunmayan bölgelerde ibadetlerin ifasını sağlamak için 4 mobil (çadır) mescit kurulmuştur.

ff. Müştemilatında Her gün İftar Verilen Camiler

Ramazan ayı münasebetiyle birlik ve kardeşlik duygularının geliştirilmesi, yardımlaşma bilincinin artırılması, fakir, kimsesiz ve muhtaçların hatırlanıp gözetilmesi gayesiyle il ve ilçe müftülüklerinin yaptığı organizelerle iftar davetleri düzenlenmiştir. Bu ay süresince 1.036 caminin müştemilatında her gün iftar davetleri tertip edilmiştir.

gg. Camilerde Vaaz Hizmeti

Son yıllarda cami görevlilerinin kendi camilerinde vaaz etmeleri teşvik edilmekte ve bu amaçla çeşitli kurs/seminer programları düzenlenmektedir. Bu yıl Ramazan ayında 9.655 cami görevlisi kendi camilerinde vaaz etmiştir.

ğğ. Kur'an Ziyafeti Programları

İl ve ilçe müftülüklerince Ramazan ayı içerisinde ülke genelinde farklı gün ve mekanlarda en az iki okuyucunun katılımıyla 259 "Kur'an Ziyafeti Programı" tertip edilmiştir.

ç. Türkiye Diyanet Vakfı Hizmetleri

aa. Yardım Faaliyetleri

Her zaman olduğu gibi Ramazan ayı boyunca da Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliğiyle vatandaşlarımızın fitre, zekât ve bağışları tüm dünyada ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.

2017 yılı Ramazan programı kapsamında, ülkemizde il ve ilçe TDV şubelerince 60.000 ihtiyaç sahibi ve sığınmacı aileye toplam 2.114.282 TL tutarında yardım yapılmıştır. Söz konusu yardımlardan 169.990 kişi faydalanmıştır.

64 ülkenin 278 farklı bölgesinde ise 61.830 aileye gıda paketi ulaştırılmış ve 150.792 kişi iftar sofralarında ağırlanmıştır. Bu kapsamda toplam 254.157 kişiye ulaşılmıştır. Yurt dışına toplam 8.244.343 TL değerinde yardım ulaştırılmıştır.

Bu yıl Ramazan programı çerçevesinde yurtiçi ve yurtdışında toplam “on milyon üç yüz elli üç bin altı yüz yirmi beş” (10.353.625) TL değerinde yardım dağıtılmıştır.

Kocatepe Camii Külliyesinde kurulan iftar sofrasında her gün yaklaşık 2 bin 500 kişiye Ramazan ayı boyunca iftar verilmiştir. Yurt genelindeki tüm il ve ilçelerde ve 49 ülkenin de 155 bölgesinde kurulan iftar sofralarında toplumun farklı kesimleri ile bir araya gelinmiştir.

bb. Kitap ve Kültür Fuarı

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Türkiye Kitap ve Kültür Fuarı’nın bu yıl 36’ıncısı gerçekleştirilmiştir.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da vatandaşlarımızın büyük ilgi gösterdiği fuarlar, İstanbul Beyazıt Meydanı ile Ankara Kocatepe Camii avlusunda yapılmış, ayrıca Gaziantep’te de fuar açılmıştır.

İstanbul Beyazıt Meydanı’ndaki fuar 26 Mayıs-21 Haziran 2017 tarihleri arasında 170 stantta 180’in üzerinde yayınevi,

Ankara Kocatepe Camii avlusundaki fuar 2-21 Haziran 2017 tarihinde 51 stantta 70’ten fazla yayınevi,

Gaziantep’te İstasyon Meydanı’nda 9-21 Haziran 2017 tarihleri arasında fuar da 55 stantta 70 yayınevinin katılımıyla gerçekleşmiştir.

d. Değerlendirme ve Sonuç

Çorak toprakların rahmete ve yağmura ihtiyaç duyduğu gibi bizim de yüreklerimizin muhtaç olduğu bir zamanda Ramazan her yıl gelir ve yüreklerimizin dermansız kalmaya başladığı zamanda her türlü derdimize derman olur.

Ramazan, her sene sıradanlaşmış hayatımızı değiştirmeye gelerek içinde yaşadığımız bütün kâinatı bir mabede dönüştürür. Ve Ramazan, her sene bize der ki; “Ey insanlık, bu gidiş nereye, nereye gidiyorsunuz. O uğrunda koştüğunuz nefsinizi, hevânızı dizginleyin. Uğruna hayatını feda ettiğiniz, sizi her türlü uçuruma götüren kötülüklerin durdurun”.

Ramazan başlı başına muhteşem bir medeniyettir. Öyle ki her sene bize Kur’an-ı Kerim’i yeniden getiren bir medeniyettir. Ramazan, her sene bize iftarın sevincini, sahurun bereketini, oruç ibadetinin kazandıracağı takvayı getirir. Ramazan, aynı zamanda kardeşlerimizden haberdar etmeye, bize unuttuklarımızı hatırlatmaya gelir. İnsan olarak kendimizi, Rabbimizi, çocuğumuzu, kardeşimizi, komşumuzu, yetimi, fakiri, miskini unuturuz. Ramazan bize bütün bunları yeniden hatırlatmaya gelir. Eğer biz müminler topluluğu olarak Rabbimizin her sene bize tanıdığı bu büyük imkânı çok iyi değerlendirirsek, bu on bir ayda da bizi kurtuluşa götürecek muhteşem bir mektep, bir medrese, bir üniversiteye dönüşür.

“Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” başlığıyla gerçekleştirilen 2017 yılı Ramazan Kampanyasına dair şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

- ✓ Ramazan ayının kendi değerleri olan ibadet, oruç, Kur’an, sadaka, zekât, fitre, takva vb. hususların toplumun gündeminde kalmasına yapılan çalışmalar önemli katkılar sağlamıştır.
- ✓ Tüm camilerimizde okunan mukabeleler, her ilçemizde en az bir camide hatimle teravîh uygulaması, Ramazan özel vaaz irşat programı, her ilçede itikâf için cami hazırlanması vb. hususlar Ramazan ayının manevî atmosferinin tüm yurttan hissedilmesine önemli katkı sağlamıştır.
- ✓ Ülkemizin, coğrafyamızın, İslam âleminin ve topyekûn insanlığın içerisinde geçtiği sancılı süreç dikkate alındığında Ramazan temasının “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” olarak belirlenmesi son derece isabetli olmuş ve kamuoyu tarafından takdirle karşılanmıştır. Söz konusu tema çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler, “Hak” konusunda farkındalık ve duyarlılık oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır.
- ✓ Başkanlığımız ve taşra teşkilatımız tarafından şehit yakınları ve gaziler, yetimler, engelliler, mülteciler, emekli personel, çocuk evleri, huzurevleri, ceza infaz kurumları, AMATEM’ler, kadın konuk evleri vb. kişi ve kurumlarda gerçekleştirilen ziyaret ve iftar programları vefa borcumuzun ödenmesi, kırık gönüllerin onarılması, hakların ifası bağlamında son derece faydalı olmuştur.
- ✓ Hazırlanan web sayfası, zengin içeriği ile Ramazan ayı ve teması ile ilgili bilgi edinmek isteyenlere önemli bir imkân sağlamış, faaliyetlerin amacına ulaşmasında etkin rol oynamıştır. Ayrıca temaya özel olarak hazırlanan kısa filmler, afiş vb. materyal, temanın geniş kitlelere doğru ve etkili bir şekilde aktarılıp anlatılmasında önemli bir işlev görmüştür.
- ✓ İrşat ekiplerince gerçekleştirilen programlar, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da düzenlenen dini rehberlik ve manevî destek çalışmaları Ramazan temasının amacına ulaşmasında önemli bir katkı sağlamıştır.

III) CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI PROGRAMLARI

Başkanlığımızca her yıl 1-7 Ekim tarihleri “Camiler ve Din Görevlileri Haftası” olarak kutlanmaktadır. Hafta boyunca camiler ve bu mekanlarda görev yapan din görevlilerinin kadim geleneğimizdeki yeri, dini ve içtimai hayattaki önemi ile sosyal hayata sağladığı katkılar ele alınmaktadır. Hafta münasebetiyle ülke genelinde çeşitli etkinlikler düzenlenmekte, belirlenen temalar ile “cami” konusunda toplumumuzda farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle gerçekleştirilen faaliyetler başlıklar halinde aşağıda zikredilmiştir.

1- Hafta Öncesinde Gerçekleştirilen Hazırlık Çalışmaları

a. Merkez Komisyonu Toplantıları

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanvekili, Din Hizmetleri, Eğitim Hizmetleri, Dini Yayınlar, Dış İlişkiler ve İnsan Kaynakları Genel Müdürleri ile Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti II. Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü’nden müteşekkil Kutlu Doğum Haftası ile Camiler ve Din Görevlileri Haftası Merkez Komisyonu, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nden sorumlu Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı’nın başkanlığında 15.02.2017 ve 03.08.2017 tarihlerinde toplanarak Camiler ve Din Görevlileri Haftası’nda düzenlenecek yarışmalar, Merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatımızda icra edilecek etkinlikler konusunda kararlar almıştır.

b. Mesleki Yarışmalar

2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle din görevlileri arasında Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanlığı’nca “Hafızlık”, “Kadın Din Görevlileri Hafızlık”, “Kur’an-ı Kerimi Güzel Okuma”, “Kadın Din Görevlileri Kur’an-ı Kerimi Güzel Okuma”, “Ezanı Güzel Okuma”, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nce “Etkili Hutbe Sunumu” ve “Hutbe Yazma” yarışmaları düzenlenmiştir.

Gerçekleştirilen yarışmaların Türkiye finallerine sırasıyla ilçe, il ve bölge aşamalarında birinci olan din görevlileri katılmıştır. Türkiye finalleri Bursa, Ordu, Konya, Erzurum, Gaziantep ve Isparta illerinde gerçekleştirilmiştir. Başkanlığımızca bastırılan yarışma afişleri yarışmaların vatandaşlarımıza duyurulması için ilgili il müftülüklerine gönderilmiştir.

Hutbe Yazma Yarışması Yüksek Seçici Kurulu 20 Eylül 2017 Çarşamba günü toplanarak hutbeleri değerlendirilmiş ancak dereceye girmeye layık eser bulunamamıştır.

Yarışmalarda dereceye giren personelimiz, Ankara’da yapılan açılış merasimine davet edilmiş ve Başkanlığımızca ödüllendirilmiştir. Dereceye giren din görevlilerinin listesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Yarışmalarda dereceye giren din görevlilerine ödülleri ve sertifikaları, 30 Eylül 2017 Cumartesi günü Ankara / Çankaya Kocatepe Camii fuar alanında gerçekleştirilen ödül töreninde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali ERBAŞ tarafından takdim edilmiştir.

1- HAFIZLIK FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Doğan YILMAZ	Haseki Dini Yüksek İhtisas Merkezi - Müezzin Kayyım Pendik / İSTANBUL
2.	İrfan TATLI	Çoban Mustafa Paşa Camii İmam Hatibi Gebze / KOCAELİ
3.	Aytekin YİĞİT	Yukarı Camii İmam Hatibi Beğlik / DENİZLİ
2- KUR'AN-I KERİMİ GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Süleyman ŞEMSEK	Döşemedibi Mah. Camii İmam Hatibi Ünye / ORDU
2.	Mustafa DEMİRCİ	Ortalar Köyü Camii İmam Hatibi KARS
3.	Niyazi ATMACA	Merkez Camii İmam Hatibi YALOVA
3.	Yusuf DURMUŞ	Kıbrıs Şehitleri Camii Müezzin Kayyımı Kartal / İSTANBUL
3- EZANI GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Mustafa ALPHAYTA	Amine Hatun Camii Müezzin Kayyımı Üsküdar / İSTANBUL
2.	Umutcan DOĞAN	Kemaliye Camii Vekil Müezzin Kayyımı GÜMÜŞHANE
3.	Adlen MIZGA	Sokullu Camii Vekil Müezzin Kayyımı Havsa / EDİRNE
4- ETKİLİ HUTBE SUNUMU FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Übeyit ÇAKIR	Ferah Mah. Yeni Camii Vekil Müezzin Kayyımı Üsküdar/İSTANBUL
2.	Mustafa DEVRİK	Beğel Mah. Camii İmam Hatibi Gördes/MANİSA
3.	Sadi ÖZMEN	Salıbahçe Camii İmam Hatibi Melikgazi/KAYSERİ
5- KADIN DİN GÖREVLİLERİ HAFIZLIK FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Elif ÖZTÜRK	Söğütlüçeşme Kız Kur'an Kursu Öğreticisi Küçükçekemce / İSTANBUL
2.	Hatice PEKER KARANFİL	Sümeyye Hatun Yatılı Kız Kur'an Kursu Öğreticisi Onikişubat / KAHRAMANMARAŞ
3.	Fatma YILMAZ	Yuvaçakırlar Çiftliği Camii Kur'an Kursu Öğreticisi Yenimahalle / ANKARA
6- KADIN DİN GÖREVLİLERİ KUR'AN-I KERİMİ GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N.	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Asiye YILDIZ	Yunus Emre Camii Kur'an Kursu Öğreticisi Kartal / İSTANBUL
2.	Betül KILIÇ	Molla Ahmet Mh. Kız Kur'an Kursu Öğreticisi Babadağ / DENİZLİ
3.	Fatma ESMER	Hoşarlı Mah. Kur'an Kursu Öğreticisi Tonya / TRABZON

Tablo 18: 2017 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası Yarışmalarında Dereceye Giren Din Görevlileri

c. Tema Belirlenmesi

Başkanlığımızca 2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası Teması “Cami, Şehir ve Medeniyet” olarak belirlenmiştir. Hafta boyunca gerçekleştirilen etkinliklerde; camilerin, İslam tarihi ve medeniyetindeki yeri ve önemi göz önünde bulundurularak camilerin sevgi, bilgi ve birlik mekânı olduğuna dikkat çekmek, camiyi dini, toplumsal ve mimari yönü ile hayatın merkezine, şehrin kalbine taşımanın önemi üzerinde durmak ve camilerimizin tarihte yükledikleri misyonun tekrar canlandırılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

ç. Görsel Tasarımlar ve Kampanya Filmi Yapımı

Belirlenen temanın kamuoyuna etkin bir şekilde duyurulmasını sağlamak için 6 adet afiş tasarlanmıştır. Tasarımı yapılan bu afişler billboard, raket, köprü vb. yerlere asılması/astırılması temin edilmiştir. Ayrıca “Cami, Şehir ve Medeniyet” konulu bir sinevizyon hazırlanmıştır.

Wd. Web Sitesi Hazırlanması

“Cami, Şehir ve Medeniyet” konulu yazılı ve görsel materyalleri ihtiva eden camiler-haftasi.diyaret.gov.tr adresi kullanıma açılmıştır. Bu sayfa aracılığı ile tema kapsamında Başkanlıkça hazırlanan görsel materyaller, kampanya filmleri, konu ile ilgili kitap, dergi, ayet / hadis kartelası, makale, hutbe ve vaazlar il-ilçe müftülükleri ile din görevlileri ve halkımızın istifadesine sunulmuştur.

Temanın internet ve sosyal medyada etkili bir şekilde tanıtımının yapılabilmesi amacıyla banner tasarımları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tasarımların gönüllülük esasına göre haber siteleri, en çok ziyaret edilen siteler, kişisel ve kurumsal siteler, bloglar vb. web sayfalarında yayınlanması sağlanmıştır.

2- Hafta İçerisinde Başkanlık Merkezince Gerçekleştirilen Faaliyetler

a. Açılış Programı

Camiler ve Din Görevlileri Haftası açılış programı, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali ERBAŞ'ın iştirakleri ile 30 Eylül 2017 Cumartesi günü saat 10:30'da Ankara / Çankaya Kocatepe Camii fuar alanında gerçekleştirilmiştir. Açılış programına yaklaşık 2.000 vatandaşımız iştirak etmiştir.

Kur'an-ı Kerim tilaveti ile başlayan programda kaside ve ilahiler okunmuştur. Program, sinevizyon gösterimi, protokol konuşmalarının ardından gerçekleştirilen ödül töreni ile son bulmuştur. Program bitiminde katılımcılara yemek ikram edilmiştir.

b. Sabah Namazı Buluşması

Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle 07 Ekim 2017 Cumartesi günü Ankara/ Çankaya Ahmet Hamdi Akseki Camii'nde, Ankara'da bulunan İmam-Hatip lise-

leri öğrencileri ve Kur'an kursu öğrencilerinin iştirakiyle "Sabah Namazı Buluşması" programı gerçekleştirilmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali ERBAŞ'ın iştirakleri ile gerçekleştirilen programda, namazı müteakip tesbih, tehlil ve salavatlar okunmuş, Kur'an-ı Kerim tilavet edilmiştir.

Programda Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali ERBAŞ gençlere hitaben bir konuşma gerçekleştirmiştir. Gençlerin yoğun ilgi gösterdiği programdan sonra cemaate kahvaltı ikram edilmiştir.

c. TV ve Radyo Programları

Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle Cami Hizmetleri Daire Başkanı Selahaddin ÇELEBİ, 4 Ekim 2017 tarihinde TRT Ankara Radyosu'nda "Farkındayız" programına, Diyanet İşleri Uzmanı Ömer Faruk ARSLAN ise 6 Ekim 2017 tarihinde TRT Diyanet TV'de "Dini Haber Analiz" programına konuk olmuştur. Programlarda, hafta münasebetiyle gerçekleştirilen etkinlikler kamuoyu ile paylaşılırken "Cami, Şehir ve Medeniyet" teması ele alınmış; caminin medeniyetin inkişafında ve şehirlerin inşasında rolü üzerinde durulmuştur.

3- İl ve İlçe Müftülüklerince Gerçekleştirilen Faaliyetler

İl ve ilçe müftülüklerinde Camiler ve Din Görevlileri Haftası kutlama komisyonları oluşturulmuştur. Bu komisyonlarca hafta boyunca çeşitli faaliyet ve etkinlikler hazırlanmış ve uygulanması takip edilmiştir.

Buna göre yapılan faaliyetler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

a. Açılış Programları

İl ve ilçe müftülüklerince 2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle 257 noktada açılış programı düzenlenmiş, programlarda "Cami, Şehir ve Medeniyet" teması işlenerek Başkanlığımızca hazırlanan sinevizyonun gösterimi gerçekleştirilmiştir.

b. Kur'an-ı Kerim ve Mevlit Programları

Hafta faaliyetleri çerçevesinde ülkemizin birliği, bütünlüğü, istiklal ve istikbali uğruna canlarını feda eden aziz şehitlerimiz; Kur'an kursu, cami ve müstemilatının yapımı, bakımı, onarımı vb. işlerin yapılması hususlarında hizmeti geçen hayırsever vatandaşlarımız ve din görevlilerimizden vefat edenlerin ruhlarına bağışlanmak üzere ülke genelinde 576 hatim, 717 mevlit programı düzenlenmiştir.

Ayrıca il ve ilçe müftülüklerince Kur'an-ı Kerim'i güzel tilavet eden din görevlilerinin iştirakiyle ülke genelinde 398 "Kur'an Ziyafeti" programı tertip edilmiştir.

c. Sabah Namazı Buluşmaları

Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle il ve ilçe müftülüklerince merkezi camilerde, 456 “Sabah Namazı Buluşması” programı düzenlenmiştir. Sabah namazından önce Yasin-i Şerif tilaveti ile başlayan programlarda namazı müteakip tesbih, tehlil ve salavatlar okunmuş, Kur’an-ı Kerim tilavet edilmiştir. Programlar yapılan kısa bir konuşmanın ardından dua ile son bulmuştur.

ç. Konferans, Panel ve Sempozyum

Hafta münasebetiyle çeşitli kültürel etkinlikler düzenlenmiştir. Bu çerçevede vatandaşlara, din görevlilerine ve öğrencilere yönelik 701 konferans ile 48 panel gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 240.000 kişinin iştirak ettiği programlarda aşağıdaki konularda toplumsal farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır.

Konferans programları kapsamında Başkanlığımız merkez teşkilatından görevlendirilen konuşmacılara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

KONFERANS İÇİN GÖREVLENDİRİLEN MERKEZ PERSONELİ			
S.N.	ADI SOYADI	UNVANI	KONFERANS YER VE TARİHİ
1	Prof. Dr. Yavuz ÜNAL	Başkan Yardımcısı	Kütahya – 03.10.2017
2	Dr. Yüksel SALMAN	Başkan Yardımcısı V.	Mersin – 04.10.2017
3	Doç. Dr. Yaşar YİĞİT	Din Hizmetleri Genel Müdürü	Aksaray – 04.10.2017
4	Hafız Osman ŞAHİN	Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu. Başkanı	Amasya – 30.09.2017
5	Doç. Dr. Mustafa SARIBIYIK	Strateji Geliştirme Başkan V.	Konya – 02.10.2017
			Adıyaman/Merkez – 04.10.2017
			Adıyaman/Gölbaşı – 04.10.2017
6	Prof. Dr. Cağfer KARADAŞ	Din İşleri Yüksek Krl. Üyesi	Ankara/Keçiören – 04.10.2017
7	Prof. Dr. Zekeriya GÜLER	Din İşleri Yüksek Krl. Üyesi	Antalya – 05.10.2017
8	Zeki SAYAR	Din İşleri Yüksek Krl. Üyesi	Ardahan – 05.10.2017
9	Recep SÖNMEZ	Atama I Daire Başkanı	Ankara/Elmadağ – 04.10.2017
10	Selahaddin ÇELEBİ	Cami Hizmetleri Daire Başkanı	Çanakkale – 2-3.10.2017

11	Yunus AKKAYA	Basılı Yayınlar Daire Başkanı	İstanbul/Kağıthane - 05.10.2017
12	Sabri AKPOLAT	Din İşleri Yüksek Krl. Uzm.	Antalya/Serik - 06.10.2017
			Kırşehir/Akpınar - 03.10.2017
			Kırşehir/Mucur - 03.10.2017
			Kırşehir/Çiçekdağı -04.10.2017
			Kırşehir - 04.10.2017
13	Davut KAYA	Din İşleri Yüksek Krl. Uzm.	İğdır - 5-7.10.2017
			Kocaeli - 04.10.2017
14	Nevzat Sabri AKIN	Din İşleri Yüksek Krl. Uzm.	Kocaeli - 04.10.2017
15	Dr. Mustafa Bülent DADAŞ	Din İşleri Yüksek Krl. Uzm.	Ankara/Kızılcahamam - 03.10.2017
16	Dr. Muhammet Ali ASAR	Atama II Daire Başkanı	Muş - 02.10.2017
			İzmir/Karabağlar - 05.10.2017
			İzmir/Buca - 05.10.2017
17	İdris BOZKURT	Din İşleri Yüksek Krl. Uzm.	Erzurum/Horasan - 04.10.2017
			Kırıkkale/Delice -02.10.2017
			Burdur - 06.10.2017
18	Mahmut GÖL	Kadro, Terfi ve Tahsis Daire Başkanı	Bursa/Orhangazi - 02.10.2017
			Bursa/Yıldırım - 03.10.2017
			Bursa/Osmangazi - 04.10.2017
19	Mustafa SOYKÖK	Diyanet İşleri Uzmanı	Erzincan - 06.10.2017
20	Mustafa IRMAKLI	Diyanet İşleri Uzmanı	Çorum - 04.10.2017

Tablo 20: Konferanslar için Görevlendirilen Merkez Teşkilatı Personeli

d. Görsel ve Yazılı Medya Faaliyetleri

Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nın teması olan "Cami, Şehir ve Medeniyet" konusunun çeşitli mecralarda işlenerek caminin, kadim geleneğimizdeki yerine vurgu yapmak amacıyla yerel TV ve radyolar aracılığı ile 93 program gerçekleştirilmiş, çeşitli gazete ve dergilerde 53 makale yayımlanmıştır.

e. Cami Buluşmaları

Toplumun farklı kesimlerinin camiye ilgisini artırmak amacıyla 2011-2016 yılları arasında Camiler ve Din Görevlileri Haftalarının temalarını teşkil eden çocuk, genç, kadın, aile, engelli, yazar ve okur buluşmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, ülke genelinde 192 camide Cami Kadın ve Aile Buluşması, 343 camide Cami ve Çocuk Buluşması, 338 camide Cami ve Genç Buluşması, 73 camide Cami ve Engelli Buluşması, 8 camide ise Cami, Yazar ve Okur Buluşması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 51 camide kitap okuma etkinliği düzenlenmiştir.

f. Kitap Dağıtımı

İl ve ilçe müftülüklerince yapılan etkinliklerde Kur'an-ı Kerim, ilmiyal, ayet ve hadis kartelası ve Başkanlığımız yayınlarından çeşitli eserlerin dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

g. Yarışmalar

İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile iş birliği içerisinde ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri ile Kur'an kurslarında eğitim gören kursiyerler arasında kompozisyon, şiir, hutbe yazma, Kur'an-ı Kerimi güzel okuma, hutbe ve şiir okuma, hadis ezberleme, Peygamberimizin hayatı ve bilgi yarışmaları gerçekleştirilmiştir. Ülke genelinde 181 noktada gerçekleştirilen yarışmalarda dereceye girenlere çeşitli ödüller takdim edilmiştir.

ğ. Ziyaretler

Hafta etkinlikleri kapsamında hastane, huzurevi, sevgi evleri, resmi kurum ve kuruluş, şehit aileleri ve gaziler, esnaf ve cezaevi ziyaretleri ile çeşitli tarihi ve dini mekânlara geziler düzenlenmiştir. Bu çerçevede 1.850 ziyaret ve 82 gezi programı gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerin olumlu izlenimler bıraktığı müşahade edilmiştir.

h. Diğer Faaliyetler

Yapılan söz konusu faaliyetlerin dışında basın açıklaması, çalıştay, cami temel atma töreni, başarılı personele başarı belgesi verilmesi, tasavvuf musikisi konseri, sergi, açık kapı ve yemek ikramı gibi etkinlikler yapılmıştır.

Açılış merasimlerine emekli personelimiz de davet edilmiş, başarılı personelimiz ile hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlayan vatandaşlarımız çeşitli şekillerde taltif edilmiştir. Alana ilgisi olan görevlilerin çalışmalarını değerlendirmek maksadıyla hat, ebru ve tezhip sergisi açılmıştır.

IV) KURBAN HİZMETLERİ VE VEKALETLE KURBAN ORGANİZASYONU

Yurtiçinde kurban hizmetleri kapsamındaki tüm iş ve işlemlerin, sekretaryasını Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yaptığı Bakanlıklararası Kurban Kurulu'nca yürütülmektedir. Her yıl kurban bayramından önce “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” yayımlanmaktadır. Bu kapsamda söz konusu tebliğ 21 Haziran 2017 tarihli ve 30103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tebliğin yayımlanması akabinde kurban hazırlıkları tüm yurttan başlamış ve tüm il ve ilçelerde kurban komisyonları toplanarak gerekli tedbirler alınmıştır. Bakanlıklararası Kurban Kurulu temsilcileri ilk defa bu yıl Ankara, İstanbul ve İzmir İl Kurban Komisyonu toplantılarına iştirak ederek katkı sunmuşlardır.

Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile her yıl, “Vekaletle Kurban Organizasyonu” düzenlenmektedir. Bu organizasyonun tanıtımı, teşviki, personelimizin organizasyonu sahiplenmesi, organizasyonda aktif olarak yer alması vb. amaçlarla yurt içinde ve yurt dışında bölgesel düzeyde toplantılar organize edilmektedir. Bu kapsamda yurt içinde 16 bölgede yurt dışında ise 5 bölgede tanıtım toplantıları düzenlenmiştir.

1993 yılından beri düzenlenen organizasyonda 2016 yılında 239 bin 414 hisse kurban kesilirken bu sayı 2017 yılı “Vekaletle Kurban Programı” kapsamında bir önceki yıla göre 18 bin 375 hisse artarak 257 bin 789 hisse kurbanla ulaşılmış ve 139 ülkede kurban hissesi dağıtılmıştır.

F. FETÖ/PDY İLE MÜCADELE KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumsal varlığımızı, milli birliğimizi, huzur ve kardeşliğimizi bütün menfaatlerin üstünde tutarak İslam'ın inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmekle görevli bir kurumdur.

Söz konusu görevleri yerine getirirken dinin iki temel kaynağı olan Kur'an ve sahih sünnete dayalı sağlam bilgiyi esas almak, Müslümanların 14 asırlık dinî tecrübesini, sosyal ve kültürel birikimini göz önünde bulundurmak, modern hayatı ve insanlığın ortak değerlerini de göz ardı etmemek temel ilkelerimiz arasında yer almaktadır.

Kurulduğu günden beri halkımız arasındaki birlik beraberlik, kardeşlik, sevgi ve saygı bağlarını pekiştirme gibi çok önemli görev ve fonksiyonlar icra eden Başkanlığımız, insan odaklı; etnik, siyasal ya da mezhepsel hiçbir ayırım yapmadan toplumun her kesiminin din konusunda doğru bilgilenmesi ve kuşatıcı bir din hizmeti almasına büyük önem atfetmektedir. Diğer yandan Başkanlık, toplumu din konusunda aydınlatma görevini yerine getirirken yıkıcı ve bölücü propagandalar, zararlı akımlar, fitne, fesat ve bozgunculuk, dinî duygu ve değerlerin istismarı gibi konularda vatandaşlarımızı doğru bilgilendirme noktasında da son derece hassas davranmaktadır.

Bu bağlamda Başkanlığımız, FETÖ/PDY mensuplarınca 15 Temmuz 2016'da girilen menfur darbe teşebbüsünün vuku bulmaya başladığı andan itibaren her düzeydeki din görevlileriyle birlikte aziz milletimizle aynı safta yer tutmuştur. Anayasal statüsünün gereklilikleri içinde aziz milletimizin maneviyatını canlı tutmak üzere camilerimizi, minarelerimizi, sala ve ezanlarımızı meydanların hissiyatıyla buluşturmakta gecikmemiştir. Milletimizin değerlerine, istiklal ve istikbaline, varlık ve bekasına kast edenler, karşılarında minarelerimizden yükselen sala seslerini ve onun maneviyatı etrafından kenetlenen milletimizi bulmuşlardır.

Daha ilk andan itibaren milletiyle birlikte bu ihanet örgütünün karşısında dimdik duran ve sonraki süreçlerde de gerekli tepkiyi ve mücadeleyi gösteren Başkanlığımız, söz konusu terör örgütü bütün unsurlarıyla etkisiz hale getirilinceye kadar da bu mücadelesine devam etme kararlılığındadır.

Bu itibarla Başkanlığımızın ana hizmet birimlerinden olan Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü de görev alanı kapsamında FETÖ ile etkin bir mücadele içerisine girmiştir. Gerek cami içi gerekse cami dışı din hizmetlerinde; vaaz, hutbe, radyo-televizyon programları, panel, konferans vb. etkinliklerde vatandaşlarımız bu örgütün, dini ve dinin muazzaz değerlerini nasıl istismar ettiği hususunda bilgilendirilmiştir.

1) FETÖ İLE MÜCADELE KAPSAMINDA DİN HİZMETLERİ

1- Başkanlığımızca FETÖ/PDY ihanet şebekesi ile mücadele kapsamında alınacak tedbirler ve gerçekleştirilecek etkinliklere dair 07.09.2016 tarihinde 81 il müftülüğümüze bir genelge gönderilmiştir.

2- Söz konusu genelgede;

- ✓ Cuma günleri camilerde Başkanlık merkezinden gönderilen hutbelerin okunmasına titizlikle riayet edilmesi, hutbe metninde hiçbir surette ilaveler ve çıkarmalar yapılmaması,
- ✓ Yetkisiz ve izinsiz olarak hiç kimsenin hutbe okumasına, vaaz ve irşat görevi yapmasına müsaade edilmemesi,
- ✓ Başkanlığımız mensubu olmayıp kendisine vaaz ve irşat yapma izni verilenlerin vaazlarının yakından izlenmesi, vaaz ve irşat hizmeti esnasında Başkanlığımızca belirlenen prensiplere uygun hareket etmeyenlere kesinlikle müsaade edilmemesi, söz konusu prensiplere aykırı vaaz ve irşat hizmeti sunduğu tespit edilen Başkanlık personeli hakkında da gerekli kanuni işlemin yapılması,
- ✓ Vaaz ve irşat hizmetlerinin aksamasına ve doğacak boşlukların diğer unsurlar tarafından doldurulmasına meydan verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması,
- ✓ Hutbe, vaaz ve konferanslarda millî birlik ve beraberliği güçlendirecek konulara ağırlık verilmesi; yıkıcı, bölücü propagandalara, zararlı akımlara karşı gerekli tedbirlerin alınması,
- ✓ Vaaz, hutbe ve konferanslarda toplumun dinî, ilmî ve ahlâkî konularda bilgisinin artırılmasının hedef alınması, fitne, tefrika ve bölücülüğün kötülüğü, sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın önemi gibi millî bütünlüğümüzü pekiştirecek konulara yer verilmesi,
- ✓ Hutbe, vaaz ve konferanslarda samimî, duygulu, toplumun içinde bulunduğu manevî sorunları tedavi edici, ölçülü, yapıcı, uyarıcı, teşvik edici, sevdirci ve müjdeleyici ifadeler kullanılarak; aşırı, kırıcı, itham edici ifadelerden; bıktırıcı ve mesnetsiz sözlerden, dinî ve ilmî bilgilere uymayan görüşlerden kaçınılması,
- ✓ Cami ve Kur'an kurslarında kadınlara ve erkeklere özel olarak düzenlenen vaaz ve irşat programlarında FETÖ/PDY vb. yapılanmaların İslâm'a aykırı yönlerinin anlatılması, benzer hatalara düşülmemesi için yapılması gereken hususların dile getirilmesi,
- ✓ FETÖ/PDY'nin dini hayatımıza verdiği zararların tespiti ve telafisine yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi,
- ✓ Benzer yapıların oluşmaması ve benzer hataların tekrarlanmaması için çalışmalar yapılması,

- ✓ Maruz kalınan manevi zararları önlemek için vatandaşlarımıza ve özellikle gençlere yönelik çalışmalar yapılması,
 - ✓ Merkezi ezan ve vaaz sistemine FETÖ/PDY, PKK, DAESH vb. terör örgütlerinin frekans girişi veya cihaza doğrudan müdahale gibi durumlara karşı gerekli tedbirlerin alması,
 - ✓ Cami ve müstemilatında FETÖ/PDY, PKK, DAESH vb. terör örgütlerinin propaganda yapmasına, bu yerlerin terör örgütleri ve ilişkili kişilerce kullanılmasına müsaade edilmemesi, muhtemel sabotajlara karşı gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması,
 - ✓ Müftülüklerce belirlenecek zamanlarda özellikle darbe girişiminde olmak üzere tüm terör olaylarında şehit düşen ve yaralananlara özel dua programı olağanüstü hal süresince devam edilmesi,
 - ✓ Milli birlik ve beraberliğin pekiştirilmesine yönelik program yapılan alanlara yakın yerlerde insanların ibadet ihtiyaçlarını karşılayacak mekânlar oluşturulması ve buralarda din hizmeti sunacak personel görevlendirilmesi,
 - ✓ 05/03/2013 tarihli ve 514 sayılı “Camilerin Açık Tutulması Genelgesi” ile başlatılan cami çalışma programı uygulamasının yaygınlaştırılarak vatandaşlara sahih dini bilginin aktarılmasının sağlanması,
 - ✓ Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarına, FETÖ/PDY, PKK, DAESH ve diğer terör örgütlerine bulaşmış şahıslarla ilgili toplumsal ve ailevi ilişkiler konusunda gelen sorulara cevap verilmemesi, bu soruların Din İşleri Yüksek Kuruluna yönlendirilmesi,
 - ✓ Aile ve Dinî Rehberlik Bürosu personeline yazılı ve görsel medyada polemik oluşturacak beyanlarda bulunulmaması,
 - ✓ Personele yönelik, olağanüstü hal öncesinde başlatılmış olan manevi destek eğitimi kapsamında yürütülen seminerlere devam edilmesi. Bununla birlikte; şehitler için Kur’an ziyafeti, dua ve hatim programları ile şehit ve gazi ailelerine yönelik ziyaretlerin düzenlenmesi,
 - ✓ Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının seminer, konferans gibi faaliyetlerini icra etmek üzere Kurum dışından görevlendirilecek akademisyen ve uzmanların Başkanlığımıza bildirilerek görüş alınması,
- talep edilmiştir.

3- 15 Temmuz ihanetinden günümüze 16 hutbede FETÖ’nün değerlerimizi nasıl istismar ettiği; milletimize, dinimize, gönül ve zihin dünyamıza hangi zararları verdiği ve buna karşı yapılması gerekenler ele alınmıştır.

4- Kutlu Doğum Haftası’nın 2017 yılı teması “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” olarak belirlenmiştir. Söz konusu tema ile FETÖ’nün bireysel ve toplumsal ölçekte sarstığı

güven duygusunun yeniden tahkim edilmesi amaçlanmıştır. Hafta boyunca geniş katılımlı etkinlikler düzenlenmiştir.

5- Camilerdeki kitaplıklar FETÖ yayınlarından temizlenmiş ve camilerin bu vb. yapılar tarafından propaganda amaçlı kullanılıp istismar edilmesini engellemeye yönelik gerekli tedbirler alınmıştır.

6- 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı görev yaptıkları camilerde sala okurken darp edilen ve hakarete uğrayan din görevlileri tespit edilerek 2016 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası açılış programına davet edilmiş ve Diyanet İşleri Başkanı ile bir araya getirilmiştir.

7- FETÖ mensubu personelin bürolara sızmasını önlemek amacıyla Aile ve Dini Rehberlik Bürolarında komisyon değişikliğine gidilmesi önlenmiştir.

8- Akademisyenler ve alanında uzman kişilerin katılımıyla FETÖ'nün gerçek yüzünü anlatmak amacıyla 81 ilimizde "15 Temmuz, Din ve Diyanet" temalı panel serisi düzenlenmiştir.

9- 15 Temmuz ihanet girişimin birinci yılında Başkanlığımızca "Ezanları Susturan Darbelerden Darbeleri Susturan Salâlara" şiarıyla ülkemiz genelinde geniş katılımlı çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda;

- ✓ Aziz şehitlerimizin ruhlarına ithafen bütün camilerimizde Kur'an-ı Kerim Ziyafeti, Mevlid Programı düzenlenmiş, hatm-i şerifler okunmuştur.
- ✓ 14 Temmuz 2017 Cuma günü Başkanlığımızca hazırlanan "Salaların Şahit Olduğu Direniş: 15 Temmuz" isimli hutbe bütün camilerimizde irad edilmiştir. Ayrıca hutbenin turistik camilerde ve Arap nüfusun yoğun olduğu yerlerde İngilizce ve Arapça versiyonunun da okutulması sağlanmıştır.
- ✓ 15 Temmuz sürecinin özellikle gelecek nesiller nezdinde bir ruha dönüştürülmesi amacıyla 14 Temmuz Cuma günü tüm yaz Kur'an Kurslarımızda "15 Temmuz Özel Programı" gerçekleştirilmiştir.
- ✓ 15 Temmuz 2017 Cumartesi günü akşam namazı ile yatsı namazı arasında 81 il ve 919 ilçe merkezindeki uygun bir camide "15 Temmuz Özel Programı" gerçekleştirilmiştir.
- ✓ 15 Temmuz 2017 gecesi cami ve minarelerin ışıkları sabah namazına kadar açık tutulmuştur.
- ✓ 15 Temmuz 2017 Cumartesi gününü 16 Temmuz 2017 Pazar gününe bağlayan gece saat 00.13'te ülkemizdeki 90 bin caminin tümünde eşzamanlı olarak salâlar okunmuştur.

ANA BAŞLIKLAR	ALT BAŞLIKLAR
Çağımız İnsanın Anlam Arayışında Caminin Yeri ve Önemi	• Modern Dönemde Toplumlara Yön Veren Unsurlar • Cami ve Temsil Ettiği Değerler • Cami ve Bireyin/Toplumsal İnşası • Maneviyat Merkezi Cami
Medeniyet Kavramı ve İslam Medeniyetinin Kurucu Unsurları	• Medeniyetin Tanımı • Medeniyetlerin Oluşum ve Gelişim Süreçleri • İslam Medeniyetinin Kurucu Unsurları (Cami, Medrese vb.)
Medeniyetin Maddi Kalıbı Olarak Şehir	• Medeniyet ve Şehir Tasavvurumuz • İslam Medeniyetinde Şehirleşme • İslam Şehrini Rengini Veren Değerler • Şehrin Teşekkülünde Caminin Konumu • Camiyi Şehrin Merkezi Kılan Etkenler • Şehre Ruh Katan Unsurlar
Medeniyet Kuran Şehirler	• Mekke • Medine • Şam • Bağdat • İstanbul • Kûfe • Kahire • İsfahan • Buhara • Horasan • Semerkand • Samarra • Kurtuba • Gırnata
İslam Şehirlerine Kimlik Kazandıran Bir Unsur Olarak Cami	• İnsanlık Tarihinde Mabet Olgusu • Toplumlara Kimlik Kazandıran Yapılar • Bir Medeniyet Merkezi Olarak Cami
Cami-Şehir ve Estetik	• Şehir ve Mimari • Geçmişten Günümüze Cami Mimarisinin Gelişimi • Türk-İslam Mimarisinde Cami ve Külliye • Modern Şehir ve Şehirleşme Sürecinde Cami • Cami Mimarisinin Bugünü ve Yarını

Tablo19: Konferans ve Panel Konuları

- ✓ 14-21 Temmuz 2017 tarihleri arasında, şehit yakınları ve gaziler ziyaret edilerek kendilerine hediyeler takdim edilmiştir.
- ✓ Hafta boyunca yerel medya organlarında müftüler ve görevlendirdikleri personel, halkımıza şehitlik, milli irade ve dini değerlere sahip çıkmanın önemi üzerine programlar yapmışlardır.

10- KYK yurtlarında manevi rehber ve ceza infaz kurumlarında vaiz olarak görev yapan personele seminerlerde FETÖ konusunda bilgilendirme çalışması yapılmış, ayrıca Başkanlığımız yayınlarından FETÖ ve DEAŞ raporu ulaştırılmıştır.

B Ö L Ü M —II—

İLMİ, AKADEMİK, EĞİTİM VE MATERYAL GELİŞTİRMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR

A. İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR

1) Sempozyumlar ve Paneller

1- Kutlu Doğum Haftası Sempozyumu

28-30 Nisan 2017 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi Maveria Kültür ve Kongre Sarayı'nda Kutlu Doğum sempozyumu gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen sempozyumun açılış programına Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ, Gaziantep Valisi Ali YERLİKAYA, Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma ŞAHİN, Gaziantep Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali GÜR, bürokratlar ve çok sayıda vatandaşımız katılmıştır. Açılış programında protokol konuşmalarının ardından Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ de açılış konferansı vermiştir.

Dört oturum olarak gerçekleştirilen ve 28 ilim adamının katıldığı sempozyumda 16 tebliğ sunulmuş ve bunların müzakereleri yapılmıştır. Sempozyum programı aşağıda gösterilmiştir.

I. OTURUM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Emin ÖZAFŞAR

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

1- Ontolojik ve Metafizik Anlamda Güven

Prof. Dr. Burhanettin TATAR

19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

2- Sosyolojik Bir Olgu Olarak Toplumda Güven ve Güvenlik Sorunu

Prof. Dr. Vejdi BİLGİN - Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

3- Psikolojik Güven

Doç. Dr. Mustafa KOÇ - Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

4- Sosyo-Politik ve Hukuki Bağlamda Güvenlik

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ - Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Müzakere

Prof. Dr. Ejder OKUMUŞ - Osman Gazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Ahmet Ayhan ÇİTİL - 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İslam ve Din Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi

II. OTURUM: GÜVENİN İNŞASINDA KUR'AN VE HADİSLER

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şehmus DEMİR

Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı

1- Güven İnşasında Kur'an ve Hadisin Temel İlkeleri

Prof. Dr. Zekeriya GÜLER – Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

2- Güven İnşasında Nebevi Model

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL – Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

3- Emin ve Güvenilir Bir İnsan Modeli Olarak Hz. Peygamber

Doç. Dr. Erdiç AHATLI - Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

4- İslam Toplamlarında Güveni Tahkim Eden Uygulamalar (Vakıflar, Hisbe, Ahilik, Sadaka Taşları vs.)

Prof. Dr. Ziya KAZICI - Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

Müzakere

Prof. Dr. İbrahim Hilmi KARSLI – Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Recep TUZCU - Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Casim AVCI - Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

III. OTURUM: İSLAM DÜŞÜNCESİNDE GÜVEN TOPLUMUNUN İNŞASINA YÖNELİK UYGULAMALAR

Oturum Başkanı: Dr. Ekrem KELEŞ

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı

1- İman ve Eman Arayışı, “Asr-ı Saadet”

Prof. Dr. Celal TÜRER - Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

2-İslam Hukukunda Toplum Teorileri ve Güven Anlayışı (Dar'ül-İslam, Dar'ül Ahd ve Dar'ül Harb)

Prof. Dr. Şevket TOPAL - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

3- Güvenli Toplum ve Coğrafya Tasavvurları (Farabi, İbn-i Haldun)

Prof. Dr. Mustafa ÇAĞRICI - Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

4- İslam Hukuk Sisteminin Güven Toplumunu İnşa Etme Yeteneği

Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR – Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Müzakere

Prof. Dr. Mürteza BEDİR - Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Ünal KILIÇ - Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

IV. OTURUM: GÜNÜMÜZ TOPLUMLARINDA GÜVEN-GÜVENSİZLİK SORUNU

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yavuz ÜNAL

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

1- Güven Sorununun Kaynağı Olarak İletişim/İletişimsizlik

Yrd. Doç. Dr. Hediyeullah AYDENİZ - Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi

2- Bireysel ve Toplumsal Hayatta Güveni Tehdit Eden Unsurlar

Dr. Necdet SUBAŞI - Başbakanlık Başdanışmanı

3- Küresel Güveni Tehdit Eden Ekonomik, Sosyo-Politik ve Kültürel Unsurlar

Prof. Dr. Birol AKGÜN - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi

4- Kur'an ve Sünnet Bağlamında Günümüzde Yaşanan Güven Sorununu Aşmaya Yönelik Teklifler (Adalet, Özgürlük, Doğruluk, Merhamet)

Prof. Dr. Saffet KÖSE - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Müzakere

Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN - Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Yusuf ADIGÜZEL - İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

2- Üniversitelere Yönelik Paneller

Kutlu Doğum Haftasının akademik camiada daha fazla duyurulması ve farkındalık oluşturulması amacıyla üniversite öğrencilerine yönelik “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” konulu paneller düzenlenmiştir. Söz konusu programların bilgisi aşağıda gösterilmiştir:

S.N	İL	ÜNİVERSİTE	TARİH
1	Muş	Muş Alpaslan Üniversitesi	21 Nisan 2017
2	Bayburt	Bayburt Üniversitesi	25 Nisan 2017
3	Kilis	7 Aralık Üniversitesi	19 Nisan 2017
4	Sinop	Sinop Üniversitesi	17 Nisan 2017
5	Yozgat	Bozok Üniversitesi	22 Nisan 2017
6	Sivas	Cumhuriyet Üniversitesi	17 Nisan 2017
7	Osmaniye	Korkut Ata Üniversitesi	25 Nisan 2017
8	Mardin	Artuklu Üniversitesi	20 Nisan 2017
9	Uşak	Uşak Üniversitesi	19 Nisan 2017
10	Tekirdağ	Namık Kemal Üniversitesi	17 Nisan 2017

Tablo-21: Üniversitelerde Düzenlenen Paneller

II. Çalıştaylar

1- Cami Görevlileri Çalıştayı

Başkanlığımızca 2011-2016 yılları arasında her yıl Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nda cami odaklı din hizmetlerinde verimliliği artırmak, örnek projelerin tespit edilerek yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla başarılı, aktif ve bulundukları bölgelerde hizmetleriyle temayüz etmiş cami görevlilerinin katıldığı çalıştaylar düzenlenmiştir. 2017 yılında yedincisi düzenlenen çalıştay, 07-08 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara Rifat Börekçi Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya 24 ilden 32 din görevlisi katılmıştır.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali ERBAŞ'ın 07 Ekim 2017 Cumartesi sabah namazında Ahmet Hamdi Akseki Camii'nde katılımcılarla buluşması ile başlayan çalıştay programı, Cami Hizmetleri Daire Başkanı Selahaddin ÇELEBİ'nin başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda iki gün boyunca din görevlilerinin çalışmaları dinlenmiş, karşılıklı tecrübe paylaşımı ve istişareler gerçekleştirilmiştir. Din Hizmetleri Genel Müdürü Doç. Dr. Yaşar YİĞİT çalıştayın kapanış oturumuna katılarak katılımcılara hitap etmiştir.

Çalıştayda öne çıkan projeler şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Bilinçli Ebeveyn Huzurlu Nesil - Anne Baba Okulu
- ✓ 7-11 Yaş Karakter Eğitimi
- ✓ Din, Tarih ve Kültür Sohbetleri
- ✓ İdealist Çocuklar Sanat, Kültür ve Spor Kulübü
- ✓ Cami Gençlik Merkezi
- ✓ Öğrencilere Manevi Kazanımlar
- ✓ Kuşaklar Arası Sevgi
- ✓ Mesleğimi Tanıyorum
- ✓ Yetimhane ve Kardeşlik Evleri
- ✓ Suriyeli Muhacirlere Yönelik Yardım Faaliyetleri
- ✓ Dede ile Torun, Baba ile Oğul Camide!
- ✓ Genç Nesil Geç Kalmasın. Cami Sızsız, Cami Süssüz Kalmasın!
- ✓ Camiye Namaza Gel. Puanları Topla. Bisikleti Kazan.
- ✓ Camide Güvenli İnternet ve İnteraktif Sınıf
- ✓ İlahiyat Lisans ve Lisansüstü İslami İlimler Eğitim Programı
- ✓ Cami ve Cemaatin Yeniden İnşâ ve İhyâsı

- ✓ Sağlıklı Eğitim İçin Sağlıklı Ortam
- ✓ Kitlelere Etkili Yaklaşım
- ✓ Yaz Kur'ân Kursunda Oyunla Öğretim
- ✓ Cami Öğrenci Evleri

2- Ezan Çalıştayları

Dinimizin direği namaz ibadetine davet olan ezanın usulüne uygun ve güzel bir seda ile okunması, din görevlilerinin ezanı güzel okuma yeterliklerinin artırılması ile camilerde ses cihazı ve kullanımından kaynaklı sorunların görüşülmesi amacıyla 21-22 Ocak 2017 tarihlerinde İstanbul Haseki Abdurrahman Gürses Eğitim Merkezi'nde, 8 Şubat 2017 tarihinde Ankara Rıfat Börekçi Eğitim Merkezi'nde ve 16 Şubat 2017 tarihinde Samsun İl Müftülüğü'nde "Ezan Çalıştayları" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalıştaylarda dile getirilen görüş ve öneriler derlenerek "Ezan Çalıştay Raporları (I, II ve III)" hazırlanmış ve bastırılmıştır.

3- Aile ve Dinî Rehberlik Koordinatörler Çalıştay

Aile ve Dinî Rehberlik Bürosu koordinatörleri ile dinî danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin daha etkili ve verimli yürütülebilmesi amacıyla hazırlanan yeni çalışma yönergesinin tartışılması, 2017 yılı faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve 2018 yılı faaliyetlerine yönelik genel çerçevenin belirlenmesi amacıyla 11 – 15 Aralık 2017 tarihleri arasında bir çalıştay düzenlenmiştir.

4- Diğer Çalıştaylar

Sosyal Hizmet Kurumlarında yürütülen din hizmetleriyle ilgili hazırlanan "Etkinliklerle Değerler Eğitimi" kitabının güncellenerek ikinci baskıya hazırlanması amacıyla 24 Ağustos ve 09 Eylül 2017 tarihlerinde alan uzmanlarının katılımıyla iki çalıştay yapılmıştır.

III. Tecrübe Paylaşımı Toplantıları

Tecrübe paylaşımı toplantıları kapsamında 18 cami görevlisinin katılımıyla 22-24 Mayıs 2017 tarihlerinde; Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Yalova ve Sakarya illerinin toplamda 49 ilçesinde sunumlar gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda yaklaşık 1.800 personelimize ulaşılmıştır.

Tecrübe paylaşımı toplantılarında sunum yapan personel ve toplantıların düzenlendiği ilçelere dair bilgiler şu şekildedir:

EKİPLER			GÖREV TARİHİ	
	İL	İLÇELER		TARİH
		Öğleden Önce	Öğleden Sonra	
EKİP-1	EDİRNE	Süloğlu	Lalapaşa	22 Mayıs 2017
		İpsala-Enez	Keşan	23 Mayıs 2017
		Havsa	Uzunköprü-Meriç	24 Mayıs 2017
EKİP-2	KIRKLARELİ	Kırklareli-Kofçaz	Babaeski-Pehlivanköy	22 Mayıs 2017
		Lüleburgaz	Pınarhisar	23 Mayıs 2017
		Vize	Demirköy	24 Mayıs 2017
EKİP-3	TEKİRDAĞ	Çorlu-Ergene-M. Ereğlisi	Çerkezköy-Kapaklı-Saray	22 Mayıs 2017
		Süleymanpaşa-Muratlı	Hayrabolu	23 Mayıs 2017
		Malkara	Şarköy	24 Mayıs 2017
EKİP-6	YALOVA	Çınarcık	Termal-Yalova	22 Mayıs 2017
		Altınova	Çiftlikköy	23 Mayıs 2017
		Armutlu		24 Mayıs 2017
EKİP-4	SAKARYA	Adapazarı-Erenler	Sapanca	22 Mayıs 2017
		Akyazı-Karapürçek	Hendek	23 Mayıs 2017
		Ferizli-Söğütlü	Karasu-Kocaali	24 Mayıs 2017
EKİP-5		Geyve	Taraklı	22 Mayıs 2017
		Serdivan	Kaynarca	23 Mayıs 2017
		Arifiye	Pamukova	24 Mayıs 2017

Tecrübe paylaşımı toplantıları, program çerçevesinde planlanmış ve mezkur illerin tüm ilçelerinde proje tanıtımları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantılarda sunumu gerçekleştirilen projeler şu şekilde zikredilebilir:

Tablo 22: 2017 Yılı Tecrübe Paylaşımı Toplantı Programı

PROJE ADI
Cami Yönetiminde Sosyallik, Kurum-Kuruluş Münasebetleri ve Çevrecilik
Değişen ve Gelişen Dünyamızda Etkin Cami Hizmetleri
Gençlere Yönelik Cami Merkezli Dinî Sosyal Hizmetler
Kur'an Öğretiminde Yeni Yöntem ve Materyal Çalışmaları
Cami İçi-Dışı Sosyal Projeler ve Engellilere Yönelik Din Eğitimi
Ellerimi Tutar Mısın ?
40 Günde 40 Bisiklet
Günahsız Nefesler
Cami Merkezli Sosyal Etkinlikler
Kardeş Cami-Kardeş Okul
Yediden Yetmiş Yediye Kur'an Seferberliği ve Siz Gelemezseniz Biz Geliriz
Bir Mahalle Mescidinde Yaygın Din Eğitimi Bağlamında Yapılan Örnek Hizmetler
Cami Faaliyetleri (Öğrenci-Gençlik Sosyal Çalışmalar
Çocuk Vaazları
Gençlerin Camiyle Bütünleşmesinde Sportif Aktiviteler
Ülkemizdeki Siyah İnciler Kur'an'la Buluşuyor
Dört Mevsim Camideyim
Peygamber Örneğinde Karakterli Bir Nesil İçin Gençlerle El Ele

Tablo 23: Tecrübe Paylaşımı Çerçevesinde Tanıtımı Gerçekleştirilen Projeler

Tecrübe paylaşımı toplantıları; somut ve hayata geçirilmiş örnek projelerin, bizzat uygulayıcıları tarafından sunulmasına imkân sağlanması açısından oldukça önemlidir. Sunulan projenin görsel paylaşımlar aracılığıyla uygulanabilirliği hissettirilebilmekte-

dir. Ayrıca din görevlileri, sunum sırasında zihinlerinde oluşan soru işaretlerini sorma imkânı bulmaktadır. Sunumlar din görevlilerini proje üretmeye, örnek proje sahibi din görevlilerini de yeni projelere adım atması yönünde teşvik etmektedir. Sunumu yapılan projeler; her din görevlisinin kendi görev mahallinde uygulayabileceği, maliyeti yüksek olmayan faaliyetler olduğundan cami görevlileri ve Kur'an kursu hocaları tarafından ilgiyle izlenmekte, notlar alınmaktadır. Sunum sonunda iletişim ve sosyal medya adreslerini paylaşmak suretiyle projelerin hayata geçirilmesi için bilgi alış-verişinde bulunulmasına zemin hazırlanmaktadır.

Tecrübe paylaşımı toplantılarının, din görevlileri arasında bir kaynaşmaya vesile olduğu gözlemlenmiştir. Cami merkezli yürütülen din hizmetlerinde dil, usul, yöntem, kaynak, süreç, plan ve programlama aşamalarında metot birliği sağlanmasına vesile olmuştur. Özellikle kendi bölgelerinde geniş kitlelere ulaşan, kalıcı hizmetler bırakmak isteyen fakat nereden, nasıl ve kiminle başlayıp ilerleyebileceği noktasında tecrübe paylaşımı ve rehberlik ihtiyacı hisseden din görevlilerine ufuk açma noktasında katkısı olduğu müşahade edilmiştir. Daha önce yapılan tecrübe paylaşımı toplantıları neticesinde birçok ilde yeni proje ve uygulamaların hayata geçirildiği görülmüştür. Cami-lerin, İslam medeniyetindeki hayatın merkezinde olma rolü yeniden hayat bulmaya başlamıştır. Gerçekleştirilen projeler neticesinde toplum nazarında din görevlilerinin itibarı artmıştır.

Tecrübe paylaşımında bulunan proje sahibi görevlilerin teklif ve önerileri aşağıda sıralanmıştır:

- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantılarının, müftülüklerin aylık mutat toplantıları sonrasında değil de müstakil bir günde yapılması, din görevlilerinin daha dikkatli bir şekilde takip etmesine vesile olacağı gibi projeleri anlatma ve uygulama örneklerini gösterme bakımından daha faydalı olacaktır.
- ✓ Sunum yapılan mekanlardaki teknik alt yapının (projeksiyon cihazı, ses ve görüntü sistemleri vb.) hazır hale getirilmesi konusunda il ve ilçe müftülüklerinin daha hassas olması sağlanmalıdır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantıları Başkanlıkça belirlenecek uygun zaman dilimlerinde yılda bir kaç defa yapılmalıdır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantılarına, cami görevlilerinin yanı sıra erkek ve bayan Kur'an kursu öğreticilerinin de katılımı sağlanmalıdır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı için gelen görevli sayısı artırılmalıdır.
- ✓ Diyanet Aylık Dergide her ay bir proje tanıtılarak daha çok kişinin haberdar edilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantılarının yapılacak olduğu yerlerde il/ilçe müftüsü veya vekilinin toplantıya bizzat katılarak toplantının başında ve sonunda kısa bir değerlendirme yapması, ilgi ve dikkatin toplanması açısından gereklidir.

- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantılarının hizmet içi eğitim merkezlerinde yapılması, proje sahibi din görevlisi sayısını artıracaktır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı ekibinde olan din görevlilerinin, Başkanlığımızın tasarruf ve takdiriyle oluşturulmuş bölgelerde, “Proje danışmanlık ve uygulama bölge koordinatörlüğü” hizmeti vermesi ve yeni projelerin takibini yapması sağlanmalıdır.
- ✓ Tecrübe paylaşımı aşama aşama yapılmalıdır. Şöyle ki: Birinci aşamada camiler; selâtin cami, merkez cami, mahalle camii, kampüs camii, sanayi camii, köy camii vb. gruplara ayrılmalıdır. İkinci aşamada bu camilere yönelik örnek projeler tespit edilmelidir. Üçüncü aşamada örnek projeleri uygulama arzu ve istidadında olan imamlar ile görev yaptıkları camiler müftülükler tarafından tespit edilmelidir. Dördüncü aşamada ise rehber imamların öncülüğünde tespit edilen camilerde projeler oradaki imamlara destek olunarak uygulanmalıdır.
- ✓ Başkanlık tarafından hazırlanan proje tespit formları doldurulmalı, yapılan çalışmalar projelendirilmelidir.
- ✓ Tecrübe paylaşımı toplantıları söz konusu iyileştirmeler dâhilinde artarak devam ettirilmelidir.

IV. Bilgi Paylaşımı Toplantıları

Din hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğini artırmak, Başkanlığımızca yürütülen çalışmalar ile ilgili bilgi paylaşımında bulunmak ve din görevlilerinin hizmet motivasyonlarının artırılmasına katkı sağlamak amacıyla 09.11.2017 tarihinde Sinop’ta, 22.11.2017 tarihinde Yozgat’ta, 12.12.2017 tarihinde Burdur ili ve Bucak ilçesinde, 19.12.2017 tarihinde Eskişehir’de ve 21.12.2017 tarihinde Ankara ili Keçiören ilçesinde din görevlilerine yönelik bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.

V. Üniversite Cami Görevlileri Semineri

Cami hizmetlerinin geliştirilerek bu hizmetleri yürüten görevlilerimizin mesleki ve kişisel yeterliklerinin artırılması amacıyla üniversite, fakülte ve KYK yerleşkeleri içerisinde/yakınında bulunan camilerde görev yapan cami görevlilerine yönelik 26-29 Mart 2017 tarihleri arasında, Afyonkarahisar/Sandıklı’da “Üniversite Cami Görevlileri Semineri” gerçekleştirilmiştir. Seminere 160 din görevlisi katılmış olup, gerçekleştirilen sunumlar ve atölye çalışmalarında dile getirilen hususlar derlenerek “Üniversite Cami Görevlileri Semineri Raporu” hazırlanmış ve bastırılmıştır.

B. TOPLUMA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

I) Kardeş Cami Projesi

Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde son yıllarda yaşanan yoğun terör olayları nedeniyle hasar gören ve kullanılamaz hale gelen camilerin, yeniden ibadete elverişli hale getirilmesi, bu camilerin bulunduğu muhitte ikamet eden vatandaşlarımıza gerekli desteğin sağlanması ve karşılıklı dayanışmanın artırılması amacıyla Mardin, Hakkari, Şırnak ve Diyarbakır illerinde bulunan hasarlı 145 cami ile 59 ilden belirlenen camiler “Kardeş Cami Projesi” kapsamında eşleştirilmiştir.

Söz konusu proje kapsamında; hasarlı camilere yönelik yapım, bakım ve onarım destekleri; bölge halkına yönelik giyim vb. maddi yardımlar, burs, eğitim ve materyal desteği sağlanmıştır. Ayrıca sosyal ve kültürel etkinlikler çerçevesinde ziyaret, sohbet, mevlit ve hatim programları düzenlenmiştir.

Bu kapsamda hasarlı camilerin yapım, bakım ve onarımını gerçekleştirmek, böylece yeniden ibadete elverişli hale getirilmelerini sağlamak üzere ülke genelinde yürütülen çeşitli yardım faaliyetleri neticesinde toplam 852.450,25 TL nakdi yardım yapılmış; klima, ses sistemleri vb. cami ekipmanlarının temini sağlanmıştır.

Proje kapsamında düzenlenen yardım kampanyaları ve faaliyetler bölgedeki camilerin ibadete elverişli hale gelmesinde, bölge halkının ihtiyaçlarının giderilmesinde, birlik ve beraberlik, yardımlaşma ve dayanışma duygularının pekişmesinde önemli katkılar sunmuştur.

II) Dini Musiki Hizmetleri

C. MATERYAL ÜRETMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

I) Görsel ve İşitsel Yayınlar

2017 yılı Kutlu Doğum Haftası için hazırlanan web sayfası, “kutludogum.diyanet.gov.tr” adresiyle hizmete sunulmuştur. Hafta münasebetiyle tema çerçevesinde hazırlanan tüm yazılı/görsel materyal, hutbe, vaaz örnekleri ile il/ilçe müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımız tarafından düzenlenen etkinlikler bu sayfada yayınlanmıştır.

Tanıtım ve etkinliklerde kullanılmak üzere iki farklı görsel tasarım ve sloganlar içeren afişler (billboard, raket, tanıtım afişleri), sinevizyon ve kamu spotu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu materyal örnekleri haftaya özel hazırlanan web sayfasında müftülüklerimizin ve halkımızın erişimine açılmıştır.

Hafta münasebetiyle hazırlanan sinevizyon ve kamu spotu filmleri, RTÜK’ten gerekli izinler alınarak yayınlanmak üzere ulusal ve yerel medya kuruluşlarına gönderilmiştir.

2017 yılı Ramazan ayına özel hazırlanan web sayfası “ramazan.diyanet.gov.tr” adresiyle hizmete sunulmuştur. Tema çerçevesinde hazırlanan tüm yazılı/görsel materyal, hutbe örnekleri ile il/ilçe müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımız tarafından düzenle-

necek etkinlikler bu sayfada yayınlanmıştır.

Konunun ana unsurlarına değinmek üzere 6 (altı) farklı afiş hazırlanmıştır.

Temanın kamuoyunda karşılık bulması ve duyarlılık geliştirilmesi amacıyla kısa film ve reklam filmleri hazırlanarak yayımlanmıştır.

2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası teması olarak belirlenen “Cami, Şehir ve Medeniyet” konulu yazılı ve görsel materyalleri ihtiva eden “camilerhaftasi.diyaret.gov.tr” adresi kullanıma açılmıştır. Bu sayfa aracılığı ile tema kapsamında Başkanlıkça hazırlanan görsel materyaller, kampanya filmleri, konu ile ilgili kitap, dergi, ayet / hadis kartelası, makale, hutbe ve vaazlar il-ilçe müftülükleri ile din görevlileri ve halkımızın istifadesine sunulmuştur.

Temanın internet ve sosyal medyada etkili bir şekilde tanıtımının yapılabilmesi amacıyla banner tasarımları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tasarımların gönüllülük esasına göre haber siteleri, en çok ziyaret edilen siteler, kişisel ve kurumsal siteler, bloglar vb. web sayfalarında yayınlanması sağlanmıştır.

Belirlenen temanın kamuoyuna etkin bir şekilde duyurulmasını sağlamak için 6 adet afiş tasarlanmıştır. Tasarımı yapılan bu afişler billboard, raket, köprü vb. yerlere asılması/astırılması temin edilmiştir. Ayrıca “Cami, Şehir ve Medeniyet” konulu bir sinevizyon hazırlanmıştır.

Camiler ve Din Görevlileri Haftası’nın teması olan “Cami, Şehir ve Medeniyet” konusunun çeşitli mecralarda işlenerek caminin, kadim geleneğimizdeki yerine vurgu yapmak amacıyla yerel TV ve radyolar aracılığı ile 93 program gerçekleştirilmiştir.

Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının tanıtımı hususunda farkındalığın artırılması, büro faaliyetlerinin görsel olarak desteklenmesi ve bürolar tarafından düzenlenecek programlarda ön sunum olarak kullanılması amacıyla, 2016 yılında hazırlanan “Aile Sinevizyonu” ve “Aile Röportajları” 2017 yılı içerisinde güncellenmiştir.

II)Yayın Faaliyetleri

Suriyeli göçmenlere yönelik, dinimizin itikat, ibadet ve ahlak boyutunu anlatan; çocuk, genç, kadın ve aileye yönelik kitaplar Arapçaya tercüme edilerek bölge halkının istifadesine sunulmuştur. Bu çerçevede; İnancım, İbadetim, Ahlakım ve Peygamberim kitapları; Çocuk, Genç ve Aile adlı broşürler; Dini İstismar ve Tedhiş Hareketi-DEAŞ isimli kitap; el-Fıkıh I-II adlı kitap; Yaz Kur’an Kursu Etkinlik Kitabı ve Dinimi Öğreniyorum kitapları ücretsiz dağıtılmıştır.

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü’nce “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” adlı bir kitap hazırlanmış, gerçekleştirilen etkinliklerde katılımcılara dağıtılmak üzere il ve ilçe müftülüklerine gönderilmiştir. Ayrıca Diyanet Aylık Dergi’nin Nisan 2017 sayısı, Kutlu Doğum Haftası teması merkeze alınarak hazırlanmıştır.

Diyanet Aylık Dergi'nin Haziran 2017 sayısı Ramazan teması merkeze alınarak hazırlanmıştır.

21-22 Ocak 2017 tarihlerinde İstanbul Haseki Abdurrahman Gürses Eğitim Merkezi'nde, 8 Şubat 2017 tarihinde Ankara Rıfat Börekçi Eğitim Merkezi'nde ve 16 Şubat 2017 tarihinde Samsun İl Müftülüğü'nde gerçekleştirilen "Ezan Çalıştayları"nda dile getirilen görüş ve öneriler derlenerek "Ezan Çalıştay Raporları (I, II ve III)" hazırlanmış ve bastırılmıştır.

26-29 Mart 2017 tarihleri arasında, Afyonkarahisar/Sandıklı'da gerçekleştirilen "Üniversite Cami Görevlileri Semineri"nde dile getirilen hususlar derlenerek "Üniversite Cami Görevlileri Semineri Raporu" hazırlanmış ve bastırılmıştır.

2017 yılı Kutlu Doğum Haftası Raporu, FETÖ/PDY ile Mücadele Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler ve Cami Görevlileri Çalıştay Raporu hazırlanmış ve bastırılmıştır.

Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının halka daha kolay ve etkin ulaşmasını sağlamak, bürolar arasında birlikteliği sağlamak amacıyla 2016 yılında hazırlanan tanıtım broşürü güncellenmiştir.

"İntihar ve Töre Cinayetleri Bağlamında Sosyal Sorunlar ve İslam" adlı kitabın basımı yapılmıştır.

2016 yılı Aile Haftası münasebetiyle düzenlenen "Mahremiyet Bağlamında Sosyal Medya ve Aile" temalı forumda sunulan bildiriler basıma hazır hale getirilmiştir.

III) Diğer Faaliyetler

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca hazırlanan "Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı Taslağı" ile "Birleştirilmiş 4'üncü ve 5'inci Çocuk Hakları Taslak Ülke Raporu'na ilişkin Başkanlığımızın görüş ve önerilerini içeren raporlar hazırlanarak ilgili Bakanlıkla paylaşılmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı'na katkıda bulunulmuştur.

Ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanacak olan "Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023" çalışma toplantısına iştirak edilerek katkı sağlanmıştır.

Sosyal hizmet kurumlarında uygulanmak üzere hazırlanan "Etkinliklerle Değerler Eğitimi" kitabını güncelleştirme çalışmalarına devam edilmiştir.

Çocuk evi, çocuk evi sitesi ve çocuk destek merkezi gibi sosyal hizmet kurumlarında manevi destek hizmeti sunan personelimiz aracılığıyla ulaştırılmak üzere Başkanlığımız çocuk takviminden 200'er adet Ankara, Antalya, Bursa, İstanbul ve İzmir İl Müftülükleri Aile ve Dinî Rehberlik Bürosuna gönderilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Başkanlığımızın asli görevlerinden biri olan “Toplumu din konusunda aydınlatma” görevi, irşat hizmetleri aracılığıyla yerine getirilmektedir. Bu hizmetlerin başında; her hafta toplumumuzun birçok kesimine ulaşan hutbeler ile camilerimizde mevzuata uygun olarak planlanıp uygulanan vaaz hizmetleri gelmektedir.

Hutbe hizmetleri mevzuat hükümlerine göre yürütülmektedir. Geçmişte İl İrşat Kurullarınca yürütülen hutbe hizmeti, hâlihazırda Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzce hazırlanmakta ve taşra teşkilatına gönderilmektedir.

Başkanlığımızın hizmet alanının günümüz ihtiyaçlarına göre değişmesi ve gelişerek çeşitlenmesi neticesinde vaizlerimizin görev ve hizmet alanları da gelişmiştir. Bu kapsamda vaiz sayılarında artışlar sağlanmıştır. Ayrıca vaazların niteliğinin arttırılması ve irşat hizmetlerinin çeşitlendirilmesi doğrultusunda ülkemiz genelindeki bütün vaizlerin hizmet içi eğitime tabi tutulması önem arz etmektedir.

Başkanlığımız merkez birimleri ve taşra teşkilatıyla birlikte özel gün ve haftalar vesilesi ile halkımızla bir araya gelmektedir. Yine Başkanlığımız merkez birimleri yıl boyunca merkez-taşra buluşmaları gerçekleştirmek suretiyle hizmet politikalarının görevlilerimize ilk ağızdan aktarılması sağlanmaktadır.

Dinimizin ibadet boyutunda merkezi bir yeri olan namaz ibadetinin cemaat halinde eda edildiği mekânlar olmasının yanında sosyal, kültürel, ilmi vb. her yönüyle hayatımızın merkezindedir.

Din hizmetlerinin önemli bir alanını oluşturan camilerin gün boyu açık tutulması ve cami çalışma programı uygulaması artarak devam etmiştir. Modern yaşamın sıkıntılarından bir nebze olsun camilerin manevi atmosferiyle ve seher vaktinin bereketiyle huzur bulmak isteyen vatandaşlarımızın manevi duygularını diri tutmasına katkı sağlamak amacıyla uygulamaya konulan sabah namazı buluşmalarına olan ilginin giderek arttığı raporumuzdaki sayısal verilerde görülmektedir. Ayrıca vaiz ve üzeri unvanlarda görev yapan personelimiz tarafından haftada bir gün verilen hadis derslerinin yaygınlaşması çalışmalarda önemli bir aşama kaydedildiğini göstermektedir.

Cami hizmetlerinden çocuklar, gençler, kadınlar ve engellilerin faydalanabilmeleri için camilerin fiziki alt yapısı iyileştirilmekte ve cami bünyesinde özel mekânlar ve imkânlar oluşturulması çalışmaları devam etmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar ülkemizdeki bütün görevlilerimizde bir farkındalık oluşturmakla daha şümüllü boyuta

taşınacaktır.

Kadim geleneğimizde olduğu gibi günümüzde de camileri kitaplarla, kitapları vatandaşlarımızla buluşturmak, camilerimizi ilim ve irfan mektebine dönüştürmek amacıyla ülke genelinde hayata geçirilen “Cami ve Kitap Projesi” ile kitaplık/kütüphane oluşturulan cami sayısının 65.379’a ulaşması memnuniyet vericidir.

Başkanlığımızca 2017 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası Teması “Cami, Şehir ve Medeniyet” olarak belirlenerek hafta boyunca gerçekleştirilen etkinliklerde; camilerin, İslam tarihi ve medeniyetindeki yeri ve önemi göz önünde bulundurularak camilerin sevgi, bilgi ve birlik mekânı olduğuna dikkat çekmek, camiye dini, toplumsal ve mimari yönü ile hayatın merkezine, şehrin kalbine taşımanın önemi üzerinde durmak ve camilerimizin tarihte yükledikleri misyonun tekrar canlandırılmasına katkı sağlanmıştır.

Başarılı, aktif ve bulundukları bölgelerde hizmetleriyle temayüz etmiş cami görevlilerinin katıldığı “Cami Görevlileri Çalıştayı” ile cami odaklı din hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla gerçekleştirilen “Tecrübe Paylaşımı Toplantıları” ile ilgili cami görevlilerinin yaptığı değerlendirmelerin olumlu olduğu görülmektedir. Bu faydalı ve verimli uygulamanın önümüzdeki yıllarda da devam etmesi gerekmektedir.

Başkanlığımız, cami içi din hizmetleri yanında hayatın her alanında meydana gelen değişimleri yorumlayıp bu alanlara yönelik din hizmeti merkezli çözüm çabalarına müdahil olma kararlılığındadır. Bu sebeple Başkanlığımızın toplumsal huzurun kaynağı olan aileye dair sorunların çözümü bağlamında dinî rehberlik, eğitim faaliyetleri ve farkındalık çalışmaları devam etmektedir.

Dini hayatımızın manevi coşkunluğunu gönüllere aksettirme noktasında önemli bir işlevi olan musiki hizmetleri Genel Müdürlüğümüz uhdesinde faaliyet gösteren Dini-Musiki Korosu tarafından icra edilmektedir. Dini-Musiki Korosu’nun 2017 yılında icra ettiği hizmetler aşağıda zikredilmiştir:

- ✓ 10.01.2017 Diyanet TV Camiler ve Din Görevlileri Haftası Programı TDV Kocatepe Konferans Salonu (canlı),
- ✓ 09.02.2017 İstanbul Ezan Çalıştayı,
- ✓ 11.02.2017 Ankara Ezan Çalıştayı,
- ✓ 13.02.2017 Samsun Ezan Çalıştayı,
- ✓ 02.03.2017 Makedonya 20 günlük Ezan Semineri,
- ✓ 17.12.2017 Bosna Hersek Kutlu Doğum Konseri,
- ✓ 14-20 Nisan 2017 Kutlu Doğum Haftası Hafta boyunca icra edilen programlar,
- ✓ 15.04.2017 Kutlu Doğum Haftası İstanbul Açılış Programı,
- ✓ 17.04.2017 Tekirdağ Kutlu Doğum Haftası konseri,

- ✓ 20.04.2017 Polatlı Kutlu Doğum Haftası Programı,
- ✓ 29.11.2017 TRT 1 Mevlid Kandili Programı (canlı),
- ✓ 30.03.2017 TRT 1 Regaip Kandili Programı (canlı),
- ✓ 27.04.2017 TRT 1 Beraat Kandili Programı (canlı),
- ✓ 21.06.2017 TRT 1 Kadir Gecesi Programı (canlı),
- ✓ 20.09.2017 Diyanet TV Kerbela Şehitlerini Anma Programı (canlı),
- ✓ 18.03.2017 Diyanet TV Çanakkale Şehitlerini Anma Programı (canlı),
- ✓ 30.12.2017 Diyanet TV Sarıkamış Şehitlerini Anma Programı (canlı),
- ✓ 15.07.2017 Diyanet TV, 15 Temmuz Şehitlerini Anma Programı,
- ✓ 02.12.2017 Hastanelerde manevi rehberlik-destek programları,
- ✓ 20.06.2017 Cezaevlerinde Manevi Destek Programları,
- ✓ K.Y.K'da Gençlik programları ve konserleri,
- ✓ 04.04.2017 Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişler Semineri Afyonkarahisar konseri,
- ✓ 02.03.2017 Engellilere manevi destek programları,,
- ✓ 30 Ağustos 04 Eylül 2017 Hac ve Arafat programları
- ✓ 16.11.2017 Polatlı hafızlık merasimi,
- ✓ 2017 Antalya Hizmetiçi eğitim seminerleri hizmetiçi eğitim çalışmaları,
- ✓ 2017 Diyanet İşleri Başkanlığı hizmetiçi eğitim, Tashih-i Huruf, dini musiki seminerleri eğitimleri,
- ✓ 2017 Türkiye Ezan Yarışması Türkiye finali yüksek jüri üyeliği,
- ✓ 10.04.2017 Türkiye geneli din görevlileri nitelikli okuyucu seçimi jüriliği,
- ✓ 2017 Ramazan ayı boyunca şehit ve gazi aileleri, engelli vatandaşlar, STK'lar, mülteciler, İslam Ülkeleri Büyükelçileri, basın yayın kuruluşlarına ishtar programlarında icra edilen konserler,
- ✓ 28.09.2017 Diyanet Radyo stüdyo kayıt çalışmaları.

Ailelerin güven, huzur ve mutluluğu, eşler ve aile fertleri arasında sevgi ve merhamete, karşılıklı görev ve sorumluluğun yerine getirilmesine, adalet ve hakkaniyete, yardımlaşma ve dayanışmaya bağlıdır. Bu temel değerler ekseninde aileyi koruma ve güçlendirme çalışmalarına titizlikle eğilen Başkanlığımız faaliyetleri 2017 yılında hız kazanmıştır.

Bu bağlamda aile ve dini rehberlik bürolarında sabit personel görevlendirilmesi ciheti-ne gidilerek talep odaklı hizmet anlayışının yanı sıra arz odaklı hizmet anlayışı benim-senmiştir. Aile ve dinî rehberlik bürolarının insanların sadece soru sormak için geldiği mekânlar olmaktan çıkarılarak, aileye yönelik farklı hizmetlerin sunulduğu mekânlar hâline dönüştürülmesi, dinî rehberlik hizmetlerinin daha fazla vatandaşımıza ulaşma-sına imkân sağlayacaktır. Nitekim 2017 yılı içerisinde veri tabanına kaydedilen soru sayısı 9.371'e; yurt genelinde gerçekleştirilen seminer, konferans, panel, sosyal hizmet dersi gibi faaliyetlerin toplam sayısı: 32.484'e ulaşmıştır.

Ayrıca bürolarda görevlendirilen personele yönelik eğitim semineri düzenlenmiştir. Söz konusu seminerlerde, alanında uzman eğitimciler, akademisyenler ve kurum yetkilileri tarafından aile birlikteliği, aile sorunlarına yönelik dinî bilgiler, pedagojik bil-giler, iletişim becerileri ve danışmanlık tekniklerine dair dersler verilmiştir.

Toplumun dezavantajlı ya da özellikli kesimlerine sunulan manevi rehberlik/danış-manlık ve din hizmetleri son yıllarda önemli bir ivme kazanmış ve bu alanda yeni açılımlar yapılmıştır. Başkanlığımızca sağlık tesislerinden ceza infaz kurumlarına, ge-çici barınma merkezlerinden rehabilitasyon merkezlerine, aileden gençliğe, çocuktan yaşlıya ve göçmenlere varıncaya dek çok geniş bir alanda, farklı kesimlere hizmet sunulmaktadır.

Bu doğrultuda gerek göçmenlere yönelik hizmetlerin gerekse manevi destek/ danışmanlık hizmetlerinin daha planlı ve profesyonel sunulması amacıyla 03.10.2016 tarihli ve 2016/9492 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Başkanlığımız bünyesinde bir daire başkanlığı ihdas edilmiştir. Söz konusu daire başkanlığı 31.07.2017 tarihli ve 66202 sayılı Başkanlık onayı ile "Göç ve Manevi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı" adıyla kurulmuştur. Başkanlığımızca yurt içinde ve yurt dışında göçmenlere sunulan hizmetler adı geçen dairenin koordinasyonunda yürütülmektedir.

Bu kapsamda Başkanlık; yurt içinde geçici barınma merkezlerinde ve göçmenlerin yaşadıkları tüm yerleşim merkezlerinde; sınır ötesinde ise terörden arındırılan böl-gelerde din hizmeti, eğitim hizmeti, manevi destek hizmeti sunmakta, insani yardım ve sosyal kültürel içerikli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Söz konusu hizmetlerin su-numunda başta Türkiye Diyanet Vakfı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket edilmektedir.

Geleceğe umutla bakabilmemiz için paha biçilmez değerimiz olan gençliğimize yö-nelik özel faaliyetler yapılması elzemdir. Bu bağlamda, Manevi Danışmanlık Sistemi-

ne geçilerek özellikle Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtlarında kalan öğrencilere manevi danışmanlık yapmak üzere 644 manevi rehber görevlendirilmiştir. Görevlendirilen manevi rehberler için eğitim seminerleri düzenlenmiştir.

Ayrıca Başkanlığımızın gençlere yönelik hizmet alanlarının gelişmesi ve genişlemesiyle birlikte gençlere, daha iyi hizmet sunabilmek, alanda iş ve işlemleri takip etmek, bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak gençliğin her alanına hizmet götürmek amacıyla gençlik koordinatörlüğü sistemine geçilmiştir. 81 il ve 922 ilçede bir erkek ve bir bayan olmak üzere il/ilçe gençlik koordinatörleri görevlendirilmiştir. Koordinatörlere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmiştir.

2017 yılı Kutlu Doğum Haftası, 15 Temmuz hain darbe girişiminin ardından örselenen, yıpranan güven duygusunun yeniden ikamesi bağlamında; “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” teması merkezinde toplumunu bütün kesimlerinin katılımlarıyla coşkulu bir şekilde icra edilmiştir.

Bu bağlamda, 2017 yılı Kutlu Doğum Haftası kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere dair şu değerlendirmeler yapılabilir:

- 1) Ülkemizin, coğrafyamızın, İslam âleminin ve topyekûn insanlığın içerisinde geçtiği sancılı süreç dikkate alındığında Kutlu Doğum Haftası temasının “Hz. Peygamber ve Güven Toplumu” olarak belirlenmesi son derece isabetli olmuş ve kamuoyu tarafından takdirle karşılanmıştır. Söz konusu tema çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler, güven toplumu konusunda farkındalık ve duyarlılık oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır.
- 2) Başkanlığımız, söz konusu temayı gündeme taşıyarak yalnızca konunun önemine dikkat çekmemiş, aynı zamanda hafta boyunca güven toplumu anlayışının pekişmesinin önündeki engellerin el birliğiyle kaldırılması için de çağrı ve teklifte bulunmuştur.
- 3) Hafta boyunca vaaz ve hutbeler başta olmak üzere radyo-televizyon programları, konferans, panel, sempozyum gibi etkinliklerle “Güven” konusu, Peygamberimizin örnekliğinde ve önderliğinde her yönüyle ele alınmaya çalışılmıştır.
- 4) Kutlu Doğum web sayfası, zengin içeriği ile hafta hakkında bilgi edinmek isteyenlere önemli bir imkân sağlamış, faaliyetlerin amacına ulaşmasında etkin rol oynamıştır. Ayrıca temaya özel olarak hazırlanan sinevizyon ve kamu spotu filmleri, kitap, afiş vb. materyal, temanın geniş kitlelere doğru ve etkili bir şekilde aktarılıp anlatılmasında önemli bir işlev görmüştür.
- 5) Kutlu Doğum Haftası temasının belirlenmesi aşamasında özellikle STK’ların ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının, akademik camianın ve il müftülüklerinin de görüşlerinin alınması; Başkanlığımız tarafından kamu kurum ve kuruluşları ve STK’larla ortak programlar düzenlenmesi, Kutlu Doğum teması ve heyecanının daha geniş kitlelere ulaşmasına imkân sağlamıştır. Önümüzdeki süreçte de bu

işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla çalışmalara devam edilecektir.

6) Ceza-infaz kurumları, huzurevleri, çocuk/sevgi evleri, hastaneler, gençlik merkezleri, ilk, orta ve yükseköğretim kurumları, öğrenci yurtları, geçici barınma merkezleri, engelli rehabilitasyon merkezleri, bağımlılıkla mücadele eğitim merkezleri vb. mekanlarda gerçekleştirilen etkinlikler ile illere gönderilen kadın irşat ekiplerinin gerçekleştirdiği programlar, haftanın amacına ulaşmasında önemli bir katkı sağlamıştır. Bu programlar sayesinde, zikredilen bu kesimler de Kutlu Doğum Haftası'nın heyecan ve coşkusundan istifade etme imkânı bulmuşlardır.

7) Böylesi önemli bir temayı ele alıp bilinç oluşturmaya çalışması, gerçekleştirdiği etkinliklere geniş katılımların olması ve STK'lara öncülük yapması, Başkanlığımızın öteden beri huzur, güven, kardeşlik, dayanışma, birlik-beraberlik, karşılıklı sevgi ve saygı içerisinde yaşama hususlarında çok önemli bir vazife üstlendiğini ve bu konuda büyük bir toplumsal saygınlığa sahip olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

8) Kutlu Doğum Haftası faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde planlanarak icrası ve daha verimli sonuçların elde edilebilmesi amacıyla önümüzdeki yıldan itibaren Kutlu Doğum temalarının daha erken tarihlerde belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

9) Her yıl belirlenen Kutlu Doğum teması çerçevesinde gerçekleştirilen sempozyum, Peygamberimizin tema ile ilgili özelliklerini etraflıca ele alarak tanıtmaktadır. Söz konusu sempozyuma ülkemizin önde gelen ilim adamları katılmakta ve değerli katkılar sunmaktadır. Sempozyum metinleri kitap olarak bastırılmakta ve bilim dünyasına önemli bir katkıda bulunmaktadır. Önemli bir yekun tutan sempozyum kitapları, gelecek nesiller için Peygamberimizi anlama ve onun örnekliğini rehber edinme konusunda çok önemli bir bilgi ve kültür mirası oluşturmaktadır. Bu ilmi ve kültürel geleneğin, bundan sonraki yıllarda da devam ettirilmesi önem arz etmektedir.

2017 yılı Ramazan ayı faaliyetleri, “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” temasıyla icra edilmiştir.

Bu bağlamda, 2017 yılı Ramazan ayı kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere dair şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

1. Ramazan ayının kendi değerleri olan ibadet, oruç, Kur'an, sadaka, zekât, fitre, takva vb. hususların toplumun gündeminde kalmasına yapılan çalışmalar önemli katkılar sağlamıştır.
2. Tüm camilerimizde okunan mukabeleler, her ilçemizde en az bir camide hatimle teravîh uygulaması, Ramazan özel vaaz irşat programı, her ilçede itikâf için cami hazırlanması vb. hususlar Ramazan ayının manevî atmosferinin tüm yurtta hissedilmesine önemli katkı sağlamıştır.

3. Ülkemizin, coğrafyamızın, İslam âleminin ve topyekûn insanlığın içerisinde geçtiği sancılı süreç dikkate alındığında Ramazan temasının “Üzerinde Her Canın Hakkı Var, Bu Ramazan ve Her Zaman” olarak belirlenmesi son derece isabetli olmuş ve kamuoyu tarafından takdirle karşılanmıştır. Söz konusu tema çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler, “Hak” konusunda farkındalık ve duyarlılık oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır.

4. Başkanlığımız ve taşra teşkilatımız tarafından şehit yakınları ve gaziler, yetimler, engelliler, mülteciler, emekli personel, çocuk evleri, huzurevleri, ceza infaz kurumları, AMATEM’ler, kadın konuk evleri vb. kişi ve kurumlarda gerçekleştirilen ziyaret ve iftar programları vefa borcumuzun ödenmesi, kırık gönüllerin onarılması, hakların ifası bağlamında son derece faydalı olmuştur.

5. Hazırlanan web sayfası, zengin içeriği ile Ramazan ayı ve teması ile ilgili bilgi edinmek isteyenlere önemli bir imkân sağlamış, faaliyetlerin amacına ulaşmasında etkin rol oynamıştır. Ayrıca temaya özel olarak hazırlanan kısa filmler, afiş vb. materyal, temanın geniş kitlelere doğru ve etkili bir şekilde aktarılıp anlatılmasında önemli bir işlev görmüştür.

6.İrşat ekiplerince gerçekleştirilen programlar, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da düzenlenen dini rehberlik ve manevî destek çalışmaları Ramazan temasının amacına ulaşmasında önemli bir katkı sağlamıştır.

Başkanlığımız, FETÖ/PDY mensuplarınca 15 Temmuz 2016’da girişilen menfur darbe teşebbüsünün vuku bulmaya başladığı andan itibaren her düzeydeki din görevlileriyle birlikte aziz milletimizle aynı safta yer tutmuştur. Anayasal statüsünün gereklilikleri içinde aziz milletimizin maneviyatını canlı tutmak üzere camilerimizi, minarelerimizi, sala ve ezanlarımızı meydanların hissiyatıyla buluşturmakta gecikmemiştir. Milletimizin değerlerine, istiklal ve istikbaline, varlık ve bekasına kast edenler, karşılarında minarelerimizden yükselen sala seslerini ve onun maneviyatı etrafından kenetlenen milletimizi bulmuşlardır.

Daha ilk andan itibaren milletiyle birlikte bu ihanet örgütünün karşısında dimdik duran ve sonraki süreçlerde de gerekli tepkiyi ve mücadeleyi gösteren Başkanlığımız, söz konusu terör örgütü bütün unsurlarıyla etkisiz hale getirilinceye kadar da bu mücadelesine devam etme kararlılığındadır.

Bu itibarla Başkanlığımızın ana hizmet birimlerinden olan Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü de görev alanı kapsamında FETÖ ile etkin bir mücadele içerisine girmiştir. Gerek cami içi gerekse cami dışı din hizmetlerinde; vaaz, hutbe, radyo-televizyon programları, panel, konferans vb. etkinliklerde vatandaşlarımız bu örgütün, dini ve dinin muazzaz değerlerini nasıl istismar ettiği hususunda bilgilendirilmiştir.